פני משה על תלמוד ירושלמי נזיר

רבי משה מרגלית

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פני משה על תלמוד ירושלמי נזיר

רבי משה מרגלית

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פני-משה-על-תלמוד-ירושלמי-נזיר/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 8
הלכה ג 13
הלכה ד 15
הלכה ה 16
פרק ב 17
הלכה א 17
הלכה ב 20
הלכה ג 22
הלכה ד 22
הלכה ה 24
הלכה ו 26
הלכה ז 27
הלכה ח 27
הלכה ט 28
הלכה י 31
פרק ג 34
הלכה א 34
הלכה ב 35
הלכה ג 38
הלכה ד 39
הלכה ה 40
הלכה ו 45
הלכה ז 46
פרק ד 46
הלכה א 46
הלכה ב 49
הלכה ג 49
הלכה ד 52
הלכה ה 56
הלכה ו 58
פרק ה 60
הלכה א 60
הלכה ב 68
הלכה ג 71
הלכה ד 72
פרק ו 74
הלכה א 74
הלכה ב 84
הלכה ג 86
הלכה ד 90
הלכה ה 90
הלכה ו 91
הלכה ז 93
הלכה ח 94
הלכה ט 95
הלכה י 97
הלכה יא 98
פרק ז 100
הלכה א 100
הלכה ב 106
הלכה ג 112
הלכה ד 117
פרק ח 122
הלכה א 122
הלכה ב 128
פרק ט 134
הלכה א 134
הלכה ב 139
הלכה ג 145
הלכה ד 149

הלכה ה 151
הלכה ו 153

פרק א

הלכה א

מתני' **כל כינוי נזירות**. דבר שאינו עיקרו של שם מיקרי כינוי כמו המכנ' שם לחבירו:

האומר אהא. לאו כינוי הוא אלא יד מיקרו כמו בית יד שהכלי נאחז בו כך הנדר נתפס בלשון זה ומפרש בבבלי דמתני' חסורי מחסרא והכי קתני כל כינוי נזירות כנזירות וכל ידות נזירות כנזירות אלו הן ידות נזירות האומר אהא אהא נאוה ואלו הן כינוי נזירות נזיק נזיח פזיח:

האומר אהא. שראה נזיר עובר לפניו ואמר אהא אע"פ שלא אמר אהא כזה אם נתכוין להיות נזיר כמותו ה"ז נזיר:

אהא נאוה נזיר. שהיה תופס בשערו ואומר אהא נוה משמע אהיה נאה בגדול שער זה ואם נתכוין לכך ה"ז נזיר אע"פ שלא פירש שאלו וכיוצא בהם ידות לנזירות הן והוי כנזירות:

נזיק נזיח פזיח. לשונות של אומות העולם הן שקורין כך לנזיר ולשונם קרוב ללשון של ישראל ומיקרו כינוי נזירות:

הריני כזה. ורומז לנזיר שכנגדו:

הריני מסלסל. מחליק בשער מכלכל מגדל שער ודוגמתו משתכלכל העטרה משיגדל שער הערוה ודוקא כשתופס בשערו ודעתו לנזירות:

הרי עלי צפרים. שתי תורים או שני בני יונה והם קרבן נזיר שנטמא וכגון שנזיר עובר לפניו:

רבי מאיר אומר נזיר. הואיל ונזיר עובר לפניו וצפרים קרבן נזיר שנטמא הם מוכיחין הדברים דהרי עלי צפרים לנזירות קאמר:

אינו נזיר. והלכה כחכמים שאינו נזיר אבל מביא צפרים לשלם נדרו:

גמ' **כתיב איש כי ידור נדר וכו'**. כתובה בריש נדרים כדמציין הש"ס גופיה עד תני כל וכו' ושם מפורש:

ולוקין עליהן. אם קיבל עליו נזירות בכינוי ועבר לוקה עליו כמו בל' נזירות גופיה:

אע"ג דרבי יוחנן אמר. בנדרים שם דאין לוקין על האיסורות על הקונמות דלא קאי עלייהו אלא באיסור בל יחל מודה הוא הכא בלאו דנזירות שהוא לוקה:

אע"ג דר"ש אומר אינו מביא קרבן. לקמן בפ"ב הלכה ג' יודע אני שיש נזיר אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין ה"ז אסור ור"ש מתיר וקאמר דלא אמר רבי שמעון אלא לענין קרבן אבל מודה הוא שהוא לוקה:

אע"ג דרבי יהודה אמר. לקמן בפ"ב גבי אמר אמרה פרה וכו' ספק נזירות מותר דס"ל כר"ט לא ניתנה נזירות אלא להפלאה לא אמר אלא לקרבן אבל מודה הוא לענין מלקות שהוא לוקה:

מה אנן קיימין. במאי עסקינן הני כינויי נזירות דקתני במתני':

אם במתכוין ליזור. שאומר שכונתו היה לקבל עליו נזירות בלשונות הללו:

אפי' אמר שאזכיר פת. כלומר מאי שנא הני אפי' אמר אם אזכיר פת או איזה דבר דעתי על נזירות ודאי נזיר הוא:

אם בשאינו מתכוין ליזור. שאומר לא היתה כונתו על נזירות אלא שהוציא כך מפיו דרך דיבור בעלמא א"כ אע"ג שהוציא לשון נזירות ממש מפיו לאו כלום הוא דהא בעינן שיהא פיו ולבו שוין:

כך אם היה קורא בתורה. כלומר דדמי ממש כמו שהוא קורא בתורה נזיר או נזיק דרך לימוד וכי ס"ד דיהא נזיר:

אלא כן אנן קיימין באומר. שמתחלה כשהזכיר לשונות הללו על מנת כן היה דעתו אם ראוין לתפוס בהן נזירות יהא נזיר ואם לאו לא:

אמור לו שמור ושמעת. כלומר אומרים לו שהנזירות חלה בלשונות אלו ושמור ושמעת מה שקבלת עליך:

אהא. הא דקתני במתניתין אהא הרי זה נזיר:

בשראה נזירין עוברין. לפניו דמוכחא מילתא דנתכוין לשם נזירות ואע"פ שלא הוציא בשפתיו לשון נזירות ממש פיו ולבו שוין קרינן ביה אבל אם אין נזיר עובר לפניו לאו כלום הוא דאמרינן דילמא אהא בתענית קאמר:

ואמר נווה מהו. ובעי הש"ס ואם אמר נווה בשראה נזירים עוברין מהו:

וזה מלעיג עליהון. מי אמרינן דדרך לעג אמר כן או נאוה דרך שבח ואהא כמותן קאמר ופשיט לה רבי יוסי ברבי בון בשם שמואל דהלואי אהא כמותן קאמר:

או אהא נווה נזיר מה אנן קיימין. מתני' אם בשאמר נווה כלומר אי כדקתני שאמר אהא נווה:

הדא היא קדמייתא. הא מרישא שמעינן לה דמאי שנא אם אמר אהא בראה נזיר עובר לפניו או אם אמר אהא נווה דהא ודאי בשאין נזיר עובר לפניו לא מוכחא מידי דדילמא אתנאה במצות קאמר וע"כ בשהנזיר עובר כדמפרש רבי יוסי ברבי בון אם כן היינו רישא:

אם בתפוס בשערו. מיירי וקמ"ל דאף על פי שאין נזיר עובר לפניו מהני:

והתנינן. בסיפא הריני כזה:

ומדרבי יוסי בר חנינא. כלומר וכדקאמר רבי יוסי בר חנינא לקמן דדוקא אם תפוס בשערו והוא אמר הריני כזה ומשמע הא בנווה לא בעינן תפוס בשערו:

אלא כן אנן קיימין. לעולם בשנזיר עובר לפניו ולא תימא בשאמר אהא נווה דאם כן היינו קדמייתא אלא באומר אין נאה כזה דמהו דתימא אין זה נאה קאמר קמ"ל דלשבת קאמר אין נאה אלא כזה:

לשונות שבידרו להן ראשוני'. שבדו להן חכמים ואין רשות להוסיף עליהן:

והתני ר"ח רזיח הזיח. נמי כינוים הן דקס"ד ראשונים דוקא קאמר:

לשונות שבידרו להן משניות. ותוספתא דר"ח נמי בכלל ועליהן קאמר רבי יוחנן אין רשות להוסיף עליהן:

והתני בר קפרא חרס. נמי כינוי לקרבן הוא ומאי לאו חספא קאמר כו' כדאיתא בפ"ק דנדרים הלכה ב' עד נזיר פסילים אינו נזיר ושם מפורש:

היי דן אינון. איזו הן כינויי כינויים דב"ה מתירין:

אמר רבי יוסה אין אילו. נקראים כינויי כינויים אלא כינוים ממש אינון דמאי שנא אילו האומר מנדרנא שמא אינו נדר הוא:

אילו מנזרנא. כלומר אילו אמר מנזרנא שמא אינו נזיר הוא:

באומר מפחזנא. כלומר וכן נמי באומר מפחזנא דכאומר פזיח הוא וכן מנזקא מנזיקנא כנזיק הוא ולאו כינויי כינויין הוא:

איליין אינון כינויי כינויין וכו'. כלומר אלא דהכי מפרשינן דפליגי בית שמאי ובית הלל בהא דפליגי ר' מאיר וחכמים במתני' באומר הרי עלי צפרין דטעמיה דר"מ כדקאמר רבי יוחנן לקמן דמשום כינויי כינוין הוא דאסר כדאשכחן דכתיבי שער וציפרין בחד קרא עד דשעריה וגו' והיינו כמו כינוי כינויין דמשום דסמיך ליה מהני דסבר רבי מאיר דציפורין הסמוכין לשער קיבל עליה שיגדל שערו לנזירות ויביא צפורין:

הריני כזה כו'. כדלעיל:

כאומר הריני מן המסלסלין מן המכלכלין. כלומר נעשה כאומר הריני מן הנזירים שמסלסלין ומכלכלין שערן בגידול דנזירות:

הריני מסלסל ומכלכל וכו'. כלומר דאשמעינן דלעולם לחומרא אזלינן דכמו באומר הריני מסלסל הריני מכלכל אמרינן דדעתו היה שלא יסלסל ויכלכל פחות משלשים יום אלא ל' יום כמנין סתם נזירות וכן נמי אם אמר הרי עלי שלא אסלסל ושלא אכלכל לא אמרינן דלאו מידי קביל עליה אלא נעשה כאומר לא אסלסל ולא אכלכל יותר על שלשים יום כי אם שלשים יום כנזיר דאל"כ למה ליה למימר לא אסלסל ולא אכלכל:

הרי עלי לשלח פרע וכו'. כלומר דמפרש דמתני' לא מיירי באומר הרי עלי לשלח פרע לחוד דא"כ אפשר להעביר השער קאמר אלא באומר הרי עלי לשלח פרע הריני מסלסל ומכלכל אי נמי באומר הרי עלי שלא אסלסל ושלא אכלכל ביותר מהרי עלי לשלת פרע דבכי הא אמרינן דקיבל עליו לגדל שערו שלשים יום:

רשב"ל אמר. לאו טעמא משום כינויי כינויין אלא משום דנזיר טמא מביא עוף והילכך קסבר ר"מ דנזירות קביל עליה הואיל ושייכא צפרין גבי נזיר:

וכי ציפורין הוא מביא. נזיר טמא והלא תורין או בני יונה הוא מביא:

אית תניי תני. דכל עוף טהור קרוי ציפורין ודעתו היה על תורין ובני יונה:

ואית תניי תני כל עוף בין טמא בין טהור. בכלל צפרין הוא ואפ"ה אמרינן דדעתו לא היה אלא על מה שקרב למזבח:

אמור לצפור כל כנף. פסוק הוא ביחזקאל גבי המון גוג והתם על כל העופות קאי:

נעשה כמתנדב ציפורין לבדק הבית. דאמרינן אין דעתו לנזירות אלא לנדבה. והא דקאמר לבדק הבית לאו דוקא אלא לצורך קרבן נדבה:

מ"ט דרבי מאיר. ואמאי לא חיישינן דילמא לנדבה קאמר:

נעשה כמתנדב אשם לבדק הבית. כלומר דר"מ לא חייש להא דדמי כאומר הרי עלי אשם דודאי לא נתכוין לנדבה שהרי אין אשם בא בנדבה:

מה נפיק מביניהון אמר הרי עלי אשם. כלומר ולהאי טעמא איכא נמי בינייהו באמר הרי עלי אשם דפליגי נמי בזה אם הוא נזיר או לא דלר"מ מאחר שיודע שאין מתנדבין אשם לא היה דעתו אלא לנזירות ומשום דנזיר טמא מביא אשם הוי נזיר הואיל ושייכא גבי נזירות:

על דעתין דרבנן מאחר שנזיר טמא מביא אשם אינו נזיר גרסינן. כלומר שאע"פ שאין אשם בא בנדבה מ"מ אמרינן דדעתו היה לנדבה דטעי ואמר מאחר שנזיר טמא מביא אשם כבא בנדבה הוא שהרי מתחלתו ע"י נדבה הוא אבל לא היה דעתו כלל לנזירות:

הלכה ב

מתני' **מן החרצנים ומן הזגים**. או או קתני כדמפרש בגמרא:

וכל דיקדוקי נזירות עליו. דהוי כאלו אמר הריני נזיר סתם ומשום דבעי למיתני סיפא דנזיר עולם ונזיר שמשון אין כל דקדוקי נזירות עליהם תנא הכא כל דקדוקי נזירות עליו:

מה בין נזיר עולם. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני ואם נדר להיות נזיר עולם ה"ז נזיר עולם ומה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד את שערו מיקל בתער מי"ב חדש

לי"ב חדש דילפינן מאבשלום דגמרא גמירי לה שהיה נזיר עולם וכתיב ביה ויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו וכתיב התם ימים תהיה גאולתו:

ומביא שלש בהמות. בשעה שמיקל מביא חטאת עולה ושלמים כדין נזיר טהור:

מביא קרבן טומאה. שתי תורים ואשם:

ואם נטמא אינו מביא קרבן טומאה. ואפילו לכתחילה מותר ליטמא דשמשון היה מטמא למתים והכי גמירי לה והא דקתני ואם נטמא דמשמע דיעבד אין לכתחלה לא משום דתני רישא גבי נזיר עולם ואם נטמא תני סיפא גבי נזיר שמשון נמי ואם נטמא:

גמ' **כיני מתניתא**. כן מיירי המתני' שאמר הרי נזיר באחד מהן או מן החרצנים וכו' ובהא אמרינן דהוי כאלו אמר הריני נזיר סתם ואסור בכלן:

אם אמר בכולן נזיר כרבי יהודה עד שיזכור ווין. ואם הזכיר בפיו לכלן תליא בפלוגתא דרבי יהודה ור"מ בפ"ה דשבועות גבי היו חמשה תובעין אותו פקדון ואמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד לרבי יהודה ודוקא עד שיאמר בווי"ן דקאי שבועה על כלן והכא נמי עד שיאמר מן החרצנים ומן הזגים ומן התגלחת ומן הטומאה אבל אם אמר בלא ווי"ן מן החרצנים מן הזגים וכו' דעתו היה לאסור עצמו באחד מהן מן החרצנים או מן הזגים וכו' דלא אמרינן במתני' שאסור בכלן אלא דוקא בשלא הזכיר אלא אחד מהן בהא אמרינן דעתו היה על נזירות ולא הוציא בפיו אלא אחד מהן כדין המקבל עליו נזירות מיין אסור בכלן אבל אם הוציא בפיו לכלן אמרינן דלא היה דעתו כ"א לאסור עצמו באחד מהן דאל"כ למה לו לחשוב לכלן ועד שיאמר בווי"ן דבכה"ג קאי הריני נזיר על כלן:

ברם רבי מאיר. אבל לר"מ דקאמר התם שבועה לא לך לא לך חייב על כל אחד ואחד וה"נ אפילו לא הזכיר ווי"ן אסור בכלן:

הריני נזיר ונזיר נזיר שתים. כדמפרש טעמא דהוה יכיל מימר הריני נזיר הריני נזיר בלא וי"ו ובהא אפשר לומר דלחזק דבריו נתכוין והוא לא אמר כן אלא הריני נזיר ונזיר הילכך נזיר שתים:

הריני נזיר. גי' הדפוס משובשת בכאן והגהתי כמו שהוא בתוספתא והכי מייתי לה בבבלי סוף פרקין והכי גרסינן הריני נזיר ואחת הרי זה נזיר שתים ועוד הרי שלש ושוב נזיר ארבע. דלא תימא ועוד כי הני ויהא נזיר ארבע וכן בשוב כי כלהו קאמר וליהוי נזיר שית קמ"ל דלא:

כהם. אם חזר ואמר הריני נזיר כהם נזיר שמנה ואם חזר ואמר כמותם נזיר שש עשרה וקמ"ל דלא אמרינן בהא דכמותם על הארבע הראשונות קאמר:

סומכוס אמר טטרגון. אם אמר הריני נזיר טטרגון ארבע אמר טריגון שלשה דיגון שתים:
הריני. אם אמר הריני לחוד הוי כמו יד לנזירות וכן הרי עלי יד לקרבן הוא:
ר' לעזר וכו'. לא עלה קאי אלא התם בנדרים בפ"ק על שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך קאי וגרסינן לה שם עד כולכא דקנתא ושם פירשתי ואיידי דמיירי ביד לקרבן מייתי לה הכא:
לא נזרתי. אם אמר על איזה דבר אילו הייתי יודע שהוא כן לא נזרתי וכלומר אע"ג דאמר בלשון תמיה דמשמע מי לא נזרתי מותר דאין זה לשון קבלת נזירות אבל אם אמר אלו כן כבר הייתי נזיר לשון נזירות הוא ואסור:
הריני מיץ של ערלה. האומר הריני נזיר ממיץ פירות של ערלה לא אמר כלום דמכיון דבלאו הכי אסורין משום ערלה לא חל נזירות עלייהו:
חברייא אמרין מחלוקת. היא והא דקאמר הכא לא אמר כלום כר"ש היא כדמפרש ר"ז לקמן:
ור"ש פוטר. דאין איסור חל על איסור ואמר ר"ז בכולל נחלקו שכולל דברים המותרין עם דברים האסורין דרבנן סברי מגו דחיילא שבועה על דברים המותרים חיילא נמי על האיסורין ור"ש לית ליה איסור כולל:
אבל בפורט. במפרש דבר האיסור לבדו כ"ע מודיי שאין שבועות חלות על האיסורין דמושבע ועומד מהר סיני הוא ואין שבועה חלה על שבועה:
וכאן. נמי בכולל אנן קיימין שאמר הריני נזיר מיין ומן החרצנים וממין של ערלה ופלוגתא דר"ש ורבנן היא לרבנן חלה נזירות גם על פירות ערלה בכולל ולר"ש לא אמר כלום ואם אכלו למיץ של ערלה אינו חייב עליהן משום נזירות:
אמר רבי יודן. לא היא דלא דמיא להתם דבשבועות מיירי ואין שבועות חלין על האיסורין אבל הכא בנזירות דדין נדרים להו וקיי"ל נדרים חלין על האיסורין כדאמרינן פ"ב דנדרים:
מן הכא הכביד שערו. כמאן אזלא מתניתא דהכא דקתני בנזיר עולם הכביד שערו מיקל בתער:
רבי. היא דס"ל לדידיה נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש כדאמר ר' ירמיה משום ר' אימי וה"נ מתני' דקתני מיקל בתער אחת לי"ב חדש קאמר כדיליף לקמן מאבשלום:
דברי חכמים. אבל חכמים אמרי פעמים וכו' כדמפרש לה לקמן:
מתני'. דלקמן אמרה כן דפליגי בנזיר עולם ולר' מגלח אחת לי"ב חדש:
ה"ז נזיר עולם ומגלח אחת לל' יום. דס"ל נזירות הרבה קביל עליה:

אין זה מגלח אחת לשלשים יום. דנזירות אריכתא קביל עליה והוי נזיר עולם ומגלח אחת לי"ב חדש:

האומר הרי עלי נזירות. בהא אמרינן נזירות מרובה קביל עליה:

בסתם חלוקין. כדמפרש ואזיל וה"ג אם באומר מלא שערי כ"ע מודיי שמגלח לאחר שנים עשר חדש. דמשמע נזירות אריכתא כמלא שער ראשו קביל עליה:

אם באומר כמיניין שערות ראשי כ"ע מודיי שמגלח אחת לשלשים יום. דנזירות חלוקין הן:

אלא כן אנן קיימין. כי פליגי בהא באומר כשער ראשי סתם רבי אומר מלא ראשי קאמר ונזירות אריכתא הוי ודינו כמו בנזיר עולם ורבנן אמרי דהוי כאומר כמנין שער ראשי ועל נזירות חלוקות נתכוין:

וכאן למה. כלומר טעמייהו דרבנן מסיק למה אמרו כאן באומר סתם כשער ראשי דלנזירות הרבה נתכוין:

אין האיש נודר. מפני שאין האיש נודר בנזירות אלא לפי שאינו אלא כמזרז עצמו ולהתרחק מן האיסורין והילכך לא מחמרינן עליו ובנזירות של שלשים שלשים סגי ושמעינן מיהת דלרבי נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש:

ועוד מן הדא. סייעתא דלא פליגי ר' ורבנן אלא באומר כשער ראשי אבל אם אמר כמנין אפילו רבי מודה דנזירות חלוקות הן:

אם אמר. הריני נזיר כמלקטי קיץ. כשמייבשין התאינים עושים הקייצין תילין תילין מתאנים לייבש א"נ שעושין שבילים הרבה בין הקציעות כדי שיהו מהלכין בנתיים ולא יהיו נדרכים ברגל וכן כשבילי השמיטה לפי שבשמיטה אין השדות זרועות וכל העם מרבין שבילין להלך בתוכן:

אין תימר רבי יהודה כרבנין. בתמיה וכלומר וכי מצית אמרת דרבי יהודה אדרבנן קאי דהא מדקאמר הוסיף רבי יהודה בזה שאפי' לא אמר כמנין אלא כמלקטי קיץ מגלח אחת לל' יום ש"מ דבמניין רבי מודה ולא פליג אלא בדלא אמר כמנין והיינו דקאמר הוסיף רבי יהודה אדברי רבי שאפי' לא אמר אלא כמלקטי קיץ נמי נזירות הרבה קביל עליה ומגלח אחת לשלשים יום דאי תימא דרבי פליג אפי' באומר כמנין וע"כ ר' יהודה אדרבנן קאי וא"כ מאי הוסיף הא ר' יהודה כרבנן גופייהו קאמר דלדידהו נמי אין חילוק ולעולם אמרינן נזירות חלוקות הן:

כר' הוא הוסיף רבי יודה. אלא ודאי אדברי ר' קאי ורבי לא פליג אלא בלא אמר כמניין והשתא שייך שפיר הוסיף ר' יהודה:

אבשלום נזיר עולם הוה. טעמא דר' מפר' דמוקמינן מתני' כוותיה ומיקל בתער דקאמר לי"ב חדש הוא כדאשכחן באבשלום שהיה נזיר עולם ומגלח אחת לי"ב חדש משום נזירות:

ויידא אמרה. השתא מהדר לפרש הא דאמרן לעיל לדברי רבנן נזיר עולם פעמים מגלח אחת לשלשים יום ופעמים שהוא מגלח אחת לי"ב חדש. ואיזה הוא ששמענו לרבנן כן:

הדא הוא דתנינן. לקמן בהלכה ד' הריני נזיר מלא הבית או מלא הקופה בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נזרתי נזירות אחת קבלתי עלי אלא שנראית לי גדולה כמלא הבית נזיר שלשים יום ואם אמר סתם נזרתי ולא היה בלבי אלא כמו שידונו חכמים בלשוני רואין את הקופה כאלו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו:

ותני עלה. בברייתא שהוא מגלח אחת לשלשים יום והיינו כרבנן דאי לרבי הא אמר נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש ואע"ג דאמרינן לעיל באומר מלא שערי דאפי' רבנן מודו מגלח אחת לי"ב חדש שאני הכא שאומר סתם נזרתי ומניח לב"ד שידונו דעתו וכונתו ולפיכך רואין את הקופה כמלאה חרדל ונזיר עולם הוא דהוי אבל מ"מ אמרינן דנזירות חלוקות הן שקיבל עליו ולא נזירות אריכתא דכולי האי לא מחמרינן עליה ומגלח אחת לשלשים יום:

והא אמר. ומהא דאמרן לעיל אליבא דרבנן שמענו שנזיר עולם פעמים שהוא מגלח אחת לי"ב חדש באומר מלא שערי דהתם אמרינן מסתמא נזירות אריכתא קביל עלוי' לפי שאינו מסופק בדברי עצמו כמו הכא שאומר סתם נזרתי:

מנה ו' חדשים. ובעי הש"ס בהא דאמרינן דנזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש ואם מנה ו' חדשים ונטמא מהו אם אמרינן דלא הוי כנזירות מפורש ואינו סותר את הכל אלא מונה עוד ו' חדשים ומגלח או דאמרינן דדמי לסתם נזירות או לזמן מפורש וסותר את הקודמין וחוזר ומונה י"ב חדש ולא איפשיטא:

השלים נזירותיו. בעיא אחריתא היא ואנזיר דעלמא קאי אם השלים נזירותו ולא הספיק לגלח עד שנטמא מהו אם סותר הוא את הכל הואיל ועדיין לא גילח או דילמא כיון שכבר השלים וראוי הוא לגילוח אינו סותר:

ר' מנא בעי. הקשה על זה דמאי מספקא ליה הא מכיון שלא קידש שערו בדם הקרבן מי מתירו לגלח הרי אין לו לגלח עד שיביא קרבנותיו כדתנן לקמן פ"ו וא"כ עדיין אינו ראוי לגילוח הוא:

הריני נזיר לאחר כ' יום. אם קיבל עליו סתם נזירות לאחר עשרים יום ונזיר עולם מכבר כלומר ונזיר עולם מעכשיו מהו אם חיילא עליה נזירות עולם מהשתא או לא:

מאחר שיש בידו לגלח. מי אמרינן דמאחר שיש בידו לגלח בתוך נזירות עולם כדתנן מיקל בתער והוי כמי שיש להן הפסק וכיון דאפשר לאפסקינהו חל עליה נזירות עולם מיד ולאחר עשרים מונה נזירות של שלשים ומגלח או דילמא מאחר שאילו נטמא בתוך נזירות עולם ואין לו מהיכן לסתור דבנזירות עולם לא שייכא סתירה ואם כן הוי כמי שאין להן הפסק והכא כיון דאי אפשר ליה בלא הפסק לא חיילא עליה נזירות עולם עד שישלים נזירותו לאחר עשרים יום והדר הוי נזיר עולם ובהנך עשרים קמאי מותר ביין ובתגלחת וטומאה ולא איפשיטא:

הריני נזיר לאחר שלשים יום ונזיר שמשון מעכשיו. מהו מי אמרינן דחיילא עליה נזירות שמשון מיד ותו לא מצי למימני נזירות לאחר ל' יום דהא נזיר שמשון אי אפשר לו לגלח או דילמא מהאי טעמא אמרינן דלא חיילא עליה מיד נזירות שמשון ותדחה לסתם נזירות:

מסתברא שתדחה נזירות תורה. סתם נזירות שמפורש בתורה לנזירות שמשון שאינה תורה שהרי לא הוציא שמשון נזירות מפיו כדלקמן ואם כן אפילו חיילא עליה מיד נזירות שמשון מונה נזירות לאחר שלשים יום ומגלח:

נטמא אינו מביא קרבן טומאה. קתני במתני' גבי נזיר שמשון ודייק הש"ס לא אמרן אלא קרבן טומאה הוא שאינו מביא הא ללקות הוא לוקה:

מתני' דר' יודה. דס"ל אם אמר כנזיר שמשון חיילא עליה נזירות אלא שמטמא למתים לכתחילה והא דקאמר אם נטמא איידי דתני רישא הכי כדפרישית במתני':

שלא חלה מפיו עליו. הנזירות אלא מפי הדיבור נאמר לה על ידי המלאך כי נזיר אלהים וגו' ולא הוי מתפיס בדבר הנדור:

הלכה ג

מתני' **סתם נזירות שלשים יום**. כדמפרש בגמרא דכתיב קדוש יהיה יהי"ה בגימטריא שלשים מכאן סמכו לומר שאין נזירות פחות משלשים יום:

אחת גדולה. בין שאמר הריני נזיר נזירות אחת גדולה ובין שאמר הריני נזיר אחת קטנה ובין שאמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם נוהג בנזירות שלשים יום דגדולה דקאמר כלומר גדול עלי הנזירות דטריחא עלי או קטנה דלא טריחא עלי כלל ומכאן ועד סוף העולם דקאמר הכי משמע זאת הנזירות ארוכה עלי כמכאן ועד סוף העולם:

הריני נזיר יום אחד. ובנוסחת הבבלי הריני נזיר ויום אחד ומכיון שאמר הריני נזיר קבל עליו נזירות אחת וכי הדר ואמר ויום אחד הרי יש כאן נזירות אחרת דאין נזירות פחות מל' יום וכן נמי כי אמר הריני נזיר ושעה אחת והריני נזיר אחת ומחצה יש כאן שתי

נזירות שאי אפשר להיות נזיר שעה אחת או מחצה נזירות שלא יהיה נזיר ל' יום ומשום הכי הרי זה נזיר שתים ומגלח לסוף שלשים ונוהג נזירות אחרת:

נזיר שלשים ואחד יום שאין ניזורים שעות. דכתיב ימי נזרו והרי הוא כאלו אמר שלשים ואחד יום והכא לא אמרינן דשעה אחת דאמר נזירות בפני עצמה היא הואיל ויש לצרפה עם מנין שלשים שהזכיר בתחלה:

גמ' **כנגד כ"ט פעמים שכתוב בתורה**. והא דהוו שלשים יום משום דביום שלשים מגלח ומביא קרבנותיו:

והא תלתין אינון. דכתיבי בפרשה:

אחד לחידושו יצא. פסוק אחד נזר אלהיו על ראשו לחידושו יצא דלשון כתר הוא כמדתרגמינן ובלילא ואינו מן המנין:

על דעתיה דבר קפרא. שלשים שלמין בעינן ואם גילח ביום שלשים לא יצא אבל לרבי יוחנן לא רמיזי בתורה אלא כ"ט ולכתחילה בעינן שלשים ואם גילח ביום שלשים יצא:

ואית דבעו נישמעינה. לסתם נזירות שלשים יום:

מה ימים שנאמר להלן ל'. דכתיב ירח:

ימים שהתירן משה ובית דינו. הראשונים קדריש והתירן משה לאלעזר ולאיתמר בני אהרן דכתיב ראשיכם אל תפרעו וסתם פרע שלשים יום:

וכמה הן ימים מלאין. ימים שצריכין למלאות שלשים יום הן שחדשה של לבנה אינה אלא כ"ט יום ומחצה ופעמים שהוא צריך להשלים החדש למנין שלשים:

מעתה. אם נימא דלהאי מ"ד אם גילח יום שלשים לא יצא דלמלאות החדש שלשים יום שלימין הן:

ימם כתיב חסר יו"ד. ללמד דאפי' ביום שלשים יצא והא דדרשינן למלאות לכתחילה הוא דבעינן שלימים:

תמן תנינן. לקמן הלכה ה' הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני ואם יותר משלשים יום נזיר כמנין הימים:

וכא. והכא במתני' הוא אמר אכין באם אמר מכאן ועד סוף העולם אינו נזיר אלא שלשים יום דאריכא לי הדא מילתא כמכאן עד סוף העולם קאמר ואמאי לא אמרינן התם נמי אריכא לי הדא מילתא כמכאן עד מקום פלוני קאמר:

שנייה היא. הכא דאמר אחת דמשמע חדא נזירות בלבד הוא דקביל עליה והילכך האי דקאמר עד סוף העולם ע"כ אריכא לי הדא מילתא קאמר אבל התם דלא קאמר אלא הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני הילכך אמרינן שקיבל עליו נזירות כמנין הימים שמכאן

עד מקום פלוני. הריני נזיר שלשים יום ויום א' נזיר שתים. ולא אמרינן מדחזי לצירוף יום אחד בהדי שלשים חדא נזירות הויא משום דיום יתירא דאמר אפסקיה:

דהוי יכיל מימר שלשים ואחד יום. ומדלא אמר כן לנזירות שנייה נתכוין ואין נזירות פחות משלשים יום הילכך נזיר שתים:

מתני' פליגא על רב הריני נזיר וכו'. מסיפא דמתני' פריך דקתני הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נוזרים לשעות והאי ושעה אחת דקאמר ליום אחד נתכוין קתני מיהת שלשים ואחד יום ותו לא וקשיא לרב:

מה הוה ליה מימר. שאני מתני' דמה הוי ליה למימר בענין אחר וכי היה יכול לומר שלשים ואחת שעה בתמיה ועל כרחו היה צריך לומר שלשים יום ואחת שעה והילכך אמרינן האי שעה יום הוא וחדא נזירות היא דחזי לאצטרופי אבל הכא מדלא אמר שלשים ואחד יום ודאי לשתי נזירות נתכוין:

מתניתא פליגא על רב גרסינן. האי ברייתא ודאי פליגא עליה דקתני לא נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא אלא באומר ועוד יום אחד דבהא קאמר רבי ישמעאל נזיר שתים אבל באומר שלשים יום ויום אחד אע"ג דהאי יום בתרא לישנא יתירא הוא לא אמרי' לטפויי קאתי ואין נזיר אלא אחת שלשים ואחד יום:

הלכה ד

מתני' הרי זה נזיר לעולם לפי ששערות ראשו מרובים משני חייו ולא נזיר עולם ממש דאלו נזיר עולם מגלח אחת לי"ב חדש וזה מגלח אחד לשלשים יום הואיל ותלה נזירותו בדברי חלוקים הוי כאלו נדר מנין נזירות כמנין שער ראשו ועפר הארץ מה שאין כן בנזיר עולם שלא חלק נזיריות שלו אלא נעשה הכל נזירות אחת:

רבי אומר אין זה מגלח אחד לשלשים יום. דכיון דאמר הריני נזיר הכל נזירות אחת היא ואינו מגלח אלא לי"ב חדש כנזיר עולם:

ואיזהו שהוא מגלח אחד לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי. דבכי הא מוכח דנזירות מופסקות קבל עליו כמנין שער ראשו ואין הלכה כרבי:

מלא הבית. בית רקנית או קופה רקנית:

אחת גדולה נזרתי. נזירות אחת קבלתי עלי ונראית לי גדולה כמלא הבית נזיר שלשים יום ואם אמר סתם נזרתי ולא היה בלבי אלא כמו שידונו חכמים לשוני ה"ז נזיר כל ימיו ומגלח אחת לי"ב חדש כדין נזיר עולם:

גמ' **מטילין אותו לחומרין**. טעמא דסיפא דמתני' מפרש דלא אמרינן ליחזייה כמלאה קישואים ודלועים ותיהוי ליה תקנתא דליהוי נזיר כפי חשבון שהקופה מחזקת קישואים אלא רואין אותה לחומרא:

בתחילה וכו'. כלומר כל מה שאתה אומר רואין אותה כאלו מלאה באלו הפירות אני אומר שמא בקטנים ממין זה נתכוין עד שאני אומר שמא למלאה חרדל נתכוין דמגו דנתכוין לנזירות הולכין אחר ספקו להחמיר:

פונדקרין. מין שקדים:

הנותן תקוה לנזירותו. שנתן קצבה כך וכך שנים אין מתירין אותו לגלח ואע"פ שהקצבה יותר מכדי חייו הוא לא אמרינן דדין נזיר עולם יש לו ומגלח אחת לי"ב חדש דהואיל שנתן קצבה לדבריו אין זה נזיר עולם:

ותני. בתוספתא כן דלא מיקרי נזיר עולם אלא בשלא נתן קצבה לנזירותו:

הלכה ה

מתני' **פחות משלשים יום נזיר שלשים יום**. שאין נזירות פחות משלשים יום:

כמנין ימות השנה וכו'. בגמרא מפרש לה:

גמ' **מה אנן קיימין**. הא דקתני הריני נזיר כמנין ימות השנה באיזה מנין קאמר של חמה או של לבנה. א"נ דהש"ס שואל מה היא הנזירות שקבל עליו אם לנזירות של ימות השנה נתכוין שיהיו נחשבין לנזירות חדא ומונה כל כך נזירות כפי מנין ימות השנה דהיינו שס"ה פעמים שס"ה או שנ"ד פעמים שנ"ד ונזיר עולם הוי או לא נתכוין אלא לנזירות של שלשים יום ומונה שס"ה נזירות או שנ"ד של שלשים יום שהן שלשים שנה וקאמר דבהא לא מספקא לן דודאי לא קבל עליו אלא נזירות של שלשים יום ואם פירש כמנין ימות החמה מונה שס"ה נזירות כמנין ימות החמה ואם פירש של לבנה מונה כמנין ימות הלבנה אלא הא גופה קא מיבעיא לן אם אמר כמנין ימות השנה סתם לאיזו שנה נתכוין של ימות החמה או של לבנה:

צריכה. מיבעיא לן:

תני בשם רבי יודה. לפרושי מעשה דרבי יודה במתני' קאי דקאמר כיון שהשלים מת לאשמועינן דזכות נזירות גדולה היא שראוי היה זה למיתה אלא שתלתה לו זכות הנזירות:

מתני'. ברייתא דלקמיה אתייא כרבי יודה דחשיב ליה נזירות לזכות כמו שהיו עושין חסידים הראשונים וכל הסוגיא עד סוף הפרק כתובה בריש נדרים ושם פירשתי:

סליק פירקא בס"ד

פרק ב

הלכה א

מתני' **הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בית שמאי אומרים נזיר**. דס"ל לב"ש אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני נזיר אדעתא דליהוי נזיר קאמר וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה מיהדר הוא דבעי הדר ביה ולא מצי הדר ביה ואפילו הוא בתוך כדי דיבור דסבירא להו הקדש בטעות שמיה הקדש ולא שייך ביה שאלה ולא חזרה והוא הדין בנזיר דכתיב ביה קדוש יהיה הלכך הוי נזיר:

ובית הלל. סברי יש שאלה בהקדש הלכך לא הוי נזיר ומיהו נדור הוי ואסור בגרוגרות ודבילה:

אמר ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו. דנזיר הוי דאף לב"ש אינו נזיר אלא עד שיאמר הרי הן עלי קרבן ולפי שזכר קרבן שהוא שייך בנזיר הוי נזיר:

גמ' **משום שהוציא נזירות מפיו**. ותו לא מצי הדר ביה כדפרישית במתני':

משום כינוי כינויין. דלא יהא גרוגרות ודבילה דקאמר אלא ככינוי כינויין לנזירות דאמרי ב"ש בפרקין דלעיל כינוי כינויין אסורין ובתוספתא ריש פ"ב גריס הכי בהדיא ב"ש אומרין כינוי כינויין אסורין כיצד אמר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה כלומר דודאי ליוצא מן הגפן נתכוין וגרוגרות ודבילה לכינוי הוא דקאמר:

קרייא מסייע לר"ל. דכמו שמצינו שהמקרא קורא לאשכול תירוש אע"פ שעדיין באשכול הוא קורא אותו תירוש לכינוי וכן בני אדם קורין גרוגרות תירוש ומשום כינוי כינויין. א"נ דדרך קושיא הוא על דקאמר מסייע לר"ל והא תורה קורא לאשכול תירוש ומה ראיה היא זה למה שקורין לגרוגרות תירוש ומשני משום כינוי כינויין:

מה נפק מביניהון. מטעמייהו דר' יוחנן ור"ל:

אמר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה. כלו' כששואלין אותו למאי נתכונת והוא אומר שדעתו היה לגרוגרות ולדבילה ולא נתכוין אלא לאסור מהן דלטעמיה דרבי יוחנן הוי נזיר לבית שמאי דכיון שאמר כבר הריני נזיר אין בדבריו אחרונים כלום דלחזור הוא נתכוין ולשאול על נזירותו ולא מצי הדר ביה:

על דעתיה דר"ל. דקסבר טעמייהו דב"ש משום כינוי שהוא מכנה ליין בשם גרוגרות ודבילה והכא כיון שגילה דעתו ואמר דלשם גרוגרות ודבילה עצמן נתכוין לא הוי נזיר:

הריני נזיר מן הככר. נמי איכא ביניהו אליבא דב"ש לרבי יוחנן נזיר הוא הואיל ובתחלת דבריו אמר הריני נזיר ולר"ל דקסבר משום כינוי מן הככר לא אמר כלום דאפילו לכינוי כינויין לא נחשב ולא הוי נזיר:

דתנינן תמן. במנחות הרי עלי מנחה מן השעורין ואין מנחת נדבה באה שעורין יביא מן החטין ומוקמינן לה התם כב"ש דאמרי תפוס לשון ראשון וכדמפרש ר"ל טעמא לפי שהוציא מנחה מתוך פיו ונתחייב במנחה הוגנת וכי הדר ואמר מן השעורין למיהדר הוא דבעי ולא מצי הדר ביה וקשיא דר"ל אדר"ל דהתם קאמר משום שהוציא מנחה מתוך פיו והכא הוא אומר אכין דטעמייהו דב"ש משום כינוי כינויין ולא משום שהוציא נזירות מתוך פיו:

איתּ ליה הכין. לר"ל איתּ ליה לתרווייהו משום שהוציא נזירות מתוך פיו ומשום כינוי כינויין והא דקאמר הכא טעמא משום כינויי כינויין ה"ק דלא צריכת להאי טעמא דבלאו הכי משום כינוי כינויין איכא:

תדע לך שהוא כן. דבעלמא היכא דליכא משום כינויי כינויין איתּ ליה טעמא משום שהוציא נזירות מתוך פיו:

דתנינן. במתני' דלקמן אמר אמרה פרה זו הריני נזירה וכו' הרי זה נזיר כלום אמרה אמרת וכי תאמר התם דאמרה פרה הריני נזירה אלא ודאי טעמא משום שהוא הוציא נזירות מתוך פיו וכא נמי איתּ ליה גם להאי טעמא:

כל הלשונות משמשין לשון נזירות. כדמפרש לקמיה וכולן משום נזירות ומשום קרבן שייכא בהו והכל הולך אחר החתום אם אמר א' מן הלשונות הללו ואמר הריני נזיר ה"ז נזיר ואם אמר הרי עלי קרבן ה"ז נדר:

חוץ מלשון קרבן. דלא שייכא בנזירות וכן איפכא דלא שייכא לשון נזירות בנדר ואם אמר מתחילה הרי עלי קרבן תו לא חיילא עליה משום נזירות וכן אם אמר הריני נזיר תו לא חיילא עליה משום קרבן:

אהן מנוע. זה לשון מנוע משמש לשתי הלשונות והילכך אזלינן בתר אסוקי מילתיה אם לקרבן או לנזיר וחדא מינייהו נקט וה"ה לאינך:

אהן אשכול איתּ ביה נזירות ואיתּ ביה קרבן. ונפקא מינה אם לא אסיק למילתיה למאי הוא דנתכוין מטילין אותו לחומרא דתרווייהו כדמפרש ואזיל אם אמר על אשכול כלוי אני ממנו ואם בא לאכלו אומרים לו לדמים הוא קדוש כלומר דסובל בו נמי קדושת דמים וחל עליו איסור וצריך לפדותו:

פדיו. פדאוהו ובא לאוכלו אומרים לו לא נזיר אתה דשייך ביה גם איסור נזירות וכשאמר כלוי אני ממנו לשם נזירות נתכוין והוי נזיר:

כל הלשונות משמשין לשון חילול. לענין פדיון הקדש:

חוץ מלשון תמורה. שאינו נתפס הפדיון אם אמר זו תמורת זו וכן איפכא דלא שייכא לשון חילול בתמורה:
זו מחוללת על זו אינה תמורה. שאין בהמת הקדש תמימה יוצאה לחולין ותמורה נמי לא הוי דאין חילול לשון תמורה וכדתנן במתני' פ"ה דתמורה:
נתפשה בדמים. נתפסה בהמה האחרת בקדושת בדק הבית שהוא קדושת דמים משום דכל הני נמי לשון חילול הן ויצא ההקדש לחולין שקדשי בדק הבית נפדין אפילו תמימין:
תמורה זו. על קדשי בדק הבית לא נתפסה בדמים דאין תמורה לשון חילול ותמורה נמי לא הויא דאין קדשי בדק הבית עושין תמורה:
תני רבי הושעי'. ופליג על לשון חליפי דהוי כמו תמורה ובקדשי בדקי הבית לא אמר כלום:
אהן משמש. חוזר לפרש טעמא להא דאמרן מפני שכל אלו הלשונות משמשין לשניהם:
איליין קדשי מזבח אית בהו חילול ואית בהו תמורה. ומטילין אותו לחומרא כדמפרש ואזיל:
קדשי המזבח גרסינן. שקדם הקדשן את מומן ואמר על בהמה אחרת הרי זו תחת זו ודוקא קדם הקדשן את מומן אבל אם מומן קדם להקדשן לא חייל עלייה קדושת הגוף למזבח אלא קדושת דמים בעלמא כדתנן פ"י דחולין ופ"ב דבכורות:
בא להקריב תמימה. אם בא להקריב בהמה האחרת בעודה תמימה אומרין לו לדמים קדשה משום דהשתא שייכא נמי לשון חילול על אותן קדשי מזבח שהרי הוממו ונפדין וחלה קדושת דמים של זו על האחרת:
בא נוכל בעל מום. כלומר שרוצה להמתין עד שתומם זו ולפדותה ולאכלה:
אומרים לו לתמורה קדשה. שהרי קדשי מזבח היא וחל תמורה על זו שלשון תחת נמי תמורה הוא וצריך להקריבה בעודה תמימה וגם ליתן דמים לבדק הבית:
והיה וגו'. כדכתיב קרא:
אמר רבי יצחק בר"א. לא היא דבהא לא אמרינן הואיל ותחת משמש שתי לשונות דחיילא נמי תמורה עליה דמכיון שהוא יודע שכל המימר לוקה כדתנן בריש תמורה דכתיב לא יחליפנו ולא ימיר אף הוא לא עלת על דעתו להמיר אלא אמרינן לא נתכוין כי אם לשם חילול דשייכא בה דהא הקדש בעל מום היא ומסתמא לא עבר אלאו דלא ימיר:
כל הלשונות משמשין לשון ערכין וכו'. ערכין כמו שהוא קצוב בתורה דמים שמין אותו כעבד כמפורש בפרק קמא דערכין:

ערכו עלי. כלומר אם אמר שנתכוון באלו הלשונות לערכין נותן ערכו הקצוב לפי שניו ואם אמר לדמיו נתכוין נותן דמיו:

אהן. לשון שום משמש לשניהן וה"ה לאינך ואהן אדם כולל לשניהן ונתפס בו לשון ערכין ולשון דמים כפי מהי שהוא ומטילין אותו לחומרא כדמפרש ואזיל אם אמר על אדם שומו עלי ולא פירש למה נתכוין אם היה נאה אומרין לשם דמים נתכוין ונותן דמיו אם הן יותר מכדי ערכו הקצוב ואם היה כעור ואינו שוה כ"כ לדמים נותן ערכו הקצוב:

ב"ש אומרים נדור ונזיר. לפרושי מתני' מהדר לב"ש נדור מן הגרוגרות ודבילה הוא ונזיר משום שהוציא בפה לשון נזירות ולב"ה לא אמר כלום לא לנדר ולא לנזיר משום דלא נדר כדרך הנודרין ואפי' מן הגרוגרות ודבילה אינו נדור:

הלכה ב

מתני' **אמר אמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת אני**. בבבלי מפרש לה הכי מי שהיתה פרתו רבוצה ואינה רוצה לעמוד ואמר פרה זו כסבורה היא שלא תעמוד ואומרת בלבה הריני נזירה אם עומדת אני ואני אומר הריני נזיר ממנה אם לא תעמוד וכן דלת נעולה שאינה יכולה להפתח ואמר סבורה דלת זו שלא אפתחנה ואומרת הריני נזירה אם נפתחת אני (וכתב הרמב"ם בפי' המשנה זה הלשון על דרך העברה כמו שאומרים בני אדם בזמנינו זה בשביל הרבה מן הגולמים כשקשה עליו המלאכה בהם אומר נשבר זה הדבר שהוא לא יתפעל) ואני אומר הר"נ ממנה אם לא תפתח ואח"כ עמדה פרה זו מאליה או שהעמידוה אחרים ולא העמידה הוא וכן הדלת נפתחה מאליה או בא אחר ופתחה ולא פתחה הוא:

ב"ש אומרים נזיר. דאזלי לטעמייהו דאמרי בנודר מן הגרוגרות ומן הדבילה שהוא נזיר אע"פ שאין נזירות מהן וה"נ אע"פ שאין נזירות מן הבהמה ומן הדלת ה"ז נזיר ואע"פ שהבהמה עמדה והדלת נפתחה לא היתה דעתו אלא שיעמידנה או שיפתחנה בעצמו:

וב"ה אומרים. לדבריהם דב"ש לדידן אפילו אם לא עמדה כלל לא הוי נזיר מפני שנדר שלא כדרך הנודרים שאין נזירות מן הבהמה ומן הדלת אלא לדידכו דאמריתו שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני לזיר אדעתא דליהוי נזיר קאמר אודו לן מיהת היכא שעמדה מאליה או אחרים העמידוה דלא הוי נזיר שהרי הוא אמר אם לא תעמוד והרי עמדה:

אמר רבי יהודה. לא נחלקו ב"ש וב"ה לענין נזירות דלא הוי נזיר לא נחלקו אלא באומר בלבי היה שתהיה בהמה זו קרבן בשעה שאמרתי שאהיה נזיר ממנה אם לא תעמוד

דב"ש סברי הואיל ולא העמידה הוא הוי קרבן וב"ה סברי הואיל ועמדה אינה קרבן וכ' הרמב"ם בפי' המשנה וכמו כן דמי הדלת יהיו קרבן:

גמ' **ראו מה אמר העכו"ם הזה הרי זה נזיר**. שמעתי מפי העכו"ם שאמר הריני נזיר:

הוה דמר. וכן הוה שחקרנו אתר העכו"ם שאמר הריני נזיר:

מאחר שאין עכו"ם נוזרים נזיר. כלומר בהא פשיטא לן דמאחר שהוא יודע שאין העכו"ם נוזרים בנזירות ומה היה לו להזכיר אמירת העכו"ם אלא שנתכוין לנדור בנזירות וה"ז נזיר:

לא אמר. מהו אם שאלנו את העכו"ם ולא אמר כלום מי אמרינן דאפ"ה הוי נזיר הואיל ויצאת נזירות מפיו:

נשמעינה. לזה מהמתני':

כלום אמרת. הפרה אלא משום שהוציא נזירות מפיו דעתו היתה לקבל עליו נזירות וה"נ כן והוי נזיר:

ראה ישראל עובר. בהא אמרינן איפכא דאם לא אמר כלום זה ישראל העובר הוי נזיר דמאחר שישראל נוזרים בנזיר וזה לא אמר כלום ודאי לא היה דעתו אלא לקבל עליו נזירות וה"ז נזיר:

הוה דמר. אלא הא קא מיבעיא לן אם הכי הוה שאמר זה הישראל העובר הריני נזיר מהו:

אפילו כן כנזיר. מי אמרינן אפילו הכי הוי נזיר דנתכוין להיות נזיר כמו זה או אינו אלא כשונה דבריו בעלמא ראו שזה קבל עליו נזירות ואמר הריני נזיר ולא נתכוין להזיר כמוהו:

כך אני אומר. ופשיט לה דלאו כלום הוא דמאחר שישראל נוזרים אינו אלא כקורא בתורה דרך לימוד והזכיר נזיר נזיק וכן הכא שלא נתכוין אלא לשנות דבריו של זה:

בלשון אשה. שאמר הריני נזירה לשון נקיבה אם נתפס הוא בנזיר:

תמן אמרין הא נזירה איעבר. כשרואין נזיר אומרין הא נזירה עובר לפנינו ושייך שפיר גם לשון נקבה בנזיר:

בלשון איש. שאמרה הריני נזיר. כו' ל"ג:

כל עצמו. של נזירות קרוי בלשון זכר בתורה דכתיב איש או אשה כי יפליא לנדור ואע"פ שבכתוב נאמר ג"כ אשה כתיב כי יפליא לשון זכר ונתפסת ג"כ בלשון איש:

עד שתעמוד הפרה. בעיא היא אם בעינן לב"ש עד שתעמוד הפרה ותפתח הדלת כמשמעות לשונו שאומר אם עומדת אם נפתח:

נשמעינה. ממתני' דלקמן בפ"ה גבי היו מהלכין בדרך וא' בא כנגדן אמר אחד מהן הריני נזיר שזה פלוני ואחד אמר שאין זה פלוני ואחד אמר שאחד מכם נזיר כו' בית שמאי

אומרים כלן נזירין ובית הלל אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ומקשינן מי שלא נתקיימו דבריו ס"ד ומפרשינן התם כיני קתני במתניתין מי שנתקיימו דבריו ולשון הפוך הוא:

מלה דלא קברת ברה. כלומר זו המלה כמו האומרת אם כך וכך לא תקבור בנה שאינה רוצה לומר שתקבור בנה ואומרת לשון הפוך ולדוגמא בעלמא נקט דלא נתקיימו דבריו כמו מי שנתקיימו דבריו וה"נ הא דקאמר אם עומדת היא לשון הפוך הוא שאמרה תהא נזירה ולא תעמוד וכיון שהוציא זה מפיו נזירות הוי נזיר וא"כ אפילו לא עמדה פרה ולא נפתח הדלת הוי נזיר:

ב"ש אומרים נדור ונזור. לרבי יהודה דמתניתין מפרש כמו במתני' דלעיל:

הלכה ג

מתני' **מעשה באשה אחת**. בבבלי מפרש חסורי מחסרא וה"ק אם היה שיכור ואמר הריני נזיר ממנו אינו נזיר שלא היתה דעתו אלא לאסור אותו הכוס עליו בלבד וכי היכי דלא ליתי ליה כוס אחרינא אמר הריני נזיר ומעשה נמי באשה אחת שכורת כו' והכי מפרשינן לה בגמרא:

גמ' **מתני' בשאינו יכול**. כלו' רישא דמתניתין מיירי בשאינו רגיל לשתות ולהיות שיכור ואין דרך להפציר לאדם כזה הילכך אמרינן דלנזירות נתכוין אבל אם יכול הוא ורגיל לשתות ולהיות שיכור הדא הוא דתנינן כלומר ע"ז קאי המעשה וחסורי מחסרא היא המתני' ומשום דבאדם שיכור אמרינן דדעתו היה שלא להפצירו ביותר ואמר להו מילתא דפסיקא ולא נתכוין אלא מזה הכוס וכאומר הרי עני קרבן זה הכוס:

אפילו לשון קרבן אינו. כלומר דמפרש המתני' דה"ק כאומר הרי הוא עלי קרבן אבל באמת אינו אסור אפי' מאותו הכוס דאינו יכול לקבוע קרבן בלשון נזירות:

הלכה ד

מתני' **הרי זה נזיר ואסור בכולן**. ובהא כ"ע מודו מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל:

הרי זה אסור. דיין ותגלחת וטומאה האסורין בנזיר הניזר מאחד מהן אסור בכלן:

ור"ש מתיר. דקסבר אינו נזיר עד שיזיר מכלן:

או מפני שאני קובר את המתים. וצריך אני להטפל בהן ה"ז מותר דהוי בכלל נדרי שגגות והוא אחד מארבעה נדרים שהתירו חכמים:

ור"ש אוסר. דסבר ארבעה נדרים שהתירו חכמים צריכים שאלה לחכם ואין הלכה כר"ש בהני תרי בבי דמתני':

גמ' **מתני' דר"מ היא**. דקתני ה"ז אסור בכלן אע"פ שהתנה לשתות יין ולהטמא למתים וטעמא משום שלא כפל תנאו שלא אמר ואם לא אהיה מותר לשתות יין איני נזיר וכרבי מאיר דאמר בפ"ג דקידושין כל תנאי שאינו כפול אינו תנאי:

תמן דברי הכל היא. על כינויין שהוזכרו בריש פ"ק קאי כלומר ולא תיקשי לך דמוקמינן התם בשהזכיר הכינויין ואח"כ אומר שעל מנת כן אמרם אם תופס אחד מהן נזירות תחול עליו נזירות ואם לאו לא תחול עליו נזירות והתם אע"פ שכפל בתנאו לאו כלום הוא ואפילו לר"מ אומרים לו שמור ושמעת משום שהוציא בלשון שהנזירות חלה ולא הזכיר שום תנאי בשעת הנדר אבל הכא מתחלה על מנת כן אמר הריני נזיר אלא דטעמא משום דלא כפל בתנאו הוא וכרבי מאיר:

מתני' דרבי מאיר ורבי יהודה בן תימא. כלומר דמוקמינן מתני' או כרבי מאיר וטעמא משום דלא כפל בתנאו הוא או כר"י בן תימא וטעמא משום דדברים שאינו יכול לקיימן בתנאי הוא כדלקמיה:

אמר רבי זעירא. טעמא דת"ק מפרש דקאמר אינו גט תדע לך שעילה היה רוצה לגרש כלומר עילה הוא מבקש בגירושין ולבטל הגט שתלאה בדברים שאינה יכולה לעמוד ולקיים תנאו:

מכיון שתלאה. כלומר אדרבא מה"ט אמרינן דהוי גט דמכיון שתלאה בדברים כאלו אינו אלא כמפליגה בדברים בעלמא וכמי שנתקיים התנאי בגט הוא דלאו תנאי הוא כלל. וה"נ במתני' דיודע הוא שאי אפשר לנזיר לשתות ביין וליטמא למתים אינו אלא כמפליג בדברים ולא לתנאי נתכוין ואסור בכלן:

מתני' דר"ש. לשון שאלה הוא אם רישא דמתני' כר"ש נמי אתיא דהא אמר במס' מנחות גבי האומר הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החטין ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים דאין מנחת נדבה באה מן השעורין ובמתני' נמי הרי לא התנדב כדרך המתנדבין בנזיר ואפילו הכי קתני אסור בכלן ודלא כרבי שמעון היא או אפילו כרבי שמעון אתייא:

שנייא היא. הכא ואפילו ר"ש מודי בה שהרי שייר תגלחת לאסור עליו וכדרך המתנדבין קרינן ביה והא דאסור בכלן טעמא מכיון שחל עליו נזירות לתגלחת חלה על כלן:

רבי ירמיה בעי. על זה אם דטעמא משום ששייר בתגלחת וקאמרת אפילו ר"ש מודה ברישא א"כ אמור דבתרה המציעתא יודע אני שיש נזירות אבל איני יודע שהנזיר אסור ביין ורבי שמעון מתיר והא הכא הרי שייר תגלחת וטומאה מה שקבל עליו ואפילו הכי ר"ש פוטרו מנזירות:

שנייא היא. הכא דמשום פתיחת נדר הוא מפני שיכול לומר אלו הייתי יודע שהנזיר אסור ביין לא הייתי נודר כלל והוי כמו נדר ופתחו עמו דלא הוי נדר:

אם משום פתיחת נדר. אם כן אמור דבתרה הסיפא יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמים מתירין לי שאיני יכול לחיות אלא ביין והרי נדר ופתחו עמו ואמאי ר"ש אוסר:

ר"ש אומר אינו פתיחת נדר. כלומר בהא הוא דפליגי לרבנן הוי כפתיחת נדר ולרבי שמעון אינו פתיחת נדר דכיון שידע שהנזיר אסור ביין לנדר גמור נתכוין ודבריו אינו כלום דאף על פי שלבו אנסו שסבור שיתירו לו והוי כנדרי שגגות אפ"ה שאלת חכם הוא דצריך ולא הוי כנדר ופתחו עמו:

למה. טעמא דרבנן מפרש מפני מה הוי פתיחת נדר מפני שהוא כתולה נדרו בחייו שאינו יכול לחיות בלא יין ואין לך פתח גדול מזה ומותר בלא שאלת חכם:

ניחא לשתות יין. ליטמא למתים מאי תולה נדרו בחייו איכא. ומשני דמיירי שאומנתו להיות קובר מתים ולטפל בהם בשכר ונמי כתולה נדרו בחייו הוא:

הלכה ה

מתני' **הריני נזיר ועלי לגלח נזיר**. קבל עליו נזירות ועוד קבל עליו להביא קרבנות על נזיר אחר שחייב בהם בשעת תגלחת אחר שנשלם הנזירות ובא חבירו גם הוא ואמר כן:

אם היו פקחין. כל אחד פוטר את חבירו מקרבנותיו ואע"פ שבשעה שנדר הראשון לגלח נזיר אכתי לא הוי השני נזיר משום דה"ק אי משכתנא דהוי נזיר אגלחיה:

ואם לאו. שאין להם פקחות זה יכל א' וא' הביא קרבנותיו לעצמו צריך כל א' לגלח לנזיר אחר ולהביא קרבנותיו תחתיו:

גמ' **ובעי הש"ס אהן**. ואני מה את עבד לה. זה לשון ואני לחוד אם שמע חבירו ואמר ואני ותו לא מה את עושה ללשון זה:

ואני על כל דיבורו. מי נימא דעל כל דיבורו קאי או על חצי דיבורו בלבד וכדמפרש ואזיל דאם תעבדינה ואני על כל דיבורו אמר ואני נזיר כלומר ואני נזיר גם כן כמותך הכל כפי שאמרת ולגלח נזיר אחר אבל אם תעבדינה על חצי דיבורו ואמר הריני נזיר כלומר דהוי כמי שלא אמר אלא הריני נזיר ועל חצי דבורו הראשון קאי ולא להיות מגלח לאחר ומהו:

הדא אמרה. לאו אתני דבית רבי קאי אלא מדקאמר אין תעבדינה ואני על חצי דיבורו אמר הריני נזיר וא"צ לגלח נזיר אחר ומשמע דפשיטא ליה דעל חצי דבורו הראשון קאי ולא על השני ואם כן זאת אומרת אם אחר אמר הריני נזיר מאה יום ושמע זה ואמר ואני

זה נזיר ק' יום וזה השני לא נזר אלא לשלשים יום דאני אפלגיה דדיבורא קמא קאי עד שיאמר הריני כמותו או כיוצא בו:

אם גילח יום שלשים יצא. כלומר אם גלח לעצמו ביום ל' כדין נזיר יצא ואין צריך לגלח נזיר אחר דמכיון שמתחלה לא אמר אלא חצי נזיר הוי כמי שאמר הרי עלי חצי קרבנות נזיר דדינו שמביא חצי קרבנות לאיזה נזיר שירצה ואותו נזיר הוא משלים קרבנותיו והכא שהוא אומר אח"כ הריני נזיר הוי כמשלים הוא קרבנותיו ובזה שמביא קרבנותיו לעצמו יצא:

מתני' אמרה כן. ממת ני' נמי שמענו זה דקתני אם היו פקחין מגלחין זה את זה הא לעצמן לא. כלומר לעצמן בלבד אינן יוצאין דצריכין נמי לגלח זה את זה וטעמא מפני שכל א' אמר מתחילה הריני נזיר ונתחייב בשביל קרבנות עצמו וכי הדר ואמר עלי לגלח נזיר נתחייב ג"כ בשביל אחר הא אם אמר מתחלה הרי עלי לגלח חצי נזיר והדר אמר הריני נזיר אם הביא קרבנותיו לעצמו יצא דאל"כ לישמעינן במתני' רבותא טפי:

ניחא. ופריך אמתני' ניחא דהשני בא לגלח את הראשון דבשעה שנזר השני כבר נזר הראשון וקאי קמיה ומסתמא אסיק אדעתיה לגלח בשביל זה אלא ראשון מגלח את השני אמאי והא כשאמר הראשון אכתי לא נזר השני ולא אסיק אדעתיה לקבל עליו בשביל זה:

זאת אומרת שאדם קובע עליו קרבן נזיר ועתיד ליזור. אפילו על שעתיד ליזור וה"נ בשביל זה שעתיד ליזור ומעיקרא אסיק אדעתיה אי משכחנא למי שהוא נזיר אביא קרבנותיו:

תלת. מילי שמענו ממתני':

הדא אמרה אם גילח לעצמו יצא. כלומר פעמים שהוא יצא כדתני ר"ח דלעיל ודייקינן הכי ממתני':

הדא אמרה שאדם קובע לחבירו קרבן נזירות. אפילו מה שעתיד ליזור אחר כך כדאמרן:

הדא אמרה שאדם קובע לחבירו קרבן נזירות שלא מדעתו. וזה נמי שמענו ממתני' דאין צריך דעתו של זה שקובע עליו קרבנות:

אם גילח עצמו יצא ל"ג לה וכן הא דלקמן ועתיד ליזור וטעות המדפיס אגב שיטפא דלעיל היא:

אבל אינו מפרישו. מילתא באפי נפשה היא כלומר דוקא קובע הוא עליו שלא מדעתו אבל אינו מפרישו להקריב בשבילו אלא מדעתו של זה:

אמר הרי עלי קרבן נזיר בשעה שנזר סתם. כלומר הא ודאי פשיטא לן אם קבע קרבן בשביל נזיר אחר סתם שלא פירש שעתיד ליזור אח"כ:
מגלח. הוא בין בשביל שנזיר מכבר ובין בשביל נזיר שעתיד ליזור כדאמרינן לעיל דמסיק אדעתיה אי משכחנא למי שהוא נזיר אביא קרבנותיו:
פירש. אם אמר בפירוש בשעת הקביעות בשביל נזיר שעתיד ליזור מאי וקאמר הש"ס דאתיא כהדא דבעי רבי לוי. בפרק הכותב גבי המתנה על נכסי אשתו וא"ל דו"ד אין לי בנכסייך ואם כתב לה כן אחר שנשאת ופורש בנכסייך העתידין ליפול ליך מאי אם מהני ופשטינן לה התם ויש אדם מתנה על דבר שלא בא לעולם ולא מהני סילוקו להתנות בדבר שאינו בעולם כ"א דוקא בעודה ארוסה הוא דמהני כמפורש שם וה"נ אם פירש בהדיא לקבוע בשביל דבר שלא בעולם לאו כלום הוא:

הלכה ו

מתני' **זה מגלח נזיר שלם כו' דברי ר' מאיר**. ר"מ לטעמיה דס"ל תפוס לשון ראשון וכי אמר הרי עלי לגלח תגלחת שלימה קאמר וכי הדר קאמר חצי נזיר לאו כל כמיניה למיהדר ביה אפילו תוך כדי דיבור ורבנן סברי נדר ופתחו עמו הוא והוי כאומר חצי קרבנות של נזיר עלי שאינו חייב אלא החצי והלכה כחכמים:
גמ' בסתם חלוקין שאמר הרי עלי חצי נזיר סתם ולא פירש מה החצי:
מה. דמה אנן מקיימין המתני' אם באומר כל חצי ראש כלומר שפירש החצי על ראש הנזיר ואמר חצי גילוח הנזיר עלי כ"ע מודים שהוא מביא כל הקרבנות משלם דלא אשכחן נזירות לפלגא ואם באומר חצי חובה של קרבן נזיר עלי כ"ע מודים שהוא מביא חצי קרבנות הנזיר דבקרבנות שייך שפיר החצי אלא ע"כ כן אנן קיימין באומר חצי סתם ופליגי ר"מ ורבנן במה היתה כוונתו לר"מ כאומר חצי הראש והלכך מגלח נזיר שלם ולחכמים כאומר חצי חובה:
אשכח אמר קלת וחומרת. נמצאת למד קולא וחומרא קולא אליבא דר"מ וחומרא אליבא דרבנן וכלומר דאע"ג דחזינן בפלוגתייהו ר"מ מחמיר וחכמים מקילין מ"מ מצינו לפעמים איפכא דודאי אם שנים אמרו הרי עלי לגלח חצי בזה ר"מ מחמיר וחכמים מקילין אלא שאם אחד לבד אמר הרי עלי לגלח חצי בזה הוי קולא לר"מ דאמר חצי הראש הוא וא"כ מביא קרבן שלם בשביל זה:
מביא קרבן אחד. כלומר בקרבן אחד שמחויב הנזיר יוצא זה:
שכן הנזיר מגלח עליו קרבן שלם. שכן יוצא זה הנזיר בקרבן שלם שקבל עליו זה הנודר בשבילו ואינו צריך יותר:

ע"ד דרבנן. אבל לרבנן דסברי חצי חובה הוא דאמר ולא קבל עליו הנודר אלא חצי קרבן הנזיר:

מביא קרבן ומחצה חצי חובת יחיד. כלומר זה הנזיר צריך להביא קרבן שלם שהרי אינו יוצא בחצי נדבתו של זה כיון שאינו קרבן שלם וזה הנודר צריך להביא חצי חובת יחיד של זה שקבל עליו ונמצא מביאין קרבן ומחצה בין שניהם:

הלכה ז

מתני' **ונולד לו בן ה"ז נזיר**. דבלשון בני אדם לא מיקרי בן אלא זכר ולא נקבה וטומטום ואנדרוגינוס:

ולד. מקרי אפי' נקבה וטומטום ואנדרוגינס בכלל:

גמ' **בת לא כלום**. כלומר פשיטא דאינו נזיר דהא בן קאמר ולא צריכה לאשמעינן אלא אגב טומטום ואנדרוגינס נקטה דצריכה היא ולאשמעינן שאינו נזיר כלל ואפילו לרבי שמעון דאמר במתניתין דלקמן ספק נזירות להחמיר דוקא אם ספק בן קיימא או לא הוא דקאמר אבל טומטום ואנדרוגינס לא שלא היה דעתו אלא לבן ודאי:

הלכה ח

מתני' **הפילה אשתו**. ולא ידע אי בר קיימא הוא אי נפל הוא אינו נזיר ומפרש בגמרא דמתני' ר' יהודה היא דאמר לא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי אמר כשיהיה לי ולד על ולד ודאי קאמר:

ר' שמעון. סבר ספק נזירות להחמיר הלכך צריך להיות נזיר מספק ומתנה ואומר אם בן קיימא הוא הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה ומגלח ומביא קרבנותיו לסוף שלשים יום ובלא תנאי לא היה יכול להביא קרבן מספק ואין הלכה כר"ש:

חזרה וילדה ה"ז נזיר שהרי לא נהג נזירות מחמת הנפל ועכשיו שילדה ולד של קיימא חלה נזירות ולדברי ר"ש צריך לחזור ולהתנות דשמא הראשון היה ולד של קיימא:

גמ' **וחש לומר שמא בן קיימא הוא**. אמאי אינו נזיר ניחוש לחומרא שמא בן קיימא הוא:

דאמר ספק נזירות מותר. כדקתני בתוספתא דפרקין בהדיא ר' יהודה פוטר ששגגת נזירות מותרת:

א"ל ר"ל גרסינן לא אמר ר' יהודה אלא בסוף. כדמפרש לקמיה אבל בתחילה אף ר' יהודה מודה ומתני' בתחילה הוא:

אמר רבי שמואל בר רב יצחק איני יודע אם נזרתי ואם לא נזרתי אהן הוא בתחלה. דאם הוא מסופק אם נזר אם לא זהו בתחלה ואפי' ר' יהודה מודה דמחמרינן ביה להיות עכ"פ נזיר אחת. ול"ג הכא כ"ע מודיי ואגב שטפא דלקמן הוא:

אם מ' ואם נ' אהן בסוף. ואם הוא מסופק אם ארבעים יום או נ' נזר כלומר אם הרבה ואם מעט זהו בסוף ובהא ר' יהודה אמר להקל וחפשת את המועט:

איתפלגון ר' חייה בר בא ור' שמואל בר רב יצחק. בהא דלקמן וכ"ע ר' חייא ור' שמואל מודים בהא דאמרן דזהו בתחילה וזהו בסוף:

מה פליגין. באם מסופק הוא אם אחת נזר ואם שתים דר' חייא מדמי לה כבסוף שהרי אחת הוא נזיר ודאי ועל השניה קאמר ר' יהודה דדנין אותו להקל ור' שמואל מדמי לה כבתחילה דהואיל והשני' נזירות בפני עצמה היא הוי ליה כמסופק אם נזר כלל או לא:

ר' מנא. קאמר דאם הוא מסופק אם אחת או שתים צריכה לר' שמואל מיבעיא ליה דהוא גופיה ספוקי מספקא ליה למאי מדמינן לה:

הוא כבתחילה הוא כבסוף. כלומר דאפשר לדמות לה לכבתחילה כדאמרן ואפשר נמי לדמות לכבסוף דהא עכ"פ נזיר אחת הוא והשניה הוי ספק אם יהיה עוד נזיר והוי כמו מ' או נ':

הלכה ט

מתני' **הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן**. מי שקבל עליו נזירות סתם ועוד קבל עליו נזירות אחרת כשיהיה לו בן:

משלים את שלו. תחלה ומגלח ומביא קרבן ואחר כך מונה את של בנו:

הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר. שקבל עליו תחלה נזירות בנו:

מניח את שלו ומונה את של בנו. דכיון שקבל עליו נזירות בנו תחלה מיד כשנולד לו בן צריך להניח את שלו ולמנות של בנו ואח"כ משלים את שלו:

גמ' **ר' יוסי בעי**. מי שאמר הריני נזיר לשלשים יום אלו וחזר ואמר הריני נזיר לשלשים יום אלו עצמן מהו מי אמרינן הואיל ואמר שיהא נזיר עוד על השלשים אלו עצמן עולין לו אלו השלשים לשתי נזירות ויגלח תגלחת אחת לבסוף ויביא שתי קרבנות נזיר דלא דמיא לאומר הריני נזיר ונזיר דמונה שתי נזירות דהתם אמרינן מסתמא היתה דעתו על שתי נזירות דאמר ונזיר עוד פעם אחרת אבל הכא מכיון שאמר ולשלשים אלו על השלשים עצמן שאמר מתחלה לא נתכוין אלא בשביל להביא שתי קרבנות נזיר על אלו השלשים ולא להיות מונה שתי נזירות או דילמא לא אמרינן שיהו אלו השלשים עולין לו לשתיהם אלא מונה שתים ומגלח ומביא קרבן על כל או"א כמו האומר הריני נזיר ונזיר:

ולא מתניתא היא. הא ממתני' נוכל לפשוט בעיא דר' יוסי דאין עולין לו לשתיהן דהא קתני בסיפא הריני נזיר כשיהיה לי בן וכו' מניח את שלו ומונה את של בנו ואח"כ משלים את שלו:

אלא אפילו אשתו יושבת על המשבר. כלומר מי לא עסקינן שאפי' אשתו יושבת על המשבר בשעה שאמר כן ובודאי תלד היום ואפ"ה לא אמרינן הואיל ונולד הבן ביום שהתחיל נזירותו וחלין שתי הנזירות כאחת יהיו עולין לו הנזירות לשתיהן ואח"כ יגלח עליהן אלא דצריך להניח את שלו ומונה נזירות אחרת בשביל בנו והכא נמי אין אלו השלשים עולין לו לשתים כאחת וצריך למנות שתי נזירות:

א"ל נזירותו לנזירות בני. מדמית לה בתמיה דשאני במתני' דהיכי ס"ד שתהא נזירותו עולה ג"כ בשביל נזירות בנו דנזירות אחריתא היא שקבל עליו ועוד דנהי דאשתו יושבת על המשבר אכתי לא ידע אם תלד היום ומסתמא בשעה שנזר לשתי נזירות נתכוין אבל הכא קמיבעיא לן אם שתי הנזירות שלו חלין כא' אם עולין לו לשתיהן:

לא דמיא אלא אמר הריני נזיר מכבר ונזיר לאחר כ' יום. כלומר נזירותו ונזירת בנו לא דמיא אלא להא אם אמר הריני נזיר מעכשיו ונזיר לאחר כ' יום דמונה נזירות של עכשיו מיד ומגלח אחר שלשים וחוזר ומונה אח"כ שלשים יום הנזירות שקבל עליו אחר העשרים וה"נ בנזירותו ובנזירת בנו דכיון שאמר הריני נזיר חלה עליו מיד וכשנולד לו בן מפסיק שלו למנות של בנו שאמר מתחילה וחוזר אח"כ להשלים שלו:

השלים נזירותו. אריש דמתני' קאי הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן דמשלים את שלו ואח"כ מונה של בנו וקאמרי דלעולם אין נזירות בנו חלה עליו עד שתהא קרבן מגלח כלומר עד שיביא קרבן ויהא מגלח ולמחרתו מתחיל למנות נזירות של בנו:

נזיר שניטמא. כלומר דדמיא לנזיר טהור שנטמא שצריך לגלח בשביעי ולהביא קרבן אחר יום הז' ואין שביעי שלו עולה למנין וכן הכא אין יום התגלחת עולה לו למנין:

מחלפה שיטתיה דר"י ב"ח תמן הוא אומר. דזהו ההפרש בין טמא מת שנזר לנזיר טהור שנטמא דטמא שנזר שביעי שלו עולה מן המנין דכיון דטבל והוי טהור מתחיל למנות בו ביום אבל נזיר טהור שנטמא אין שביעי עולה מן המנין אע"פ שטבל דלא חיילא עליה נזירות טהרה עד יום שמיני שמביא קרבנותיו כדתנן לקמן פ"ו תגלחת טומאה כיצד וכו':

וכא. והכא נמי לא כטמא מת שנזר הוא דהרי כמו טמא שנזר שאין הנזירות להשלמה אלא נזירות מתחלה היא וה"נ במתני' נזירות בנו הוי כמו נזירות בתחלה דנזירות אחריתא היא ואינה באה לשם השלמה וא"כ קשיא דתעלה לו יום התגלחת מן המנין כמו טמא שנזר:

ומשני דלא דמי דהרי לאו הוא טעמא דטמא מת שנזר ששביעי שלו עולה מן המנין אלא מפני שאינו זקוק לו להביא קרבן טומאה שאינו צריך להביא קרבן על טומאתו והלכך כיון שטבל וטהר מתחיל למנות מבו ביום:

ולא. וכן לאו הוא טעמא דנזיר טהור שנטמא שאין שביעי שלו עולה מן המנין אלא מפני שהוא זקוק להביא קרבן טומאה ולא חלה נזירות טהרה עליו עד יום השמיני שמביא קרבנותיו:

וכא. וה"נ בנזירות בנו הואיל והוא זקוק להביא קרבן אין השביעי שלו עולה מן המנין גרסינן דהרי זקוק להביא קרבן על נזירות שלו ועד שיביא קרבן ויגלח אינו מתחיל למנות של בנו. ושביעי דנקט הכא לאו דוקא דהא נזירות טהרה היא ואגב גררה דלעיל נסבה אלא כלומר יום התגלחת אין עולה לו מן המנין:

ניטמא בנזירות בנו. והוא עומד עדיין בתוך ימי נזירותו כמו בסיפא דמתני' שלא השלים עדיין לנזירות שלו:

והתרו בו משום נזירותו. בשעה שנטמא התרו בו אל תטמא משום נזירות שלך לוקה ואע"פ שעכשיו בנזירות בנו הוא ולא הזכירו נזירות בנו בהתראה משום דאכתי לא השלים נזירותו ושייכא שפיר התראה גם משום נזירות שלו:

הפריש קרבנותיו. על נזירות שלו ועדיין הוא עומד בנזירות בנו קדשו:

לא חשין. ואין חוששין בהא להדא דתני ר"ח ודריש קרבנו לה' על נזרו שיהא נזרו קודם לקרבנו אבל לא שיקדים להפריש קרבן קודם שהגיעו ימי נזירות שלו אלא דקדשו ואע"פ שעדיין לא הגיעו ימי נזירותו וטעמא דכחדא נזירות אריכתא היא:

ותקדם נזירותו לנזירת בנו. אסיפא דמתני' פריך דצריך להפסיק נזירותו כשנולד לו בן ואמאי ותקדים נזירות שלו ואע"ג שאמר מתחלה הריני נזיר לכשיהיה לי בן דלא כן א"ר אבהו האומר ה"ז עולה לאחר ל' יום מכרה בתוך ל' יום או הקדישה לקרבן אחר מכורה וקדושה דאכתי לא מטא זימנא לחול עלה קדושת עולה וה"נ כשאמר לכשיהיה לי בן כאומר על הבהמה שתקדיש לאחר זמן וכשאומר אח"כ ונזיר תקדים קדושת נזירות שלו דהא אכתי לא מטי זימנא דנזירות בנו:

אמרי. הכי השתא לאו הא דר' אבהו מיירי באומר הרי זו עולה ובהא הוא דאמר דמכיון שהקדישה לקדושה אחרת פקע קדושת עולה מינה:

דילמא באומר הרי עלי. בתמיה הא כיון דאמר הרי עלי עולה מחויב להביא עולה אחרת מכל מקום דכמאן דטעין אכתפיה דמי וה"נ האומר הרי אני כאומר עלי וכיון שאמר

הריני נזיר לכשיהיה לי בן מיד כשנולד לו בן מחויב לקיים דבריו ובמה שאמר אח"כ ונזיר אינו דוחה לנזירות בנו וצריך להפסיק נזירותו ולמנות של בנו:

תני ר"ח. האומר הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר למאה יום מונה עשרים יום לנזירות מעכשיו ומפסיק וחוזר ומונה עוד שלשים יום לנזירות שקבל עליו אחר עשרים ומביא קרבן ומגלח וחוזר ומונה עוד שמנים להשלים למאה לנזירות הראשונה וכלומר שאינו מפסיד עשרים הראשונים דכיון דנשארו כדי תגלחת ויותר לא הפסידן:

הלכה י

מתני' **נולד לו עד שבעים יום לא הפסיד כלום**. לפי שכשהוא מפסיק נזירותו למנות נזירות בנו נשארו לו עדיין מנזירותו שלשים יום שהן כדי גידול שער ולפיכך אינו מפסיד כלום אלא מונה נזירות בנו ומגלח וחוזר להשלים נזירותו עד מאה יום ומגלח שהרי יש כאן בין תגלחת נזירות בנו לתגלחת נזירותו שלשים יום:

לאחר שבעים. ואם מנה יותר משבעים קודם שנולד לו הבן ועכשיו כשהפסיק נזירותו למנות של בנו וכשיגלח על נזירות בנו ובא להשלים נזירותו עד מאה יום נמצאו פחות משלשים יום בין תגלחת נזירות בנו לתגלחת נזירותו ואי אפשר להיות בין תגלחת לתגלחת פחות משלשים יום ולפיכך הוא מפסיד כל אותן ימים שמנה אחר שבעים קודם שנולד לו הבן:

גמ' **פשיטא שבסוף היום עולה לו ככולו**. אם נולד הבן בסוף יום השבעים בהא פשיטא שכבר עברו כל השבעים ולמחרתו מתחיל למנות נזירות של בנו:

תחילת היום. אם נולד תחלת יום השבעים מהו שיעלה לו ככולו ואינו מתחיל למנות נזירות בנו עד יום המחרת או דילמא אמרינן יום שבעים עולה לכאן ולכאן ומתחיל למנות נזירות בנו מהיום ונ"מ שא"צ למנות בשביל נזירות בנו כי אם כ"ט יום וכשישלים נזירותו אח"כ יכול לגלח ביום המאה שהוא יום ל"א לתגלחת בנו:

ולא מתניתא היא. ולאו שמעינן לה ממתני' דאין יום שבעים עולה לכאן ולכאן דהא קתני נולד לאחר שבעים סותר ע' לאו אפי' מקצת כלומר אפי' נולד בתחלת יום שבעים ואחד סותר דאחר שבעים מיקרי ואי אמרת עולה לכאן ולכאן הרי נשארו שלשים יום כדי גידול שער בין תגלחת בנו לתגלחתו ואמאי סותר:

הדא אמרה שתחלת היום עולה לו ככולו. כלומר אפי' נולד בתחלת היום הוי כמו שעבר היום ומינה שמעינן נמי דאם נולד בתחלת יום שבעים שאינו עולה לכאן ולכאן:

נולד ביום שמנים סותר עשרה. לפרושי מתני' קאתי דהא דקתני סותר שבעים לאו דוקא אלא סותר עד שבעים קאמר ואותן הימים שמנה יותר משבעים הוא מפסיד ואם נולד

הבן ביום שמנים לנזירותו סותר עשרה שלו וביום תשעים סותר עשרים לפי שצריך למנות אח"כ להשלמת נזירות שלשים יום כדי שיעור תגלחת כדפרישנא במתני':

השלים נזירותו. ולא הביא עדיין קרבנותיו:

ובא להשלים נזירות בנו. כלומר שנולד לו הבן ובא למנות נזירות בנו ולהשלימו וניטמא אם בתוך עשרה ימים הראשונים נטמא סותר את הכל אפילו לנזירות שלו דכחדא נזירות הויא:

בתוך עשרים ימים האחרונים. של נזירות בנו סותר ל'. מנזירות שלו ולקמן מפרש טעמא:

אינו סותר אלא שבע. לעולם אינו סותר מנזירות שלו אלא שבע כימי תגלחת טומאה:

מיסבר סבר ר"י סתירת תער כסתירת ממש. כלומר דהא קיי"ל טומא' סותרת את הכל ותגלחת אינה סותרת אלא ל' יום כדתנן לקמן פ"ו והיינו דמקשה היכי סבר רבי יוחנן דע"כ מדמחלק בין נטמא בימים הראשונים או בכ' האחרוני' ש"מ דלאו טעמיה משום דכחדא נזירו' הויא ומשום דטומא' דסותרת אלא דטעמיה משום סתירת תער דהא צריך לגלח תגלחת טומאה וסותרת שלשים ואם כן קשה מ"ט ברישא סותר את הכל וכי סתירת תער כסתירת ממש של טומאה היא:

אין יסבור רבי יוחנן סתירת תער כסתירת ממש. כלומר דהיכי ס"ד דס"ל סתירת תער כסתירת טומאה דא"כ סוף סוף תיקשי לך האי קושיא גופה אמאי מחלק בין ימים הראשונים ובין האחרונים:

למה לי למימר. כלומר אמאי קאמר סותר לשלשים יום ויסתור את הכל מיבעיא ליה:

תיפתר. לאו אדברי רבי יוחנן קאי אלא כלומר דודאי דברי ר' יוחנן קשיא לן ובדין אם נטמא בימי נזירות בנו אם הוא סותר גם לנזירותו תיפתר דבכה"ג הוא סותר אם נולד הבן ביום שאינו ראוי להביא קרבן שעומד בסוף ימי נזירותו אבל עדיין לא השלים נזירותו ממש ובהא הוא דאמרינן דסותר את הכל דכיון שאינו ראוי להביא קרבן על נזירותו כחדא נזירות הויא:

הגע עצמך שנולד בלילה. דרך בעיא היא אם נולד הבן אחר שהשלים ימי נזירותו בלילה שלמחרתו הוא ראוי להביא קרבן ואם נמי כחדא נזירות משוית לה הואיל ועכשיו אינו ראוי להביא קרבן:

ראוי הוא. בהא ודאי לא אמרינן חדא נזירות הוא שהרי ראוי הוא להביא קרבן שכבר השלים נזירותו לגמרי אלא שהלילה הוא שגרם שאינו יכול להביא ואין לילה מחוסר זמן וכן בשבת:

השלים נזירותו. והביא קרבנו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן בשבת:
הרי אינו ראוי להביא קרבן. כלומר הרי אינו ראוי לגלח על קרבנו ואם כמי שלא הביא קרבן משוית ליה וקאמר ראוי הוא אלא שבת שגרמה וכמי שהשלים נזירותו לגמרי הוי:
השלים נזירותו. מילתא באנפי נפשה היא ולענין תגלחת קאמר אם השלים ימי נזירותו ולא הספיק לגלח על קרבנו כלומר שלא הביא עדיין קרבנו עד שנולד לו הבן מגלח תגלחת אחת בקרבן אחת לשניהן:
הפריש. כבר קרבנותיו ולא הספיק לגלח עד שנולד הבן בהא פלוגתא היא דחמן אמרין דאפ"ה מגלח תגלחת אחת לשתיהן ורבי יוחנן אמר דכיון שהפריש קרבנו כנזירות אחריתא היא ומגלח על נזירותו וחוזר ומגלח אחר שישלים נזירות בנו:
מתני'. ברייתא דלקמיה פליגא על רבי יוחנן:
הרי שהיה נזיר ומצורע. ונשלמו ימי צרעתו ביום השלמת ימי נזירותו:
אילו זה. המצורע היה מגלח להעברת שיער כמו הנזיר יפה הייתם אומרים:
אלא שהנזיר מגלח להעביר שיער. דשוב אין צריך לגדל שער ומצורע מגלח לגידול שער שהרי לאחר שבעה ימים צריך לגלח תגלחת שניה כדין מצורע:
לא תעלה לו לימי גמרו. שהן ימי חלוטו משום האי טעמא דקאמרת לא תעלה לו לימי ספרו בתמיה דלתגלחת ימי ספרו שהיא לאחר ז' ימים ששניהם להעביר שער דמכאן ואילך א"צ לגדל שערו ותעלה לו לנזירותו ולצרעתו:
אלא שהנזיר מגלח לאחר זריקת דמים. כדכתיבי קראי ואת האיל יעשה וגו' וגלח וגו' וכדתנן לקמן פ"ו אבל מצורע מגלח לפני זריקת דמים שהרי ביום השביעי מגלח ומביא קרבנותיו ביום השמיני כדתנן פי"ד דנגעים:
לא תעלה לו. לא לימי גמרו ולא לימי ספרו כדקאמרת:
שניהן מגלחין לפני זריקת דמים. כלומר אלא תינח בנזיר טהור בנזיר טמא מה תאמר דהא שניהן מגלחין לפני זריקת דמים דנזיר שנטמא מגלח אחר טומאתו לפני זריקת דמים ותעלה לו לנזירו ולצרעתו. ובתוספתא גריס בהדיא לא תעלה לו בטהור ותעלה לו בטמא וכן בבבלי דף ס':
אלא שהנזיר מגלח לאחר ביאת מים. דצריך שיטבול מטומאתו ואח"כ מגלח כדתנן בפ"ו ומצורע מגלח לפני ביאת מים כדתנן בנגעים:
אמרו לו תקן הדבר. כלומר עכשיו תקנת הכל שלא תעלה לו לא לימי גמרו כו' ובין בנזיר טהור ובין בנזיר טמא:
הרי שהיה נזיר ומצורע. כלומר דבריך בנזיר ומצורע דלא תעלה לו כאחת אבל אם היה נזיר ונזיר ולא הספיק לגלח על הראשונה עד שמנה השניה וכגון בגוונא דמתני' שנולד

לו הבן עד שלא גלח לנזירותו מאי וקאמר להו מגלח תגלחת. אחת על שתיהן וקשיא לרבי יוחנן:

פתר לה. רבי יוחנן דחלוקים הן חביריו על רבי שמעון בן יוחי וס"ל דמגלח וחוזר ומגלח: סליק פירקא בס"ד

פרק ג

הלכה א

מתני' **מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד**. דסתם נזירות שלשים יום:

ואם גלח יום שלשים יצא. דמקצת היום ככולו:

הריני נזיר שלשים יום אם גילח יום שלשים לא יצא. דהואיל ופירש שלשים יום שלימים קאמר:

גמ' **הדא מסייע לבר קפרא**. ופריך הש"ס רישא דמתני' דקתני מגלח ביום שלשים ואחד אלמא שלשים יום שלימים בעינן וכבר קפרא דאמרינן בפ"ק לטעמיה דדריש סתם נזירות שלשים יום מיהיה דוקא שלשים בעינן והדר קתני ואם גילח ביום שלשים יצא הדא מסייע לרבי יונתן דיליף התם מדרשא אחריתא ולדידיה לא בעינן שלימים:

הא תרתיי. דסתרן אהדדי:

לית היא אלא חדא. לעולם חד תנא הוא דאפילו בר קפרא מודה דבדיעבד אם גלח ביום שלשים יצא:

זו עדות. כלומר דמייתי ראיה ממתני' דלקמן דקתני זו עדות העיד רבי פפייס על מי שנזר שתי נזירות שאם גלח את הראשונה יום שלשים מגלח את השניה יום ששים:

יודעין היו שהוא אסור לגלח וכו'. כלומר דלא תימא רבי פפייס אליבא דהאי תנא קאמר דס"ל לא בעינן שלימים הא ליתא דהא קאמר התם מי שנזר שתי נזירות מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד וכו' ועלה קאמר שאם גלח את הראשונה יום שלשים וכו' כעדותו של רבי פפייס וש"מ דעדותו קאי אפילו למאן דסבר דאסור לגלח ביום שלשים:

בא להעיד. כלומר ומכלל עדותו שמענו נמי דלכתחילה הוא דאסור אבל מודה בדיעבד אם גלח ביום שלשים יצא:

רבי אימי הוה ליה עובדא. באה מעשה לפניו ופעם אחת הורה לגלח ליום שלשים ופעם אחרת הורה לגלח ליום ל"א:

מן מתניתא יליף לה רבי אימי דתנינן תמן. במתני' דלקמן מי שנזר שתי נזירות כו' וקתני התם ואם גלח הראשונה יום שלשים מגלח את השניה ליום ששים וקס"ד דרבי אימי דאם רצה קתני אם רוצה לגלח ביום שלשים מגלח:

אמר רבי יוסי. משם אין ראיה דתמן לשעבר קאמר אם גלח בדיעבד יצא:
וכא לכתחילה. בתמיה והיכי יליף רבי אימי הכא להורות אפילו לכתחילה:
מן מתניתא. דפ"ג דמועד קטן הקובר את מתו שלשה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמנה בטלה ממנו גזירת שלשים ומותר לגלח ערב הרגל דמקצת היום ככלו:
היא שמינית היא יום שלשים. כמו דאמרינן בשמינית דמקצת היום ככלו וה"נ בשלשים וה"ה הכא בנזיר:
שנייא היא תמן. דלאו טעמא משום דמקצת היום ככלו אלא שמפני כבוד הרגל התירו:
תדע לך. דשאני בין שמונה לשלשים וטעמא בשמנה מפני כבוד הרגל הוא דאמר רבי חלבו חל יום שמנה שלו להיות בשבת וערב הרגל בשבת מגלח ערב שבת ואי אמרת דטעמא לאו מפני כבוד הרגל הוא מעתה אפילו ביום שלשים שחל להיות בשבת יהא מותר לגלח בערב שבת דהא לא שאני לך בין שמנה לשלשים:
ועוד מן הדא. שמעינן דלא אמרינן מקצת היום ככלו ובשמנה טעמא מפני כבוד הרגל הוא:
על כל המתים כלן. חוץ מאביו ואמו:
שולל. הקריעה בתפירה בלתי שוה:
ומאחה. תופר כדרכו:
יום שלשים. ואמאי לאחר דוקא אלא ש"מ לא אמרינן מקצת היום ככולו:
די הוא שמועתא כן וכו'. כלומר דרבי חגי פליג ומתמה דמייתי עוד סייעתא משמעתתא דרבי יוחנן גופיה מאי שנא שמועתא דכאן משמועתא דכאן תרווייהו משמיה דרבי יוחנן הוא ורבי יוחנן הוא דלא ס"ל מקצת היום ככולו אבל אנן ס"ל מקצת היום ככולו:

הלכה ב

מתני' **ואת השניה יום ששים ואחד**. שכשגלח הראשונה ביום שלשים ואחד נגמר הנזירות ומתחלת נזירות שניה בו ביום מידי דהוה באדם שקבל עליו נזירות בחצי היום שעולה לו אותו יום ליום שלם הלכך ביום ששים כלו שתי נזירות ובששים ואחד. מגלח על השניה ונמצא דכל תגלחת ביום שלשים ואחד:
גמ' **השלים נזירותו הראשונה**. מי שנזר שתי נזירות והפריש קרבנותיו והשלים הראשונה:
ובא להישען על השניה. כלומר שבא לסמוך על קרבן השניה כדמפרש ואזיל:
לא מצאו פתח לראשונה. שבא לשאול עליה ולא מצאו לו פתח עד שמצאו פתח להתירו מן נזירות השניה ועכשיו רוצה לסמוך עצמו על קרבן השניה:
עלתה לו שניה ראשונה. עלתה לו קרבן השניה בשביל הראשונה:

מה אנן קיימין. הא דאמרינן דכשנשאל על אחת מהן השניה קיימא:
אם באומר הריני נזיר שתים. וכללן בנדר אחד הא קי"ל נדר שבטל מקצתו בטל כלו וכשנשאל על השניה בטלה גם הראשונה ופטור מכלום:
אם באומר הריני נזיר שלשים יום אילו. שפרט הימים לכל נזירות ונזירות בפני עצמה:
לא בדא עלת לו שניה ראשונה. בזה ודאי לא אמרינן דעלתה לו קרבן אחת בשביל חבירתה שהרי כל אחת נזירות. בפני עצמה הויא:
אלא כן אנן קיימין באומר הריני נזיר ונזיר. שנדר לשתיהן ביום אחד ואמר הריני נזיר היום ונזיר היום:
באומר אילו לנזירות. אי נמי באומר אלו הימים לשתי נזירות דנזר שתיהן בבת אחת ובהא הוא דאמרי' אם נשאל על השניה עלתה לו קרבן שניה לראשונה אבל וכו' כדלעיל:
מכיון שהביא קרבן וגילח. מילתיה דר' אלעזר מיתפרשא בשנשאל על הראשונה ועלתה לו ימי נזירות ראשונה בשביל השניה ואפילו הביא קרבן וגילח לראשונה ונשאל עליה עלתה לו ראשונה לשניה:
פקיד לחברייא. כשתשמעו דבר מרבי אלעזר הוו ידעין דר' יוחנן דהוא בר פלוגתיה פליג עליה וכלומר לא דפליג על הא דקאמר דאפילו נשאל אחר כפרת הראשונה שעלתה לו לשניה אלא על הא דקאמר מכיון שהביא קרבן דמשמע מדבריו אפילו קרבן אחד מקרבנות הנזיר סגי וכשיטת רבי שמעון היא כדמסיק:
עד שיביא כל קרבנותיו כרבנן. פלוגתא דר"ש ורבנן לקמן פ"ו הלכה י"א דר"ש ס"ל כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר לשתות ביין ולהטמא למתים דדרש ואחר ישתה אחר מעשה יחידי ורבנן ס"ל אחר כל המעשים כלן והיינו דקאמר ברם כר"ש אפי' לא הביא אלא קרבן אחד כלומר מילתיה דר' אלעזר אליבא דר"ש היא אבל ר' יוחנן פליג עליה וס"ל כרבנן דלא הות' הנזיר לשתות ביין ולהטמא למתים עד שיביא כל הג' קרבנות החטאת והעולה והשלמים ולפיכך ציוה ר' יעקב לחברייא שלא יטעו מדבריו של רבי אלעזר לפסוק הלכה כר"ש בעלמא:
הפריש שתיהן כאחת. לשתי הנזירות וכגון שהביא שתי הקרבנות כאחת כדתני בהדיא בתוספתא סוף פ"ב:
אין בידו אלא אחת. וצריך להביא קרבנות אחרים על השניה:
הפרישה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה והביא של זו בזו ושל זו בזו גרסינן וכן הוא שם:
לא יצא. שצריך להביא לכל אחת אותן קרבנות שהפריש עליה:

הא לקדש קדשה. מדקתני והביא של זו בזו משמע הא להפריש ולהקדיש קרבנות של שניה בעוד שלא השלים הנזירות שפיר דמי ולא כן תני ר"ח דאסור להקדים ולהפריש קרבנו קודם לנזרו:

שנייא היא. הכא שהרי עומד כבר בנזירותו והא דר"ח בשלא קדם כלל נזירו לקרבנו:

ניחא שניה ראשונה. הניחא להא דאמרינן לעיל דאם נשאל על השנייה עלתה לו קרבן של שניה לראשונה שפיר דנזרו קודם לקרבנו היא:

ראשונה שניה. בתמיה כלומר אלא להא דאמר רבי אלעזר דאם נשאל על הראשונה עלתה לו ראשונה לשניה קשיא דהא קרבנו קודם לנזרו הוא דקס"ד דצריך להשלים כל הקרבנות שהפריש על הראשונה ובשעה שהפרישן עדיין לא עמד בנזירות של שניה:

אמר רבי יודה. ומאי קושיא והדא מסייע לרבי אלעזר דלא כן וכו' כדאמרינן לעיל דר"א בשיטת רבי שמעון אמר דבקרבן א' סגי וכיון שהקריב קרבן אחד הותר הנזיר בכל ובהא לא קשיא מידי שהרי בשעה שהקריב הקרבן בשביל הראשונה הקריב ונזרו קודם לקרבנו הוי אלא מכיון דנשאל על הראשונה אמרינן דעלתה לו בשביל השניה וממילא פטור מכלום הוא:

וסברין מימר כרבנן. כלומר והא דרבי יוחנן הא כבר סברין מימר דכרבנן ס"ל אבל הכא במילתיה דר"א כר"ש אנן קיימין ולק"מ כדאמרן:

רבי חיננא בשם ר' פנחס. קאמר לעולם ככ"ע אתיא ולא קשיא דתיפתר דאלו שאי הנזירות נזירותו ונזירת בנו הן ובהא קאמרינן בפרק דלעיל דלא חשון להא דתני ר' חייא ויכול להפריש קרבן נזירותו בעומד בנזירות בנו כדפרישית התם טעמא דכחדא נזירות שוינהו רבנן:

בדא עלת לו שניה ראשונה. בתמיה וכי שייך לומר בנזירותו ובנזירות בנו דאם נשאל על אחת מהן עלת לו שניה בראשונה דנהי דאמרינן כחדא נזירות הויא לענין סתירה ולענין גילוח הוא כדאמרינן בפרק דלעיל אבל לענין שתהא אחת עולה לו בשביל חבירתה בהא ודאי אי אפשר לומר כן דהא כל חדא וחדא שמא אחרינא אית לה זו נזירותו וזו נזירות בנו והאיך האחת עולה לו בשביל האחרת:

אמר רבי יוסי בר בון לא כן וכו'. כלומר דר' יוסי בר בון מהדר אקושיא דלעיל דפריך ניחא שניה וכו' וקאמר דלא תדחוק לאוקמי בנזירותו ובנזירות בנו דעולם בשתי הנזירות שלו מיתוקמא ומעיקרא לק"מ דלא כן מן הסברא לומר באומר הריני נזיר וכלו' בשקיבל עליו שתי הנזירות בלשון הריני נזיר והריני נזיר שבדין היה שלא יהא נזיר אלא אחת

שהרי שתיהן ביום אחד ובשעה אחת קבל עליו ולא הוסיף כלום במה שאמר עוד הריני נזיר וכנזירות על נזירות הויא:

את הוא שהחמרת עליו שיהא נזיר שתים. אלא דאפ"ה החמרת עליו שיהא נזיר שתים דאמרינן לשתי נזירות נתכוין ולא דייך שהחמרת עליו בזה אלא שאתה רוצה לומר שאם נשאל על אחת מהן שאין בידו כלום ולא תעלה לו בשביל האחרת בתמיה דהא דנזירות שתים חלה עליו היא גופה חומרא הויא ואין לך להחמיר יותר בכה"ג והלכך אמרינן אם נשאל על הראשונה עלתה לו ראשונה לשניה ובין לא הקריב קרבנות הראשונה ובין שהקריב לעולם עלתה לו לשניה. הדין הוא פירושא דהאי סוגיא בס"ד:

הלכה ג

מתני' **נטמא יום שלשים סותר את הכל**. שהרי נטמא בתוך ימי הנזירות דשלשים שלימין בעינן:

רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה. דס"ל אמרינן מקצת היום ככלו וכאלו נטמא לאחר מלאת וטומאה דלאחר מלאת לר"א אינה סותרת אלא שבעה כדאמ' במתני' דלקמן:

סותר את הכל. בין לר"א בין לרבנן דכיון דאמר שלשים יום הכל מודים דל' יום שלימין בעינן ולא אמרינן בהא מקצת היום ככלו:

גמ' **ממצורע למד ר"א**. דלאחר מלאת אינו סותר אלא שבעה שכן מצינו במצורע בין תגלחת ראשונה אחר ימי גמרו לתגלחת שניה של ימי ספרו שבעה ואף כאן שבעה:

ולמה לא יליף לה מנזיר טמא. ולמה לא אמר רבי יוחנן דר"א מנזיר טמא גופיה יליף שכן מצינו בו דטמא שבעה ומגלח תגלחת טומאה וה"נ דסותר שבעה אחר מלאת:

מצורע מגלח וחוזר ומגלח. כלומר ממצורע שפיר מצינן למילף דתגלחת שבעה קרוי תגלחת שהרי המצורע בין תגלחתו לתגלחתו שבעה מפני שיש בשבעה כדי לכוף ראשן לעיקרן והכא נמי בנזיר שנטמא לאחר מלאת סגי בשבעה אבל נזיר טמא דמגלח לאחר ימי טומאתו אין בו תגלחת שניה לאחר שבעה ולא מצי למילף מיניה:

בפירוש פליגין. אמוראי רבי יוחנן ורבי אלעזר בר פלוגתיה בטעמא דרבי אליעזר:

והא רבי אליעזר מה שנה. אמתני' קאי וטעמיה דרבי אליעזר מפרש דמאי שנא באומר הריני נזיר סתם קאמר שאינו סותר אלא שבעה ואם פירש שלשים יום סותר את הכל:

בשעה שנזר סתם. כלומר אם אמר הריני נזיר סתם מירט אינו סותר דתני בתוספתא פ"ג תער אין לי אלא תער תלש מירט כל שהוא מנין תלמיד לומר קדוש יהיה גדל פרע מכל מקום וזהו דוקא בתוך ימי נזרו אבל ביום שלשים בנזיר סתם אינו סותר:

והשביעי שלו עולה מן המנין. אם נטמא ביום שלשים שביעי שלו עולה לו מן המנין דעולה לכאן ולכאן דסבירא ליה מקצת היום ככלו:
ובשעה שפירש. אבל אם פירש שלשים יום אם היה מורט סותר אפילו ביום שלשים דשלימים בעינן וכן אם נטמא ביום ל' אין השביעי שלו עולה לו מן המנין דהוי כאלו נטמא בתוך ימי נזרו ולא אמרינן בהא מקצת היום ככלו והלכך סותר את הכל נמי מהאי טעמא:

הלכה ד

מתני' **הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סתר את הכל**. טעם פלוגתייהו מפרש בגמרא דר"א ס"ל הנטמא ביום מלאת אינו סותר כי אם שלשים יום בלבד דיליף לה מקרא דכתיב וזאת תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר כסתם נזירות שלשים יום ורבנן לא ס"ל הך דרשא ואמרי הנטמא ביום מלאת סותר את הכל:
נטמא יום מאה ואחד סתר שלשים. לרבנן דגזרו יום מאה ואחד שהוא יום תגלחת אטו יום מאה ומכל מקום לא החמירו עליו לעשותו כיום מאה שהוא יום מלאת שהוא סותר את הכל וגזרו שיסתור סתם נזירות שהוא שלשים יום בלבד:
ר"א אומר לא סתר אלא שבעה. לטעמיה אזיל דס"ל במתני' דלעיל באומר הריני נזיר סתם דאפי' נטמא ביום שלשים לא סתר אלא שבעה והלכך נמי לא גזר יום מאה ואחד אטו יום מאה ובכל הא דפליגי ר"א וחכמים הלכה כחכמים:
גמ' **טעמא דר"א וכו'**. כדפרישית במתני':
נטמא באותן הימים. שנותנין לו תורת נזיר ואם אחר טהרתו חזר ונטמא בתוכן מאי:
מה הן ניתן לתורת נזיר. כלומר במאי חשבת להו לאותן הימים ולענין מאי ניתן להן תורת נזיר אם כל הימים נחשבין כיום מלאת הואיל ותורת נזיר להן או כלאחר מלאת ונ"מ דאם כיום מלאת נחשבין אין יום שביעי שנטהר מטומאתו עולה לו מן המנין כדאמרינן לר"א לעיל דנזיר שפירש אין שביעי עולה לו מן המנין:
מכיון דתימר. דאותן הימים ניתקו לתורת נזיר כולן נחשבין כיום מלאת והמטמא ביום מלאת אין שביעי שלו עולה לו מן המנין:
אם מטמא. בתוך מלאת למה לי סותר שלשים לא יסתור אלא ז'. ה"פ דר' מנא מקשי למאי דקאמר לר"א אם נטמא באותן הימים אין שביעי עולה לו מן המנין וממ"נ אי דטעמיה דר"א דס"ל לא אמרינן מקצת היום ככלו והילכך אין שביעי עולה מן המנין א"כ קשיא אמאי קאמר נטמא ביום מלאת סותר שלשים סותר את הכל מיבעי ליה

וע"כ דס"ל לר"א אמרי' מקצת היום ככלו והא דאין שביעי שלו עולה מן המנין משום דכשנטמא בתוך מלאת חשבת ליה דלר"א יום מלאת כתוך מלאת הוי לענין זה ובהא אמרינן דטעמא לאו משום דלא אמרינן מקצת היום ככלו אין השביעי עולה לו מן המנין אלא דטעמא הוי משום דאכתי לא הביא קרבנותיו עד יום שמיני ולא חיילא עליה נזירות טהרה כדאמרינן בפרק דלעיל הלכה ט' והשתא קשה אם דטעמיה דר"א משום הכי הוא דמחשיב ליה כבתוך מלאת ולעולם דאמרינן מקצת היום ככלי וא"כ אמאי קאמר אם נטמא ביום מלאת סותר שלשים לא יסתור אלא שבעה דהא לענין זה אם מקצת היום ככלו אם נטמא ביום מלאת הוי כנטמא לאחר מלאת ואינו סותר אלא שבעה לר"א:

אלא כמטמא לאחר מלאת. הוא אם נטמא באותן הימים וכלומר דלעולם לר"א אמרינן מקצת היום ככלו והלכך אם נטמא לאחר מלאת השביעי שלו עולה לו מן המנין ואם נטמא בתוך מלאת אין השביעי עולה לו מן המנין וטעמא כדאמרן והשתא לא תיקשי אי דס"ל לר"א מקצת היום ככלו אמאי סותר שלשים לא ליסתור אלא ז' התם טעמא משום דגזירת הכתוב הוא נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר:

הלכה ה

מתני' **והוא בבית הקברות**. וה"ה אם היה טמא ונזר אין עולין לו ימי טומאתו מן המנין:

ואינו מביא קרבן טומאה. דכי כתיב קרבן טומאה בנזיר טהור שנטמא הוא דכתיב ומ"מ אם התרו בו חייב מלקות:

יצא ולכנס עולין לו מן המנין ומביא קרבן טומאה. בגמרא מפרש לה הכי יצא מבית הקברות והזה ג' וז' וטבל וטהר מטומאתו והתחיל למנות ימי נזירותו אע"פ שחזר ונכנס אח"כ לבית הקברות עולין לו מן המנין אלו ימים שמנה אחר שטהר הואיל והפסיקה טהרה בין הימים הראשונים שנזר והוא בבית הקברות ובין אלו הימים האחרונים דאע"ג שחזר ונכנס לבית הקברות טומאת בית הקברות אינה סותרת מנין הימים שנמנו בטהרה דלא הויא מאותן טומאות הסותרין בנזיר כדאמרינן לקמן פ"ז והא דקאמר ומביא קרבן טומאה ה"ק אם נטמא שוב באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח מביא קרבן טומאה וסותר:

ר"א אומר לא בו ביום. כלומר אם בו ביום שטבל וטהר בו ביום נטמא באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח אינו סותר אותו היום דכתיב והימים הראשונים יפלו אין הטומאה סותרת עד שיהיו לו ב' ימים של נזירות מנויין וה"ה בנזיר בעלמא שנטמא ביום ראשון של מנין נזירותו שאין הטומאה סותרת אותו היום אלא משלים עליו מנין ימי נזירותו והלכה כרבי אליעזר:

בו ביום. כלומר לת"ק אפילו בו ביום שנטמא נזר מביא קרבן טומאה ור"א אמר לא בו ביום אלא עד שיהיו לו ימים ראשונים כדאמר במתניתין:

גמ' **מתרין בו על היין**. דקסבר רבי יוחנן נזירות חלה עליו ולוקה על היין ועל התגלחת וקס"ד דעל הטומאה רבי יוחנן נמי מודה דאינו לוקה כמו שאינו מביא קרבן טומאה:

מאחר שאין מתרין בו על הטומאה. שהרי טמא ועומד הוא אינו לוקה על הכל:

תמן הוא אומר. לקמן פ"ו גבי נזיר שהיה שותה יין כל היום וכו' אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת וקאמר ר' יוחנן התם דמתרין בו ולוקה על הכל אע"פ שאינו מביא קרבן טומאה אלא אחד:

והכא הוא אימר אכין. שאינו לוקה הואיל ואינו מביא קרבן:

רבנין דקיסרין. אמרין דבאמת על כולה פליגין ור"י מתרין על היין ועל התגלחת משום האי טעמא קאמר מאחר דמתרין בו נמי על הטומאה ור"ל לא ס"ל דמתרין על הטומאה ומאחר דאין מתרין על הטומאה אין מתרין על הכל:

עודינו שם. בבית הקברות לאחר שנזר והוא שוהא שם ואינו יוצא:

מתרין על הכל. על כל כדי פרישה ופרישה שיכול לפרוש ואינו פורש ולוקה על כל אחת ואחת:

רבי אלעזר אומר אינו מקבל. התראה עד שיפרוש לגמרי וחוזר לבית הקברות אבל כל זמן שהוא בבית הקברות אינו מקבל התראה:

והא כתיב לא יבא ולא יטמא. על נפש מת לא יבא לאביו ולאמו וגו' לא יטמא להם במותם ולא יטמא קרא יתירא הוא וע"כ ללאו בפני עצמו נאמר ודרשינן הכי אפילו היכא דלא איתיה בלא יבא כגון שנזר והוא בבית הקברות איתיה בלא יטמא:

א"ל שאם התרו בו וכו'. כלומר להכי כתביה קרא לומר לך כל היכא דאיתיה בלא יבא לוקה נמי אם התרו בו משום לא יטמא לאפוקי הכא דאינו בלא יבא אינו לוקה משום לא יטמא. מהשתחויה למד ר"י. דחייב אם שהה אע"פ שלא פירש כמו התם:

דתנינן תמן בפ' ידיעות הטומאה לטמא בעזרה והשתחוה או ששהא כדי השתחויה חייב אלמא אפי' נטמא שם ולא בא אל המקדש טמא אם שהא כשיעור השתחויה חייב וה"נ אע"פ שהוא בבה"ק אם שהא כדי שיעור פרישה חייב:

הוינן סברין מימר. דלא פליגי רבי יוחנן ורבי אלעזר אלא למלקות אבל לענין קרבן מודה רבי יוחנן דאינו מביא אבל מן מה דאמר רבי הילא מהשתחויה למד רבי יוחנן ש"מ דלהכל למדין משם ואפילו קרבן טומאה חייב לרבי יוחנן כמו דהתם חייב בקרבן והא

דקתני במתני' אינו מביא קרבן טומאה מוקי לה רבי יוחנן בדלא שהה אחר התראה כשיעור פרישה:

מתני'. דלקמן בפ"ו פליגא על רבי יוחנן דקתני נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת ואמאי לא לקי אפילו בהתראה אחת על כל פרישה ופרישה שהיה יכול לפרוש כדאמר הכא:

פתר לה. רבי יוחנן שאני התם שאין בית הבליעה פנוי וכל זמן שהוא שותה אינו חייב על כל כדי פ' ישה דכחדא שתיה בחדא התראה הויא:

מתני'. סיפא דהתם פליגא על רבי יוחנן. דקתני גם בטומאה כן:

פתר לה בשוהא וכו'. כלומר באמת אם שוהא הוא אחר שהתרו בו לוקה על כל כדי פרישה יפרישה ודקתני התם אינו חייב אלא אחת בשלא שהא כדי פרישה אחר שהתרו בו:

מתניתא. ברייתא פליגא על רבי יוחנן:

ת"ל לא יטמא בעל בעמיו. כלומר אע"פ שהוא טמא בעמיו לא יטמא עוד וה"ק נזיר:

את שהוא מוסיף חילול. כלומר שאינו מחולל עדיין ומוסיף לחלל עצמו במה שהזהירתו התורה יצא זה שאינו מוסיף חילול שהרי כבר מחולל ועומד הוא וקשיא לרבי יוחנן דאמר חייב על כל כדי פרישה ופרישה:

א"ר זעירא א"ר יוחנן. דהכי דרשינן להחלו וכו' כלומר דקרא מיירי במי שנתחלל מתחלה בהיתר כגון שניטמא לאביו שהוא מותר להיטמא דלהחלו בכהן הדיוט כתיב:

שלא יאמר וכו'. כלומר בהא הוא דמיירי שהזהירה התורה דלכתחילה לא יטמא ואם נטמא לאחרים אינו חייב שהרי נדחית טומאה אצלו ומחולל ועומד בהיתר הוא אבל אם מתחילה באיסור נטמא חייב על כל כדי פרישה ופרישה:

להחלו. בכהן כתיב ודרשינן בשעת מיתה כלומר מותר לעסוק בו עד שימות ואינו עובר עד שעת מיתה וה"ה בנזיר:

רבי אומר אף במותם. כלומר אף מקרא דבמותם דכתיב גבי נזיר דרשינן הכי וה"ה לכהן וליכא בינייהו אלא משמעות דורשין:

רשב"ל אמר מחלוקת ביניהן. וגוסס איכא בינייהו דלמאן דדריש מלהחלו אפילו בגוסס עובר והיינו דקאמר בשעת מיתה דכיון שהוא גוסס סופו להיות חלל ומאן דדריש מבמותם אינו עובר עד שעה שימות אבל בגוסס לא:

ואתיא דר"ש בר ווא דלקמיה כר"ל:

מי דמך. בשעת פטירתו בעוד שהוא גוסס היה מצוה זה וזה מכלים תוציאו מן הבית שלא יטמאו דסבר לה כר"ל ואליבא דרבנן:

יצא ונכנס. זה שנזר בבית הקברות יצא וחזר ונכנס:
בשעה שהיה שם טמא טומאת שבעה. כלומר טומאת שבעה עליו וחוזר הוא ומטמא לאדם הנוגע בו טומאת שבעה דבעודו נוגע בטומאה הוא:
פירש. מבית הקברות טמא טומאת הערב כלומר טומאת הערב עליו לאדם הנוגע בו דמשפירש מהטומאה שוב אינו מטמא לאחרים אלא טומאת ערב:
יצא ונכנס. כלומר וזה שיצא וחזר ונכנס טמא טומאת ז' גרסי' חוזר לטמא טומאת ז' וה"ז מוסיף חילול על חילולו:
רב אמר. לפרושי מתני' קאי הא דקתני יצא ונכנס ה"ק יצא מבית הקברות מונה לנזירות בטהרה אע"פ שלא הזה ולא טבל:
נכנס. לאו שנכנס בבה"ק קאמר אלא נכנס בשביעי שלו וטהר מביא קרבן טומאה:
ואין טעון הזיה שלישי ושביעי. בתמיה דהא כשיצא טעון הזיה ג' וז' והיאך מונה הוא לנזירות בטהרה עד שלא הזה ושנה:
א"ל תורה קראת. מצינו לכתוב שקורא להפורש מן הקבר טהור מכיון שפירש דכתיב ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו ובכהן שנטמא משתעי ואי אפשר לומר אחרי טהרתו אחרי שיזה דא"כ מאי שבעה ימים דקאמר אלא ה"ק אחרי שפירש מן הטומאה שבעת ימים יספרו לו ומביא קרבן:
שמואל אמר. ה"ק יצא והזה ושנה וטבל וטהר מונה לנזירות בטהרה:
נכנס בו ביום מביא. כלומר אפילו חזר ונכנס לבה"ק בו ביום עולין לו מן המנין כדפרישית במתני' ומביא קרבן טומאה ולא מיבעיא לא נכנס:
טומאה בו ביום. לת"ק אפילו טומאה בו ביום וכו' כדלעיל:
מה צריכא ליה בנזיר טמא. אדברי ר"א קאי כלומר לא אמר ר"א עד שיהיו לו ימים ראשונים אלא בנזר כשהוא טמא כדתני במתני':
אבל בנזיר טהור. שנטמא אף ר"א מודי אפילו נטמא ביום הראשון ואין לו מהיכן להפיל ימים הראשונים סותר לבו ביום דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו ואנזר בטומאה קאי ובהא עד שיהיו לו ימים ראשונים:
יום אחד לנזירותו ויום אחד לנזירות בנו מהו שיצטרפו. לר"א לשני ימים וכגון שאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר והתחיל מונה שלו יום אחד ונולד לו הבן דאמרינן בפרקא דלעיל שצריך להפסיק מנזירותו ולמנות נזירות בנו ובעי אם מצטרפין הן:
מה אנן קיימין. היכי דמי הבעיא דיליה:
ה"ג אם בשנולד בנו היום ומחר נכנס הרי יש לנזירות בנו שני ימים ואם בשנולד בנו למחר ונכנס למחר הרי יש לו לנזירותו שני ימים. ובספרי הדפוס נתחלפו השיטות

בטעות. וה"פ אם בשנולד הבן באותו היום שהתחיל למנות לנזירותו וליום המחרת נכנס לבית הקברות למה לי צירוף והרי יש כבר לנזירות הבן שני ימים יום האתמול דמיד כשנולד הבן חל עליו נזירות הבן ויום המחרת קודם שנכנס דהא לר"א ס"ל מקצת היום ככלו כדאמרינן לעיל:

ואם בשנולד בנו למחר. אחרי שמנה יום אחד לנזירותו נולד לו ביום המחר ונכנס בו ביום לטומאה הרי יש לו לנזירותו ב' ימים יום האתמול ויום המחרת קודם שנולד הבן:

תיפתר. הא דקמיבעיא ליה אם מצטרפין שנולד הבן בין השמשות של יום הראשון וליום המחרת נכנס לבה"ק הרי יום אחד לנזירותו ויום אחד לנזירות הבן קודם שנכנס:

אפילו תימר בחצי היום. נמי משכחת לה דנחשב יום אחד לזה ויום אחד לזה שאם נולד הבן בחצי יום הראשון שהתחיל למנות נזירותו ובאותו היום בסופו נכנס לבה"ק דלא כן סברינן למימר שתחילת היום קודם שנולד הבן עולה לו לנזירותו וסוף היום עולה לו לנזירת בנו ואפילו ביום אחד הוא כשני ימים לנזירות הוו ושפיר נמי משכחת לה בעיא דשמואל בר אבא מהו שיצטרפו:

אמר רבי יוסי מה צריכא ליה בנזיר טהור. כלומר דרבי יוסי מפרש להא דשמואל בר אבא דפליג אדעולא בר ישמעאל דקאמר לעיל אליבא דר"א דלא אמר אלא בטמא שנזר אבל בנזיר טהור שנטמא אפילו אין לו ימים ראשונים סותר הוא אבל שמואל בר אבא ס"ל אליבא דר"א דאפילו בנזיר טהור שנטמא עד שיהיו לו ימים ראשונים והיינו דקאמר רבי יוסי דלא מספקא ליה לשמואל בר אבא אם נזירותו ונזירות בנו מצטרפין לשני ימים אלא בנזיר טהור שנטמא וכדמפרש טעמא לקמן אבל בנזיר טמא שנזר כשהוא טמא פשיטא ליה שהן מצטרפין גרסינן דכיון שטמא הוא מה לי נזירותו ומה לי נזירות בנו:

אמר ר' מנא קומי ר' יוסי לא כ"ש הוא. בנזיר טהור שנטמא שיצטרפו:

ומה ימים שאין עולין לו. ומה אם טמא שנזר שהרי אלו הימים אין עולין לו כדקתני במתני' ולא לנזירות בנו אם נזר כשהוא טמא ואפ"ה את אומר דמצטרפין:

ימים שהן עולין. כגון בנזיר טהור דימים שהן עולין לו היו לכ"ש שיצטרפו יום נזירותו ויום נזירות בנו לכשנטמא דיסתור אותן הימים:

א"ר יוסי גרסינן. דלא היא תמן בנזיר טמא אינו ראוי לקבל התרייה שהרי טמא ועומד הוא ואינו ראוי להתרות בו אל תטמא וכיון שכן אין ניכר ההפרש בין ימי נזירותו ובין ימי נזירות בנו ובדין הוא שיצטרפו:

ברם הכא. בנזיר טהור ראוי הוא לקבל התרייה שאל יטמא וכשמתרין בו בנזירותו אומרים לו אל תטמא משום נזירות שלך ואם הוא בנזירות בנו מתרין בו אל תטמא משום נזירות בנך וא"כ ניכר ההפרש וההבדל ביניהן ואינו בדין שיצטרפו:

כמה דתימר תמן על דר"א. כמה דאמרינן במתני' לר"א שבתחלת נזירותו אינו סותר עד שיהא לו ימים הראשונים מהיכן להפיל:

ובסוף אע"פ שאין לו מהיכן להפיל. כלומר מי נימא אם נטמא ביום האחרון מנזירותו שאין לו עוד להשלים ואפ"ה סותר את הקודמין הוא או דילמא בסוף נמי בעינן שישארו לו עוד ב' ימים שיכול לסתרן:

ולא מתניתא היא. ומאי קמיבעיא ליה דהא תנן במתניתין דלעיל נטמא יום מאה ואחד אפילו לר"א סותר הוא אלמא דלא בעי לבסוף מהיכן להפיל:

א"ל שמענו שהוא סותר. מתני' לא שמענו אלא שהוא סותר לבסוף אע"פ שאין לו מהיכן להפיל:

שמענו שמביא קרבן טומאה. וכי שמענו משם שמביא קרבן טומאה אם נטמא אחר מלאת ואנן דקמיבעיא לן אם נטמא לבסוף ואין לו מהיכן ליפול אם מביא קרבן טומאה או לא ולא איפשיטא:

הלכה ו

מתני' **השלים את נזירותו ואחר כך בא לארץ**. שאין נזירות נוהגת אלא בארץ משום טומאת ארץ העמים ומי שנדר בנזיר בח"ל מחייבין אותו לעלות לא"י ולהיות נוהג שם נזירותו:

נזיר בתחלה. צריך לנהוג בארן ישראל כמנין הימים שנדר בנזירות והימים שנהג בנזירות בח"ל כאלו לא נהג בהם נזירות כלל:

אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה. רבי יהודה כר"א סבירא ליה דאמר לעיל בפרקין הנטמא ביום מלאת אינו סותר אלא שלשים ומשום הכי קאמר דהילני המלכה שנטמאה בסוף ארבע עשרה שנה שהיה ביום מלאת לא התרה הכל ולא הוצרכה למנות עוד שבע שנים אחרות אלא שלשים יום בלבד ולפי שלא היתה שנה שלימה לא מנאה בחשבון וכאלו אמר לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה ושלשים יום:

גמ' **חד אמר רבי יודה כב"ש**. ס"ל ובשנטמאת איירי כת"ק שנטמאת בסוף מלאת וסתרה הכל והוו י"ד שנה עם ז' שנים הראשונים ולקמיה פריך עלה:

וחרנה אמר. דרבי יודה פליג בזה את"ק דס"ל שלא נטמאת כל עיקר ולא היתה נזירה אלא י"ד שנה שהורוה כב"ה מפני שבאת מארץ העמים ועלתה לא"י וצריכה שתנהוג שבע שנים כבתחילה:

אין תימר רבי יודה כב"ש. ואיירי בשנטמאת וא"כ קשיא ותני שלשים יום וי"ד שנה דנהי דסבירא לך רבי יודה אליבא דר"א קאמר דס"ל ביום מלאת אינו סותר את הכל עכ"פ שלשים יום בעינן:

לא תנינן מתני. לא שייך למיתני חדשים גבי חשבון שנים והלכך לא תני להו דלא הוי שנה ולעולם רבי יהודה כב"ש:

הלכה ז

מתני' **ואלו מעידים שנזר חמש**. באוחה שעה שאתם אומרים שנזר שתים אנו מעידים שנזר חמש נזירות והוא אומר שלא נזר כלל א"נ באומר איני יודע א"נ בשותק:

נחלקה העדות. הואיל ומכחישות זו את זו נתבטלו דבריהם ואין כאן עדות כלל:

יש בכלל חמש שתים. ויהא נזיר שתים:

גמ' **רב אמר בכולל נחלקו וכו'**. סוגיא זו כתובה פרק האשה שלום עד צדק צדק תרדוף ושם מבואר היטב ע"ש:

ה"ג כמו שהוא בתוספת' ריש פ"ג תני רבי ישמעאל בר רבי יוחנן בן ברוקה לא נחלקו על מי שהיו וכו':

ועל מה נחלקו על שני עדים. אחד אומר שתי שנים נזר ואחד אומר חמש:

נחלקה העדות. הואיל ואין כאן ב' עדים על שתי שנים:

וב"ה אומרים. מכל מקום שניהם מעידים על שתי שנים שיש בכלל חמש שתים ויהא נזיר שתים:

סליק פירקא בס"ד

פרק ד

הלכה א

מתני' **מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו וכו'**. כלומר כולם שמעו מהראשון שאמר הריני נזיר ואמר חבירו ואני וכן השני וכן השלישי:

כולן נזירין. שכל אחד נתפס בשל חבירו כדמפרש בגמרא:

פי כפיי. והוא שיאמר פי כפיו מן היין שערי כשערו מלהגז:

ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר. שכבר קיים נדרה כשאמר ואני. ואם אשה נדרה בנזיר ושמע אחר ואמר ואני ואח"כ הפר לה בעלה אינו מופר לזה שאמר ואני שאין הבעל עוקר הנדר מעיקרו כמו החכם:

גמ' **כן היא מתניתא ואני ואני**. דלא מיתנינן במתני' אלא תרי ואני ותו לא וכדדייקינן לקמן:

מאן תנא ווי"ם רבי יודה. דוקא כשכל אחד אמר ואני בוי"ו בהא אמרינן כל אחד תלה בחבירו וכשהותר הראשון הותרו כולן אבל בלא וי"ו אין כל אחד תולה בחבירו הוא וכר' יודה דס"ל הכי בשבועות. וכה"ג איתא לעיל בפ"ק הלכה ב' ושם ציינתי פלוגתייהו דר"מ ור"י ולר"מ אין חילוק ואפילו אמר אני אני בלא ווי"ם כל אחד תולה בחבירו הוי דאמילתא קמייתא כלהו קאי כמו דאמר התם בשבועה וע"ש:

מתנית' שהיו כלהם. שהתפיסו כלם בתוך כדי דיבורו של ראשון דס"ל לתנא דמתני' כל חד בקמא מיתפס ולא בחבריה ומהאי טעמא דייק לעיל כן היא מתני' ואני ואני ותו לא משום דכדי דיבור שלש תיבות הוו וכמאן דאמר לקמן כדי שאילת שלום תלמיד לרב שלום עליך רבי והילכך לא מצי למיתני אלא תרי ואני דהוו כדי תוך דבורו של ראשון מתיבת נזיר דקאמר ומצרפינן בהדי ואני ואני:

מתניתא. האי ברייתא פליגא אמתני' דס"ל להאי תנא דכל חד וחד בחבריה מיתפס ולא בקמא דמדקתני הותר האמצעי ממנו ולמטה מותר ולא קאמר הוא מותר וכלן אסורין ש"מ כל חד בחבריה מיתפס והלכך נמי אפילו אין כולהם בתוך כדי דבורו של ראשון:

וחזר ואמר ואני. חזר הראשון אחרי שאמר חבירו ואני מאה יום ואמר הוא ואני:

נעשה עיקר טפלה. הראשון שהיה העיקר ועד שלא אמר ואני אם הותר הוא הותר השני שהרי הוא נתפס בו ועכשיו שחזר ואמר ואני נעשה הוא טפלה להשני ואם הותר השני הותר הראשון. אי נמי שלא הותר שום אחד מהן בחבירו דכל חד וחד עיקר וטפלה זה לזה הוו:

אחד שאמר הריני נזיר ואמר אני. שמע חבירו ואמר ואני כו':

הותר הראשון הותר השני. ולאו דוקא השני דהשלישי הותר ג"כ אלא משום דקתני סיפא הותר השני לא הותר השלישי דס"ל כתנא דמתני' דכלהו בקמא מיתפסו נקט ברישא ג"כ השני:

אחד שאמר הריני נזיר שתים ושמעו שנים ואמרו ואנו מהו מי אמרינן נזירין שתים הן ביניהן דואנו נזירין כמותך קאמרי וכל אחד חדא נזירות קבל עליה או אכולא דיבורא קאמרי וכל אחד ואחד נזיר שתים הוא ולא איפשיטא:

הוא הותר. כלומר הא ודאי פשיטא לן אם הראשון הותר הותרו הן שהרי הן תלוין בו:
ה"ג הותרו הן לא הותר הוא. דהוא עיקר וקמ"ל שאפילו שנים נעשין טפלה לאחד:
ושמע אחד ואמר ואני. מהו תחת שניהן נזר מי אמרינן ואני כמותכן קאמר ודעתו להיות נזיר כמו השנים ונזיר שתים או תחת כל אחד ואחד נזר כלומר לכל אחד מהן ואני נזיר כמותכן קאמר ואינו נזיר אלא אחת ולאו איפשיטא:
הותרו הן כו'. בהא פשיטא לן ואיידי דרישא נקטה:
פי מן היין. הא דקתני במתני' פי כפיו דוקא במפרש פי כפיו מן היין שער ראשי כשערו מן התגלחת או שאמר ידי כידו מן הטומאה ליגע בה רגלי כרגלו מן הטומאה ניכנס במקומה אבל אי לא אמר הכי לאו כלום הוא דלא מהני אלא בדבר שהנשמה תלויה בו כדלקמיה:
ראשי נזיר כבידי נזירה. מהני דהוי דבר שהנשמה תלויה בו והוי נזיר:
הילוכי נזיר דיבורי נזיר. ולא סיים ממה יהא נזיר לאו כלום קאמר:
למה. אראשי וכבידי קאי ולמה בעינן דבר שהנשמה תלויה בו:
נדר נדר. לג"ש כתיב הכא כי יפליא לנדור נדר וכתיב בערכין כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' מה נדר שנאמר להלן דבר שהנשמה תלויה בו דבערכך נפשות אמר רחמנא כדאמרינן פ"ה דערכין:
הותר הוא היא הותרה. אהריני נזיר ושמעה אשתו ואמרה ואני קאי שאם הותר הוא הותרה ג"כ היא שהרי תלתה נזירותה בו אבל הותרה היא הוא לא הותר ולפיכך מיפר את שלה ושלו קיים:
מה הן ואני. אסיפא קאי הריני נזירה ושמע בעלה ואמר ואני ובעי הש"ס מה זה הלשון ואני ובמה את עבד ומדמי לה אם כאמן וקיים לך הוא ומתני' אתיא ככ"ע שאינו יכול להפר:
או יפה עשית. או דהוי כמאן דאמר לה יפה עשית ומתני' כר"ח אתיא דאלו לרבי הושעיא יכול הוא להפר כדלקמן:
דרבי חייא רובא ורבי הושעיא רובה. פליגי בהא דתני האשה כו' לא אמר כלום שאין זה לשון הפרה עד שיאמר מופר ליך בטל ליך:
אבל אם אמר. וכלומר אבל בקיים לה הבעל בהא פליגי רבי חייא ורבי הושעיא דר"ח ס"ל דכל הלשונות הללו לשון קיום הן ושוב אינו יכול להפר ורבי הושעיא ס"ל דבכולהם יכול להפר דאין כאן לשון הקמה עד שיאמר באמן וקיים ליך בזה עוד אינו יכול להפר:

הלכה ב

מתני' **מיפר את שלה ושלו בטל**. שזה כמי שתלה נדרו בנדרה והלכך אם הפר לה שלו בטל ודוקא שאמר לה בלשון תנאי על מנת ואת כדמפרש בגמרא ואם אמר לה בלשון שאלה כלומר ואת מה תאמרי אם תהוי נזירה כמוני אם לאו בהא יכול להפר שלה ושלו קיים דלא תלה נדרו בנדרה אבל אם אמר הריני נזיר ואת בניחותא וענתה אמן אינו יכול להפר שהרי קיים לה:

גמ' **הותרה היא הותר הוא**. שהרי תלה נדרו בה ולפיכך קתני במתני' מיפר את שלה ושלו בטל וכדמפרש רבי אבהו מפני שהוא כתולה נדרו בה ודוקא באמר לה על מנת ואת כלומר בלשון תנאי הריני נזיר אם תהיה נזירה כמוני כדפרישית במתני' דמשתמע בעל מנת ובהא הוא דבטל שלו כשמיפר לה:

אין כאן נדר אין כאן שבועה לא אמר כלום. דלשון התרת חכם הוא ולא לשון הפרה:

זה כהלכתו. הבעל בלשון הפרה והזקן בלשון התרה:

הלכה ג

מתני' **והיתה שותה ביין ומיטמאה למתים**. ואח"כ הפר לה בעלה:

הרי זו סופגת את הארבעים. על שעברה קודם הפרה:

תספוג מכת מרדות. מדברי סופרים ומכת מרדות האמורה בכל מקום כפי מראה עיני הדיין וכפי צורך השעה כדאמר הכא בגמרא ודוקא בעבירה שכבר נעשתה אבל גבי מצות עשה כגון עשה סוכה ואינו עושה טול לולב ואינו נוטל מכין אותו עד שיעשה או עד שתצא נפשו:

גמ' **מלקות תורה ל"ט ואומדין אותו אם יש**. בו כדי לקבל כדתנן פרק אלו הן הלוקין וכדדריש התם מקראי אבל מכת מרדות שהיא מדרבנן לא ניתן בה שיעור ואומד אלא הכל לפי ראות עיני הדיין:

כתיב וה' יסלח לה. ובאשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר מגיד שהיא טעונה סליחה דאי בידעה שהפר לה בעלה אינה צריכה כפרה וסליחה:

מי שנתכוין שיעלה בידו בשר חזיר. כמו זו האשה שהרי היא לאיסור נתכונה שלא ידעה שהפר לה בעלה אלא שעלה בידה בשר כשרה:

הראשונה מותרת והשנייה אסורה. דקי"ל בעל מיגז גייז בהפרתו דמכאן ולהבא לא ליהוי נדר אבל מקודם הויא נזירה והילכך שניה שתפסה בה מעיקרא אסורה:

להיות כמותה וכיוצא בה. אם תתקיים נדרה תהא נזירה ואם לא תתקיים לא אף השנייה מותרת:

תמן תנינן. פ' שבועת הפקדון היו חמשה תובעין אותו תן לנו פקדון שיש לנו בידך שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין בידי לא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת רבי אליעזר אומר עד שיאמר שבועה באחרונה ר"ש אומר עד שיאמר שבועה על כל אחת ואחת ותנן התם במתני' דלקמן תן לי פקדון חטין שעירין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין חייב על כל אחת ואחת ועלה גרסינן האי סוגיא בהאי תלמודא שם:

א"ר יוחנן דברי ר"ש נמצא שאין בידו חטים פטור על השאר. כלו' דמסתברא היא דכי היכי דפליגי ברישא בהרבה תובעין ה"נ פליגי בסיפא באחד תובע הרבה תביעות ולדברי ר"ש דקאמר לעיל דשבועה לא קאי אלא אקמא והלכך בעינן שבועה לכל אחד ואחד והכא נמי כן ושמעינן מהא לר"ש אם אמר לו שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין ונמצא שאין בידו חטין ואשתכח דאחטין קושטא הוא דמשתבע פטור נמי על השאר ואפילו יש בידו שעורין וכוסמין דשבועה דקאמר לא קאי אלא על החטין:

רבי אבא. אמר אוף רבי יודה דהוא ת"ק דמתני' וס"ל דחייב על כל אחת ואחת כדמוקי לה התם אליביה מודה הוא הכא דפטור על השאר דלא אמרינן דשבועה אכל אחת ואחת קאי אלא אם כפר בכל התביעות וכלן שקר הן דמאי חזית לומר דעתיה אקמיית' לחודה הוא דהוי אבל היכא דקמייתא קושטא הוי אמרינן מסתמא כי אשתבע אקושטא הוא דמשתבע:

מהו שתחול עליו שאר המינין. אם חלה השבועה על שאר המינין שיש בידו ולר"ש קא בעי והא דרבי יוחנן מיתרצא לקמן:

חברייא אמרין לא חלה. דאמרינן שבועה שאמר לא היה דעתו אלא אתחלת דיבוריה ואחטין הוא דמשתבע ולא על שאר המינין:

מתניתא. ברייתא דלעיל מסייע לחברייא דקתני לר"ש אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה ודוקא שאמרה כן הא לא אמרה מודה ר"ש הראשונה מותרת והשניה אסורה ולא אמרינן דמה שאמרה ואני נתכונה שתהיה הכל כיוצא בה ואם אח"כ יפר לה בעלה תהיה מותרת כיוצא בה אלא דאמרינן לא נתכונה אלא אתחלת דיבורה במה שאמרה הריני נזירה וה"נ כן אריש דיבוריה סמיך ולא נתכוין לומר שבועה על שאר המינין:

מה אם תמן. כלומר דדחי לה הש"ס דאדרבה איפכא מסתברא מהתם וק"ו הוא דמה אם תמן שאין שם עיקר נזירות בשניה אלא במה שאמרה ואני ומסתברא הוי דואני כמותך

וכיוצא בך קאמרה ואם יפר ליך בעליך מותרת גם אני ואפ"ה את אומר חלה הנזירות עד שתאמר בפירוש לא נתכונתי אלא להיות כמותה:

כאן שיש כאן עיקר שבועה. שהרי אמר שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין לכ"ש דחלה השבועה על שאר המינין דמהיכי תיתי לומר דדעתו היה שיהו שאר המינין כמו החטין וכמו דאחטין פטור הוא כן נמי אשאר מינין דהא שבועה קאמר ואחטין הוא דקושטא משתבע אבל על שאר המינין חלה השבועה:

מהו דאמר רבי יוחנן וכו'. כלומר ולא תיקשי א"כ מאי הא דאמר רבי יוחנן לעיל לר"ש דפטור נמי על שאר המינין התם במתפיס מיירי שאומר בפירוש לה נתכוונתי אלא שעורין וכוסמין יהו כחטין וכמו שאני פטור על החטין כך לא היה דעתי לישבע על שאר המינין אבל מסתמא לא אמרינן כן והוי ממש דומיא דברייתא דנזירות. וכל זה הוא לפי גי' הספר והיותר נראה דאיפכא גרסינן חברייא אמרין חלה ור"ז אמר לא חלה ומה אם תמן וכו' סוף ההוכחה היא וכדפרישית ומתפרשת השמועה יותר בפשיטות:

פשיטא דא מילתא. על דברי רבי שמעון קאי שאמרה השניה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה ואם לא הפר לה בעלה של ראשונה ועברה על נדרה וכלומר אע"פ שאח"כ הפר לה אלא בשעה שעברה על נדרה לא הפר לה עדיין לוקה היא כדפרישית במתני':

שנייה מהו שתלקה. אם עברה על נדרה קודם שהפר לה בעלה של זו מי אמרינן דבעיקרא קמיתפסה ומכיון שעברה קודם שהפר בעלה של הראשונה לוקה או דילמא לבסוף קא מיתפסה וכיון שהפר בעלה של הראשונה את נדרה אגלאי מילתא למפרע דהשניה לא הויא נזירה כלל שהרי כמותה וכיוצא בה אמרה וראשונה היא דלוקה דעברה קודם שהפר לה בעלה:

מאחר שזו לוקה זו לוקה. שהרי כל זמן שלא הפר בעלה של זו חל גם עליה הנדר וס"ל דבעיקרא קא מיתפסא כדלקמן:

אמר רבי לא ר"ש היא. ולדידיה שפיר מיתוקמא מילתא כדמפרש לקמיה:

ותיעשה שניה. ובשבועות גריס דרבי יודן מקשי לה וקאמר ותנאי ב"ד הוא כלומר וכי תנאי ב"ד הוא דקאמרת מאחר שזו לוקה זו לוקה אמאי ותיעשה שניה כאומרת הריני נזירה לאחר זמן וכלומר דנתפס לבסוף אם לא יפר לה בעלה ומכיון שהפר אגלאי מילתא דתו לא הויא השניה נזירה:

ר"ש כדעתיה. לטעמיה הוא אזיל דאמר בפרק י"ב דמנחות גבי האומר הרי עלי מנחה מן השעורין מביא מן החטין ר"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבין שאין מנחת נדבה

באה מן השעורין ולא אמרינן דדעתו היה על החטין כדרך המתנדבין ולומר שאם יודע לו שאין מביאין מנחת נדבה אלא מן החטין יביא הוא ג"כ מן החטין אלא דאזלינן אחרי דיבורו הראשון ולאו כלום קאמר וה"נ אחרי דיבורא קמא אזלינן שאמרה ואני ולא אמרינן דאלבסוף קא מיתפסה אלא כל זמן שלא הפר לה בעלה של זו אף זו כמותה וכיוצא בה. ובשבועות גריס ר' שמעון כדעתיה דאמר במגבה הדבר תלוי. והיינו הך דמגבה דיבורא הוא ומלשון אגיבון ליה:

הלכה ד

מתני' **אם שלו היתה בהמה תנא ותרעה בעדר**. דלא אקני לה אלא מידי דצריכא לה:
ואם משלה היתה בהמה. כדמפרש בגמרא שנתן לה אחר במתנה על מנת שאין לבעלה רשות בהן דנכסי מלוג ונכסי צאן ברזל כלן משועבדים לבעלה:
החטאת אמות. אותה הבהמה שהפרישה לשם חטאת תמות ומטעמא דאמרינן לעיל דאשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה ועברה צריכה כפרה וסליחה והויא כחטאת שמתו בעליה וגמירי דלמיתה אזלא:
ונאכלין ליום אחד. כדין שלמי נזיר שאין נאכלין אלא ליום ולילה:
ואינן טעונין לחם. דכל שלמי נזיר טעונין לחם וכתיב ונתן על כפי הנזיר וזו שהפר לה בעלה אין כאן כפי נזיר:
היו לה מעות סתומין. שהפרישתן סתם לקרבנות נזיר ולא פירשה אלו לחובתי:
יפלו לנדבה. לתיבות שבמקדש שמשליכים בהם שאר מעות נדבה ולוקחים בהם עולות וטעמא מפרש בגמרא דהלכה היא בנזיר:
ילכו לים המלח. דבכל מקום אילו היתה בהמה אזלא למיתה בדמים הולכין לים המלח:
לא נהנין ולא מועלין. לא נהנין מדרבנן ואם נהנה אינו חייב להביא קרבן מעילה האמור בנהנה מן ההקדש דכיון דלים המלח אזלי לא קרינן ביה קדש לה':
דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן. דכיון דדורון הוא יכול להקריב ומועלין בהן כיון דקריבין לגבי המזבח:
יביאו שלמים. ולא צריך למיתני אין מועלין בהן דלא עדיפי משאר קדשים קלים שאין בהן מעילה לפני זריקת דמים כדאמרינן פ' קמא דמעילה:
גמ' **הא ליקדש קדשה**. בתמיה דקתני אם משלה היתה הבהמה החטאת תמות משום דקדשה ואמאי הא מה שקנתה האשה קנה בעלה ולדידה מנא לה:
שלה הן. בתמיה כלומר ומי מהני בהא דאמר לה זה על מנת שלא יהא לבעליך רשות בהן הא אף על פי כן קנה הבעל כדאמרינן פרק בתרא דנדרים:

במשלטת על נכסיו. מירי שעשה לה הבעל שולטת על נכסיו שתוכל לעשות מה שתרצה ואם בא ומיחה בשעת שהקדישה לא קדשה ומתני' בשלא מיחה בה:
תמן. ופריך הא לקמן בפרק ה' הלכה ד' את מוצא אומר גבי מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם והתירו היתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר דלא קדשה כלל והכא את אומר אכן דאע"פ שהפר לה בעלה החטאת תמות דקדשה:
תמן. שאני התם דהזקן עוקר את הנדר מעיקרו אבל הכא הבעל אינו עוקר בהפרתו אלא מכאן ולהבא כדאמרי' לעיל הבעל מיגז גייז ובשעה שהפרישה אכתי נדרא הויא וקדשה:
מי מפר את שעליה. כלומר השתא דקאמרת טעמא דמכאן ולהבא הוא דעוקר א"כ מי מפר לה לקרבנות שהפרישה וקבלה חובה עליה ואמאי לא יקרבו:
גזירת הכתוב הוא. דכשהבעל מפר נדרה מפר נמי לקרבנות שקבלה עליה ומהניא הפרתו לאת שקבלה עליה כמו דמהני להפרת נדרה שהרי מכח נדרה הן באין והלכך אינן קרבין כדין קרבנות נזיר אלא כמפורש במתני':
לא לחם ולא זרוע. שלמים דקתני במתני' אינן טעונין לחם וכן לא זרוע בשלה מן האיל דכיון שאין הנזיר ניתר בהן אין טעון זרוע לעשות תנופה כדין שלמי נזיר:
רבי בון בר חייה בריה דרבי שמעון בעי גרסינן:
שלמים באין לאחר מיתה. כלומר מצינו שהשלמים באין לאחר מיתה דאין לך שאין בא לאחר מיתה אלא חטאת ואשם:
מהו שיטענו לחם. ואשלמי תודה קבעי דאלו בשלמי נזיר בהדיא תנן בפ"ג דמעילה שאין טעונים לחם דעל כפי נזיר בעינן וליכא:
חזר ואמר וכן בחיים. כלומר דרבי בון הדר פשיט לנפשיה דהא בחיים נמי כן כגון שהפריש קרבן ואבד ונתכפר באחר ואח"כ נמצא הראשון וכי לא על הבטלה הן באין ואפ"ה את אמר דטעונין לחם וה"נ לאחר מיתה טעונין לחם:
פשיטא ליה לרבי בון בר חייה בשלמים הבאין לאחר הפרה. כלומר מדלא פשיט לה הבעיא ממתניתין דשלמים הבאין לאחר הפרה אינן טעונין לחם ש"מ דפשיטא ליה דלא דמי אחר מיתה לאחר הפרה וכי מה בין מיתה להפרה:
מיתה כבר נראו להטען לחם. שאני באחר מיתה הואיל וכבר נראו ללחם קודם שמת אבל הפרה לא נראו כלל דכיון שהפר לה בטל הנדר:
אשם לאחר הפרה. אם נטמאה בנזירותה ואח"כ הפר לה מביאה אשם אבל לא לאחר מיתה כדמפרש ואזיל:

שאין לך אשם בא על הבטלה כזה. כלומר אע"ג דלא מצינו שאשם בא על הבטלה דאין אשם בא לאחר כפרה אם נתכפר באחר דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה מ"מ בזה הוא בא אע"פ שעכשיו כעל הבטלה הוא הואיל ובשעה שנטמאת אכתי לא הפר לה:

תמן תנינן. בפ"ב דשקלים מותר נזירים לנזירים אם גבו מעות לקרבנות נזירים ונתותרו יביאו מהן קרבנות נזירים אחרים:

מותר נזיר. אם נזיר אחד הפריש מעות לקרבנותיו ונתותרו המותר לנדבה לקיץ המזבח:

והוא שקרבה חטאתו בסוף. הא דאמרינן מותר נזיר לנדבה בשקרב עולתו ושלמיו בתחלה וחטאתו לבסוף ונתותר בהא הוי כמותר חטאת וקי"ל מותר חטאת לנדבה כדתנן שם אבל אם קרבו שלמיו בסוף ונתותר מהמעות הוי כמותר שלמים ותנינן התם מותר שלמים לשלמים:

רבי זעירא. אמר אפילו קרבו שלמיו לבסוף הואיל וחטאת נמי קרבה מהן דהלכה אחת היא בנזיר הל"מ שתהא מותרו נדבה:

מתניתא. ברייתא דתני כוותיה דר"ז ותני כוותיה דרב חסדא:

כל שדמי חטאות מתות מעורבות ביניהן. כדתנן בפרק ג' דמעילה המפריש מעות לנזירותו ומת יפלו לנדבה דהלכה היא בנזיר הואיל וסתומין הן:

ואפילו הפריש דמי חטאות מתות מתוכן. לא אמרינן דהמותר דמי עולה ושלמים הן דמכיון שנתערבו בהן דמי חטאות מתחלה דין מעות סתומין להן ויפלו לנדבה והיינו כרבי זעירא:

אילו לחטאתי והשאר לנזירותי. לשאר קרבנות נזירותי לעולה ולשלמים ומת מועלין בכלן הואיל ואיכא דמי עולה ביניהן ואין מועלין במקצתן דאיכא למימר של שלמים הן ובשלמים ליכא מעילה לפני זריקת דמים:

ולא אמר ואם מת יפלו בנדבה. אלא דמי חטאת הולכין לים המלח והשאר חציין קרבין עולה וחציין שלמים משום דכשאמר אלו לחטאתי הוי כהפריש דמי חטאת מהן ולא נאמרה הלכה אלא כשדמי חטאת מעורבת ביניהן והיינו כרב חסדא דאמר אם קרבה החטאת בתחלה לא הוי כמותר חטאת:

מותר לחם נזיר. מה שנתותר מהלחם שמביא עם שלמיו ירקב:

ויאות. שפיר א"ר חסדא דהיכי ליעבד להקריבו בפ"ע א"א שאין לך לחם קרב בפ"ע ולהקריבו עם קרבן נזיר אחר אי אפשר שאין לך נזירות בלא לחם וזה הנזיר צריך להביא לחמו עם שלמיו ולפום כן ירקב:

סברין. בני הישיבה מימר הוא מותר לחמו הוא מותר נסכיו דין אחד להם ומותר נסכיו של נזיר נמי לאבוד אזלי:

מותר נסכיו קדשי קדשים אינון. והוו כמותר. חטאת ואשם דקי"ל בשקלים שם שמותרן יפלו לנדבה:

על דעתיה דרבי יוסי בר בון. דקאמר לרב חסדא מותר נסכיו יפלו לנדבה:

שלשתן אמרו דבר אחד. דכל מותר קדשי קדשים יפלו לנדבה:

ההן דהכא. הא דאמרן:

עד דאנא תמן. בעוד שהייתי בבבל שמעתי קול רב יהודה ששאל לשמואל רבו הפריש שקלו ומת מהו:

יפלו לנדבה. הואיל והשקלים באין לקרבנות ציבור וקדשי קדשים הן:

מותר עשירית האיפה שלו. כלומר ובהאי פלוגתא אשכחן לר"א דאמר נמי כרב חסדא מותר עשירית האיפה של כ"ג שהוא מקריב בכל יום וניתותר ואינו יכול לצרפה למחר:

רבי לעזר אומר יפלו בנדבה. דקדשי קדשים הן:

מעות סתומין. כלומר אין דין סתומין אלא במעות דבהו שייכא אבל אין בהמה סתומה דאיכא הכירא דכל שהיא נקבה ראויה לחטאת והאי דהוי זכר לעולה ואיל בן שתי שנים לשלמים והלכך לא מחלק במתני' בין בהמה סתומה למפורש':

ותני בברייתא כן יכול וכו'. רישא דברייתא הכי איתא בת"כ קרבנו כתיב בחטאת יחיד או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו בקרבנו הוא יוצא ואין הוא יוצא בקרבן אביו לא מן הקלה על הקלה ולא מן החמורה על החמורה ולא מן הקלה על החמור' ולא מן החמורה על הקלה. קלה אם אביו הפריש על עבירה קלה שעבר כגון שבועת העדות ושבועת ביטוי חמורה כגון חייבי כריתות:

יכול לא יצא בקרבן אביו בבהמה שהפריש. כלומר יכול דבבהמה הוא דאינו יוצא בקרבן אביו בכל הני דאמרן שכן אינו מגלח על בהמת אביו בנזירות דלא מצינו שמגלח על נזירו' אביו אלא בשהניח אביו מעות סתומין לנזירותו כדתנן בסוף פרקין:

אבל יצא בקרבן אביו במעות שהפריש. בכל הני דאמרן שכן מצינו שהוא מגלח על מעות נזירות אביו:

בזמן שהן סתומין. כדתנן לקמן משום דהלכה היא בנזיר כן דדוקא על מעות סתומין שהניח אביו ולא על המפורשין:

ת"ל קרבנו. זימנא אחריתא בפרשת חטאת ואם כבש יביא קרבנו:

כשהוא אצל המעות הוא מזכיר סתומין. השתא מסיק רב ששת לסייעתא דר' בא דחזינן בברייתא כשמדבר בענין מעות הוא מזכיר סתומין ובבהמה לא ש"מ דאין דין סתומה בבהמה:

בהמה אין עליה הילכות סתומין בתחלה. מילתא באנפי נפשה היא הא דאמרן אין לבהמה דין סתומה בתחילה בשעת הבאה היא אבל יש עליה הילכות סתומין בסוף כשהוממה ובמעות איפכא הוי כדמפרש ואזיל. ה"ג מעות יש עליהן הילכות סתומין בתחילה דתנינן היו לו כו' כמו שהגהתי בעמוד ובספרי הדפוס נתחלפו השיטות:

בהמה אין עליה הלכות סתומין בתחל' דתנן רשב"ג חומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תיקרב לחטאת וכו'. כדתנינן לקמן בפרק ו' משום דניכרין וכמפורשין הן:

מעות אין עליהן הילכות סתומין בסוף דתנן אלו לחטאתי. בברייתא שהובאה לעיל והיינו בסוף דכשהפריש והבדיל מהן דמי חטאת דמיו אין עליהן דין סתומין דלא יפלו לנדבה כדאמרינן לעיל:

בהמה יש עליה הילכות סתומין בסוף כשהביא מעות וחיללן על בהמה. אם הוממה והביא מעות וחיללן עליה יש עליה דין סתומין כדין מעות:

הפריש חמור. דאין ראוי להקרבה ואין עליו אלא קדושת דמים כמפריש מעות הוא ויש לו דין סתומין לענין שאם מת הנזיר יפלו המעות לנדבה וכן הבן מגלח עליו:

הפריש שור. ואין שור ראוי לקרבן נזירות דאין הנזיר מביא שור בהא פליגי רבי יוסי ורבי חייה אליבא דשמי:

כמפריש מעות. הואיל ואינו עומד להקרבה בשביל הנזיר:

וחד אמר כמפריש בהמה. דהא מיהת ראוי לקרבן בעלמא הוא:

הלכה ה

מתני' **נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר**. דכיון שלאחר שנזרק הדם היא יכולה לשתות יין ולהטמא למתים אין כאן יותר נדר של עינוי נפש:

אפי' נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר. משום הפסד קדשים:

אבל בתגלחת טומאה יפר. מפני שצריכה לחזור ולמנות נזירות טהרה ויכול הוא לומר אי אפשי באשה מנוולת כלומר מעונה ומנועה משתיית יין:

אף בתגלחת הטהרה יפר. כדי שלא תצטרך להתנוול בגלוח דגלוח באשה נוול הוא ות"ק סבר אין הגלוח נוול שהרי יכולה לעשות לה פאה נכרית ואין הלכה לא כרבי עקיבא ולא כרבי:

גמ' **מיפר לה מפני שערה**. בתמיה ועל הא דקתני אי אפשי באשה מגולחת פריך וכי יכול הבעל להפר לה מפני שערה שלא תתגלח הא אין הבעל מפר אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש ודברים שבינו לבינה ובגלוח שער הראש לא עינוי נפש ולא דברים שבינו לבינה איכא:

גזירת הכתוב הוא. כלומר ודאי עיקר הפרה משום עינוי נפש דשתיית יין הוא אלא דגזירת הכתוב כשהפר נדרה מיפר הוא כל מה שקבלה עליה וממילא מופר נמי שלא תתגלח:

דר"ש היא. הא דקתני כיון שנזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר כדלקמן:

דברי הכל היא. דכיון שניתק מלא תעשה דגילוח שהיתה עד עכשיו אסורה לגלח לעשה דגילוח הנזיר שוב אינו יכול להפר ולבטל העשה:

רבנין אמרין. כלומר מאי רבנן ומאי ר"ש ומפרש כדפליגי לקמן פרק ו' דרבנן אמרין ואחר ישתה הנזיר יין אחר כל המעשים הללו שהקריב כל קרבנותיו ור"ש ס"ל אפילו אחר מעשה יחידי והלכך כיון שנזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר דמותרת בשתיית יין ושוב לא הוי ניוול:

מתניתא מסייע לרבי אלעזר גרסינן. דקתני בתגלחת הטומאה יכול הוא לומר אי אפשי באשה מנוולת הא תגלחת הטהרה אע"פ שלא גלחה עדיין אינה מנוולת מיין ומאן אית ליה האי סברא דתגלחת אינה מעכב' מלשתות יין לא ר"ש היא דס"ל כיון שנזרק עליה אחד מן הדמים כבר הותרה בכל ותו לאו מנוולת היא:

אוף רבי דכוותה. הא דרבי נמי אליבא דר"ש אתיא דקתני שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגולחת ולא קאמר מנוולת ומגולחת אלא ש"מ דאף רבי כר"ש ס"ל דכבר הותרה לשתות ביין ולאו מנוולת היא:

לא אמר ר' עקיבא גרסינן. הא דקאמר ר' עקיבא במתני' אפי' נשחט אחד מכל הבהמות אינו יכול להפר לא אמר אלא בחטאת דבר הוא דאיכא הפסד קדשים שאי אפשר לזרוק דמה שלא לשמה ולהתיר בשר באכילה כשאר קדשים שהחטאת פסולה שלא לשמה אבל אם נשחט עליה העולה או השלמים אפשר בתקנה:

מעתה. כלו' ושמעינן מהא דהא דאמרי' בעלמא אמירתו לגבוה כמסירה להדיוט אפילו לגבוה אינה נמסרת לענין שלא יכול לשנות אלא בשחיטה אבל בחיים לא הוי כמסירה לענין זה:

הלכה ו

מתני' **האיש מדיר את בנו בנזיר**. כשהוא קטן עד שיביא ב' שערות אחר שיהיה בן י"ב שנים ויום א' וכל דין נזירות עליו ואביו מביא קרבנותיו ואם נטמא מביא קרבן טומא' והאי מדירו שאומר לו תהא נזיר או הרי בני פלוני נזיר והוא שלא ימחה לו הבן ולא הקרובים ודוקא כשימחה הוא או מיחוהו קרובים מיד אבל אם התחיל לנהוג נזירות או שקבל עליו הנזירות תו לא מצי למחי לא הוא ולא קרובים ודבר זה הלכה מפי הקבלה ואינו נוהג בשאר נדרים:

כיצד גילח. כלומר כיצד יעשה האב בקרבנות בזמן שגלח הבן ולא קבל הנזירות או שגלחוהו קרובים או שמיחוהו קרובים:

האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה. ואפילו היא בת יורשת ודבר זה הלכה מפי הקבלה:

א"ר יוסי וכו'. ואין הלכה כרבי יוסי אלא בין שמת אביו ואמה הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא ובין שהיו הוא ואביו נזירי' ומת אביו מגלח על נזירות אביו ואם היו בנים רבים וקדם אחד מהן וגלח על נזירות אביו זכה:

גמ' **איש**. כתיב איש צרוע הוא אין לי אלא איש וכו' ואיידי דקתני הכא האיש מדיר בנו בנזיר והאיש מגלח על נזירות אביו אבל לא האשה נקט נמי להא כדקחשיב להו בפרק ג' דסוטה בדברים שבין האיש להאשה:

בניזורי מרחם. בנזירות שאדם מדיר את בנו תנינן פלוגתא דתנאי ועל שם שאביו יכול להדירו מרחם קרי ליה נזיר מרחם וכן הוא לקמן בפ"ז סוף הלכה א' שהקדישו אביו מרחם ופליגי בה אליבא דב"ה עד אימתי יכול להדירו:

אית דבעי מימר. עד שיביא שתי שערות אחר י"ג שנים יכול להדירו לב"ה:

ואית דבעי מימר עד שיבא לעונת נדרים. היינו שנת י"ג דמבן י"ב שנים ויום אחד עד י"ג ויום אחד עונת נדרים מיקרי דבודקין אותו אם יודע לשם מי נדר כדתנן בפרק יוצא דופן ועד י"ב שנים ויום אחד הוא דקאמרי ב"ה שאביו מדירו אבל משבא לעונת נדרים הכל מודים אפילו בית הלל שאינו מדירו דכיון שהוא בעצמו הגיע לעונת נדרים לא חייל עליה נדריה דאב:

בכל לשונות כמי שמיחה. כלומר בכל הלשונות שאומר ומגלה דעתו שאינו רוצה בנדרו כמי שמיחה בפירוש הוא ואין כאן קפידא אם אומר אין כאן נדר או בטל הוא כדמחלקינן לעיל הלכה ב' בהפרת הבעל לאשה:

ישב לו לפני הספר. כלומר בהא ודאי פשיטא לן שאם ישב לפני הספר לא אמרינן דגלה דעתו שרוצה להתגלח והוי מחאה אלא עדיין כמי שלא מיחה הוא:

קרוב מהו שימחה. אלא הא הוא דמיבעיא לן אם אחר שישב לפני הספר אכתי הקרוב יכול למחות או לא וכלומר למאי דאמרן דהמחאה צריך להיות מיד כששמעו כדפרישית במתני' ולפיכך בעי הש"ס אם הקרוב יכול למחות עוד בכה"ג מי אמרינן הא דלא מיחה עד עכשיו משום שראהו יושב לפני הספר וכסבור היה שמעצמו ימחה ויתגלח והוי השתא כמו ששמע בתחלה ויש לו עדיין כח למחות או דלמא אפילו הכי אמרינן כיון שלא מיחה מיד ששמע שוב אינו יכול למחות ולא איפשיטא:

מהו שתחול עליו נזירותו ונזירות אביו כאחת. בזמן אחד ולמ"ד לעיל עד שיביא שתי שערות הוא דבעי דמשכחת לה שהגיע לעונת נדרים ואביו מדירו ונדרי עצמו ג"כ נדרים הוו ופשיט לה מהאי מעשה כו' דחלו כאחת:

הריני נזיר מכבר. כלומר מעכשיו שאהא נזיר בשביל עצמו:

רבי יוסי ב"ח שאל מליקת העוף שלו מהו שתיאכל. זה הבן שאביו מדירו בנזיר ואם נטמא בעי למיתי קרבן ציפרים ומליק להו ואם נזירות גמורה הוי ומותרין הן כשאר מליקת העוף שהותרה לכהנים או דלא הוי נזירות אלא מדרבנן ולא אישתרי לגביה מליקת העוף משום נבילה:

עד דאת. ומתמה הש"ס עד דאת מקשי לה למליקת העוף ומשום ספק חיסור נבילה קשיתה לשחיטת העוף כלומר תיפוק ליה דבלאו הכי יש כאן ספק איסור ואפילו אי הוי שחיט להו דשמא לאו נזירות גמורה הוי ואסורין משום חולין בעזרה:

תמן. בשחיטה ספק אחד הוא דהוי והכא במליקה שני ספיקות יש כאן משום נבילה ומשום חולין בעזרה והילכך נקטה להבעיא משום מליקה:

אמר רבי מני אי משום הא לא אריא דאפילו הכא במליקה לא הוי אלא ספק אחד משום נבילה אבל חולין בעזרה לא איתסר אלא בזביחה כהדא כו':

רבנן דקיסרין. אמרין בשם רבי יוסי ב"ח דלא הוי קשיא ליה כלל דאפילו ספק אחד אין כאן כמ"ד אין שחיטת העוף מחוורת מד"ת אין לה עיקר מן התורה אלא אסמכתא בעלמא מקרא וישטחו להה שטוח לשון שחוט דבר הטעון שחיטה ואין כאן לא נבלה ולא חולין בעזרה דהא לאו זביחה היא:

ה"ג עד כדון בשוין הוא ובנו נזיר אחת. ואמתני' קאי האיש מגלח על נזירות אביו ועד כאן כשהיו נזירין שוין דשניהם לא נזרו אלא אחת:

הוא נזיר אחת ובנו נזיר שתים מהו להוסיף על מעות אביו ולהביא קרבנותיו שתים:

הוא נזיר טהור ובנו נזיר טמא. מהו להביא ציפרין באותן מעות שהפריש אביו לנזירות טהרה וכן הוא נזיר טמא ובנו נזיר טהור מהו להוסיף על מעות שהפריש אביו לציפרין ולהביא קרבנות נזירות טהרה ולא אפשיטו כל הני בעיא:

מאי טעמא דר' יוסי. דס"ל במתני' אין זה שמגלח על נזירות אביו אלא מי שהיה הוא ואביו נזירים דכתיב קרבנו לה' על נזרו ודריש לה מדכתיב קרבנו על נזרו משמע שנזרו יהא קודם לקרבנו ולא שיפריש קרבנו קודם לנזרו וה"נ אם לא היה הבן נזיר קרבנו קודם לנזרו הוי:

הוון בעיי מימר. היו בני הישיבה רוצים לומר דרבי יודה הוא ת"ק דרבי יוסי במתני' מודי לרבי יוסי כשהוא ואביו נזירי'. שמגלח על נזירות אביו אלא דרבי יוסי הוא דפליג על רבי יודה בשלא היה הוא נזיר:

אשכחיה אמר. הדר אשכחו ברייתא דקאמר בהדיא דפליגי בתרוייהו ולא זה מודה לזה ולא זה לזה לרבי יוסי דוקא כשהיה הוא ואביו נזירים ולרבי יהודה דוקא אם היה אביו נזיר לבדו אבל אם היה הוא ואביו נזירים מכיון שנתחייב בקרבן בפני עצמו בחיי האב אין זה הוא שמגלח על נזירות אביו:

סליק פירקא בס"ד

פרק ה

הלכה א

מתני' **בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש**. דס"ל לב"ש דילפינן מתמורה דאפי' בטעות הוי דכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ודרשינן יהיה לרבות שוגג כמזיד:

ובית הלל אומרים אינו הקדש. דלא גמרינן תחלת הקדש מסוף הקדש אמורה שהוא בא מכח דבר אחר שהיה הקדש:

שור שחור שיצא מביתי ראשון. היום יהא הקדש ויצא לבן לב"ש הוי הקדש הואיל ויצא בראשונה וכן דינר כסף וחבית של שמן אע"פ שלא נתקיימו דבריו ולב"ה לא הוי הקדש דהואיל ולא נתקיימו דבריו הקדש טעות הוא ולאו כלום הוי.

גמ' **תמן תנינן**. בפ"ג דתרומות:

שלמים ואמר עולה. לא אמר כלום עד שיהו פיו ולבו שוין שלא יהו מכחישין זה את זה:

בא לומר חולין. אמתני' דהכא קאי לב"ש דקסברי הקדש טעות הקדש אפילו לא נתכוין בתחילה להקדישו כלל והיה בא לומר חולין ואמר עולה נמי קדשה:

רבי יוסי אמר במתכוין להקדיש אנן קיימינן. שנתכוין מיהת להקדיש דבר אחד אלא שהוא טעה משום דבר אחר ובהא הוא דקאמרי ב"ש דהוי הקדש כמו במתני' שנתכוין להקדיש שור שחור והיה טועה בדעתו שהוא יצא ראשון ויצא לבן אבל אם לא נתכוין כלל להקדיש שהיה בלבו חולין וטעה בדיבורו ואמר הקדש אפילו לב"ש לא הוי הקדש:
היא מתניתא מה היא. האי מתני' דתרומות כמאן אתיא על דעתיה דרבי ירמיה במחלוקת. שנויה ולא אתיא אלא כב"ה דאלו כב"ש לדידיה לא אתיא שאפילו בנתכוין לומר חולין ואמר עולה קדשה ומכ"ש בנתכוין לומר עולה ואמר שלמים:
על דעתיה דרבי יוסי דברי הכל היא. דלא אמרי ב"ש הכא אלא בשטועה בדבר אחר דכסבור היה שזה יצא ראשון ויצא האחר דנתכוין מיהת להקדיש לזה שיצא ראשון ולא מיקרי הכחשה בדבורו אבל התם שנתכויין לעולה ואמר שלמים דהוי הכחשה בדבורו מודו ב"ש דלא אמר כלום דהוי כנתכוין לחולין ואמר הקדש שהרי לא נתכוין מעולם לשלמים:
בשפתים. כתיב לבטא בשפתים ודרשינן ולא בלב כלומר שגמר בלבו להוציא ולא נתכוין שתהא שבועה עד שיוציא בשפתיו ולא הוציא:
יכול שאני מוצא את הגומר בלב. כלומר שגמר בלבו שתהא שבועה אפילו לא יוציא בשפתיו:
ת"ל לבטא. מסיפיה דקרא קדריש דכתיב לכל אשר יבטא ולכל לרבות הוא:
שמואל אמר הגומר בלב. לאו כלום הוא עד שיוציא בשפתיו ממש:
או אינו אלא המוציא בשפתיו. והא דכתיב כל נדיב לב לומר שיהו פיו ולבו שוין:
זה הגומר בלב. אע"פ שלא הוציא בשפתיו וקשיא לשמואל:
מאן דאמר שמואל לקרבן. שאינו חייב קרבן שבועה עד שיוציא בשפתיו אבל לענין נדבה והקדש מודה הוא דמשגמר בלבו חייב דגלי רחמנא כל נדיב לב ולא גמרינן מהתם דחולין מקדשים לא גמרינן:
תמן תנינן. פרק ב' דשקלים:
המכנס מעות. שמכניס מעט מעט ואמר הרי אלו לשקלי וכשבא לחשוב מה שהכניס מוצא שהן יותר על כדי שקלו:
מותרן נדבה. יפלו לנדבה להקריב מהן עולות לקיץ המזבח וב"ש לטעמייהו דאית להו הקדש טעות הקדש:
וב"ה אומרים מותרן חולין. שלא נתכוין להקדיש אלא כדי שקלו:
שאביא מהן שקלי שוין שמותרן חולין. דהוי כאומר בפירוש שלא אקח מהן אלא כדי שקלי והמותר יהו חולין:

אלו לחטאתי. מפרש טעמא לקמן:
מה פליגין. בית שמאי ובית הלל במכנס פרוטרוט כדפרישית שהכניס פרוטה אחר פרוטה ובהא הוא דקאמרי בית הלל שמותרן חולין:
אבל באומר אילו. כלומר שלא הכניסן מעט מעט אלא שהיו מעות מונחין לפניו ואמר אלו לשקלי אפילו בית הלל מודו שמותרן נדבה דלאו הקדש בטעות הוי ונתכוין הוא להקדיש הכל ומה שהוא מותר על השקל יפלו לנדבה:
רבי חזקיה. קאמר משמיה דר' ביבי בשם ר"א דבמכנס פרוטרוט בהא הוא דפליגי ב"ש ואמרי מותרן נדבה וטעמא דכל חד וחד לשקלו חזי והוי כהקדש טעות והוי הקדש לב"ש:
אבל באומר אלו. על המעות המונחין לפניו כ"ע מודיי ואפי' ב"ש שמותרן חולין שהרי יודע הוא שאין להוסיף על השקל ולא נתכוין אלא ליקח מאלו לשקלו ואפילו הקדש בטעות לא מיקרי:
מתני' מסייע לר' ביבי. מתני' דהתם דמייתי לקמיה דמפרש ר"ש הטעם דלא פליגי בחטאת כמו בשקלים:
שהשקלים יש להן קיצבה. דכתיב העשיר לא ירבה וגומר ובודאי לא נתכוין זה אלא כדי שקלו אבל חטאת אין לה קצבה אם ירצה יביא במעה כסף ואם ירצה יביא בדמים מרובין והלכך נתפסו הדמים ומותרן נדבה:
מה אנן קיימין. הא דר"ש ואהיכא קאי לפרושי ההפרש בין שקלים לחטאת אם באומר שאביא מהן שקלים כ"ע מודים שהמותר חולין וכן באומר שאביא מהן חטאת דבהא ל"פ וכלומר דכשאביא מהן ודאי אין חילוק בין שקלים לחטאת כדקתני במתני':
אלא כן אנן קיימין באומר אילו. ועלה מפרש החילוק שבין שקלים לחטאת וקס"ד דכמו בחטאת דאין חילוק באומר אלו בין אם הכניס פרוטרוט ובין היו לפניו ואמר אלו דלעולם מותרה נדבה דזיל בתר טעמא הואיל ואין לה קצבה ובהא כ"ע לא פליגי כן נמי בשקלים הא דמיירי ר"ש וקאמר מותרן חולין באלו מיירי ולכ"ע קאי דאפילו ב"ש מודים בזה והיינו כרבי ביבי:
פתר לה. רבי יוסי במכנס פרוטרוט ואמר אלו וכבית הלל דרבי שמעון טעמא דבית הלל בא לפרש דבהא קאמרי ב"ה בשקלים מותרן חולין הואיל ויש להן קצבה והוי הקדש בטעות משא"כ בחטאת אבל אם היו מונחין לפניו ואמר אלו אפילו לב"ה מותרן נדבה כדאמרן:
הפריש שקלו סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב. שנזכר שכבר נתן שקלו לא קדש דהקדש טעות הוא וכב"ה:

אותו השני מה את עבד ליה סבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב באומר אילו. כלומר למאי מדמינן לה אם לסבור שהוא חייב ונמצא שאינו חייב ולא קדש או לאומר אילו מדמינן לה ולרבי יוסי בעי דקאמר לעיל באומר אילו ואינו מכניס פרוטרוט אפילו לב"ה מותרן נדבה וה"נ כאומר אילו והשני לנדבה ומהו:

נישמעינה מן הדא. ברייתא דתניא בחטאת:

הפריש חטאתו וכו' אותה השניה מה את עבד לה סבור שחייב וכו'. לסבור שחייב ונמצא שאינו חייב מדמינן לה או באומר אילו וה"ג כמו שהוא בשקלים אלא רועה ה"נ אילו לנדבה היאך אתה אומר אילו. כלומר דודאי בחטאת השניה רועה היא דהוי כמפריש שתי חטאות לאחריות דקי"ל אחת קרבה חטאת והשניה תרעה עד שתסתאב ותמכר ויפלו דמיה לנדבה וה"נ אילו לנדבה:

היאך אתה אומר אילו. כלומר דהש"ס מהדר ומדייק על הא דקאמר ה"נ אילו לנדבה דודאי שניהם לנדבה לא אלא אחת מהן לשקלו והשני לנדבה מיבעי ליה. וכולה אליבא דרבי יוסי:

תמן תנינן. פי"ב דמנחות האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת במרחש' והביא במחבת מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא. ובפ"ה דמנחות מפרש מה בין מחבת למרחשת מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין שהשמן עומד במקום אחד ומחבת צפה ואינה עמוקה ומעשיה קשין כדי שלא תשפך לחוץ:

דב"ש היא. דקס"ד טעמא דמתני' דקאמר מה שהביא הביא משום דהקדש טעות הוי הקדש וכב"ש היא:

ולמה לית אנן פתרין דברי הכל באומר במחבת אמרתי. כלומר דהא מצינן לאוקמי כב"ע ולא תליא כלל בפלוגתייהו דב"ש ודב"ה דהכא טעמא משום דמקיים דבורו הראשון ולאו הקדש טעות. הוי אלא דאמרינן לא לשם נדר חובתו הביאו ונדבה אחרת היא זו:

אבל אם אמר הרי עלי במחבת וחזר ואמר במרחשת יצא. כלומר ולהאי טעמא דוקא במקיים דבורו הראשון והלכך לא יצא דשמא נדבה אחרת היא זו אבל אם חזר מדבריו ואמר הרי עלי במרחשת ידי חובתו נמי יצא דהא חזר בו ומרחשת קבל עליו:

אתא רבי חנינא ורבי יסא. וקאמרי בהדיא משמיה דרבי יוחנן דד"ה היא:

אמר הרי עלי במחבת או במרחשת. דבשעת הנדר לא קבע כלום:

וחזר ואמר במחבת וחזר ואמר במרחשת. מהו מי אמרינן הואיל דבשעת הנדר לא קבע אי זו מהן הלכך לא אזלינן נמי בתר קביעותא דיליה במה שחזר בו אח"כ ואיזו שירצה יביא ויצא י"ח דמה שאמר אחר כך לשתיהן דעתו היה נמי לאחת משתיהן דאדיבוריה

קמא סמיך או דילמא בתר קביעותא בתרייתא אזלינן ואותה שאמר באחרונה היא חובתו שחזר בו מהראשונה וקבע עליה הך:

קובען אפילו בפה. דכל זמן שלא הפריש הוי קביעות ויכול לחזור ובמרחשת יצא ידי חובתו שהיא אחרונה כדלעיל:

אפילו ימים טובים קובעין. כל י"ט לפי מה שמביאין ומקריבין מנחות בו ביום הוי קביעות ואם נדר בו ביום צריך להביא כפי מה שהוא וכעין ששנינו שם ביום טוב הראשון של חג מביאין ששים עשרונים ואחד:

אפילו כלים קובעין. כאותה ששנינו התם הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים לא יצא:

תמן תנינן. פרק ב' דתמורה דקחשיב התם חומר בתמורה מבקדשים שקדושת תמורה חלה על בעלת מום קבוע מה שאין כן בקדשים רבי יוסי ברבי יהודה אומר עשה שוגג כמזיד בתמורה ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין ופליגי חזקיה ורבי יוחנן במילתיה דרבי יוסי בר"י:

חזקיה אמר. דהכי קאמר עשה שוגג כמזיד לשוגג בלא תעשה ולממיר בלא תעשה כלומר כמו דהמימר במזיד בלא תעשה הוא ולקי הכי נמי בשוגג כסבור שמותר להמיר עובר בלא תעשה ולקי דבתמורה שוגג כמזיד הוא:

אבל אם בא לומר חולין ואמר עולה לא קדשה גרסינן. דבהא לא קאמר רבי יוסי בר"י עשה שוגג כמזיד בתמורה שאם שגג ואמר זו עולה תמורת זו ולא היה בלבו לכך לא קדשה בתמורה:

רבי יוחנן. אמר דלהא הוא דקאמר רבי יוסי עשה שוגג כמזיד שאם בא לומר חולין ואמר עולה קדשה בתמורה:

אבל אם בא לומר עולה ואמר חולין לא קדשה. כלומר בזה ודאי לכולי עלמא לא קדשה דאחר דבורו אזלינן ולא אחר כוונתו:

ואתייא דרבי יוחנן ברבי יוסי בר"י בתמורה כפתרה דרבי ירמיה על דבית שמאי במוקדשין. כמו דפתר רבי ירמיה לעיל לבית שמאי דמתני' הקדש טעות הוי הקדש אפילו בא לומר חולין ואמר עולה כן נמי מפרש רבי יוחנן אליבא דרבי יוסי בתמורה וכלומר דהיינו טעמייהו דבית שמאי דילפי תחלת הקדש מסוף הקדש כדפרישית במתני' וכרבי יוחנן היא:

על דעתיה דר' יוחנן. דמפרש לרבי יוסי לענין התפסת הקדושה קאמר ולא לענין מלקות ניחא הא דקאמר עשה שוגג כמזיד בתמורה:

ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין. מאי היא:
במקדיש בכור. לעולה ועלה קאמר במוקדשין לאו כלום הוא דלא תפיס הקדושה בשוגג:
ומי קדש. אפי' במזיד ולא שייך לומר לא עשה שוגג כמזיד דלא כן אמר רבי יוחנן הקדיש בכור עולה למזבח אפילו לדמים לא נתפסה הקדושה וכדאמרינן סוף פ"ו דערכין משום שנאמר בבכור אל תקדיש:
הקדיש בעל מום למזבח. כלומר ולא מצי נמי לאוקמי דלענין זה קאמר ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין שאם הקדיש בעל מום למזבח בשוגג לאו כלום הוא ולענין מלקות הוא דקאמר:
אפילו בתמורה לא קדשה. הא אפילו בתמורה לא אמרינן שם דהקדושה חלה על בעלת מום קבוע אלא לענין שלא יצא לחולין ליגזז וליעבד כדתנן התם בהאי מתני' דלעיל אבל לענין קדושת תמורה לא תפסה בהו ואפילו בתמורה לא לקי:
אלא המקדיש בעל מום עובר. דבתמורה תפיס ועלה קאמר לא עשה שוגג כמזיד במוקדשין דאינו חייב בשוגג:
ומחובר הוא למכות. בתמיה אפילו במזיד לא לקי דקסבר המקדיש בעל מום עובר אינו לוקה:
תיפתר במקדיש תמימין לבדק הבית. דעובר בלא תעשה כדלקמן ועלה קאמר לא עשה שוגג כמזיד במוקדשין דבשוגג לאו כלום הוא ורבי יוסי בר"י בשיטת אביו הוא דקאמר כדתנא לקמיה:
עובר בעשה. דכתיב בבעל מום נדבה תעשה אותו ואי אתה עושה תמימים נדבה ולאו הבא מכלל עשה עשה:
לאמר לאו אמור. כלומר הכי אמר הקב"ה למשה לאו אמור להם לישראל דלאו איכא הכא:
בפרשת אין ממירין בבכור. בדין זה היה עסוק אין הכהנים ממירין בבכור כדתנן בריש פ"ק דתמורה:
וחליף אבוי דבר פדיה חמתיה רבי. עבר לפניו וראהו רבי ואמר אנא ידע מה הוא אמר כדון אנא מימר. יודע אני מה שישאל אותי עכשיו כשאני אומר זה הדרש דלקמיה:
וכתוב כן. וכי כתיב במקרא כן לא יימר והשיבו כן הוא דאמר רבי אמי בשם רבי יוחנן גורעין ומוסיפין לדרוש מתחלת הפרשה כלומר מתחלת התיבה לסופה והכא נמי גורעין התיבה ומוסיפין ודורשין התיבה למחצה לא יימר:

ואפי' באמצע התיבה. גורעין ודורשין דכתיב ויצקת עליה שמן מנחה היא ודרשינן ויצקת משמן מנחה כלומר לכל מנתה לרבות כל המנחות ליציקה כדאמרינן פרק אלו מנחות דף ע"ה:

תמן תנינן. ריש פ"ו דערכין שום היתומים וכו' ומשום סיפא דהתם קאמר דתנינן שם המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ר"א אומר כשיגרשנה ידור הנאה ממנה רבי יהושע אומר אינו צריך ומפרש רבי מנא טעמא דפלוגתייהו:

רבי אליעזר חשש על הערמה. חיישינן שמא ערמה הוא עושה שמגרשה כדי שתגבה כתובתה מן ההקדש ואח"כ יחזירנה והלכך צריך לדור הנאה ממנה על דעת רבים שלא יחזירנה:

רבי יהושע לא חשש על הערמה. דס"ל אין אדם עושה קנוניא על ההקדש:

רבי יוסי ברבי בון. קאמר דלא פליגי בהא ודכ"ע אדם עושה קנוניא על ההקדש אלא דהכא במלתא אחריתא פליגי ואתייא דרבי אליעזר כבית שמאי ודרבי יהושע כבית הלל דמתני':

דרבי אליעזר כבית שמאי דבית שמאי אומרים אין אדם נשאל על הקדשו והוא דהוה אמר צריך להדיר הנייה. דבית שמאי סברי אין אדם יכול להשאל על הקדשו דאפילו אומר לחכם לא על דעת כן נדרתי אינו יכול להתירו דהקדש טעות הוי הקדש והלכך זה המגרש אשתו מתחרט בהקדשו הוא ואינו יכול לישאל ולהתיר נדרו ועושה קנוניא זו ולפיכך ר"א הוא דאמר צריך להדיר הנאה ממנה:

ודרבי יהושע כבית הלל דב"ה אומרים אדם נשאל על הקדישו. ולפיכך והוא דהוה אמר אינו צריך להדיר הנייה כדמפרש ואזיל דמה נפשך תהא בו האיש אם תוהא הוא ומתחרט על הקדשו הוה שישאל על הנייתו היה לו לישאל על נדרו שנדר להקדישו ומליהנות בו ולפיכך אין חוששין לקנוניא:

מודה רבי יהושע בערב. אם אחד ערב לה בכתובתה ובעלה מגרשה שהוא צריך להדיר הנייה דבהא ודאי חוששין לקנוניא שמגרשה כדי שתגבה כתובתה מן הערב ובבבלי התם מסקינן דדוקא בערב קבלן א"נ האב שערב לאשת בנו בכתובתה דערב סתם דכתובה לא משתעבד:

מה אמר רבי יהושע במתנה. אם נתן מתנה לאחד ומגרש לאשתו אם חוששין לקנוניא או לא:

מכיון. מי אמרינן דמכיון שהנותן מתנה בעין יפה הוא נותן לא חיישינן לקנוניא שיחזור בו עכשיו כדי להגבות ממנו וא"צ להדיר הנייה או דילמא מאחר שהורע כחו והוא חוזר

בו כלומר שהמקבל מתנה הורע כחו בזה שהנותן יכול לחזור בו צריך להדיר הנייה דחיישינן לחזרה ומיירי שהוא בענין שיכול לחזור בו כגון שלא קנה באחד מדרכי הקניה:
נישמעינה. לזה מן הדא עובדא:
קריבתיה דרבי חגיי הוה בעל חייב קרטס. קרובתו של רבי חגיי היה הבעל שלה חייב לאחד חוב בשטר. קרטס שטר בלשון יוני:
אתא. בא הב"ח וטרף ממנו בחובו:
אתא עובדא קמיה דרבי אחא. שהיה הבעל רוצה לגרשה ושאלו אם צריך לידור הנייה ואמר דצריך דחיישינן לקנוניא ומיירי שהיתה כתובתה מוקדמת לב"ח:
אמרין חברייא. לפני רבי אחא ורבי יוסי יאות אמר רבי אחא ודאי שפיר קאמר רבי אחא דצריך לידור הנאה:
דאין חזר הוא עליה. כלומר אם יחזיר הבעל אותה אח"כ לא מצי ב"ח לחזור ולטרוף ממנו ממה שטרפה בכתובתה והלכך חיישינן לקנוניא:
עבדה לון תכשיטין. נעשה אותן כתכשיטין וכמתנות שהוא נותן לה עכשיו דכיון שהוא מחזירה כל מה שטרפה כמתנות הן שהרי הוא כותב לה כתובה עכשיו מחדש וא"כ ב"ח חוזר וגובה ממנו ולא חיישינן למידי:
פרה פורנין. הן המתנות והנכסים מלבד הכתובה כדאמר בפרק אע"פ:
משה. תלמיד חכם יאות אמר רבי יוסי בתמיה שהרי בכתובתה טרפה והיאך אתה עושה כתכשיטין וכמתנות:
ונפק עובדא כרבי אחא. וש"מ דצריך לדור הנייה:
תמן את אמר תצא ותרעה בעדר. במתני' דלקמן מי שנשאל לחכם והתירו תצא ותרעה בעדר והכא את אמר אכין דהקדש טעות הוי הקדש לב"ש כמו ששאלו ב"ה לב"ש במתני' אי אתם מודים בזה שהקדש טעות הוא ותצא ותרעה בעדר ולא מצינו שהשיבו להם כלום:
תמן לנזירותו נשאל. שאני התם דהוא נשאל על נזירותו וממילא יצאו הקרבנות לחולין וגרע מהקדש טעות ולפיכך מודים בה ב"ש אבל הכא הקדש טעות הוא דכסבור שיצא השחור בראשון ולפיכך לא חששו ב"ש להשיבם:
כל עמא מודיי שאין נשאל על תמורתו. דתמורה בטעות הוי תמורה מה פליגין בהקדישו אם ילפינן מתמורה או לא כדפרישית במתני':
את תופסו משם שור משם ראשון. כלומר לב"ש איכא לספוקי אם שיר ראשון או שחור ראשון קאמר ואת תופסו משום שניהן לחומרא כדמפרש ואזיל:

ויצא לבן. והוי הקדש לב"ש ויצאו אח"כ שחורין אחריו את תופסו נמי משום ראשון לשחורים והראשון שבשחורים נמי קדש וכן בשור לבן:

שור שעמד על האבוס. אם אמר שור שעומד על האבוס יהא הקדש ונמצא רבוץ רבוץ ונמצא עומד מאי אם כהקדש טעות הוא לב"ה או דילמא מכיון דלשור זה בעצמו נתכוין לא הוי קפידיה קפידא:

יהא בה כהדא דאמר רבי אבהו. בתרומות:

ותרם שעורים בלילה לא עשה כלום. דטעות הוא דלכרי של חטין נתכוין ולא נתכוין לכרי של שעורין:

ביום. שראה שהן שעורין מה שעשה עשוי דאמרינן דנמלך עכשיו לתרום כרי של שעורין ולא של חטין:

שחמתית ונמצא אגרון. שחורה ונמצא לבנה אפילו ביום לא עשה כלום דטעות הוא שטעה ולאו אדעתיה ואע"פ דשחמתית ולבנה מין אחד הוא כדאמרינן בהאי תלמודא פ"ב דתרומות אפ"ה אמרינן לא נתכוין לתרום אלא השחורה כמו שאמר בתחלה וה"נ לא נתכוין שיהא הקדש אלא אם הוא עומד או רובץ כמו שאמר בתחלה:

איל לא כלום. אם אמר שור שיצא ראשון ויצא איל ודאי לא כלום הוא וקמ"ל דשור ראשון קאמר ולא מה שיצא ראשון:

עגל אין. יצא עגל הוי הקדש דמצינו עגל קרוי שור דכתיבי ועגל בן בקר:

כבש לא כלום. כדאמרי' באיל:

סלעים לא כלום. אדינר זהב שיעלה ראשון קאמר ואם עלו סלעים וכן פרוטרוט פרוטות של נחשת לא כלום:

דינר זהב קדש. כלומר שהרי לא אמר אלא דינר זהב שיעלה ראשון הקדש ולא נחלקו (ב"ה) [ב"ש] אלא בדינר כסף דאמרינן זהב לאו דוקא קאמר אלא דינר שיעלה ראשון אבל סלעים ופרוטות לכ"ע לאו כלום הן:

הלכה ב

מתני' **מי שנדר בנזיר**. בלשון שהיה דומה לו שלא היה נזיר ונשאל לחכם ואסרו ואמר לו שיש בזה לשון נזירות והוא לא נזהר מלשתות יין:

מונה משעה שנזר. ואותן הימים עולין לו מן המנין:

נשאל לחכם והתירו. שאמר לו שאין בלשון זה לשון נזירות:

תצא ותרעה בעדר. שהחכם עוקר הנדר מעיקרו והפרשה בטעות הוא ותצא לחולין ובהא מודו ב"ש דכיון דאינו נזיר כי אמר לקרבנות נזירותי לאו מידי קאמר כאדם שאינו חייב חטאת ואמר זו לחטאתי:

אין אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות. ומאי שנא מריש פרקין דאמריתו הקדש בטעות הוי הקדש:

אמרו להן ב"ש. לא חשו להשיבם עיקר טעמא אלא לדבריהם קאמרי להו והביאו ראיה מתשיעי ואחד עשר דקדשו בטעות:

לא השבט קדשו. כלומר התם אין הטעם דמקודש תשיעי ואחד עשר משום שהניח עליהן השבט בטעות וקרא להן שם מעשר דמה אלו טעה והניח את השבט על השמיני או על השנים עשר שמא עשה כלום אלא התם טעמא משום דגזירת הכתוב הוא ולא משום טעות כדמרבינן לה בפרק בתרא דבכורות דכתיב וכל מעשר בקר וצאן ואינו מקדש אלא בסמוך לו ואין ללמוד משם לשאר הקדש:

גמ' **משעה שנשאל**. מונה לנזירותו ואין ימים הראשונים עולין לו מן המנין:

וב"ה אומרים משעה שנזר. ואותן הימים עולין לו מן המנין:

מה אנן קיימין. פלוגתייהו:

אם בשגילגל בנזרו. שזילזל ועבר על נזרו קודם שנשאל. גילגל לשון ליגלג והתיבה מסורסת כדרך ש"ס הזה והכי איתא בפ"ח דתרומות ובהרבה מקומות:

כל עמא מודיי משעה שנשאל. ואסרו החכם צריך למנות נזרו שאותן הימים שעבר וזלזל בהן אינן עולין לו:

אלא כן אנן קיימין בשעתיד לישאל. כלומר שראינו אותו מחזר אחר החכם להשאל על נדרו אבל אין אנו יודעין אם זלזל בנזרו או לא ובהא פליגי דב"ש סברי מכיון שנתן דעתו לישאל על נזרו מסתמא מזלזל היה בנזירותו ולפיכך אותן הימים אינן עולין לו:

ובה"א. אין אנו חוששין מן הסתם שמא זלזל בנזרו שאלו היה מזלזל לא היה חושש להשאל על נדרו:

אין נשאלין לו. אין נזקקין להתיר נדרו אא"כ השלים כל הימים שנהג בהן היתר:

ומה בין נזרו מרובה לנזרו ממועט. הא צריך לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר:

אלא אכן הוא. דקאמר רבי יסא בד"א בזמן שגילגל בנזרו זמן מרובה צריך לנהוג איסור כפי אותו הזמן שזלזל אבל אם לא זלזל בהן אלא זמן מועט דיו שלשים יום אפילו בנזירות מרובה:

מה אנן קיימין. פלוגתייהו דרבי יודה ור"י ובמאי הוא דעבר על נזרו אם בשזלזל בטומאה כ"ע מודים סתר את הכל כדתנן לקמן פ"ו טומאה סותרת הכל ותגלחת סותרת ל' יום:

אלא כן אנן קיימין. בשזלזל בשתיית יין ודוקא בעומד בתוך נזירותו בשעה שנשאל דכיון שיש עוד ימים מימי נזירותו לנהוג בהן לא סתר את הכל לרבי יסא:

אבל בעומד. עכשיו לאחר נזירותו:

אכל סותר. כמו הכל שאין כאן ימים מימי נזירותו שקבל עליו לנהוג בהן איסור והלכך סתר הכל:

תמן תנינן. סוף בכורות:

יהיה קדש. העשירי יהיה קדש כתיב ודרשינן יהיה לרבות את התשיעי ואת הי"א שהקדושה חלה עליהן:

יכול יקרבו שניהן. שלמים:

ת"ל בקר. אם מן הבקר הוא מקריב דכתיב בשלמים דריש בקר לרבות אחד עשר מן הבקר ולא כל הבקר להוציא את התשיעי שאינו קרב שלמים אלא נאכל במומו:

אחר שריבה הכתוב מיעט. שריבה ומיעט ולא מסר הכתוב אלא לחכמים כדי שתמצא אומר וכו':

הוי אומר לאחריו. כלומר אחר שהוא קדוש הוא דעושה תמורה דאם לא קדשו היאך עושה תמורה הלכך הכא נמי מרבה אני אחד עשר שיקרב שהוא אחר הקדושת העשירי:

עד כדון עד כאן לא שמענו אלא כשהיה בטעות שכסבור בו על התשיעי שהוא עשירי וקראוהו עשירי:

היה יודע בו שהוא תשיעי וקרייו עשירי. במתכוין מאי אם חלה עליו הקדושה ליקרב:

מתניתא מסייע לחברייו. דבמתכוין נמי קדוש מדקתני אמרו להן ב"ש חי אתם מודים במי שטעה וכו' ואינון בית הלל מקבלין מינהון התשובה לענין זה דלא השיבו להם אלא מדבר אחר וש"מ דבזה מודים להן דבמעשר לעולם קדוש ואפילו במתכוין:

דלא כן. דאם לא כן אלא כרבי יודן שאינו קדוש אלא בטעות יתיבינון ב"ה לב"ש מגופא דמילתא:

מה אתם משיבין אותנו מן דבר שהיה קדוש אלא בטעות. מן המעשר שאינו קדוש לפניו ולאחריו אלא בטעות:

על דבר שהוא קדוש בין בטעות בין שלא בטעות. כלומר ללמד על ההקדש שיהא קדוש אפילו בטעות והא כל מעשה הקדש אינם אלא בכונה אלא ע"כ מדלא השיבו להן כן ש"מ דמעשר בכונה נמי קדוש:

כהאי דאמר רבי אמי עשירי הוו בתשובה. כלומר דדחי לה הש"ס דאין ראיה מזה דאפשר כהא דאמר רבי אמי עשירין היו בתשובות הרבה ומה שבחרו להם בראשונה אותה השיבו או כהאי דאמר רבי נסא כבן אדם שיש לו ב' טעמים על הדבר ומשיב את

אחד מהן וכן בית הלל השיבו לבית שמאי מדבר אחר ולעולם תשובה זו ג"כ היו יכולים להשיב ולא מסייע להו לחברייא מידי:

הלכה ג

מתני' **ומצאה שנגנב**'. ובשעה שנדר היו לו בהמות ואדעתא דהכי נדר שיקריב קרבנותיו מאותן הבהמות ועכשיו שמצא שנגנבו מתחרט מחמת זה על שנדר בנזיר:

הרי זה נזיר. ולא יתיר לו החכם בפתח זה דנולד הוי ואין פותחין בנולד:

אם משנגנבה בהמה נזר. ואמר אלו הייתי יודע שנגנבו בהמותי לא הייתי נודר הרי זה פתח ויתירנו החכם:

זו טעות טעה נחום איש המדי שכשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בית המקדש חרב. והם נדרו קודם שחרב הבית והתירן מכח פתח זה ואמרו לו חכמים דנולד הוא והלכה כחכמים:

גמ' **מה אנן קיימין**. המתני' אם בשראה בהמה עוברת בשוק. והיה דעתו לקנות אותה ואמר הריני נזיר על מנת שאקריב בהמה זו שעברה ואח"כ נודע לו שנגנבה ולא מצא לקנותה:

אפילו משנגנבה בהמה נזיר. הוי שהרי בשעה שנדר לא היתה ברשותו ג"כ ואפ"ה נדר:

אם. שטעה וכסבור שיש לו לקנות בהמה ונמצא אחר כך שאין לו ונגנבה דקאמר על המעות שמצא שאין לו במה לקנות ונגנבה בהמה ממנו:

כך אנו אומרים היה עשיר והעני תיפקע ממנו נזירותו. בתמיה וכי אם היה עשיר בשעת נזירותו והעני אח"כ נימא דפקע נזירותו בשביל שאין לו לקנות קרבנותיו:

אלא אכן אנן קיימין. שאומר על הבהמה שיש לי בתוך ביתי ומצאה שנגנבה קודם שנזר דבשעת קבלת הנדר לא היה דעתו אלא על הבהמה שהיא ברשותו וכיון דמצא שלא היתה ברשותו נדר טעות הוי:

החזירוה הגנבים בלילה. מהו אם למפרע חלה עליו נזירות ומונה משעה שנדר או מכאן ולהבא ומשעה שהחזירוה הוא דמונה. ולא איפשיטא:

זו טעות וכו'. מפרש לעיל בפרק ט' דנדרים וע"ש:

עלו. לירושלים ולמאה וחמשים מצא להן שמעון בן שטח פתח להתירן:

תשע מאוון קרבנין. לכל אחד ג' קרבנות חטאת עולה ושלמים:

אזל לישנא בישא. הלך המלשין לפני המלך וא"ל לא נתן שמעון בן שטח משלו כלום:

נהירין. זכורין אנו כשהיינו אצלך היה כאן זקן א' שאמר לנו דברי חכמה וסיפר להן המלך המעשה בשביל מה ברח ואמרו לו רצוננו שהמלך ישלח אחריו להביאו:

שלח יהב ליה מילה. נתן לו איזה דבר לסימן להבטיחו שלא יעשה עמו רעה. ובב"ר פרשה מקץ גריס אמר לאחתיה שלח בתריה ואייתיתי'. לאחותו של שמעון בן שטח ואשתו של ינאי היתה אמרה ליה הב לי מילא ושלחה ואייתיתיה:

למה אפליתה בי. מפני מה התלת בי לומר שאתה תתן החצי:

ואנא מן אורייתי. שמצאתי להם פתח להתירם ולא היו צריכים לקרבן והרי נתתי להם כמותך:

עד כדון את בקשיותך. עודך מחזיק בקשיות ערפך לחזור ולהתל בי:

ומה נימור. וכי היאך אומר אם נברך על המזון שלא אכלנו שהרי לא אכלתי כלום ויאמר המלך יתנו לו לאכול ומשמע דלא אכל פת אלא ירק שהרי לא נטל ידיו ואפ"ה בירך להוציא אחרי' כדלקמן:

חלוקין. חביריו על שמעון בן שטח:

על הראשונה. הם חלוקין שאמר ברוך שאכל ינאי ואע"פ שלא אכל עמהם כלל והא קי"ל דאינו מוציא אחרים אא"כ נתחייב גם הוא:

על השניה. אף על השניה חלוקין הם שאינו יכול להוציא אחרים עד שיאכל כזית דגן:

מחלפא שיטתיה דרבי ירמיה. על הא דקאמר רבי ירמיה בפרק שלשה שאכלו קאי דהתם גרסינן לעיל מינה רבי ירמיה בעי אותו שאכל ירק מהו שיברך והתם צריכא ליה לרבי ירמיה דמספקא ליה אם מוציא הוא אם לאו והכא פשיטא ליה דקאמר אין חביריו חלוקין אלא על הראשונה אבל בשניה כדין עשה:

הן דצריכא ליה כרבנן. מאי דקמיבעיא ליה לרבנן הוא כדקתני בברייתא דלקמיה היסב עמהן וטבל בציר אע"פ שלא אכל כזית דגן מזמנין דברי חכמי' ומיבעיא ליה לרבי ירמי' אם האי מזמנין לצירוף קאמר שמצרפין אותו לג' או אפילו הוא מזמן עליהם להוציאן י"ח:

הן דפשיטא ליה. הכא דאין חלוקין עליו ויכול הוא להוציא אחרים אע"פ שלא אכל כזית דגן כרשב"ג הוא דס"ל הכי:

דתני. והא דתני בברייתא שנים בפת ואחד בירק מזמנין ומשמ' דכולן שוין ואפילו אותו שאכל ירק מזמן עליהן:

מתני' דרשב"ג. וכרבי ירמי' דס"ל הכי אליבא דרשב"ג:

הלכה ד

מתני' **הריני נזיר שזה איש פלוני**'. אם זה ההולך לנגדי הוא איש פלוני הר"נ והשני אמר אם אין זה איש פלוני הריני נזיר והג' אמר הריני נזיר אם אחד מכם נזיר והד' כו':

כלן נזירין. ואפילו אותן שלא נתקיימו דבריהן דכי היכי דהקדש טעות הוי הקדש ה"נ נזירות בטעות הויא נזירות:

אלא מי שלא נתקיימו דבריו. מפרש בגמרא מי שנתקיימו קאמרי:

ור"ט אומר אין אחד מהן נזיר. דס"ל לר"ט אין נזירות אלא להפלאה כלומר שיהא ברור וידוע לו בשעת נדרו שיהא נזיר וכל הני לא היה ידוע לו בשעת נדרו שיהא כדבריו ואין הל' כר"ט:

הרתיע לאחוריו. זה שבא כנגדן חזר לאחוריו ולא נודע מי הוא:

אינו נזיר. אין אחד מהם נזיר דלא מחית אינש נפשיה לספיקא ודעתו היה בשעת הנדר שאם לא יבא הדבר לידי בירור לא יהיה בדבריו כלום:

רבי שמעון. לטעמיה אזיל דס"ל ספק נזירות להחמיר כדאמר לעיל פ"ב ומה תקנתן שהרי אי אפשר להביא קרבן מספק אלא צריכים להתנות ולומר אם אינו כדבריו שיהא נזיר נדבה ואין הלכה כר"ש:

ראה את הכוי. אדלעיל קאי ששה שהיו מהלכין בדרך וראו את הכוי ואמר א' מהן הריני נזיר שזה חיה והשני אמר אם אינו חיה והג' אמר אם הוא בהמה והד' אמר אם אינו בהמה והה' אמר אם הוא חיה ובהמה והו' אמר אם הוא לא חיה ולא בהמה ואתו שלשה אחריני מעלמא ואמר חד מינייהו לאלו הששה הריני נזיר אם אחד מכם נזיר והשני אמר הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר והשלישי אמר הריני נזיר אם כלכם נזירין:

כלן נזירין. הששה הראשונים והשלשה האחרונים. לבית שמאי כלן הוו נזירים דנזירות בטעות הוי נזירות ובין אותו שנתקיימו דבריו ובין אותו שלא נתקיימו דבריו ולבית הלל ששה הראשונים הוו נזירון מפני שכל אלו הדרכים יש בכוי כדתנן בפ"ב דביכורים ומהאחרונים מי שנתקיימו דבריו הוי נזיר כדאמרי לעיל:

גמ' **כיני מתניתא**. כן צריך לפרש המתני' דמי שנתקיימו דבריו קאמרי ב"ה הוי נזיר ולשון הפוך הוא דקתני כאשה האומר' אם כך הוא לא תקבור בנה ואינה רוצה לומר תקבור ואומרת לשון הפוך והיינו טעמא דב"ה אמרי הכא נמי הכי מפני שאין הנזירות מדרך המוסר ואין ראוי לקפוץ ולהזיר את עצמו:

שאין נזירות אלא על התרייה. כלומר שיודע לו בודאי מפני מה הוא נזר וכמו על דרך התראה שצריכין לידע בבירור להתרות בו:

הדא היא דרבי יודה. דאמר בפ"ב ספק נזירות מותר:

מה אנן קיימין. הא דקתני הרתיע לאחוריו:

אם בשזה אומר. אם ראובן הוא הריני נזיר וזה אמר אם שמעון הוא וקתני אינו נזיר אחד מהן ואמאי ליחזי אח"כ מי הוא ומה נפשך אחד מהן נזיר אם ראובן הוא נזיר הוא זה שאמר אם זה ראובן ואם שמעון הוא השני נזיר דקס"ד דהרתיע לאחוריו בשעה שנדרו קאמר ואח"כ נודע מי הוא:

אלא כן אנן קיימין בזה אומר. אם ראובן הוא וזה אומר אם שמעון הוא והרתיע לאחוריו ואינו לא ראובן ולא שמעון כלו' שלא נודע מי הוא ושמא איש אחר הוא והלכך אין אחד מהן נזיר:

הדא היא דר"ש. כלומר ר"ש לטעמיה דאמר לעיל בפ"ב גבי הפילה אשתו לעולם אינו מביא קרבן חובה עד שיהיה בן קיימא אבל בנדבה מיהא מייתי כדאיתא התם:

וכולן מונין תשעה נזיריות. אסיפא דמתני' קאי ראה את הכוי כו' כלומר ט' נזיריות בין כלן:

והא אינון עשר. כדחשיב במתני' לפי הגי' דהכא:

אי אפשר שלא נתקיימו דברי א' מהן. שהרי זה שאמר ששניכם נזירין לא נתקיימו דבריו דעל איזה שנים מהן הוא מכוין:

רבי יסא. פליג וקאמר דב"ש היא מתני' דקאמר כלן נזירין ואפילו מי שלא נתקיימו דבריו ועשרה הן:

סליק פירקא בס"ד

פרק ו

הלכה א

מתני' **שלשה מינין חסורין בנזיר**. וכל היוצא מן הגפן. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים מצטרפין לכזית ללקות עליהן:

ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. והוא הדין לשיעור שתיה בכזית דכיון דכתיב וענבים לחים ויבשים לא יאכל גמרינן מינה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית:

משנה ראשונה. אבל משנה ראשונה איפכא שמעינן לה דגמרינן אכילה משתיה ושיעור שתיה בנזיר רביעית דגמרינן שכר שכר ממקדש ומה שיעור שתיה אסור ברביעית אף שיעור איסור אכילה ברביעית:

אפילו שרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב. דס"ל לר"ע שיעור איסורי נזיר בין באכילה בין בשתיה בכזית והיתר מצטרף לאיסור להשלים לכשיעור ואין הלכה כר"ע:

מצטרפין. לכזית הואיל ושם אחד הן:

גמ' **זיבח וקיטר וניסך**. לע"ז בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת דבחטאת כתיב ועשה אחת מהנה ודריש לה בהאי תלמודא בפרק כלל גדול לעיל מינה דההיא הכי ועשה אחת ועשה הנה ועשה מהנה כלומר דועשה אכולהו קאי ודרשינן לה לענין שבת הכי ועשה אחת לחייב על כל אחת ואחת והיינו אחת שהיא הנה שאם עשה הרבה מלאכות בהעלם אחד וידע שהיום שבת חייב על כל אחת ואחת:

. הנה לחייב על כלהון אחת. שאם ידע שהמלאכות אלו אסורות ולא ידע שהיום שבת אינו חייב אלא אחת על כלן דחדא שגגה היא והיינו הנה שהיא אחת:

מהנה לחייב על התולדות. ומ"ס דמהנה דריש לה על התולדות שהן מעין האבות. ופריך עלה התם או נימר בע"ז הכתוב מדבר דהא קרא בחטאת סתמא כתיבא ונדרוש על הע"ז שאם הוא בזדון ע"ז ושגגת עבודות חייב על כל אחת ואחת ואם בשגגת ע"ז וזדון עבודות אינו חייב אלא אחת. ועלה מייתי התם ההיא דתני רב זכיי דס"ל דאה"נ דדרשינן לה נמי על ע"ז ואם עשה הרבה עבודות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת:

עברת בידך תלת נהרין. שבאת מדרך רחוק מבבל ועברת ג' נהרות עד שבאת לכאן ואיתבדת ונכזבת בדבריך דלא כן הוא אלא שאינו חייב אלא אחת וכלומר דקרא לא מיתוקמא בע"ז כמו שאמרת וכדמסיק רבי יוחנן גופיה:

עד דלא יתברינה בידיה יש כאן אחת ואין כאן הנה. יתברינה על ע"ז קאי וכלומר שוברה ואיסורה ודרך גנאי הוא וה"פ דדרשא דקרא לומר שלפעמים אחת שהיא הנה ולפעמים הנה שהיא אחת לא מצית לאוקמי בע"ז דהניחא א' שהיא הנה מצינן נמי בע"ז והיינו עד שלא ידע איסורה באלו העבודות אבל ידע שהיא ע"ז. וזהו דקאמר שאין שוברה בידו שנעלם ממנו שאסור לעבוד לע"ז באלו העבודות וא"כ יש כאן אחת לימר שהוא חייב על כל אחת ואחת כדדריש לעיל מאחת:

ואין כאן הנה. כלומר דודאי לא אמרינן שלא יהא חייב אלא אחת על כולן שהרי הרבה שגגות יש כאן:

מן דתברה בידיה יש כאן הנה ואין כאן אחת. בתמיה וכלומר אבל איפכא לא מצית למימר דלפעמים משכחת לה דרשא דהנה ולא דרשא דאחת ושלא יהיה חייב אלא אחת והיינו שידע שאלו העבודות אסורות ואין כאן אלא שגגה אחת דהא ודאי ליתא דמאחר ששוברה ואיסורה מאלו העבודות לע"ז כבר בידו וא"כ דשגג במאי דאי לא ידע שהיא ע"ז א"כ אין לבו לע"ז ואמאי קמחייבת ליה אחת והלכך האי דרשא דקרא לא מיתוקמא בע"ז כלל:

ויהא חייב על כל אחת. בע"ז ותיפוק לן חילוק מלאכות בע"ז מהאי דרשא כי היכי דנפקא לן חילוק מלאכות לענין שבת דיצתה הבערה מכלל דלא תעשה כל מלאכה לחלק וללמד על הכלל כלו שכל מלאכה מיוחדת חייבין עליה בפני עצמה:

וכא. והכא נמי נימא לא תעבדם כלל ויצאת השתחויה לפרט בפני עצמו וללמד על הכלל כלו:

אמר לך. דלא דמיא האי להא דהבערה דהתם בשבת הכלל במקום אחד והפרט אינו כתוב בצדו אלא במקום אחר ודייניגן ליה במדה זו אבל בע"ז כלל שהוא בצד הפרט דבפסוק א' כתיב לא תשתחוה להם ולא תעבדם והואיל דכתוב בצדו והוי כפירושא דכלל ולא דייניגן ליה במדה דיצא מן הכלל:

והכתיב לא תשתחוה לאל אחר. בפרשה כי תשא כי לא וגומר והרי הפרט במקום אחר הוא:

מכיון. דגלי לן קרא במקום אחד שכתוב בצדו וללמד שאין דנין ליה במדה זו הילכך אין למדין ממנו אפילו במה שכתוב במקום אחר:

חברייא אמרי. דטעמא לאו משום הכי הוא דלא שנייא לן במדה זו בין שהכלל והפרט במקום אחד או לא דבכל מקום ניתן לדון במדה דיצא מן הכלל אלא דהכא היינו טעמא דבשבת כלל ואח"כ פרט הוא ושייך לומר בהא יצא מן הכלל ללמד על הכלל כלו אבל הפרט דלא תשתחוה קודם הכלל דלא תעבדם הוא ולא שייך יצא מן הכלל וה"נ אמרינן כיון דגלי לן האי קרא וכו' כדלעיל:

רבי יוסי אומר. היינו טעמא דלא דייניגן הכא במדה זו דודאי נא שניי' לן בין שכלל ואח"כ פרט בין שפרט ואח"כ כלל ופרט הוי לענין שדנין אותו במדה דיצא מן הכלל וכו' אלא משום דבשבת הכלל והפרט בעבודת' כלומר הכל מאבות מלאכות דשבת הן אבל בע"ז הכלל בעבודת' הוא דלא תעבדם סתמא כתיב ומשמע בכל העבודות שדרך ע"ז לעשות כן ואף אותן שאין דרכן לעשות כן לגבוה בכלל:

ופרט למלאכת הגבוה. השתחויה למלאכת הגבוה היא דאע"ג דלא הוי עבודת פנים מ"מ דרך כבוד הוא לעשות כן לגבוה:

רבי מנא. אמר היינו טעמא דלא דייניגן לה במדה זו דבשלמא הבערה יצאת שלא לצורך ואין לה ללמד על עצמה כלום והלכך ללמד על הכלל כולו הוא דיצאת אבל השתחויה בע"ז לצורך הוא דיצאת:

ללמד על עצמה שאינה מעשה. כלומר לפי שאינה מעשה כשאר עבודות כמו עבודות פנים זיבוח וקיטור וניסוך ולא הוי נפקא לן מכללא דלא תעבדם דלאו עבודה שיש בה מעשה היא ולגופ' איצטריך ולא ללמד על הכלל:

ואתייא כהדא דתני חזקיה. דזביחה יצאת מן הכלל דלא תעבדם וללמד על הכלל דכל שהוא כעין עבודת פנים שחייב עליה אפילו אין דרכה של ע"ז לעבדה בכך והשתחויה ללמד על עצמה לפי שאינה מעשה:

או חילוף. דנימא השתחויה יצאת ללמד על הכלל לחילוק חטאות:

ומשני מסתברא דבר שהוא מעשה והיינו זביחה מלמד על הכלל שיהא כיוצא בה אבל השתחויה דבר שאינו מעשה היא אינו מלמד על הכלל דלאו עבודה מיקריא ולא דמי לכללא:

אמר רבי ירמיה. אדלעיל מקשי דקאמר הבערה יצאת שלא לצורך והרי הבערה ג"כ לצורך יצאת ללמד על מיתת ב"ד שאין דוחה את השבת דילפינן מושבותיכם האמור כאן ממושבותיכם האמור בפרשת רוצחים דבמיתת ב"ד הכתוב מדבר ואמר רחמנא לא תבערו:

מכיון דתימר. כלומר אפי' שתאמר דלצורך יצאת אפ"ה כמי שלא לצורך היא דאי משום ללמד על מיתת ב"ד שלא תדחה שבת הוי ליה למיכתב לא תעשו מלאכה בכל מושבותיכם ושפיר הוי נפקא לן נמי מג"ש דבמיתת ב"ד מיירי ואין דוחה את השבת ומדפרט קרא הבערה הוי ליה שלא לצורך ודבר שיצא שלא לצורך מלמד על הכלל כולו הוא:

וכא. השתא פריך למאי דקאמר' דבר שיצא מן הכלל שלא לצורך מלמד על הכלל הוא וא"כ ה"נ במתני' אמאי קתני כל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה לכזית מדכתיב מכל אשר יעשה וגו' ונימא דחרצני' וזגים יצאו מן הכלל דמכל אשר יעשה מגפן היין:

ויחלוקו. ולחלק יצאו לחייב על כלן בפני עצמן ולא שיצטרפו:

אלא תמן. בהבערה:

וכא. אבל הכא כלל ופרט במקום אחד מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים עד זג:

וכא. והכא פרט ואח"כ כלל דכתיב מיין ושכר יזיר וגומר והדר כתיב מכל אשר יעשה מגפן היין:

תמן. בהבערה שלא לצורך יצאת כדאמרן אבל הכא מחרצנים וגו' לצורך יצאו כדמסיק:

למעט העלים והלולבים. של גפנים חוטין הרכין שבהן ודבר שיצא לצורך לא דייניגן ליה במדה יצא מן הכלל:

והא תני משום ר"א. דמרבה להו לעלים ולולבים דנפקא ליה מכל אשר יעשה מגפן היין ואכתי שלא לצורך הוו:

תמן. אלא דהיינו טעמא דהתם בשבת לצורך נכללו הכלל בעצמו לצורך הוא לא תעשה כל מלאכה אבל הכא הכלל גופיה שלא לצורך הוא דמכדי כתיב מיין ושכר יזיר חומץ יין וגומר וכל משרת ענבים וגומר מכל אשר יעשה מגפן היין למה לי ולמה נכתב לצירופין ללמדך שכלן מצטרפין זה עם זה לכזית:

אמר רבי יוחנן נבילה. הוי מצי למיכתב וכתיב כל נבילה לרבות הטרפה:

מטרפה. מבהמה שנטרפה בחייה:

מ"ט דרבי יוחנן לא תאכל כל נבילה. נפקא לן אזהרה לטרפה ולא תאכל הנפש עם הבשר זה אזהרה לאבר מן החי דהכי משמע לא תאכל הנפש בעודו עם הבשר שאבר מן החי קרוי נפש שאם יחתכנו אין עושה חליפין כנפש הנטולה ואינה חוזרת וכיון דמתרי קראי נפקי ותרי לאוי איכא אפילו אכל בחדא אכילה ובחדא התראה חייב שתיים:

אתייא דר"ל כהדא דתני ראב"י. דקרא ובשר בשדה טרפה לאבר מן החי אתא שלא יהא תולש מן הבהמה בעודה בחיותה והכי משמע ובשר בשדה טרפה שלא יטרוף ויתלוש האבר כדרך שהוא תולש דבר מן השדה:

ורבי שמעון בן לקיש לא סבר בטרפה כרבי יוחנן. לא ס"ל דנפקא לן טרפה מכל נבלה כדדריש רבי יוחנן אלא מהאי קרא גופיה דכתיב טרפה לא תאכלו ולא מפקינן קרא ממשמעותיה וכיון דאבר מן החי וטרפה מחד קרא נפקי אינו חייב אלא אחת:

מ"ט כו' עד רבי יוסי ל"ג וטעות הדפוס אגב דלעיל הוא:

אין יסבור כן שיהא חייב שתים. מסקנת דברי חברין הן דע"כ דלא סבר ר"ל בדרש' דקרא כרבי יוחנן דאם יסבור כן קשיא שיהא חייב שתים:

אמר לון. אפילו תימא דיסבור ר"ל כן בדרשא דטרפה מהיכא דנפקא ליה לרבי יוחנן אפ"ה ס"ל דלא יהא חייב אלא אחת באוכל אבר מן החי מטרפה דשנייא היא הכא שחזר וכלל כלומר דאע"ג דלאו דטרפה מההיא לאו דנבילה נפקא לן מ"מ הואיל ובהאי קרא ובשר בשדה וגומר כלל טרפה עם אבר מן החי דבהא הוא דס"ל ר"ל כראב"י והוי לאו שבכללו' ואין לוקין עליו:

התיבון. חברייא לרבי יוסי לדידך דאמרת דאע"ג דאיתי' בלאו בפ"ע מ"מ הואיל ומצינו דכלליה קרא בחדא דוכתא הוי לאו שבכללות והכתי' בחלב ודם לכל א' לאו בפני עצמו כל חלב לא תאכלו וכל דם לא תאכלו וכתיבי נמי בחד קרא כל חלב וכל דם לא תאכלו ומעת' נימא נמי מכיון שחזר וכללן לא יהא חייב על החלב ועל הדם אלא אחת:

אילו היה כתיב. הדר בהאי קרא חלב ודם לא תאכלו יאות הוי לאו שבכללות לא כתיב אלא כל חלב וכל דם לחלקן ולחייב על כל אחד בפני עצמו וה"נ אי הוי כתיב ובשר בשדה וכל טרפה לא תאכלו לא הוי מיקרי לאו שבכללות:

והא כתיב וכל משרת וגו'. ומעתה נימא נמי מכיון שחזר וכללן לחרצנים וזג בקרא דכל משרת שהכל בכלל לא יהא חייב אלא אחת ואנן תנן חייב על החרצנים בפני עצמן ועל הזגים בפני עצמן:

לית כתיב אלא מחרצנים ועד זג. והאי ועד לחלק הוא כמו כל חלב וכל דם ולחייב על כל א' בפני עצמו. הוו ידעין. דהא דפליגי ר"י ור"ל בכזית אבר מן החי שחלקו ואכלו דאם חלקו מבחוץ ואכלו לזה לבדו ולזה לבדו לד"ה פטור דאין מצטרפין ואע"ג דכל איסורין שבתורה מצטרפין שיעורייהו לחצאין אם אכלן בתוך כדי אכילת פרס שאני אבר מן החי דחידוש הוא דבעלמא לא מחייב אגידין ועצמות ובאבר מן החי מיחייב ואין לך בו אלא חידושו דדוקא אם אכלו בבת אחת הוא דחייב ולא פליגי אלא בשחלקו בפיו קודם שבא לבית הבליעה ובלען לחצאין:

רבי יוחנן עבד פיו כלפנים. כמי שבלען בבת אחת שהרי נהנה גרונו בכזית:

כלחוץ. כמו שחלקן בחוץ דכדי אכילה במעיו בעינן וליכא:

אמרין ליה. חברייא לרבי את מה אמר בזה כר"י או כר"ל:

הרי עולם. עמודי עולם פליגין בהא ואתון חמרין אכן להכריע כאחד מהן:

אין כיני. אם לדעתי אתם צריכים לדידי כן ס"ל שאפילו חלקו בחוץ ואכלו חייב ומפני שדרך אכילה היא בכך:

נמלה שחלקה בפיו ואכלה. בנמלה לא בעינן כזית דהא בריה היא ומיהו דליכול לכולה בעינן ואם חלקה בפיו בהא נמי פלוגתא דר"י ור"ל היא:

ענבה. נזיר שחלק ענבה בפיו ואכלה:

תפלוגתא דר"י ורשב"ל. אם בהא נמי פליגי כדפליגי באבר מן החי ונמלה:

אמר ליה תמן. באבר מן החי שיש בו איסור וטומאה דאבר מן החי מטמא הוא וכן נמלה אם יש בה כשיעור בהא הוא דאמרינן במקום שבטלה טומאתו דאם חלקה אין כאן שיעור טומאה הלכך נמי בטלה איסורו אבל הכא בענבה יש כאן איסור ואין כאן טומאה ואפילו חלקה מצטרפת היא:

כזית מצה שחלקו בפיו. אם בהא נמי פליגי ר"י ור"ל אם יצא י"ח:

בכל מקום. מכל מקום מי לא נהנה חכו בכזית ואפילו חלקו בפיו כ"ע מודים שיצא י"ח ושאני אבר מן החי דחידוש היא כדאמרן:

פרידים. גרגיר רימון של ערלה שחלקו בפיו אם בהא נמי פליגי ר"י ור"ל אם מצטרפין:

מה אנן קיימין. האי בעיא אי משום משקה היוצא ממנה ובעי אם מצטרפין המשקין הואיל וחלקה הא כבר תנינן בפרק בתרא דתרומות אין מטמא וכו' ואין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים ושארי מי פירות לא חשיבי משקה:
תיפתר שבלען. לפרידים גופייהו ובהא שאל רבי ניסא אם חלקן מהו שיצטרפו או דפלוגתא דר"י ור"ל הויא:
טרפה שעשאה נבילה. שהיתה טרפה מחיים ונעשית נבילה שמת':
רבי יוחנן אומר חייב שתים. אם אכלה ואע"פ שעכשיו נבילה מיקריא לא אזיל שם טרפה מינה שהיה מחיים עליה ותרי לאוי איכא לאו דנבילה ולאו דטרפה שבכלל נבילה היא כדאמר רבי יוחנן לעיל דס"ל משום לאו דבכלל נבילה לוקה:
ור"ל אמר אינו חייב אלא אחת. משום לאו דנבילה:
ודא. ברייתא מסייע לרבי יוחנן דטרפה שמתה לאו כנבלה לחודה הויא אלא עדיין שם טרפה עליה ובכלל נבילה מיקריא:
וכל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה וגו'. ורחץ במים וטמא עד הערב וטהר ומה ת"ל וטרפה:
אם טרפה חיה. כלומר אי דמיירי בטרפה שעדיין חיה היא ותלש ממנה כזית בשר ואכלה והלא כבר נאמר נבילה דוקא שהרי אין טרפה מטמאה מחיים:
אם טרפה מתה. אם בטרפה שמתה וכבר נתנבלה אם כן הרי היא בכלל נבילה ומסיים בת"כ אלא להביא טרפה ששחטה שמטמאה והשתא מסיק לסייעתא דר"י דשמעינן מהאי ברייתא דטרפה שמתה לאו נבילה לחוד מיקריא דאל"כ קשיא ויימר נבילה היא ואמאי אמר ואם טרפה מתה הרי היא בכלל נבילה אלא ע"כ ה"ק דבכלל נבילה היא ועדיין שם טרפה ג"כ עליה ונפקא מינה דחייב עליה נמי משום לאו דטרפה וכרבי יוחנן:
טעמא דרבי יוסי. דקאמר רבי אלעזר בר"י לפניו האי סייעתא לדרבי יוחנן וקבלה מיניה ואף על גב דהאי קרא בטומאה כתיב מכל מקום ילפינן אכילה מיניה דמה"ט לרבי יוחנן חייב שתים ומהכא למד רבי יוסי דילפינן אכילה מטומאה. א"נ טעמא דר' יוחנן גרסינן:
לא תשקצו. רישיה דקרא הכי והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא פתח הכתוב באכילה דכתיב ולא תשקצו את נפשותיכם דכי אכיל להו משקץ נפשיה וסיים בטומאה אלא לומר לך כשיעור טומאתן כך שיעור אכילתן כדמפרש לה לקמן וש"מ דגמרינן אכילה מטומאה:

התיב רבי אלעזר. לרבי אבהו על הא דרבי יוסי בן חנינה הרי אברי בהמה טהורה מטמאין בכל שהן בנבילתן כדתנן פ"ק דאהלות האברין אין להם שיעור אפילו בפחות מכזית מן הנבלה מטמא ואפ"ה אכילתן בכזית דקס"ד דלכל הנבלות קאמר ואפילו בנבילת בהמה שהושוו אכילתן לטומאתן:

וקבלה. ומפרש הש"ס מהו וקבלה אם קיבלה רבי אבהו מיניה תשובה זו וקאמר דלא היא אלא כאינש דאמר בעל דיניה קובל עליו כך היה קובל על תשובה זו דלאו כלום היא כדרבי חייה בר בא דאמר לא כל הנבילות התורה השוות אותן ממש כטומאתן:

כל האכילות שבתורה כאחת. כלומר להא לבד הוקשו נבלות בהמה כשרצים דעובר עליהן על אכילתן משום לא תשקצו אבל לענין לעשות אכילה כטומאה בשיעורה לא הוקשו נבילות בהמה לשרצים:

התיב רבי חנינה הרי שמנה שרצים. טומאתן בכעדשה כדתנן באהלות שם ואפ"ה שיעור אכילתן בכזית בין לדם בין לבשר דדם השרץ כבשרו הוא וכתיב בהו לא תאכלום כי שקץ הם ואין אכילה פחותה מכזית:

רבי שמואל בר סוסרטי בעי. על הא דקאמר רבי יוחנן לעיל האוכל אבר מן החי מטרפה חייב שתים ומעתה האוכל אבר מן החי מן הטהורין נמי יתחייב שתים:

משום לא תאכלו כל נבלה. דהואיל ואבר מן החי מטמא כנבלה כדאמרי' פ' העור והרוטב נימא נמי דישנו בכלל לא תאכלו כל נבלה ומשום לא תאכל הנפש דקאי על אבר מן החי:

ומשיבין טהורים על הטמאים. וכי משיבין ללמד על אבר מן החי של טהורה שאינו אסור משום נבלה דאע"ג דמטמא באכילה מיהת אינו אסור אלא משום אבר מן החי:

על הטמאין. כלומר ללמד מן הטמאין דקאמר רבי יוחנן והיינו טרפה שאסורה נמי באכיל' משום טרפה:

וכי ר"א. וחוזר ומתמה הש"ס דהא ר"א לעיל נמי השיב מאברי בהמה טהורה על הטמאין להא דקאמר כשיעור טומאתן כך אכילתן:

מעתה. פירכא אחריתא היא לדברי רבי יוחנן דבאוכל אבר מן החי מן הטמאין יהא חייב שלש משום כל אלו השמות:

משום בירייה. ואע"פ שאין בהן כזית דכל היכא דאיכא בריית נשמה אפילו בכל שהוא חייב:

רססן. מיעכן וכתתן ובטלן מתורת בריה אינו חייב אלא אחת על כלן ודוקא בכזית:

אכל מן הריסוסין. משום סיפא נקט לה:

ונמלה. ועוד אכל עמהן נמלה שלימה חייב שתים אחת משום בריה וא' משום כזית נבלה:

אין כיני. ואם כך הוא הדין נותן שאפילו אכל מן הרסיסין פחות מכזית שלא היה בין כלן כזית אלא שהנמלה השלימה השלימן לכזית נמי חייב שתים משום בריה ומשום כזית נבלה:

אין כיני. אנו אומרים שאפילו אכל נמלה אחת ויש בה כזית חייב שתים שאפילו לא היה בה כזית חייב עליה משום בריה:

אף בצירופי נזיר כן. בניחותא שאם אכל מכל איסורי נזיר דקי"ל שמצטרפין זה עם זה ואכל מהן כזית חייב אחת ואם אכל עמהן ענבה שלימה חייב שתים דס"ל ענבה נמי כבריה היא וכן בענבה שיש בה כזית:

כל האיסורין מצטרפין. אם אכל חצי זית חלב וחצי זית דם מצטרפין ללקות עליהן דס"ל אין איסורין מבטלין זה את זה:

כזית וכו'. כלומר לדברי רבי אבהו לאו דוקא כזית מנמלת רסוסין אלא אפילו שאר איסורין מצטרפין ואם אכל עמהן בריה שלימה חייב שתים:

אין כיני וכו'. כדלעיל:

ולאיסור משערין אותו. כל האיסורין שנתבשלו עם היתר מין במינו ואי אפשר למיקם אטעמא משערין את האיסור כאילו הוא בצל או קפלוט ואם היה נותן טעם בהיתר בשיעור שהוא לפנינו אוסרו:

ואתייא. הא דרבי אבהו בשם רבי יוחנן דמשערין מין במינו כאלו האיסור בצל וקפלוט ונותן טעם בהא אסור ומשמע דאם אינו בשיעור נותן טעם מותר הוא ואע"ג דמין במינו הוא ס"ל דבטל ואתייא כדברי רבי אבהו בשם רבי יוסי ב"ח:

נבילה שביטלה בשחוטה. אם יש כאן שתי חתיכות שחוטה ואחת נבילה ואין ידוע איזו היא בטלה בהן ואם נגע באחת מהן אינו טמא ואע"ג דאיפשר לנבילה שתעשה כשחוטה דלכי מסרחה פרחה טומאתה מינה והוי לה כשחוטה ומין במינו הוא אפ"ה בטלה היא דלא ס"ל כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בטיל:

עד שיטעום טעם ממשו של איסור. אבל כל שהוא טעמו ולא ממשו כגון חלב נימוח שנפל לקדירה ואין ממשו בעין אין לוקין עליו:

הרי בשר בחלב. דלוקין עליו אע"פ שלא טעם טעם ממשו של איסור:

וקבלה וכו'. כדלעיל שהיה קובל על דבריו ולא היה חושש להשיבו דשאני בשר בחלב דחידוש הוא דדוקא דרך בישול אסרה תורה ולא גמרינן מיניה:

ר' אבהו בשם ר' יוחנן וכו'. חסר כאן וגרסינן כמו דאיתא בערלה אמר ר' זעירא וכו' כמו שהגהתי בעמוד. וכלומר דר' זעירא ור' בא בר ממל פליגי בפירוש מילתיה דר"י דר' זעירא מפרש דה"ק כל נותני טעמים עד שיטעום טעם ממשו אבל טעמו בלא ממשו לאו כלום הוא דלית ליה טעם כעיקר חוץ מאיסורי נזיר דלוקה בהן על טעם כעיקר דגלי לן קרא דכתיב משרת למד לנותן טעם כעיקר ולא ילפינן שאר איסורין מאיסורי נזיר:

רבי בא בר ממל. מפרש דה"ק כל האיסורין שהן בנותן טעם אין איסור והיתר מצטרפין לכשיעור חוץ מנזיר דאיסור והיתר מצטרפין לכשיעור דס"ל משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא ולא ילפינן מיניה שאר איסורין אבל בטעם כעיקר דחמיר דכוליה איסורא הוא ס"ל לרבי בא דאפי' בשאר איסורין אסור ובתרתי פליגי כדלקמן:

מתני'. האי ברייתא מסייע לרבי זעירא דאפילו באיסורי נזיר לא אמרינן היתר מצטרף לאיסור:

ואכל ממנה. נזיר כזית פטור עד שיאכל כולה ומירי שאינו בנותן טעם והילכך עד שיאכל כולה דאכיל ליה לכזית יין והיינו כרבי זעירא דאין היתר מצטרף לאיסור דאלו על דעתיה דרבי בא בר ממל למה לי עד שיאכל כולה מכיון שאכל כזית אחד נמי איכא חיובא דהיתר שבקדירה מצטרף לאיסור:

מתני' מסייע לרבי בא בר ממל. דמשרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא:

אלא שאם שרה ענבים במים ושרה פיתו בהן ויש בו כדי לצרף כזית חייב. והיינו היתר מצטרף לאיסור ומסייע לרבי בא בר ממל דקאמר באיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור דאלו לרבי זעירא אפי' באיסורי נזיר לית ליה כדלעיל:

מיכאן אתה דן לכל האיסורין שבתורה. מילתא באנפי נפשה היא ולאו אדלעיל קאי וכמ"ד דמשרת ליתן טעם כעיקר הוא דאתא. ויליף מינה לכל איסורין שבתורה:

שאין איסורו איסור עולם. דלאחר שלשים יום מותר בהן:

ואין איסורו איסור הנאה. דקי"ל מערבין לנזיר ביין:

ויש לו היתר אחר איסורו. אחר שאסר עליו ואפילו בתוך ימי נזירותו ע"י שאלה לחכם:

שאר איסורין. כגון כלאי הכרם בכלן וערלה בשתים דיש היתר לאיסורו בשנה הרביעית ע"י פדיון:

וקשיא על דר' זעירא. מהכא דאמר בכל אתר עד שיטעום ממשו ולא אמרינן טעם כעיקר כדאמר לעיל והא הכא את אמר אפילו בשאר איסורין אפילו לא טעם ממשו דילפינן מאיסורי נזיר:

משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. ומפרש טעמייהו דהוון דרשין שכר שכר לג"ש מה שכר שנאמר להלן בשתויי יין למקדש רביעי' דעד דמשכר בעינן אף כאן רביעית:
חזרו לומר. במשנה אחרונה דילפינן מגופיה דקרא לא יאכל ולא ישתה ומקיש שתיה לאכילה דבכזית:
והוא דשרייה בכזית יין. ממש ולא שיהא מזוג דדיקא ביין קאמר:
כוס מזוג. יין במים לוקין עליו משום משרה:
הדא דאת אמר. רבי יוחנן מסיק ליה למילתיה והא דקתני ביין ומשמע ולא במזוג הדא מיירי בשלא התרו בו משום משרה אבל אם התרו בו משום משרה לא בדא אמרו דיין דוקא. אי נמי הדא דאת אמר סתמא דגמרא קאמר על מילתיה דרבי יוחנן ואיפכא גרסינן בשהתרו בו משום משרה כו':
משרת ענבים ביין. דשני שמות הן מהו שיצטרפו וממתני' אין לפשוט דהתם ענבים ביין ודאי מצטרפין אבל הכא דלא אסר אלא משום משרה איכא למימר דלא יצטרפו ולא איפשיטא:
אכל חצי זית יין וחצי זית משרה חייב גרסי'. א"נ אינו חייב אלא אחת ומשום סיפא נקט לה והוא שאכלן כאחת אבל לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו פטור:
מפני שצירף חייב. כלומר הכא הצירוף לחומרא הוא:
אינו חייב אלא אחת. דהוי כאלו שתה הרבה בהתראה אחת אבל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו חייב שתים דכל אחת שתיה בפני עצמה היא:
מפני שצירף. כלומר והכא צירוף לקולא הוא דמפני שצירף אינו חייב אלא אחת:

הלכה ב

מתני' **עד שיאכל שני חרצנים וזוגן**. דכתיב מחרצנים ועד זג ומעוט חרצנים שנים וזג אחד ואין הלכה כראב"ע אלא כשיאכל החרצנים או הזגים כזית לוקה:
החרצנים אלו החיצונים. קליפה שבחוץ ומה שבפנים אלו הן הזגין:
רבי יוסי. לאיפלוגי הוא דאתא ופי' המקרא להיפך והיה נותן סימן שלא תטעה זוג של בהמה שהחיצון קרוי זוג וכן בענבים החיצון קרוי זג:
גמ' **ממשמע שנא' ענבים אין אנו יודעין שהן לחין**. דסתם ענבים לחין משמע ומה ת"ל ענבים לחים ויבישים וכוליה קרא דלחין ויבישין יתירא הוא כדלקמן:
לחייב על זה בפני עצמו. שאם אכלן בהתראה אחת שהתרו בו אל תאכל ענבים ואכל לחים ויבישים לוקה שתים משום דשתי שמות הן:

מה אם במקום שלא עשה פסולת פרי כפרי. בערלה כדאמר בהאי תלמודא פ"ב דערלה הלכה ו' דדריש פרי פרי אתה פודה ואין אתה פודה לא בוסר ולא פגים:
עשה לחים כיבישים. כלומר כלחים כן יבישים והכל בכלל:
כאן שעשה פסולת פרי כפרי. דפרי ופסולת פרי כתיבי ענבים יין וחומץ:
אינו דין שנעשה לחין כיבישין. כלומר שהכל בכלל ומה תלמוד לומר לחים ויבישים לחייב על כל א' בפני עצמו:
ואתייא כההיא דאמר רבי הילא. דדריש גבי ריחים ורכב כה"ג לחייב על כל אחת בפני עצמו:
לחים לרבות הבוסר והסמדר. הוא הפרח שממנו יצא הבוסר:
מתניתא. האי ברייתא רבי יוסי היא דאמר בפ"ק דערלה הסמדר אסור בנזיר מפני שהוא פרי:
יש אוכל אשכול. אחד וחייב עליו משום כל השמות הללו כדמפרש ואזיל ששרייו במים חייב לשם משרה וסחטו חייב לשם יין ובשהתרו בו משום מכל וגו':
טעמא דרבי אלעזר בן עזריה. במתני' משום ברייה דלא מיקרי בריה של ענבים עד שיאכל החרצנים עם הזג:
ותני. כמו תניא אידך דחרצנים ועד זג להאי דרשא הוא דאתא:
להביא את השלש שבנתיים. דבר השלישי והיינו דבר הקרוש שבין הזג והחרצן שממנו נעשו השמרים. ובבבלי בין הבינים קרי לה:
והא תני. לעיל בשם ר"א מכל אשר יעשה וגו' מחרצנים ועד זג למה לי אלא להביא העלים והלולבין ולר"א מנא ליה לרבות השלש שבנתיים:
רבי אליעזר כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כלל ופרט הכל בכלל. כלומר דסבירא ליה אפילו בכלל ואחר כך פרט כדכתיב הכא מכל אשר יעשה מגפן היין כלל מחרצנים ועד זג פרט ורבינן מהכלל כל מילי ולא דריש לה רבי ישמעאל כעין הפרט:
וכד רבה מן דרבי ישמעאל. כלומר ומאחר שמרבינן הכל מהכלל ופרט כדרבי ישמעאל ואפילו עלין ולולבין במשמע וא"כ לאיזה דבר נאמר שניהם מחרצנים ועד זג אלא להביא השלש שבנתיים:
מה טעמא דרבי יוסי אכל וכו'. ה"פ דרבי יוסי למד לומר דע"כ הזגים אלו החיצונים והגרעינים הפנימים הן החרצנים מדקאמר ר"א בן עזריה עד שיאכל שני חרצנים וזגן ושמעינן ליה לר"א בן עזריה דטעמיה משום בריה כדאמר לעיל וא"כ אפילו לא אכל כזית חייב דבריה הוי ובשלמא אם החיצונים קרוין זגים שפיר משכחת לה בחדא עינבא דלא אכל אלא חצי זית וחייב משום בריה וכגון שאכל שני חרצנים הגרעינים עם זגן

וזהו הקליפה החיצונה דלר"א בן עזריה חייב ולרבנן פטור דלא ס"ל ענבה בריה הוי אבל אי אמרינן החרצנים הן החיצונים והזגין פנימים לא משכחת לה שני חרצנים וזגן בחדא עינבא:

מ"ט דר' יודה אכל כזית חרצנים וזגן משתי ענבות. כלומר דרבי יודה דייק מדקאמר ר"א בן עזריה אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגן ש"מ דראב"ע לקולא קאמר ובמאי דשמיע ליה דרבנן מיחייבי עלה קאמר אינו חייב עד וכו' ובשלמא אם אמרינן החרצנים אלו הן החיצונים והפנימים הן הזגים שפיר משכחת לה חומרא לרבנן וקולא לראב"ע שאם אכל כזית חרצנים וזגין משתי ענבות וכלומר כזית מכל חדא לרבנן חייב שתים ולר"א בן עזריה אינו חייב אלא אחת דעד שיאכל שני חרצנים בעינן ואינו חייב כלל עד שיאכל החרצנים משתי ענבות אלא אי אמרינן הזגים הן החיצונים מאי עד שיאכל דקאמר:

אתייא דר"א בן עזריה כרבי יוסי. רבי אבון פליג וקאמר דלא אתייא כלל מילתיה דר"א בן עזריה אלא אליבא דרבי יוסי דאין תימר כרבי יודה אכל כזית שני זגין וחרצנין מיבעי ליה וכלומר שמדברי ר"א בן עזריה שמענו דע"כ בענבה אחת הוא דפליג דאם אכל שני חרצנים וזגן חייב אע"פ שאין בה כשיעור משום דבריה הוי ואם אכל כזית ולא אכל שני חרצנים וזגן אינו חייב והיינו כרבי יוסי וזהו עד שיאכל דקאמר דאי כרבי יודה הוי ליה למימר לעולם אינו חייב באם אכל אפילו כזית עד שיאכל שני זגין וחרצנין והיינו עוד חרצן אחד מן השניה ומדלא קאמר הכי ש"מ דהא ליתא משום דבענבה אחת מיירי כדאמרן והלכך ע"כ מילתיה דראב"ע לא מיתוקמא אלא כרבי יוסי:

הלכה ג

מתני' **סתם נזירות שלשים יום**. אע"ג דכבר תני לה בפ"ק משום דבעי למיתני סיפא גלח או שגלחוהו לסטים סותר שלשים הדר תני לה הכא:

סותר שלשים יום. כלומר סותר עד שיהיה לו גדול שער של שלשים יום כשהוא מגלח תגלחת של מצוה:

או שסיפסף כל שהוא. שעקר והשיר אפילו שער אחד חייב דכתיב תער לא יעבור לרבות כל המעבירין:

חופף. מחכך בידו:

ומפספס. בצפרניו או בכלי ובלבד שלא יתכוין להשיר דדבר שאין מתכוין מותר:

אבל לא סורק. במסרק דהוי פסיק רישיה ואסור. ואע"ג דהמשיר אפילו שער אחד לוקה מכל מקום אינו סותר שלשים יום עד שיגלח רוב שערו בתער כדאמר בגמרא או במספרים כעין תער שמגלח בצד עקרו של שער:

לא יחוף באדמה. מין ממיני אדמה שהיא משרת השער דהא נמי הוי פסיק רישיה והלכה כרבי ישמעאל:

לא. הא ודאי לא מצית אמרת הכי אלא למעט לגמרי הוא דאתא שאין שאר המעבירין סותרין בו לא שבעה ולא שלשים:

גמ' **כתיב תער לא יעבר על ראשו**. ודריש לא יעבר הא אם עבר חייב וכלומר בכל דבר שהוא מעביר אפילו בזוג ואפילו סיפסף דתער לאו דוקא:

גדל פרע וכמה הוא גידול שער ל' יום. כלומר וקרא דגדל פרע להכי הוא דאתא דסותר שלשים יום דאלו לרבות שאר מעבירין לא איצטריך דמלא יעבור נפקא:

עד כדון נזיר טהור. עד כאן לא שמענו דתגלחת סותרת אלא בנזיר טהור דקרא ביה משתעי:

נזיר טמא. מנין דתגלחת סותרת בו אם גלח בתוך שבעה:

וגלח ראשו ביום טהרתו. ומה תלמוד לומר עוד ביום השביעי יגלחנו מיכאן שהוא חוזר ומגלח אם גלח בתוך שבעה של ימי טהרתו סותר וצריך לחזור ולגלח אחר ז' דתגלחת. כדי לכוף ראשו לעיקרו בעינן ואינה פחותה משבעה:

וגילח. וגלח ראשו דבנזיר טמא דריש דכולו בעינן ואם שייר שתי שערות לא עשה כלום:

ת"ל לא יעבר על ראשו כל המעבירין במשמע. א"כ למה נאמר תער מיכאן שאינו סותר בו אלא תער בלבד. דתער דקרא בא ללמדינו דאינו סותר אלא תער. לא יסתרו בו שלשים. אימא דקרא לא ממעט שאר המעבירין אלא מסתירת שלשים כדין התער אבל יסתרו בו שבעה:

אין תימר לא יסתרו בו שלשים. דוקא אתי למעט אבל שבעה סותרין א"כ קשיא מה בין נזיר טהור לנזיר טמא בשאר המעבירין ואנן תנינן בברייתא דלקמיה דיש חומר בנזיר טמא מבנזיר טהור בהא:

תני קל וחומר בנזיר טהור. דתני מצינו קולא וחומרא בנזיר טהור מה שאין בנזיר טמא וכן בנזיר טמא מה שאין בנזיר טהור. וגי' הדפוס משובשת ומוכפלת ומוטעית וה"ג קל בנזיר טהור שאינו סותר אלא בתער וחומר שהוא סותר בו שלשים קל בנזיר טמא שהוא סותר בו שבעה וחומר שבכולן סותרין בו. שדין נזיר טהור שסותר שלשים ודוקא בתער

ונזיר טמא אינו סותר אלא שבעה וכל המעבירין סותרין בו משום דבעינן שיהא בו לאחר ז' כדי לכוף ראשו לעיקרו ובכל דהו בצר ליה שיעורא:

אין תימר. השתא מסיק לה למילתיה דאין תימר בנזיר טהור לא יסתרו בו שאר המעבירין שלשים דוקא אבל שבעה סותרין הן א"כ מה שני לן בין נזיר טהור לנזיר טמא בשאר המעבירין דקאמר חומר בזה בנזיר טמא מה שאין כן בנזיר טהור שסותרין בו בכלן ואפילו בכל המעבירין הא סתירת שבעה דסותרין בנזיר טמא סותרין נמי בנזיר טהור אלא ע"כ דשאר המעבירין אינן סותרין כלל בנזיר טהור:

איתּ דבעי מימר. דכך השיבם ר' יסא:

מה שני בין במספרים לבתער ונזיר טהור כר' אליעזר. כלומר לר"א דאמר לעיל בפ"ב דנזיר טהור שגלח לאחר מלאת סותר שבעה כדאמר התם דיליף תגלחת הטהרה מתגלחת הטומאה ואי אמרת דמספרים בנזיר טהור סותר שבעה א"כ מה חילוק בנזיר טהור לאתר מלאת בין מספרים לתער דהא לר"א לעולם אינו סותר לאחר מלאת אלא ז' ואפילו גלח בתער וע"כ דר"א נמי דריש תער דקרא דוקא ומאי ממעט אליביה בלאחר מלאת אלא ודאי דלגמרי ממעט להו לשאר מעבירין:

תמן תנינן. בפרק בתרא דנגעים:

והלוים. בעת שנבחרו לשירות כדכתיב והעבירו תער על כל בשרם:

מתני'. דקאמרה גלח שלא בתער או שייר שתי שערות לא עשה כלום בנזיר טמא אבל בנזיר טהור אינו מעכב ב' שערות דכיון דגלח רוב ראשו יצא ואפילו שלא בתער:

רבי אמי בהדא ר' אלעזר בעי. הקשה על דברי ר"א דהרי כל עצמו של תער לא כתיב אלא בנזיר טהור דכתיב תער וגו' עד מלאת הימים ומשמע הא אם השלים צריך תער דוקא ונזיר טמא הוא דילפינן מנזיר טהור דצריך גלוח בתער והיכי קאמר ר"א דמתני' בנזיר טמא היא:

דילמא לא איתאמרת. הא דר"א אלא בנזיר טמא בשתי שערות דהא דשתי שערות מעכבין בנזיר טמא הוא אבל בנזיר טהור ברוב ראשו סגי:

נהיר את. אם זכור אתה כשהיינו שונין במסכת נזיר ואמרינן דאין חילוק בנזיר טהור בין מספרים לבתער שאחר ששלמו ימי נזירותו מגלח בכל מה שרוצה:

ואמר ר"א. נמי דמתני' דנגעים דצריך תער בנזיר טמא דוקא ורבי יוסי לא מפרש להא דר"א כר' אמי:

נזיר טהור למה לא. ומה טעם דבנזיר טהור לא מעכב תער:

נזיר טהור מגלח לאחר זריקה. מדם קרבנותיו כדתנן לקמן וכיון שקדש ראשו בזריקת דם שלמה נזרו וברם כנשור הוא שערו דכבר שלמו ימי נזירותו ואינו מעכב אם גילח במה שהוא אבל נזיר טמא עדיין לא שלמה נזרו. ולא סבירא ליה האי דרשא דרבי אמי עד מלאת הימים וכו' אלא דתער על אזהרת איסור גילוח בתוך נזרו לחודיה קאי:

את אומר בנזיר טהור. הא דאמר ר"א דרוב ראשו מעכב בנזיר טהור ואם גלח שלישו ולא הספיק לגלח רובו עד שחזר וגדל כולו מהו מגלח השאר ששייר בתחלה ודיו או צריך לגלח את כולו והיינו רוב ראשו ואפילו השליש שגלח בתחלה צריך לחזור ולגלח דגלוח הראשון לאו כלום הוא ולא איפשיטא:

את אמר בנזיר טמא שתי שערות מעכבות בו. ואם כן נמי סותרות בו דגילוח מיקרי אלא הא קמיבעיא לן ודכוותה בנזיר טהור אם ילפינן נזיר טהור מנזיר טמא לענין שמעכבות בו ב' שערות וסותרות ומתני' דנגעים לאו דוקא בנזיר טמא מיירי:

וכן הוא ותני. נמי בברייתא כן:

וגילח. אם גילח את כל ראשו ישייר בו ב' שערות דמעכבות בו והיה בהן שני פעמים כדי לכוף ראשן לעיקרן וחזר וגלח מהן כדי פעם אחת ושייר עוד כדי פעם אחת לכוף ראשו לעיקרו מהו:

מאחר שגלח כדי סימן. מי אמרינן מאחר שגלח גם באותן ב' שערות כדי סימן אחד והוא כדי לכוף ראשו לעיקרו יצא או מאחר ששייר עוד כדי סימן אחד לא יצא ולא איפשיטא:

למלכות. כמו למלקות ודרך הש"ס הזה להשתמש בחילוף האותיות:

אחת. אם גילח שערה אחת בתוך נזרו לוקה:

לעיכוב. אחר שהשלים נזרו ב' שערות מעכבין הגלוח:

לסתירה. אם גלח בתוך נזרו אינו סותר עד שיגלח שלשה:

מתני' פליגא על רבי אילא גרסינן. א"נ על רבי יוסי שקבלה מיניה דהא קתני והוא שסיפסף כל שהוא חייב ואפילו לא הוי שערה אחת:

כל שהוא מזה וכל שהוא מזה. מב' שערות כל שהוא והוי כעין שערה אחת:

מתני'. ברייתא פליגא על רבי אילא:

משם ארבעה לוים. אם היה נזיר ומצורע ובי"ט ומשום מקיף פאת ראשו אם היו במקום הפאות וקשיא לרבי אילא דקאמר בשערה אחת לוקה:

ללוים אתינן מיתני. כלומר הואיל וחשיב לה בהדי הני לאוין דמשכחת לה דבחדא תלישה מיחייב בארבעה והלכך קאמר שתי שערות משום דקחשיב י"ט בהדייהו ואינו חייב אלא על ב' שערות:

אבל למלקות. בנזיר אפי' על אחת לוקה:

ומפספסין בקליקין. כמין בגד עשוי משער העזים ומפספסין בו ומותר הנזיר לפספס בהן שערו:

מאן דאמר מפספסין בבריא. ושערו חזק ואין חוששין לתלישת השער בפספוס זה:

בתש. שתש כחו ובפיספוס כל שהוא יבא לתלישת שערו:

הלכה ד

מתני' **כל היום**. ולא התרו בו אלא אחת:

אל תשתה אל תשתה. שהתרו בו בין שתיה לשתיה:

גמ' **נזיר והוא בבית הקברות כו'**. כתובה לעיל פ"ג הלכה ה' וע"ש:

אמרו הוי יודע. אם בשעה ששתה של מים התרו בו הוי יודע שאם תשתה של מים ואתה רוצה לשתות של יין אח"כ ויש בו עשרה זתים לאו דוקא דשיעורי נזיר ברביעית הוו אלא יש בה כך וכך שיעורים ותתחייב כמה מלקיות:

אינו מקבל התרייה בדעת הזאת. דהאי התראה לאו כלום היא אע"פ שאמרו לו הוי יודע דבעינן התראה בשעת מעשה ובשעה שהתרו בו לא שתה אלא מים:

מקבל התרייה בדעת הזאת. כיון שהתרו בו בשעה שהתחיל לשתות יין וחייב על כל רביעית ורביעית אע"פ שבהתראה אחת הוי וכן בשפודין:

הלכה ה

מתני' **שהטומאה והתגלחת סותרין**. דכתיב בטומאה והימים הראשונים יפלו ותגלחת סותרת שלשים יום דבעינן גדל פרע שער ראשו ואין גידול פרע פחות משלשים יום:

שהיוצא מן הגפן לא' הותר מכללו. כגון לשתות יין מצוה דאמרינן מיין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיין הרשות:

והטומאה והתגלחת הותרו מכללן. טומאה למת מצוה דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ותגלחת לנזיר מצורע דאתי עשה דוגלח את כל שערו ודחי לא תעשה דתער לא יעבור על ראשו:

גמ' **הטומאה**. דנוהגת בנזיר דכתיב כל ימי וגומר ככתוב בריש פרקין:

הטומאה. שהיא סותרת דכתיב כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא ואם בא סותר כל ימי הזירו:

והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו. ודריש לה על התגלחת שהרי צריך להתגלח תגלחת טומאה ורמיז לן הכתוב שמחמת כן סותר כימים הראשונים והן שלשים יום כסתם נזירות א"נ הימים שהתירו הראשונים כדדריש לעיל בפ"ק:

חומר ביוצא מן הגפן הוון. בני הישיבה בעיי מימר לפרש הא דקאמר שיוצא מן הגפן לא הותר מכללו דאפי' ביין מצוה אסור בארבעה כוסות של יין בלילי פסח בהן לא הותר מכללו אבל אם אמר בתחלה שבועה שאשתה יין וחזר ונזר בנזיר לא דבהא הותר מכללה דלא חיילא נזירות על שבועתו:

אשתה אתא מימר לא ישתה. בתמיה ומסקנא דמילתא היא כלומר שהרי כבר נשבע שישתה יין ובא להדיר בנזיר ושלא ישתה וקבלת נזירותו לאו כלום הוא:

הותר בתגלחת מצו' לא סוף דבר כדי ליתן סימן לנגעו. הותר וזהו לתגלחת ימי חלוטו והוא סימן שעברו ימי נגעו אלא אפילו כדי ליתן סימן לנתקו אם יש בו נתק בראש וצריך להתגלח כדי לידע אם פשה הנתק או לא פשה כדכתיבי קראי וכדתנן פ"י דנגעים ואפילו בתוך ימי נזרו הותר בתגלחת זו:

ובמת מצוה הדא היא דתנינן. כמו דתנן בריש פרק דלקמן שהותר לנזיר לטמא למת מצוה:

הטומאה. סותרת את הכל דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו:

והביא וגו'. בטומאה כתיב שחייב עליה קרבן אבל לא בתגלחת:

חומר בתגלחת. מצינו נמי חומר בתגלחת מבטומאה שעשה בה המגלח כמתגלח ששניהן עוברין בלאו דכתיב לא יעבר קרי ביה לא יעבור הוא ולא יעבר לאחר:

והטומאה לא עשה בה המטמא כמיטמא. דכתיב וטמא ראש נזרו למיטמא הוא דקאמר מדלא כתיב וטמא לו ראש נזרו ומכאן שהמטמא לנזיר אינו לוקה:

הלכה ו

מתני' **ומגלח בשביעי ומביא קרבנותיו בשמיני**. כדכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו וביום השמיני יביא שתי תורים וגו' והביא כבש בן שנתו לאשם:

מה בין זה למצורע. דכתיב בפרשת מצורע בתגלחת שניה שהיא אחר ימי ספרו והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וגומר וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וגומר וקיימא לן במצורע דאם גלח בשמיני מביא קרבן בתשיעי:

אמר לו שזה טהרתו תלויה בימיו. נזיר טהרתו תלויה בהזא' ג' וז' וטבילה הלכך כיון שטהר בשביעי אע"פ שילא גלח עד יום השמיני מביא קרבנותיו בו ביום:

וזה. אבל מצורע טהרתו תלויה בתגלחתו כדכתיב ביום השביעי יגלח את כל שערו והדר כתיב ורחץ את בשרו במים וטהר ואם טבל עד שלא גלח לא עלתה לו טבילה והלכך אם גלח בשמיני אכתי צריך טבילה והערב שמש ואינו יכול להביא קרבנותיו עד תשיעי שאי אפשר להביא קרבן אלא אם כן היה מעורב שמש:

גמ' **כתיב**. בנזיר טמא והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו וגו' ולעיל מיניה כתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא:

מיום הבאת קרבנותיו. מיום השמיני שהוא יום הבאת קרבנותיו הוא שמתחיל למנות ימי נזירות טהרה כדכתיב וכפר והדר והזיר שיתחיל למנות מיום שכיפר:

משעת תגלחתו. שהוא ביום השביעי מתחיל הוא למנות:

מה פליגין בשגלח בשביעי. דבהא קסבר רבי יוסי ברבי יהודה דמשביעי הוא דחיילא נזירות טהרה אבל אם גלח בשמיני והביא קרבנותיו בו ביום כדתנן במתני' כל עמא מידיי דלא חיילא עד יום השמיני שהוא יום הבאת קרבנותיו שהרי עדיין לא גלח תגלחת טומאה עד היום:

רבי יוסי אמר. בטבילה תליא מילתא והוא שטבל בשביעי בהא קאמר רבי יוסי ברבי יודה דמונה משביעי שכבר נראה להביא קרבן:

אבל אם טבל בשמיני. מכיון דבשביעי מחוסר טבילה הוא נעשה שביעי שמיני ושמיני שביעי כלומר עכשיו שניהם כיום אחד הן דהטבילה שהיתה צריכה להיות מאתמול לא טבל עד היום:

ואינו מונה אלא מן השביעי בלבד. היינו ביום השמיני שהוא עכשיו שביעי לו כדאמרן ואפילו רבי יוסי ברבי יודה מודה בהא דאינו מתחיל למנות מיום האתמול:

נטמא וחזר ונטמא. עד שלא הביא קרבן:

אמר רבי זעירא כרבי יוסי בר יהודה. מיתוקמא הך ברייתא דלדידיה שפיר משכחת לה שחזר ונטמא בשביעי וכיון דבשביעי ראוי להתחיל ולמנות נזירות טהרה טומאה אחריתא מיקריא ומביא קרבן על כל אחד ואחד:

ברם כרבי. לא מצית לאוקמי:

היידא הוא עומד בנזירות טומאה. הרי זה עדיין בנזירות טומאה הוא עומד דכיון דסבר רבי נזירות טהרה לא חיילא עד יום הבאת קרבנותיו וזה שנטמא בשביעי כטומאה אחת היא ואינו מביא אלא קרבן אחד:

אמר רבי אילא. דלא היא דאפילו כרבי אתייא דמה פליגין למנות לנזירות בטהרה לרבי מתחיל למנות מיום השמיני ולרבי יוסי בר"י משביעי ובהא פליגי דכתיב והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש וגו' רבי סבר עד שיביא ממש והזיר לה' ימי נזירותו ורבי יוסי בר"י סבר אפילו נראה להביא והיינו ביום השביעי לאחר שטבל שכבר נראה להביא:

קרבן טומאה. אבל לענין קרבן טומאה אם חזר ונטמא בשביעי כ"ע מודים שמביא קרבן טומאה דמאחר שטבל ביום השביעי ונטמא טומאה אחריתא היא:

ותני כן נטמא בשביעי וחזר ונטמא. למחרתו ביום השמיני מביא קרבן על כל טומאה וטומאה:

ע"ד דרבי זעירא. דאמר אליבא דרבי דטומאת שביעי כטומאה אריכתא היא ולדידיה נדחה קרבן ראשון שהפריש על טומאה הראשונה דכיון שחזר ונטמא אינו ראוי להביא קרבן טומאה ומביא קרבן שני אחר טהרתו ולדעת' דרבי יוסי בר"י לא נדחה הקרבן וחוזר ומביא קרבן אחר על טומאה השנייה:

על דעתיה דרבי הילא. דקאמר דלא פליגי בקרבן ד"ה היא הך בריותא ולא נדחה קרבן הראשון וחוזר ומביא אחר על השניה:

הלכה ז

מתני' **שוחט את השלמי' ומגלח עליהם**. דכתיב בנזיר וגלח את ראשו פתח אהל מועד ומפרשינן לקרא הכי וגלח את ראשו על זבח שכתוב בו פתח אהל מועד והיינו שלמים דכתיב בהו ושחטו פתח אהל מועד:

שהחטאת קודמת בכל מקום. לעולה ושלמים ובדין הוא שיגלח על הראשון והלכה כרבי יהודה שלכתחלה מגלח על השלמים:

גמ' **ואת האיל יעשה**. זבח שלמים כתיב מה ת"ל יעשה הקדים בו מעשה. להקדים בו מעשה אחר שיהא מגלח על השלמים. א"נ דדריש מיעשה שיקדים מעשה השלמים כדי שיגלח עליהן ואף ע"ג דבקרא דוהקריב את קרבנו וגו' עולה וחטאת והדר שלמים כתיבי לאו דוקא אלא שלמים קודמין והיינו דמותיב רבי חיננא דהא בהאי קרא דשלמים כתיב ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו ומעתה תדרוש נמי ועשה להקדים בו מעשה בתמיה הא ודאי אין מנחתו ונסכו קודמין שהרי עם זבח השלמים הן באין:

מאי כדון. והשתא האי יעשה מאי דרשת ביה:

אתא רבי חיננא. וקאמר בשם ריב"ל דלא להקדים אתיא דהחטאת קודמת בכל מקום אלא ללמדינו שאם גילח בדיעבד על אחת משלשתן יצא ולהכי כתיב האי יעשה בשלמים לפי שהוא אחרון בקרבנות ולומר לך באיזה מהן שעשה וגלח יצא:

מאן תנא. הא דתנן בפ' כל התדיר כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות וקס"ד דכרבי אליעזר דמתני' אתיא דאמר החטאת קודמת בכל מקום ורבי יהודה פליג בהא:

רבי אלעזר אמר ד"ה היא. התם כל החטאות כו' כדיליף התם מקראי ורבי יהודה לא פליג אלא הכא דדריש לה מדכתיב פתח אהל מועד כדפרישית במתניתין:

הלכה ח

מתני' **הביא שלש בהמות ולא פירש**. אע"ג דכל הקרבנות צריך שיקראו להם שם הכא לא צריך דמשאמר אלו לנזירותי הוי כאלו קרא שם לכל אחד ואחד דכבשה אינה ראויה אלא לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים:

ומשלח תחת הדוד. שמבשלים בו זבח השלמים:

ואם גילח במדינה. בירושלים משלח תחת הדוד דאע"ג דכתיב פתח אהל מועד לאו דוקא אלא ללמד שאינו מגלח עד שיהיה פתח אהל מועד פתוח:

אבל בתגלחת הטומאה. אפילו גלח במקדש אינו נוטל השער ומשלח תחת הדוד של אשם וחטאת העוף דלא כתיב נתינת שער תחת הדוד אלא בנזיר טהור:

הכל משלחין תחת הדוד. טהור במקדש ובמדינה וטמא במקדש חוץ מן הטמא שגלח במדינה מפני ששערו נקבר:

גמ' **הוון**. בני הישיבה בעיי מימר מתחלה דהאי לא פירש דקאמר שלא פירש בשעת הבאה לעזרה הא בתוך ביתו פירש איזה לעולה כו' דאי לאו הכי לא הוו כמפורשין אלא כסתומין ויכול הוא לשנותן כפי שירצה:

אמרין. חזרו בהן ואמרין אפילו בתוך ביתו לא פירש ואפ"ה אמרינן כמפורשין הן:

למה. מפני שבהמה אין עליה הלכות סתומין בתחלה וכדאמרי' לעיל פ"ד דבהמה לא שייכא סתומה אפי' לא פירש כנל דניכרת היא אם זכר בן שנתו לעולה ונקבה לחטאת ואיל בן שתי שנים לשלמים:

טובלו. לשער ראש נזרו ברוטב של זבח השלמים ומשלח תחת הדוד דכתיב ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ודרשינן אף הזבח מן רוטב הזבח עצמו יהא באש:

חוץ מן הטמא שבגבולין. שלא גלח במקדש אלא בירושלים:

הטמא שבמקדש תחת הדוד של אשם. שהוא מביא היה משלח:

הטהור כך וכך. כאן וכאן במקדש ובמדינה היה מביא שער נזרו ומשלח והטמא כאן וכאן אינו מביא:

אלא המגלח בטהרה. ובמקדש:

פתח אהל מועד. כתיב וה"ג רבנין אמרין עד שיהא ראוי וסמוך. שיהא טהור וראוי ליכנס למקדש והוא סמוך לפתח אהל מועד ולפיכך אינו משלח אלא טהור במקדש:

ור"מ אומר ראוי אע"פ שאינו סמוך. וטהור אפילו גלח במדינה משלח וסמוך אף על פי שאינו ראוי וטמא במקדש משלח:

הלכה ט

מתני' **או שולקן**. שליקה בישול יותר מדאי עד שנימוח וקמ"ל דבשליקה אינו יוצא מתורת בישול:

ואח"כ הותר הנזיר לשתות ביין. דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין אחר המעשים כלן אחר הקרבן ואחר התגלחת דס"ל התגלחת מעכבת:

ר"ש אומר כיון שנזרק עליו א' מן הדמים. דכתיב הכא ואחר ישתה הנזיר יין וכתיב התם אחר התגלחו את נזרו מה להלן אחר מעשה יחידי דלאחר גלוח עביד תנופה אף כאן אחר מעשה יחידי וכיון שנזרק עליו אחד מן הדמים מותר לשתות ביין ולהטמא למתים ואע"פ שעדיין לא גלח דתגלחת לא מעכבת וכן הלכה:

גמ' **מתניתא אמרה כו**'. מפורש לעיל בנדרים פ"ו וע"ש:

כתיב ולקח הכהן את הזרוע בשלה אי בשלה יכול בפני עצמה. דהכי משמע לשון בשלה שכבר נתבשלה בפני עצמה ת"ל מן האיל דמשמע שנתבשלה מחוברת עם האיל ולוקח הזרוע מן האיל:

הא כיצד. יתקיימו שני כתובים האלו:

חותכה. לזרוע קודם הבישול עד שהוא מניח בה כשעורה מחוברת לאיל ומבשלה ונמצא ב' הכתובים קיימים:

ולא הקודש כו'. כלומר וכשהוא עושה כך נמצא שאינם בולעים זה מזה ואינו בולע האיל החולין מזרוע הקודש והאי תנא לא ס"ל דלמדין נותן טעם מזרוע בשלה כדלקמן דלדידיה לא היה האיל בולע כלל:

טבל. כמו תבל בחילוף האותיות וכן הוא במס' ערלה:

מהו שיוסר ביותר ממאתים. תבלין של ערלה ושל כלאי הכרם אם הם אוסרין ביותר ממאתים דערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים והני כיון דלטעמא עבידי אם עולין באחד ומאתים או לא:

אמר ליה אין תבל ביותר ממאתים. אפי' תבלין בטלין באחד ומאתים:

והא דתנינן. בפ"ב דערלה כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה בערלה ובכלאי הכרם אסור אם חימץ את העיסה בשמרי יין של ערלה וכלאי הכרם או המתבל קדירה בתבלין שלהן וכן המחמץ עיסה של חולין בשאור של תרומה אסור ומשמע דאפי' בשיעורן אינם עולין. אין תימר ולמאה ולמאתים. ואי תימא דעד שיעורן קאמר דאסור לתרומה במאה והוא ולערלה ולכלאי הכרם במאתים והוא א"כ מאי אריא תבלין וחומץ אפילו לא חומץ ולא תיבל כך הוא שיעורן לאסור עד מאה ומאתים אלא ודאי דאפילו ביותר ממאה ומאתים אוסרין:

אלא בענבים אנן קיימין. הא דאמרינן אין תבל ביותר ממאתים בענבים עסקינן אם תיבל הקדירה בענבים לפי שאינם נותנין טעם כל כך כמו שארי תבלין דאיירי במתני' דערלה והם דברים החריפין ושארי דברים הנותנין טעם הרבה דהני לא בטילי. בשלא צימקו. הענבים אלא עדיין חדשים הן ואינם נותנים טעם הרבה אבל אם צימקו ונתקבץ הטעם לתוכן וכשמתבל בהן מתפשט הטעם לחוץ ונותן טעם הרבה ויש תבל אפילו ביותר ממאתים:

בשלא בישלו. התערובות עם הענבים אלא כבשן לבד אבל אם בישלו עמהן נותנים טעם הרבה:

אחד ממאה. לקמן מפרש לה:

הא רבי יסא פליג עלך. דאמר אחד ממאה והא מתני' דערלה פליגא על תריכון דקתני אסור אפילו ביותר ממאה ומאתים מדקאמר המחמץ והמתבל כדלעיל וקס"ד דנותני טעם דקאמרי נמי בתבלין מיירי כמו במתני' דהתם:

תיפתר בשר בבשר. הא דאמרי באחד ממאה ואחד מששים בבשר היתר שנתבשל עם בשר איסור מיירי והאיסור נותן טעם בהיתר ובהא אמרו שיעורין הללו ומתני' בתבלין מיירי:

אמר רבי יוסי. דלא היא דהוא בשר בבשר והוא שאר כל האיסורין הא אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לעיל הלכה א' דלאיסור שנתערב מין במינו וליכא למיקם אטעמא משערין אותו כאילו בצל וקפלוט הן והרי הני כמיני חבלין הן משמע דבטילי וא"כ לרבי יוחנן הך מתני' דערלה פליגא:

מאי כדון. מילתא באפי נפשה היא דמפרש לה במאי פליגי הני אמוראי:

אהן אמר נותני טעמים אחד ממאה. זה אומר כל שאר נותני טעמים עד א' ומאה הוא וזה אומר עד א' ששים ווקאמר דשניהן למדין מאיל נזיר דקסברי דהזרוע נתבשל עם האיל והרי האיל ההיתר שנתבשל עם זרוע האיסור שנאסרה לבעלים ואע"פ כן לא נאסר האיל:

מ"ד נ"ט אחד ממאה את עושה את הזרוע א' ממאה לאיל. כדמסיק לקמן דמשער בשר הזרוע לבד חוץ מן העצמות דעצם לא בעי לשיעוריה דהא לא פליט טעמא וכי משערת בשר זרוע בהדי איל איכא מאה והזרוע אינה אוסרת האיל וה"נ ילפינן לכל האסורין:

את מוציא את הזרוע העצמות. כלומר מן הזרוע תוציא העצמות שלא לשערן עם הבשר:

ומ"ד נותני טעמים אחד ששים אין אתה מוציא את הזרוע מן העצמות. אלא בכולי' משערינן בשר בהדי עצמות וקים להו לרבנן דששים איכא ואינה אוסרת את האיל:

וכשם שאת מוציא. להאי מ"ד פריך דס"ל דמשערין בשר זרוע בלא העצמות וכשם שאת מוציא עצמות מן הזרוע כך נימא דאת מוציא עצמות מן האיל ואם כן לית כאן מאה ומאי חזית דמשערת האיל בשר בהדי עצמות וזרוע מלבד העצמות:

לית יכיל. אי את יכול לומר כן:

דתני אין טינופת. פסולת וסובין של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין אבל טינופת של החולין מצטרפין עמהן להיות כשיעור ולהעלות את החולין באחד ומאה והכא נמי כן דעצמות האיל מצטרפין עם הבשר לבטל טעם הזרוע אבל אין עצמות הזרוע מצטרפין לאסור האיל:

טינופת של תרומה. הואיל והן אין מצטרפין לתרומה לאיסור מהו שיהא נחשבין כהיתר ולהצטרף עם החולין להעלות את התרומה:

קליפין. ועצמות של איסור הואיל ואין בהן טעם מצטרפין להיתר זאת אומרת דה"נ בפסול' איסור מצטרפת להיתר:

התרתי לך כאן. בזרוע בשלה:

לפי שבכל מקום. כלומר במקים דשיעור הוא במאה דוקא במאה מלבד האיסור ועם הכל אחד ומאה כמו בתרומה והכא אפילו מאה דקים להו לרבנן דאין כאן אלא מאה בין הכל ומותר:

תנופה. כדכתיב ונתן על כפי הנזיר מעכבת מלשתות יין. ובין שאין לו כנפים. כפים להניף אלמא אין תנופה מעכבת:

דאמר רב. הא דאמר רב בנזיר שיש לו כפים מיירי ובו תנופה מעכבת ובריייתא בשאין לו כפים היא:

שיער מעכבת בנזיר. אם אין לו שיער לגלח מעכבת כתנופות ובהמות של מצורע דמעכבין ואם אין לו בהן יד ובהן רגל אין לו טהרה עולמית:

פתר לה. שמואל האי ברייתא כרבי אליעזר אתיא דאמר בפרק בתרא דנגעים אין לו בהן נותן על מקומן ויצא ושמואל סבר לה כת"ק דהתם דבעינן קרא כדכתיב:

הלכה י

מתני' **ונמצא פסול**. כגון שנשפך דמו או יצא או נטמא:

תגלחתו פסולה. הואיל ונפסל הזבח שגלח עליו הוה ליה כגלחוהו לסטים דאמרינן לעיל סותר שלשים יום:

וזבחיו לא עלו לו. שאר הזבחים שהקריב אחר תגלחתו הפסולה לא עלו לו דכיון דצריך לסתור עד שיגדל שערו הוי כאלו הקריבן קודם זמנם:

גילח על החטאת שלא לשמה. היינו על הזבח ונמצא פסול דחטאת שלא לשמה פסולה ואיידי דבעי למתני על העולה ועל השלמים פלוגתא דר"ש ורבנן תנא נמי על החטאת:
על העולה ויעל השלמים שלא לשמן. תגלחתו פסולה דהואיל ולא עלו לשם חובת עולת נזיר ולשם חובת שלמי נזיר הוה ליה כמגלח על עולת נדבה ושלמי נדבה:
ר"ש. סבר המגלח על עולת נדבה ושלמי נדבה יצא הלכך שאר זבחים עלו לו ויצא מצות גלוח אבל אותו הזבח לא עלה לו דשלא לשמה הוא ולא עלה לבעלים לשם חובה ואין הלכה כר"ש:
ואם גילח על שלשתן. אחר שהקריבו שלשתן ונמצא אחד מהן כשר והשאר פסולים תגלחתו כשרה לדברי הכל דהא תנן ואם גלח על אחד משלשתן יצא:
גמ' **עלת לו ולתגלחתו**. אדברי ר"ש קאי דאמר שאר הזבחים עלו לו ומפרש הש"ס דעלת נמי לתגלחתו קאמר ותגלחתו כשרה:
אין תימר. דאי לא תימא הכי אלא לא עלה לו לתגלחתו א"כ אפילו זבחיו לא עלו לו דכיון דתגלחתו פסולה צריך לגלח פעם אחרת אחר ל' יום וצריך להביא קרבנותיו בשעת התגלחת למאי נ"מ עלו לו זבחיו אלא ודאי תגלחתו כשרה:
מהו על שלמי חגיגה לגלח כר"ש. לדברי ר"ש מהו שיגלח על שלמי חגיגת נדבה שלו:
ולא מתניתא היא. ומאי קמיבעיא ליה דהא לר"ש אותו זבח לא עלה לו ואפי' שחטן לא כשלמי נדבה הן שהרי אם גילח על השלמים שלא לשמן לא הוו אלא נדבה כדאמרינן בריש זבחים כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה אם כמו שנדרת עשית נדר ואם לאו נדבה וקאמר ר"ש דשאר זבחים עלו לו ותגלחתו כשרה וא"כ זאת אומרת שמגלח על שלמי נדבה כר"ש:
רבי יוסי בר בון אמר. לא רבי יוחנן הוא דבעי ליה הכי אלא רב אדא בר אחא ורבי יוחנן פליגי בזה לרב אדא צריכא ליה דאיהו הוא דקא בעי ליה הך בעיא אבל לרבי יוחנן פשיטא ליה דמגלח על שלמי נדבה לר"ש:

הלכה יא

מתני' **רבי אליעזר אומר סתר את הכל**. לא כל הימים קאמר דהא לר"א אחר מלאת שבעה הוא דסותר כדאמר בפ"ג אלא סותר כל הקרבנות ור"א לטעמיה דאמר שלא הותר הנזיר לשתות יין אלא אחר כל המעשים כלן אחר הבאת כל קרבנותיו וכשנטמא קודם שהקריב כלן הוי כאלו נטמא שחרית קודם שהקריב שום אחד מהן והקרבן שהקריב הוי כאלו הביאו תוך מלאת:

וחכמים אומרים יביא שאר קרבנותיו ויטהר. כלומר לכשיטהר כדמפרש בגמרא ואותו הזבח שהביא בטהרה א"צ לחזור ולהביא ורבנן לטעמייהו דס"ל כר"ש דאמר לעיל כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר בכל הלכך קודם שנטמא היה ראוי לתגלחת ולא יסתור אותו הזבח אבל שאר הזבחים שהקריב משנטמא ודאי סותר דקרא קפיד שיהו קרבנות נזיר כלן בטהרה:

התדמורית. מתדמור היתה:

ותטהר. לכשתטהר והלכה כחכמים:

גמ' **מחלפא שיטתיה דר"א**. דקס"ד סותר כל הימים קאמר:

תמן. בפ"ג הוא אומר לא סתר אלא ל' ורישא דמילתיה דר"א דהתם נקט נטמא ביום מלאת סותר שלשים ולאו דוקא הוא דהכא לאחר מלאת ולא סתר אלא שבעה לר"א:

וכא הוא אמר אכן. סותר את הכל ומשני רבי יוחנן דסותר כל קרבנותיו קאמר כדפרישית במתני':

פשיטא דא בלא נטמא כשר. קס"ד דלר"א אין תגלחת מעכבת ומאן דס"ל אין תגלחת מעכבת ס"ל נמי דאין כל הקרבנות כלן מעכבין דאחר מעשה יחידי אם הקריב קרבן אחד ואע"פ שעדיין לא גלח הותר הנזיר בכל והיינו דמקשה דהא פשיטא הוא דא דבשלא נטמא זה כשר הוא וכבר הותר בכל אחר שהקריב קרבן אחד דהשאר למצוה הן ולא לעכב וא"כ לא בדא כשר ואחר כך נטמא בתמיה וכי לא הוי זה הנזיר כמי שכבר כשר הוא ונטמא אח"כ דאע"פ שאינו ראוי עכשיו לגלוח הא תגלחת אינה מעכבת ואמאי סותר הקרבן שהקריב דבהכשר הוי:

ולא רבי אליעזר היא. ולא אליבא דר"א אנן קיימין ור"א שמותי הוא כלומר מתלמידי בית שמאי וס"ל דתגלחת מעכבת בנזיר ואחר כל המעשים כלן הוא דהותר הנזיר והלכך סותר קרבנותיו שהקריב כדפרישית במתני':

נזיר ומירט. ממורט שאין לו שער:

ב"ש אומרים צריך להעביר תער. כלומר צריך ואין לו תקנה שהרי אין לו שער וס"ל תגלחת מעכבת:

כן היא מתני' יטהר ויביא. דהא דקתני יביא שאר קרבנותיו ויטהר שלא כסדר הוא דהא צריך להביא קרבנותיו בטהרה אלא לכשיטהר יביא שאר קרבנותיו וכן בסיפא תטהר בתחלה ותביא שאר קרבנה:

סליק פירקא בס"ד

פרק ז

הלכה א

מתני' **כהן גדול ונזיר אינן מיטמאין בקרוביהן**. אבל מיטמאין למת מצוה דדרשינן לאביו ולאמו לא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה:

היו מהלכין בדרך. לאו דוקא בכהן גדול פליגי דהוא הדין בכהן הדיוט עם הנזיר נמי פליגי דחד טעמא הוא:

שקדושתו קדושת שעה. ולא משכחת ביה קדושת עולם כדמפרש בגמרא:

גמ' **כתיב ועל כל נפשות מת לא יבא**. בכהן גדול כתיב:

אם לאוסרו על הרחוקים. מלהטמא להן הרי הוא בכלל כהן הדיוט וכבר נאמר בהן לנפש לא יטמא בעמיו:

תניהו עניין לקרובים. שלא יטמא להן ואע"ג דבהדיא כתיב ביה לאביו ולאמו לא יטמא איצטריך להאי דרשא כי היכי דלייתר לן קרא דלאביו ולאמו למידרש מיניה לאביו ולאמו לא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה כדלקמיה ואכתי לא אסיק למילתיה:

כתיב על כל נפשות ואת אמר אכן. בתמיה דלקרובים היא דאתא:

מיכאן. כלומר ע"כ מכאן את למד לקרובים דאל"כ קשיא וכי צריך לאיסור אחר איסור שהרי כבר הוזהר הוא על הרחוקים בהיותו כהן הדיוט ולמה לי איסור אחר בכ"ג:

אלא להתיר מת מצוה. כלומר אלא ע"כ דלקרובים דרשינן לה ואייתר לן השתא לאביו ולאמו למידרש מינה להתירו לטמא למת מצוה:

אית דבעי נישמעינה. דמותר במת מצוה מן הדא דכתיב לא יטמא בעל בעמיו בזמן שהוא בעמיו שיש לו קוברין הוא דאינו מיטמא אבל מטמא הוא למת מצוה שאינו בתוך עמיו שאין לו קוברין:

להחלו אינו מיטמא. היכא דהטומאה אינו אלא שמקלל עמו בחנם שיש כאן קוברי אחרים:

כי קללת אלהים תלוי. ומהאי קרא למדין אנו לאזהרת קבורת מת מצוה כדדריש לקמן מקבור תקברנו וסמכו הכתוב לו כי קללת אלהים תלוי למידרש את שהוא מוזהר על קללת השם מוזהר הוא על קבורת מת מצוה וכ"ג נמי הרי מוזהר הוא על ברכת השם מוזהר הוא על קבורת מת מצוה:

הרי עכו"ם. שהן מוזהרין על ברכת השם כדאמרינן פ' ד' מיתות ונימא נמי שיהו מוזהרין על מת מצוה ואמאי לא חשיב לה בהדי מצות בני נח:

אילו שמיתתן בתליה. דתלוי כתיב בקרא מי שמיתתן נמי בתליה והם הנסקלין דכל הנסקלין נתלין ואינם אלא בישראל לאפוקי עכו"ם דכל מיתתן אינן אלא בסייף ולא הוו בכלל מקרא זה:

קבור. קבור תקברנו כתיב קבור זו מצות עשה לכל הנתלין והכי דריש לה בספרי:

מנין את מרבה. לכל אלו שנקברין עמו:

מה ת"ל תקברנו. אלא שיכול יקברו עצמו לבדו ותו לא ת"ל תקברנו ריבויא הוא קבורה לו ולעצו שנתלה בו ולאבניו שנסקל בהן:

הא כיצד. יעשה מעמיק שלשה טפחים וקוברן בכדי שלא יעכב המחרישה ותעלם:

תקברנו כולו ולא מקצתו וכו'. וכל הני דרשינן מתקברנו דכולהו נפקי מיניה:

מיכאן שאינו נעשה מת מצוה עד שיהא ראשו ורובו. שלמים והואיל והאי קרא משתעי במצוה כדאמר לעיל תקברנו מצות עשה דריש לה נמי למת מצוה:

ויש כן זו. בתמיה דהא אמרינן דאינו נקרא מת מצוה אא"כ ראשו ורובו שלם ואין כאן באבר דין מת מצוה:

בחוזר תיפתר. שנטמא כבר למת מצוה זה ועדיין נשאר אבר ממנו חוזר ומטמא גם לאבר זה מכיון שכבר היה עליו דין מת מצוה:

אין אדם מיטמא על אבר מן החי. שפירש מאביו כשהוא חי ובכהן הדיוט קאמר:

שעלת על רגלו נומי. בשר חי והוצרך לחותכה:

הצדיק אובד וצדקו עמו. אע"פ שהוא באובדו עדיין צדקו עמו שהזהיר לבנו על הטומאה בעת אובדו ומכאובו:

כל שהוא צווח. כלומר שאין כאן מי להטפל בו:

הרי זה מושך את ידו. אם כהן או נזיר הוא שנטמא לו מושך את ידו שכבר יש לו קוברין:

עד היכן. יהו לו קוברין שצריך זה למשוך את ידו:

בשאינן צריכין לו. אם יש בהן כדי זה ואינם צריכין כלל לו אז מושך את ידיו אבל אם היו עדיין צריכין לו לזה לא בדא אמרו מושך את ידו:

בשאינן מכירין אותו. לזה המת מצוה בהא אמרו אם יש שם כדי נושאי המטה וחילופיהן שוב אין הכל צריכין לטפל בו והלכך אם היה זה שמצאו כהן או נזיר צריך למשוך את ידו:

אבל אם היו מכירין אותו לא בדא. אמרו כן ואאחרים שיש שם קאי שאף על פי שיש שם כדי נושאי המטה חייבין הכל לטפל בו:

בשאין כבודו. נמי אהא דאין אחרים חייבין לטפל בו קאי דדוקא בשאין זה כבודו והלכך אם יש שם כדי צרכו אינו חייב להטפל בו אבל אם היה כבודו אכן חייב להטפל בו אע"פ שיש שם כדי צרכו:

והנשיא כבודו לא כן. אין זה כבודו ואינו חייב להטפל אם יש שם כדי נושאי המטה. א"נ דכבודו אמת מצוה קאי דדוקא שאין כבודו גדול אבל אם היה כבודו גדול הכל חייבין להתעסק בו ואע"פ שיש שם כדי צרכו והנשיא כבודו לכך והכל מתעסקין בו. ועיקר:

ומהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא. ופשט ליה דכד דמך רבי יודן נשייא הוא רבינו הקדוש הכריז רבי ינאי ואמר אין כהונה היום שמותרין הכהנים להתעסק בו:

דחף רבי חייה לרבי זעירא. בבהכ"נ שהיה שם המת וטמאו בע"כ:

בתר רבי מנא. שהיה כהן ולא רצה לעלות אמר אם בחייהן אין מיטמאין להן בימי נדת טומאתן במיתתן לכ"ש:

במיתתן. שאני הוא דעשו אותה כעת מצוה מפני כבוד הנשיא:

דמך חמוי. נפטר חמיו והוא היה חמיו ורבו ושאל לר' יסא אם מותר להטמא לכבודו ואסר ליה ושמע רבי חמא והתיר שיטמאו לו תלמידיו:

חדא מן תרתי לא פלטה לכון. אחד משני דברים לא נצלתם וממ"נ שלא כדין עשיתם שאם אבילים אתם ולאו דוקא אבלים ממש אלא כמו אבלים אתם נחשבים כתלמיד לרבו ומשום זה נטמאתם כקרובים למה אכלתם בשר ושתיתם יין. מהו שיטמא אדם לתלמוד תורה. אם הלך ללמוד תורה וצריך לעבור במקום טומאה ואין שם דרך אחר:

הוה יתיב ומתני. ונכנס טומאת המת לשם ומי שישב לו ולא יצא מפני הטומאה לא מיחה בידו וכן למי שיצא משם לא א"ל ולא מידי משום דמספקא ליה אם מותר להטמאות בשביל ללמוד תורה:

תחות כיפתא דקסרין. שהיה שם אהל על הטומא' ולא עבר דרך שם אע"פ שהלך ללמוד תורה:

ור' אמי עבר. כשהלך לתלמוד תורה:

ופירש רבי כהן. מפני הטומאה וכשחזר אצלן אמר להן באיזה דין ולימוד הייתם עוסקין:

לא תימא ליה כלום. וקאמר הש"ס דמספקא לן מפני מה צוה שלא לומר לו אם מפני שהרע בעיני רבי חזקיה בשביל שפירש שמותר ליטמאות ללמוד תורה אי משום דהוה סייסן כמו סרסן נצחן בדברים ושלא יקפחנו בתשובות ולא ידעין טעמיה דרבי חזקיה:

ויוצא לח"ל. ודוקא טומאת ארץ העמים שהיא מדרבנן הותרה לו לאלו הדברים:

אחר רבו לצידון. שהיא ח"ל:

אא"כ הבטיחו לו אשה. אם הולך בשביל לשאת אשה לא הותר לו אא"כ הבטיחו לו ויודע בודאי שישאנה:

מהו שיטמא כהן גדול. כהן שהוא גדול וראוי לנשיאות כפים ויש טומאה בבהכ"נ אם מותר לשהות שם בשביל לישא את כפיו:

גבילה. שם חכם:

חזר. רבי אחא ואמר או דילמא שזה גרם לו לטעות ולהעיד שקר בשמי שלא שמע ממני אלא כהא דא"ר יודה בן פזי שאמרתי בשמו כל כהן שאינו נושא כפיו עובר בעשה דכה תברכו והיה סבור גבילה מימר שמצות עשה דנשיאות כפים דוחה למצות לא תעשה דטומאה אבל אנא לא אמרי ליה בהדיא כן וטעות גדול הוא זה הביאו אותו ואנא מלקי ליה שאמר דבר שלא שמע מעני:

והוה תמן מיתא. ולא יצאו התלמידים שהיו לומדים בתורה וסברין שמותר ליטמאות בשביל ת"ת:

לא שאלון ליה. אם מותר להפסיק מלימוד ולשהות שם בשביל נשיאות כפים וכשהגיע זמן האכילה אתו ושאלון ליה אם יפסיקו מלימודם ולילך לאכול מפני שכשיפסיקו יהיה אל איסור טומאה עליהן וכעס עליהם שבתחלה לא שאלו אותו להפסיק בשביל נשיאות כפים ועכשיו בשביל האכילה שואלים אם להפסיק וכששמעו זה השמיט כל א' א"ע וברח ויצא מבהכ"נ לאכול:

מיטמא כהן לראות המלך. אפי' למלכי עכו"ם כדלקמן שאם יזכה למלכות בית דוד ידע להבחין בין מלכות למלכות:

מהו שיטמא אדם לכבוד אביו ואמו. בחייהן כדי לכבדן אם מותר לילך אפילו במקום טומאה ובטומאת ארץ העמים מיירי דאלו בטומאה דאורייתא בהדיא תנן בפרק אלו מציאות אם אמר לו אביו היטמא אל ישמע לו:

מהו לצאת. לח"ל ולקבל פניה ורבי יוחנן היה מסופק בשאלתו וא"ל אם מפני סכנת דרכים שהיא צריכה לך שתהיה לעזר לה מפני הסכנה צא ואם לא צריכה לכך אלא בשביל כבודה בלבד איני יודע אם מותר:

עוד היא צריכה לרבי יוחנן. כלו' אע"פ ששמענו שאמר לו רבי יוחנן גמרת בדעתך לצאת תבוא בשלום עדיין הדבר בספק אצל רבי יוחנן אלא מפני שהטריחו ר' יסא בדברים הרבה אמר לו כן:

שמע רבי אלעזר ואמר אין רשות גדולה מזאת. כיון שבירכו אין לך נתינת רשות גדולה מזאת ולא מפני שהטריחו בדברים אמר לו כן:

מהו שיטמא אדם לכבוד הרבים. שהולכין עמו לנחמו והכי משמע בשמחות שם:
היו שני דרכים מתאימות. כלומר שתיהן פורשות זו מזו מדרך אחד:
עד כדון בטומאה שהוא מדבריהן. כגון דרך ארץ העמים או בבית הפרס:
ואפי' בטומאה שהוא מד"ת. אם מותר מפני כבוד הרבים:
מן מה דאמר ר"ז גדול כבוד הבריות שדוחה למצות ל"ת. והיא קבורת מת מצוה דוחה ל"ת שבתורה ושמעינן דכבוד הבריות דוחה אפילו טומאה מד"ת:
אין שואלין הלכות לפני מטתו של מת. משום דהוי לועג לרש:
והא רבי יוחנן שאל לרבי ינאי. לפני מטתו של רבי שמעון דין הזה אם הקדיש עולתו שהוא קרבן מזבח לבדק הבית מהו אם נתפסת הקדושה הואיל וקדשי המזבח הוא:
והוא מגיב ליה. ורבי ינאי היה משיבו ולא מיחה בידו:
ומשני אימר כד הוו מסקין ליה לערסיה דר"ש לסידרא. לסדר והכבוד שעשו לו היה כלומר שנא בפני מטתו ממש היה המעשה:
אימר כד הוה רחיק. מהמטה ד' אמות היה משיבו שמותר הוא:
הכתפים. נושאי המטה:
ר' זעירא שרע בדיבוריה. נפסק בתוך דיבורו והתחיל לגמגם בלשונו מלשין או שרוע:
אתון. ובאו לזקפו ולהחזיקו ומצאוהו מעונה ונחלש ואמרו לו מהו זה שנחלשת כך וא"ל להן דתנינן באלו העניני' של מיתה ונתתי הדברים אל לבי כדכתיב והחי יתן אל לבו וגוע כחי וחלש עלי לבי:
וקוברו במקומו. דמת מצוה קנה מקומו וזה אחד מן התנאים שהתנה יהושע בא"י:
כך היתה תחילת תשמישי לפני חכמים. בשביל מעשה זו שבאת לידי נתתי אל לבי להיות משמש חכמים ולומד תורה:
מעלין עליך כאלו שפכת דמים. שמת מצוה קנה מקומו ויש נחת להנפש כשהגוף נקבר במקומו:
נתחייבתי. מחמת חסרון הדעת בשעה שלא נתכוונתי לזכות ובאתי לידי טעות עאכ"ו:
קטלא חייב. שלפעמים מחסרון ידיעה יכשל בדברים שחייב עליהם מיתה:
אפילו שדה מלא כרכום. קוברו בתוך ד' אמות של מקומו:
ושדה ניר. חרושה:
קוברו בשדה זרע. שהכרם משובחת מן זרע התבואה:
מפני אהל הטומאה. שלא יהיו ענפי האילן מאהילין על הטומאה ופעמים שיכנס הכהן לשם רחוק מן הקבר ולא יהא נזהר מפני האהל:

מפני הכשר בצירה. דקי"ל הבוצר כרמו לגת הוכשר לקבל טומאה ושמא לא יהא נזהר מהטומאה אשר שם:

החליף. אם החליף בכל אלו שאמרנו וקברו בשדה ניר במקום שהיה שם שדה בור וכן כלן:

משום לא תטמא את אדמתך. שהיה לו לקוברו במקום שתקנו חכמים:

כהן ולוי. שמצאו מת מצוה יטמא לוי ובשעת הדוכן קאמר כדלקמי' ואפ"ה אל יטמא הכהן שמוזהר על הטומאה:

ולא הוא לוי הוא ישראל. הא לענין טומאה שניהן שוין:

בשעת דוכן. שהלוים עומדים על הדוכן ואומרים שיר והלכך יטמא ישראל ולא יתבטל הלוי מן השיר:

מודין חכמים לרבי אליעזר. על ברייתא דמס' שמחות קאי דגרסינן שם סי' ל"א ר"א אומר יטמא כהן ואל יטמא נזיר וחכמים אומרים יטמא נזיר ואל יטמא כהן הדיוט וקאמר הש"ס דהאי ברייתא פליגא על מתני' דפליגי נמי בכ"ג והאי ברייתא סברה דבכ"ג כ"ע לא פליגי שיטמא נזיר דקדושת כ"ג עדיפא ולא פליגי אלא בכהן הדיוט. מודין כו' ומודה רבי אליעזר. יתור לשון הוא וכלומר דכ"ע מודים בהא:

הגע עצמך. אטעמייהו דחכמים פריך שזה קדושתו קדושת עולם והגע עצמך שהקדישו אביו מרחם לנזיר כשמשון והוי נמי קדושתו קדושת עולם. זו תורה. קדושת כהן מן התורה היא וזו אינה תורה דמה שאביו מדיר בנו בנזיר אינה אלא הלכה או לחד מ"ד לגמרי מדרבנן הוא:

תדיר ומקודש תדיר קודם. כהן קרוי מקודש ונזיר תדיר מפני שנוהג בכל בין בכהן בין בישראל והוא קודם למקודש ולפיכך ס"ל יטמא כהן ואל יטמא נזיר:

יטמא נזיר שלשים. שאין קדושתו כמו של נזיר מאה:

נזיר עולם. שנזר נזירות עולם סתם ונזיר נזירות שנזר נזירות הרבה והוי נמי נזיר עולם כדאמרינן בפ"ק הרי עלי כשער ראשי כו' אלא שזה מגלח אחת לשלשים יום ונזיר עולם אינו מגלח אלא אחת לי"ב חדש:

ה"ג מאן דאמר יטמא נזיר עולם הא נזיר נזירות לא מפני שקרבנותיו מרובין. שנזיר נזירות מגלח כל ל' יום ומביא קרבן הא נזיר עולם לא וקדושת נזיר נזירות עדיפא:

מאן דאמר יטמא נזיר נזירות ונזיר עולם לא מפני שתגלחתו מרובה. שתגלח' של נזיר נזירות מרובה ונזיר עולם אינו אלא מיקל בתער פעם אחת לי"ב חדש ובהא קדושת נזיר עולם עדיפא:

החליף. החליפו כל אלו וטימאו שלא כסדר שאמרנו יבוא כהדא דאמר רבי אמי לעיל שעובר משום לא תטמא והכא נמי כן:

הלכה ב

מתני' **על המת**. אע"פ שאינו שלם אלא שיש בו רוב בנין שהם ב' שוקים וירך אחד או רוב מנין שהם קכ"ה אברים אפילו אין בהם רובע הקב מטמא באהל והנזיר מגלח עליו ואם אין במת לא רוב מנין העצמות ולא רוב בנין אין הנזיר מגלח על אהלו עד שיהיה בעצמות חצי קב:

ועל כזית. בשר מן המת:

ועל כזית נצל. מוהל היוצא מן המת כמין לחה היוצאת מעפוש הבשר:

מלא תרווד רקב. מלא כף מעפר רקבון של מת ואין הרקבון מטמא אלא כשנקבר המת ערום בארון של שיש וכיוצא בו שאין שם רקבון אחר מעורב בו אלא מגופו של מת בלבד ושנקבר המת כלו שלם שלא נחסר ממנו אבר. תרווד כף גדולה שמחזקת מלא חפנים:

על השזרה. אפילו אין בה בשר כלל וכן על עצם הגולגולת של ראש אפילו אין בה בשר כלל:

ועל אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי. כל שאלו היה האבר מחובר באדם חי והיה יכול לעלות ארוכה על ידי אותו בשר הוא נקרא כראוי והוא פחות מכזית:

ועל חצי קב עצמות. ואע"ג דרובע קב עצמות מטמא באהל הלכה למשה מסיני שאין הנזיר מגלח אלא על חצי קב וכן על חצי לוג דם אע"ג דרביעית דם מטמא באהל אין הנזיר מגלח אלא על חצי לוג ועל כל אלו מגלת על מגען ועל משאן ועל אהלן חוץ מן הרקב שאינו מטמא במגע שאי אפשר שיגע בכולו שהרי אינו גוף אחד. ועל עצם כשעורה על מגעו ועל משאו. ולא על אהלו שאין עצם כשעורה מטמא באהל:

וסותר את הקודמים. כדכתיב והימים הראשונים יפלו:

עד שיטהר. שיטבול ויעריב שמשו אחר שיזה שלישי ושביעי:

ויביא את קרבנותיו ביום השמיני. והאי סתמא כרבנן היא דסברי נזירות טהרה לא חיילא עד יום השמיני:

גמ' **כולו לא כל שכן**. ולמה לי למיתני על המת:

להביא את הנפל. על המת דקתני בנפל מיירי שעדיין אין בו כזית בשר ומטמא לפי שהוא שלם:

חזר ושאל. דאכתי קשה אבר מן המת קתני דמטמא לכ"ש כולו:

שלא קרשו איבריו. שלא נתקשרו עדיין אבריו בגידין ומנפל כזה אין אבר ממנו מטמא כיון שאין עליו גידין שאין האבר מטמא עד שיהא עליו בשר וגידין ועצמות אבל כשהוא שלם כלו מטמא אע"פ שאין עליו גידין:

חכים הוא ההן סבא. בלשון תמיה וכי זה חכם נקרא שלא היה יודע לשאול כהוגן וכסדר דמכיון דשאיל לשאלה הראשונה והשיבו רבי יוחנן בנפל שאין עליו כזית בשר מיירי תו לא הוה צריך למישאל שאלה השניה דכיון שאין עליו כזית בשר דבר ברור הוא שלא נתקשרו אבריו בגידין ולא קשיא מידי:

ואי בעי מישאול תרתיהון. היה לו לשאול מתחלה שאלה השניה ולחזור ולשאול לראשונה וכלומר אע"פ שהיה משיבו רבי יוחנן על שאלה השניה בנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין מיירי מ"מ היה לו מקום לשאלו מכזית מן המת דאפשר יש עליו כזית בשר אע"פ שלא קשרו אבריו בגידין אבל כשהשיבו שאין עליו כזית בשר פשיטא שלא נתקשרו עדיין אבריו:

שאלון תינייתא ולא שאלון קדמייתא. כלומר מחמת שלא שאלו קושיא הראשונה מכזית מן המת היה להם מקום לשאול לקושיא השניה דאלו שאלו לראשונה בתחלה תו לא הוי קשיא להו מאבר מן המת דהא פשיטא לון דבר זה מכיון שאין בו כזית כו' א"נ דאיפכא גרסינן שאלון קדמייתא ולא שאלון תנייתא:

א"ר מנא לרבי חזקיה נהיר את. זכור אתה שהיה גם רבי יעקב בר אחא עומד כאן כששאל זה הסבא אלו שתי השאלות כשהיינו עומדים במתני' דאהילות ריש פ"ב אלו מטמאין באהל המת וכזית מן המת כו' ואבר מן המת:

ואף תרתין שאילתא דהן סבא באהילות להדא מילה לא. בלשון תמיה כלומר מי לא שייכי נמי הני תרי שאלות להדא מילה דמתני' דחשיב שהנזיר מגלח עליהן על המת כו' וקשיא נמי כולו לכ"ש והכא לא שייכא תירוצא דר' יוחנן כדמסיק שהיה סבור שאין הנפלים תורה שאין להם טומאה מן התורה שיהא נזיר מגלח עליהם ולהביא קרבן טומאה:

ועוד מן הדא דא"ר יוחנן. שהשיב להההוא סבא להביא את הנפל מזה הלשון ג"כ הייתי סבור שאין הנפלים תורה מדקאמר להביא אלא דהתם החמירו חכמים שיהא מטמא כמו שאר המת אבל לענין שיהא הנזיר מגלח עליהן ולהביא קרבן לא ולפיכך היה קשה לי הנך קושיות על מתני' דהכא:

ממה שהוא מושיב את אימן ימי טוהר. אחר זה חזרתי בי ולמדתי ממתני' דפ"ג דנדה דתנן המפלת שפיר מרוקם שיש עליו צורת ולד ואין ידוע מה הוא תשב לזכר ולנקבה

דמספק שמא נקבה היא נותנין לו ימי טומאת נקבה ושמא זכר אין לו אלא ימי טוהר של זכר ועכ"פ שמעינן מדאימן של הנפלים יושבות עליו ימי טוהר כולד מעליא מן התורה הוי וכן לענין טומאת מת והנזיר מגלח עליהן ותשובה שהשיבו רבי יוחנן שייכא נמי על מתני' דהכא:

מפני שהשרץ. והוא החומט תחילת ברייתו כעדשה:

רבי יודן בעי. מעתה נימא נמי המת יטמא פחות מכזית בשר דהא תחלת ברייתו פחות מכזית כדאמר רבי יוחנן להביא את הנפל שאין בו כזית בשר ונבילה נמי יהא מטמא כאפון כגריס של אפונים דא"ר חנינא אני ראיתי עגל קטן כאפון בשפיר שנוצר בה:

מה כדון תשובת רשב"י היא שהשיבו ומה אתה מתמה על זה מדרשות אמינא לסמך דרש חכמים שאמרו השרץ מטמא בכעדשה ואף שאין זה גוף הטעם שהרי במת ובנבילה אינו כן מ"מ כל היכא דאיכא למידרש דרשינן ודרוש וקבל שכר:

בשר המת שנתוק. שניתך ונימוח והמוהל מים היוצאין מבשר המת שקרש וקס"ד האי שקרש אתרווייהו קאי:

הא עודהו מחוי לא. דדוקא בשר המת שניתך וקרש מיטמא הא בעודהו מחוי לא מיטמא בתמיה ולא כן אר"ח המת שהתיכו לאו דוקא אלא כזית מן המת שהתיכו טמא:

חתכו. ולא היה שם כזית ביחד אע"פ שחזר והתיכו טהור דאין חבורי אדם חבור:

ר' יודן ור' יוסי. מתרצין להאי ברייתי' דנצל חד אמר הא דקתני שקרש לא קאי על בשר המת שהתיכו אלא על המוהל לחוד ולהוציא מי הבשר שבו והיינו מוהל דדוקא בשקרש:

וחרנה אמר. דהכא בשאין ידוע אם היה בו כזית בתחלה מירי והיינו דקאמר שקרש כדי לשער בו אם יש שם כזית ואם ידוע שאם יקרש ויהא בו כזית מטמא ואפילו מחוי:

תנינן. בריש פרק ז' דנדה דם הנדה ובשר המת מטמאין לחין ומטמאין יבישין ר' יוסי אומר בשר המת שיבש ואינו יכול להשרות שאם ישרהו בפושרין מעת לעת אינו יכול לחזור לכמות שהיה טהור:

ולא מן הנבלה למד. דהא דמת מטמא במשא מנבלה אנו למדין ומה נבלה אם יבשה ואינה יכולה להשרות ולחזור לכמות שהיתה טהורה כדאמרינן בפרק דם הנדה דכי ימות מן הבהמה כתיב כעין מיתה אף המת אם יבש טהור:

אי מה נבלה אם נסרחת טהורה. כדדרשינן מלגר וגו' הראויה לגר קרויה נבלה ושאינה ראויה לא וה"נ במת כן ומעתה מי נימא דאין נצל לרבי יוסי:

אשכח תני. בברייתא בהדיא דאית ליה לר' יוסי נצל דס"ל דלהא לא איתקוש:

אי מה נבילה אין לה רקב. דלא גמירי אלא באדם:

לא למד. רבי יוסי מת מן הנבלה אלא לענין טומאת בשר ולא לענין עצמות ואין רקב לבשר שאין הרקב בא אלא מן העצמות כהדא דתני בר קפרא דילפינן מדכתיב ורקב עצמות קנאה:

או בקבר. וכל אשר יגע על פני השדה וגו' או בקבר אפילו נגע בקבר אדם הראשון כלומר אפי' בקבר בני נח מטמא במגע:

מסרס קרייא. סרס המקרא ודרשהו או בקבר או ברקב הוא ומכאן רמז לרקב שמטמא באהל דבהאי קרא טומאת אהל נמי כתיב:

האדמה. משמע הנזכרת במקום אחר והיינו מזבח:

קרוב לאלף שנה חיה אדם הראשון. דקא סלקא דעתך דוהיו ימיו אלשעבר קאמר לא ידון רוחי בו לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו וגו' כלומר שהרי אינם חוזרים בתשובה אף כי והיו ימיו מאה ועשרים שנה בכל זאת לא שב לבו ולפיכך מתמה קרוב לאלף שנים היה אדם הראשון חי וכן בני דורו היו מאריכין ימים ביותר ואת אמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה:

אלא. מכאן רמז לק"כ שנה אחר מותו חוזר האדם למלא תרווד אחד רקב ורמז זה כאן לפי שנגזר עליהם המבול לק"כ שנה אם לא ישובו ואז יגועו וספו תמו יחדיו ויהיו לתרווד רקב כטבע המת שנעשה תרווד רקב לאחר ק"כ שנה:

וקשיא. על שיעור הזה עוג מלך הבשן נרקב לאחר ק"כ שנה ונעשה לתרווד רקב ותינוק בן יומו ג"כ בשיעור הזה דסתם התנא ולא מחלק כלום. ולא חש הש"ס לקושיא זו דכל מדות חכמים כן הוא:

ישנו. כפי השיעור אם היה נוטל בידו כמקשרי אצבעותיו ולמעלה:

מחוי הדא דר"מ הכין. שהראה להם השיעור הוא כזה כלומר דמקשרי אצבעותיו ולמעלה דקאמר כלפי ראשן הוא ושיעור דחכמים הוא מלא היד הגדולה:

הנקבר ערום. דהלכה למשה מסיני הוא שאין הרקב מטמא אלא רקב הבא מן המת עצמו בלא תערוב' מדבר אחר עמו:

אין זה רקב. אלא זה עפר קברות ג"כ עמו וצריך מלא תרווד ועוד כדתנן פ"ב דאהלות מלא תרווד ועוד עפר קברות טמא ואפילו אם נקבר בתחלה. בכסותו ויש כאן מלא תרווד ועוד טמא שאי אפשר למלא תרווד ועוד שלא יהיה בו מלא תרווד רקב מהמת עצמו:

רבי יוחנן אמר. כל שנקבר עמו בתחלה אפילו גילגלין תערובת דבר קטן כל שהוא אין זה רקב והא דקתני התם מלא תרווד ועוד עפר קברות טמא כשנקבר ערום בתחלה מיירי

אלא שאח"כ נתערב עמו מסיד הקבר עם הרקב שהיה כבר טמא בהא אמרינן מלא תרווד רקב ועוד יש לו דין רקב:

ב' מתים שקברן זה בצד זה. אפי' שניהם ערומים ובארון של שיש אין זה רקב דכל אחד נעשה תערובת לחבירו דממ"נ גילגלין לזה ולא לזה כלומר דמי מצית אמרת דעם זה נתערב החבירו ועם זה לא ומכיון שאין אנו יודעין כ"א נעשה גילגלין לחבירו ואין זה רקב:

התיב אבא בר נתן. לר' יסא הגע עצמך אם הביא חצי תרווד רקב מב' מתים בעלמא וערבן זה בזה אם נמי נימא שאין זה רקב בתמיה:

והוה עיינן. והיה רבי יסא מעיין על שאלתו:

ואיתחמי גחיך. היה נראה לו על אבא בר נתן שהוא שוחק עליו שאינו יכול להשיבו ואיקפד עלוי רבי יסא ונענש אבא בר נתן ומית:

הא אזיל גוברא. קובל היה שהלך זה לעולמו ולא שמענו ממנו כלום תשובה על הקושיא זו:

מאי כדון. וקאמר הש"ס דבאמת מ"ט ומאי שנא מרקב משני מתים:

תמן. שנקברו שניהם ביחד אין כל אחד ראוי למלא תרווד רקב שבתחלה נעשו תערובת זה לזה אבל הכא ברקב הבא מב' מתים שבתחלה נקבר כל אחד לבדו והיה ראוי למלא תרווד רקב מצטרפין חצי תרווד רקב מזה וחצי מזה:

מארכובה ולמעלה. עד השוק והוי ליה חסר אבר אחד אין לו רקב שאין רקב עד שיהא המת שלם ואם נחתכה מארכובה ולמטה לא מיקרי חסר אבר ויש לו רקב:

נקברה עמו מארכובה ולמטן. לאחר שנחתכה ממנו ונרקב נקברה עמו היא נעשית לו תערובת כדמפרש לקמיה שעיקר התערובת הוא מארכובה ולמטה לפי שבעקבו של אדם יש בו עובי בשר שאין בו חיות ואין לו תורת רקב:

קשר גילגלין מן הארכובה ולמטן. כלומר אם העיקר והשורש של גילגלין מדבר הנעשה תערובת לרקב הוא מן הארכובה ולמטן ואמר לון אין כן הוא לדבריכם אפי' לא נחתכה הארכובה לא יהא לו רקב לפי שאנו רואין כאלו נחתכה ותיעשה לו גילגלין:

מכיון שהיא מחוברת לו. שאני היכא דלא נחתכה כיון שנקבר שלם כולו גוף אחד הוא וכי אמרינן דנעשית לו גילגלין דוקא אם נחתכה ונקברה עמו שאז אין לזה האבר תורת רקב ונעשית לו גילגלין:

חסר מהו שיהא לו רקב. האי בעיא אם לא חסר אלא מקצ' ולא חסר אבר אחד אם מיקרי חסר או לא:

נישמעינה מן הדא. דתניא דאין לו רקב:
ואין לו תפוסת קבר. כדתנן בפרק בתרא המוצא מת מושכב נוטלו ואת תפוסתו מן הקרקע עמו וזה אין צריך ליטול התפוסה עמו:
ואין לו שכונת קברות. דאמרינן שם אם מצא שלשה ה"ז שכונת קברות וקוברו במקומו וזה לא קנה מקומו:
ויבא כהאי דתנינן תמן. בפ"ב דאהלות דבגולגולת נקרא חסרון שלא תטמא באהל אם חסרה כדי שינטל מן החי וימות ושיערו חכמים בכסלע והכא נמי כן דבהכי הוי חסרון ואין לו רקב:
הגע עצמך שניקב וושטו. והרי ביה אינו חסר כלום ואי אפשר לחיות ואם דהכא נמי כמת חסר חשבינן ליה משום שאין יכול לחיות בתמיה:
לית לך אלא כהדא. דתנינן בברייתא דלעיל דלא מיקרי חסר אלא כשנחסר אבר אחד:
נפלים מהו שיהא להן רקב. מי אמרינן דוקא בולד מעליא גמירי או לא:
מאן דאמר דמן מטמא ברביעית יש להן רקב. כלומר ודאי להאי מ"ד דס"ל דדם נפלים ברביעית כתורת רביעית דם בשאר מת יש להן רקב דכמת גמור חשבינן להו ופלוגתא דר"ע ורבנן היא בפ"ב דאהלות דם קטן שיצא כלי ר"ע אומר כל שהוא אע"פ שאין לו שיעור רביעית וחכ"א רביעית ואליבא דחכמים לא קמיבעיא לן:
ומ"ד אין דמן מטמא ברביעית. כי קא מיבעיא לן אליבא דר"ע דאמר אין שיעור טומאת דמן ברביעית:
אין להן רקב. מי אמרי' דנמי אין להן רקב דכחסר דמן חשבינן להו וכדאמרינן בנדה דף כ"ז דהרוג אין לו רקב הואיל ונחסר דמו:
נישמעינה מן הדא עפר תלוליות. דתנן בפ' ט"ז דאהלות התלוליות הקרובות בין לעיר בין לדרך טמאות תלוליות לשון תל ומפרש טעמא בתוספתא למה הוא טמא מפני שהנשים קוברות שם נפליהן וכן מפרש לה בבבלי כתובות דף כ' וקס"ד דמשום תורת רקב מטמינן להו אלמא יש לנפלי' דין רקב:
לא מסתברא וכו'. מי לא מסתברא נמי טעמא אלא משום דמוכי שחין קוברין שם אבריהן הנופלין מהן כדקתני התם נמי האי טעמא דמטמינן להו משום זה ואית לך למימר משום רקב באברין בתמיה הא באברין ודאי דאין להן רקב דמת שלם בעינן:
לא משום מגע כשעורה. ע"כ דטעמא דמטמינן בתלוליות משום חשש אברין לא הוי אלא משום מגע עצם כשעורה דדילמא נגע בהן ולאו אדעתיה וה"נ בטעמא דנפלים ולעולם אין להן דין רקב:

יהא תני התם נטל ממנו. מן התלוליות עפר וסמכו לו עפר אחר טהור ואי ס"ד דטעמא כדקאמרת משום מגע עצם כשעורה אמאי טהור אלא דע"כ משום רקב הוא והלכך אם סמכו לו עפר אחר שלא מן הקברות טהור:

תיפתר. האי ברייתא דסמכו לו כהדין תנייא כרשב"ג:

דתני עקרו. לעפר תלוליות ממקומו טמא ורשב"ג מטהר דקסבר אינו מטמא אלא במקומו דלא גזרי חכמים אלא במקומו אבל כשעקרו משם טהור שא"א שלא יתערב בו מעפר אחר והאי ברייתא דסמכו לו נמי כרשב"ג היא דכעקרו ממקומו דמיא ולעולם דטעמא לאו משום רקב הוא אלא דלא גזרי חכמים כי אם במקומו וכשהוא לבדו:

וירדו בשיטת רבי שמעון. אמתני' קאי דקתני על השדרה ועל הגולגולת ומפרש דאו או קתני ובשיטת רבי שמעון היא דקתני בתוספתא השורה והגולגולת אפילו מכותתין ומפורקין ומונחין בקבר טמא שהקבר מצרפן לטמא באהל ומדקתני מפורקין מטמא משום צירוף קבר משמע הא אי לא מפורקין הן לא בעי צירוף קבר וכל אחד ואחד טמא בפני עצמו:

מתני'. דקתני על חצי קב עצמות ועל חצי לוג דם:

דתני אמר רבי אלעזר גרסינן. וכן הוא בתוספתא:

מקצתן אומרים רביעית דם רובע עצמות. לכל בין לשיהא הנזיר מגלח עליהן בין לתרומה ולטומאת מקדש ומקצתן אומרים חצי וכו' לכל ולפיכך הכריעו במתני' לנזירות חצי לוג דם וחצי קב עצמות ולטומאת מקדש וקדשיו ברביעית כדמסיים התם ב"ד שאחריהן אמרו רביעית דם ורובע עצמות לתרומה ולקדשים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש וכך צריד לגרום הכא:

מדרש אמרוה. כך קבלו מפי המדרש והשמועה מפי חגי זכריה ומלאכי דחצי לוג דם וחצי קב עצמות השיעור לנזירות ולאו הכרעת אחרונים היא:

הלכה ג

מתני' **אבל הסככות**. אילן שיש לו ענפים מובדלים זה מזה ויש כזית מן המת תחת אחד מהן ועבר הנזיר ואין ידוע אם עבר תחת הענף המאהיל על המת:

והפרעות. אבנים או עצים הבולטים מן הגדר וטומאה תחת אחד מהן:

ובית הפרס. שדה שנחרש בה קבר עושה בית הפרס מאה אמה שכך שיערו שהמחרישה מולכת את העצמות:

וארץ העמים. אם נזר בארץ ובתוך ימי נזירותו יצא ונכנס לארץ העמים וחכמים גזרו טומאה על ארץ העמים:

והגולל. כסוי הארון:
והדופק. הארון עצמו שהכסוי דופק עליו:
ורביעית דם. אפילו על מגעו ועל משאו אין הנזיר מגלח עליו:
ואהל ורובע עצמות. אם האהיל על רובע הקב עצמות המת אינו מגלח עד שיאהיל על חצי קב אבל על מגעו ועל משאו של רובע עצמות מגלח ואפילו הם נימוקים ולא נשאר בהם עצם כשעורה שלם:
וכלים הנוגעים במת. שהם מטמאים כמת עצמו והנוגע בהם טמא טומאת שבעה:
וימי ספירו וימי גמרו. של מצורע ימי גמרו ימי חלוטו וימי ספירו לאחר שנטהר מצרעתו סופר שבעה דכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים:
על אילו אין הנזיר מגלח. על כל הני דחשיב במתני':
ומזה בשלישי ובשביעי. הא לא קאי אימי ספירו וימי גמרו דלא שייך בהו הזאה:
ואינו סותר את הקודמים והתחיל ומונה מיד. כל אלו שאמרנו אין עולין לו לימי הנזירות ואינם סותרין אלא אם נטמא בטומאת מת אחר שהיזה שלישי ושביעי ויטהר ואם נצטרע אחר שישלים ימי גמרו וימי ספרו משלים נזירותו על מנין הימים שמנה קודם שנטמא:
וקרבן אין לו. אינו מביא קרבן טומאה על אלו הטומאות:
באמת אמרו ימי הזב והזבה. כל ימי טומאתם וימי ספירתם שבעה נקיים:
וימי הסגירו של מצורע. שנאמר בו והסגיר את הנגע שבעת ימים עולין לו למנין ימי הנזירות ואצ"ל שאין סותרין את הקודמין:
גמ' **בנתיים מהו**. כדמפרש לה לקמיה דבנתים הוי אבר שאין עליו בשר כראוי ומשום דבמתני' דלעיל קתני אבר שיש עליו בשר כראוי הנזיר מגלח עליו ובהאי מתני' דקחשיב דברים שאין הנזיר מגלח עליהן ולא חשיב אבר שאין עליו בשר כראוי בהדייהו והיינו דקבעי בנתיים של דיוקא דרישא וסיפא מהו:
בנתיים להקל. דס"ל דיוקא דרישא דמתני' דוקא דאין מגלח אלא על אבר שיש עליו בשר כראוי אבל אם אין עליו בשר כראוי לא ומיירי בשנידוק ואין בו עצם כשעורה שלם דאפילו על מגעו ועל משאו אינו מגלח דאי לאו הכי תיפוק ליה משום עצם כשעורה דמיהת מגלח על מגעו ועל משאו:
בנתיים להחמיר. דס"ל דהך מתני' דוקא ומדלא קחשיב אבר שאין עליו בשר כראוי בהדי הנך דאין הנזיר מגלח עליהן ש"מ דהנזיר מגלח עליו ועל מגעו ועל משאו אע"פ שאין בו עצם כשעורה. רבי יוסי בעי. על הא דר"ל וכי מנין לעצם כשעורה לאו מן הדין קרייא או בעצם אדם ודרשו מיניה לעצם כשעורה הכא את עבד לה כשעורה דוקא והכא

באבר שאין עליו בשר כראוי דנמי עצם מיקרי ואת עבד לה אפילו פחות מכשעורה שיהא מטמא:

תני רבי שמואל. דרחמנא רבייה דכתיב בהאי קרא או בחלל כל שהוא חלל ואפי' אין עליו בשר כראוי ואין בו עצם כשעורה מטמא במגע:

תורה הן אצל תרומה. מן התורה הן לטמא את התרומה ואפ"ה אין הנזיר מגלח עליהן:

רבי ירמיה בעי. לענין מאי קאמר רבי יוחנן דתורה הן אצל תרומה אם לשרוף עליהן את התרומה הא קי"ל אפילו על ספק דבריהן שורפין כדתנן פ"ד דטהרות על ששה ספיקות שורפין את התרומה ספק בית הפרס וספק ארץ העמים כו' ומכ"ש סככות ופרעות דספק דאורייתא הוו:

אם ללקות. האי אם כמו אלא כלומר דודאי ללקות קאמר אם אכל תרומה בטומאת הגוף שנטמא בסככות ופרעות לוקה וכן נמי אם נכנס למקדש דחד דינא אית להו:

ופליג על רבי ירמיה. דמפרש דברי רבי יוחנן ללקות והא תנינן במתני' דלקמן כל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה על ביאת המקדש וכן נמי אין לוקה עליה בתרומה:

רובדי אילן שיש בהן ארבעה על ד'. ומאהילין על הטומאה הנזיר מגלח עליהן דהאי אהל מעליא הוי:

ידו אחת בצד זו וידו אחת ברובד אין הנזיר מגלח. כלומר אם הטומאה תחת הרובד והנזיר עומד בחוץ והיינו דקאמר ידו אחת בצד זו' שאינו עומד תחת הרובד ואין הרובד מאהיל עליו אלא שידו אחת מלמעלה ברובד אינו מגלח עליו דמכיון דרחב ארבעה טפחים חזק ובריא הוא וחוצץ בפני הטומאה:

רבי יוסי בעי. עלה דרבי יוחנן אם חוצץ הוא בפני הטומאה יחוץ בפני טהרה ה"פ למאי דתנן בפ"ו דאהלות אדם וכלים נעשין אהלין לטמא אבל לא לטהר אהל הנסמך ע"י אדם וכלים לחשב אהל לטמא הכלים שתחתיו אפילו שלא כנגד הטומאה כאלו נתונים באהל המת אבל לא לטהר שאם הכלים ע"ג האהל טמאין דהואיל והוא נסמך ע"י אדם או ע"י כלים אע"פ שאין ראוים לקבל טומאה הן כדאמרינן שם שאפילו הנדבך שהוא האהל נתון ע"ג כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינם חוצצים בפני הטומאה ורבי אליעזר מטהר בתרווייהו דסבר נעשין אהל לטהר וחוצץ בפני הטומאה והיינו דמקשה רבי יוסי על דברי רבי יוחנן דס"ל דהרובד נעשה אהל להביא את הטומאה כדקאמר לעיל הנזיר מגלח והכא הוא אמר שאם ידו אחת ברובד אינו מגלח לפי שהוא חוצץ בפני הטומאה וממ"נ אם הוא אהל לחוץ בפני הטומאה יחוץ נמי בפני טהרה כדברי ר"א דקס"ד דרבי

יוסי שזה הרובד כאהל הנסמך ע"י אדם הוא מדקאמר ידו אחת ברובד ואם הוא אינו חוצץ בפני הטומאה אל יחוץ בפני טהרה כלומר ואם כדברי ת"ק דהתם ואינו חוצץ בפני הטהרה שהרי נעשה אהל לטמא א"כ אל יחוץ נמי בפני הטומאה ואפילו ידו מלמעלה ע"ג רובד הוא טמא שאינו חוצץ בפני הטומאה והלשון הפוך הוא והכי מיתפרשא אם הוא שאינו חוצץ בפני הטומאה אז שפיר הוי שאל יחוץ בפני הטהרה:

המת בבית והנזיר תחת המטה. מביא את הטומאה תחת המטה והנזיר מגלח ובשיש פותח טפח תחת המטה מיירי:

כל שכן המת תחת המטה והנזיר בבית שהנזיר מגלח גרסינן. וכדתנן פ"ד דאהלות ובכמה מקומות שדרך הטומאה לצאת מן הבית דרך הפתח לחוץ ואין דרכה להכנס ואם הטומאה בבית והנזיר תחת המטה טמא הוא מכ"ש כשהטומאה תחת המטה והנזיר בבית שדרך הטומאה לצאת:

המת והנזיר תחת כרעי המטה. שכרעי המטה מאהילין על הנזיר ועל הטומאה או תחת מעי הגמל שהוא רחב ומגין הוא או תחת מעי השקוף תחת רוחב השקוף שבבית או תחת מלתריות עצים המצוירים ועשוים כמין כיפה לנוי ולהגן אין הנזיר מגלח דקסבר רבי יוחנן כל אלו שנעשים להגן אינם חשובים אהלים להביא את הטומאה:

טהרו מתים. בתמיה שטהרת כל טומאת אהל בטומאת מת דקסבר כאהלים חשובין הן:

והנזיר בטריקלין. בחדר שלפנים מן הבית הנזיר מגלח וכ"ש כשהמת בטריקלין והנזיר בבית כדפרישית טעמא לעיל שדרך הטומאה לצאת:

רבי מנא בעי. על הא דקאמר רבי יוחנן כל שכן הוא דמתמה דמשמע דיותר מסתב' לומר שהטריקלין חשוב אהל להביא הטומאה לחוץ כשהטומאה בתוכו מלהמשיך הטומאה לתוכו כשהטומאה בתוך הבית והיינו דמקשי אם אהל לחוץ אם הטריקלין הוי אהל להביא את הטומא' לחוץ יהא אהל להמשיך הטומאה אצלה כשהיא בתוך הבית דמאי שנא ואמאי קאמרת דבזה כ"ש הוא:

אם אינו אהל להמשיך. הטומאה אצלה וכלומר דמשום הכי קאמר כ"ש בסיפא דברישא שהטימאה בתוך הבית לא הוי הטרקלין אהל להמשיך הטומאה לפי שאין דרך הטומאה להכנס א"כ קשיא תיפקע טומאה דאמאי באמת קאמרת בהא הנזיר מגלח הרי אין דרך הטומאה להכנס:

טומאה מחצי כותל ולחוץ הנזיר מגלח. בשהנזיר עומד מלמעלה מיירי כדתנן פ"ו דאהלות כותל המשמש את הבית ידון מחצה למחצה כיצד כותל שהוא לאויר שצדו אחד לאויר העולם וצדו אחד משמש לבית והטומאה בכותל אם היא מחציו כותל ולפנים

הבית טמא דהוי כאילו הטומאה בתוך הבית והעומד מלמעלן טהור דלאו כטומאה רצוצה חשובה דקי"ל טומאה רצוצה שאין לה אהל טפח בוקעת ועולה והא לאו טומאה רצוצה היא דכמונחת בתוך הבית חשבינן לה ואם הטומאה מחצי כותל ולחוץ לא הוי כמונח' בתוך הבית והבית טהור והעומד מלמעלן טמא דכיון דלאו מונחת באהל היא הוי לה טומאה רצוצה ובוקעת ועולה עד לרקיע וקמ"ל רבי יוחנן דהנזיר מגלח אף על הטומאה רצוצה:

טומאה טמונה. בקרקעיתו של בית נזיר מגלח עליה דקי"ל אין חציצה לטומאה כדתנן פ' ט"ו דאהלות בית שחצצו בנסרים כו' טומאה בחצץ כלים שבבית טמאין כמו בכלי חרס המוקף צמיד פתיל דקי"ל צמיד פתיל לטהרה שאם הטומאה בבית מציל על מה שבתוכו ואין צמיד פתיל לטומאה שאם הטומאה בתוכו אין מציל מלטמא את הבית:

רוב בנינו. שתי שוקים וירך אחד ורוב מנינו קכ"ה אברים אם אין בהן רובע הקב אין הנזיר מגלח אפי' על מגען ועל משאן:

באמת. הא דקתני במתני' כדרבי אליעזר הוא דאמר בפ"ק דתרומות כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני הוא:

יפלו כי טמא נזרו. טעמא דמתני' מפרש דקתני מתחיל ומונה מיד אבל אלו הימים אין עולין לו דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו מכאן שטמאין נופלין הן כלומר כל ימים שטמא בהן ובאיזו טומאה שהיא אין הימים האלו עולין לו מן המנין:

ויסתור. נמי את הקודמין אם אין עולין לו ומשני אין לך סותר אלא ימי המת בלבד ימים שהן של טומאת המת ממש דכתיב וכי ימות מת עליו עד שיטמא מטומאות שהן מעצמו של מת:

ולא יעלו. קאמרת ואימי ספרו דמתני' קאי דקתני ימי ספרו אין עולין לימי נזירות ואמאי לא יעלו נימא ק"ו ומה אם ימים שעושין משכב ומושב והן ימי הסגר דמצורע מוסגר מטמא משכב ומושב כמו המוחלט ואת אמר עולין כדקתני במתני' ימי הסגרו של מצורע עולין לו:

ימים שאין עושין משכב ומושב. והן ימי ספירו שאחר שגלח תגלחת הראשונה של החלט שוב אינו מטמא משכב ומושב כדתנן פי"ד דנגעים גלח תגלחת הראשונה וטבל טהור מלטמא בביאה ובמשכב ומושב ואינו מטמא אלא כשרץ אינו דין שיעלו לו לימי נזירותו ומה חמית מימר שאינם עולין:

גדל פרע שער ראשו. כתיב ימים שיש בהן גדול שער והן ימי הסגירו שעדיין לא גלח עולין לו אבל ימים של העברת שיער והן ימי ספרו אחר שגלח תגלחת הראשונה אין עולין לו:

עד כדון בימי ספרו. לא שמענו מטעם זה אלא ימי ספרו שאינם עולין לו בימי גמרו מנין שאין עולין דהרי נמי עדיין לא גלח:

אל נא תהי כמת. מקיש מצורע בימי החלטו כמת מה ימי טומאת מת אין עולין אף ימי החלט אין עולין גרסינן. ולגי' הספר אפשר לפרש דהיינו הא דמקשי ר"ל להההוא חד בי רבי דאמר ליה ההיא מילתא דרבי יוחנן ולא קיבל משום דקשיא הכא את עביד לה הסגר דלמד מהאי קרא דאפילו ימי הסגר אין עולין לו דהתם תסגר כתיב והכא את עבד לה החלט דהא אמרינן במתני' דדוקא ימי החלטו וימי ספירו אין עולין אבל ימי הסגרו עולין ולמד החלט ממת:

לית יכיל. אין את יכול לומר כן ובודאי מעולם לא אמר רבי יוחנן הכי והאי קרא לדרשא אחריתא אתיא דאמר רבי יוחנן בשם ר' ינאי אל נא תהי כמת וכתיב בה תסגר שבעת ומים מה ימי המת שבעה אף ימי הסגר שבעה כלומר דה"ק אהרן למשה אל נא תהי כמת שתהא צריכה הסגר שבעה כמו ימי טומאת המת שהן שבעה ולהאי מילתא אתיא ולא לשום היקישא כדקאמרת בשם רבי יוחנן:

הלכה ד

מתני' **חייבין עליה על ביאת מקדש**. אם נטמא באותה טומאה ונכנס למקדש או אכל קדשים קודם שטהר מטומאתו חייב עליה כרת אם היה מזיד או קרבן עולה ויורד אם היה שוגג:

לא תהא זו קלה מן השרץ. שחייבין עליו על ביאת מקדש כדכתיב או בנבלת שרץ טמא. ומלתא דר"מ ליתא שהרי מגע ומשא של עצם כשעורה שהוא קל שאינו מטמא באהל הנזיר מגלח עליה כדתנן במתני' ורביעית דם שהיא חמור' שמטמא באהל אין הנזיר מגלח עליה:

אין דנין כאן מק"ו. שאין דנין ק"ו על דבר שהוא הלכה למשה מסיני שעצם כשעורה אינו כתוב בתורה אלא הלכה הוא ואין דנין ק"ו מהלכה והן הן דברי ר' אליעזר והן הן דברי רבי יהושע שאמר אלא כך אמרה הלכה:

גמ' **תמן תנינן**. בריש אהלות שנים טמאין במת כדמפרש ואזיל:

כיצד שני בני אדם. כלומר מהו שנים טמאים במת:

הנוגעין במת. אדם הנוגע במת טמא טומאת שבעה כדכתיב הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים לפי שהוא נעשה אב הטומאה שהמת אבי אבות הטומאה הוא:

ואדם הנוגע בו טמא טומאת ערב. דכתיב והנפש הנוגעת תטמא עד הערב לפי שהוא נעשה ולד הטומא' וכל ולד הטומאה אין בו אלא טומאת ערב והתם מפרש ואזיל כיצד שלשה כלים הנוגעים במת וכלים בכלים טמאין טומאת שבעה שהכלים הנוגעים במת הרי הן כמת עצמו דכתיב בחלל חרב או במת חרב הרי הוא כמת ולאו דוקא כלי מתכות אלא דהוא הדין לשאר כל הכלים והשלישי הנוגע בהן בין שהוא אדם בין שהן כלים טמאים טומאת ערב. כיצד ארבעה כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאין טומאת שבעה לפי שהכלים הנוגעים במת הרי הן כמת עצמו ואדם הנוגע בהן כנוגע במת עצמו ומטמא לבגדים טומאת שבעה כדדריש בספרי פ' חקת הרי הוא אומר וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם והתם וכל הנוגע בחלל כתיב ואפי' לא נגע אלא בכלי שנגע במת מטמא בגדים טומאת שבעה והרביעי הנוגע בהן בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב:

וכולהון תורה הן אצל תרומה. כל הני דקחשיב במתני' דטמאין טומאת שבעה ומטמאין להנוגע בהן טומאת ערב לא אמרו אלא אצל תרומה וה"ה קדשים דדוקא לתרומה וקדשים ולמנות בהן ראשון כו' הוי טומאתן מן התורה:

אבל על ביאת המקדש אינו חייב. כרת אלא על שני שנגע בראשון כלומר על הנגיעה שהיא שניה מן המת והיינו אדם השני שנגע בראשון שנגע במת שזה אדם השני הוא ראשון לטומאה מדין תורה לחייב נמי על ביאת מקדש כדכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא קראו הכתוב לאדם השני הנוגע בראשון יטמא אבל הנוגע בכלים שנגעו באדם שנגע במת או הנוגע באדם שנגע בכלים שנגעו במת אע"פ שיש לזה דין ראשון לטומאה כדלעיל פטור הוא על ביאת המקדש מפני שהוא שלישי לנגיעה מן המת:

מה טעם. דכתיב ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה וגומר כי את מקדש ה' טמא הטעון חטוי חייב על ביאת המקדש כלומר דקרא הכי מתפרש איש אשר יטמא שמי שטעון חיטוי והוא אדם הנוגע במת והנוגע בו הוא דחייב על ביאת מקדש אבל אם נטמא במי שאין טעון חיטוי לא:

התיבון. על טעמיה דרבי יוחנן הרי אדם הנוגע בכלים הנוגעים במת דטעון חיטוי הוא שהרי הכלים הן כמת עצמו ואדם הנוגע בהן טעון חיטוי ולדידך דאמרת אינו חייב אלא על השני שנגע בראשון ואם כן שוב אין אדם הנוגע בזה שנגע בכלים שנגעו במת

חייב על ביאת מקדש שהרי הוא שלישי לנגיעה ואמאי והא זה השלישי נגע בעי שטעון חיטוי הוא:

אמר רבי אבין בר חייה בטומאת איש באיש. מיירי קרא כדכתיב ואיש אשר יטמא ולא בטומאת איש בכלים:

מילתיה דרבי אבין בר חייה אינו חייב אלא על הראשון בלבד. כלומר דהש"ס מפרש להא דרבי אבין דלא תימא דאתא לפלוגי בין טומאת איש באיש ובין טומאת איש בכלים דטומאת איש בכלים אפילו השלישי לנגיעה חייב מפני שהוא נגע במי שטעון חיטוי ולפיכך קאמר דלא היא אלא למילתיה דרבי אבין נמי לעולם אינו חייב אלא על הנוגע בראשון ואפילו בטומאת איש בכלים דמאחר דגלי לן קרא שאילו אדם באדם אינו חייב אלא על הנוגע בראשון בלבד וכא והוא הדין הכא באיש בכלים אינו חייב אלא על הנוגע בראשון בלבד דתו לא מחלקינן דכל היכא שהוא שלישי לנגיעה פטור על ביאת מקדש אע"פ שנגע במי שהוא טעון חיטוי והא דקאמר לא בטומאת איש בכלים על משמעות הקרא קאי דלא איירי בהכי ולא צריך למעוטיה דאיש בכלים ממילא אימעוט הנוגע בו מדהוי שלישי לנגיעה:

אמר רבי יוסי והוא שטבל. רבי יוסי פליג דהא דהשלישי בנגיעה פטור על ביאת מקדש בשטבל דוקא ועל טומאת איש בכלים קאי שנגע באדם שנגע בכלים שנגעו במת דזה השלישי בנגיעה הוי ראשון לטומאה לענין תרומה וקדשים כדלעיל אלא דעל ביאת מקדש פטור הוא לרבי יוחנן וקאמר רבי יוסי דוקא בשטבל ולא העריב שמשו דמיהת קלישא ליה טומאתו אבל אם לא טבל הרי הוא בטומאתו כדרבי:

אמר רבי אילא הוא עצמו שנגע במת חייב. ה"פ לאו דרבי אילא קאמר דדוקא הנוגע במת הוא דחייב על ביאת מקדש אבל אדם הנוגע בו פטור דהא ליתא דהא טמא מן התורה הוא דכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא ועוד דלפי זה לא שייכא הא דלקמיה אלא דה"ק הא דמחייב הטעון חיטוי לאדם הנוגע בו על ביאת מקדש דוקא אם הוא עצמו שנגע במת ולאפוקי אם הם כלים הנוגעים במת שוב אין אדם הנוגע בהן חייב על ביאת המקדש אע"פ שהוא שני לנגיעה ופליג על ר' יוחנן דמחייב לעולם להשני לנגיעה ואפילו הוא מחמת כלים כדלעיל:

אמרה ואמר טעמא. רבי אילא אמרה למילתיה והוא בעצמו פירש הטעם דכתיב ואיש אשר יטמא בטומאת איש הוא דמשתעי קרא דוקא אם איש נטמא במת מטמא לאדם הנוגע בו לחייבו על ביאת מקדש:

ופריך והוא שלישי. כלומר אם בטומאת איש נימא נמי אם נטמא באיש שנטמא בכלי שנגע במת דנמי טומאת איש היא דמאי שנא איש אשר נטמא במת הוא אב הטומאה ומאי שנא איש אשר נטמא בכלי שנטמא במת נמי אב הטומאה הוא ומעתה נרבה אפי שלישי לנגיעה דטומאת איש מיקריא:

כדאמר רבי אבון בר חייה. כלומר דמשני דרבי אילא נמי מדייק הכתוב כרבי אבון אבל לא כטעמיה דאלו רבי אבון לפרושי מילתיה דרבי יוחנן קאמר ולמעט השלישי לנגיעה אבל השנים הראשונים לעולם חייבין ואפי' נגע בכלים שנגעו במת כדפרישית לעיל ורבי אילא ה"ק דקרא לא איירי כלל בטומאת איש בכלים ואפי' הוא שני לנגיעה אלא בטומאת איש באיש דוקא דבזה השני נמי חייב אבל אם נגע בכלים שנגעו במת פטור:

תניי תמן. בתוספתא דכלים פליג על רבי אילא כלי שחציו מן החלמא גריס התם והכי איתא שם החלמא והגללים שטרפן זה בזה ועשה מהן כלים חלמא הוא טיט הדבוק בלובן ביצה מלשון אם יש טעם בריר חלמות והוא מקבל טומאה כדין כלי חרס והגללים אין מקבלין טומאה אם רוב מן הטמא טמא ואם רוב מן הטהור טהור מחצה על מחצה ר"א אומר שורפין עליו את התרומה ואין חייבין עליהן על טומאת מקדש וקדשיו. ומדייק הש"ס טעמא מפני שחציו מן האדמה אבל אם היה כולו חייב ומנו חייב לא הנוגע הוא דחייב דודאי על הנוגע באלו כלים שנגעו במת קאמר דחייב על ביאת מקדש וקשיא על רבי אילא לאו שני שנגע בראשון הוא ע"י כלים ואפ"ה קתני דחייב:

תיפתר בשזרקו. אדם שזרק הכלים עצמן למקדש הוא דחייב:

אי בשזרקו בדא תניי. בת"כ בהאי פרשתא על רחיצת גופו ענוש כרת ועל כיבוס בגדיו בארבעים וקס"ד דה"ק אם אדם טמא נכנס למקד' קודם שטבל חייב על גופו כרת ועל בגדיו שהכניסן עמו חייב מלקות דמשמע אבל המכניס את הבגדים לבדן פטור:

ומשני משום מכניס כלים טמאים במקדש. קאמר דחייב ועל כיבוס בגדיו מילתא אחריתא היא ולא בשנכנס הוא עם הבגדים מיירי אלא אם הכניס בגדים טמאים קאמר ולעולם בשזרקו:

אוף אנן תנינן הדא מסייע להדין תנייא קדמייא. נראה דעל רבי אילא קאי וקרי ליה תנייא קדמייא משום דרבי זריקא פליג עליה ורמי עליה מהאי ברייתא דפליגא עליה דרבי אילא וקאמר רבי אלעזר דאנן תנינן במתני' מסייע לרבי אילא דאדם הנוגע בכלים שנטמאו במת אינו חייב על ביאת מקדש וה"פ דהא תנינן כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה הוא דחייבין על ביאת מקדש:

ראשון שהנזיר מגלח עליו חייבין עליו על ביאת מקדש. חייב השני הנוגע בראשון על ביאת המקדש וכלומר דממתני' שמעינן דלעולם אינו חייב על ביאת מקדש אא"כ נגע בזה שהנזיר מגלח עליו אם נטמא כיוצא בו והיינו באדם הראשון שנגע במת שהנזיר מגלח ג"כ דוקא בשנטמא במת עצמו וכן אם נגע בזה שנטמא במת חייב על ביאת מקדש:
שני שאין הנזיר מגלח עליו. כלומר אבל אם הנגיעה הוא באדם השני מנגיעת המת והיינו אם נגע באדם שנגע בכלים שנטמאו במת שאע"פ שלענין דין תרומה וקדשים הרי הוא כמו הראשון שנגע במת אפ"ה זה הנוגע בו אינו חייב על ביאת מקדש שהרי אין הנזיר מגלח כשנגע שכלים שנטמאו במת כדקתני במתני'. וזהו דקרי ליה ברישא ראשון ובסיפא שני משום דבטומאת אדם באדם משכחת לה שנגע בראשון שנגע במת אבל בטומאת אדם בכלים לעולם זה הראשון שני לנגיעה הוא. וכללא דמתני' הכי מיתפרשא כל טומאה מן המת שיש בה גלוח נזיר דהיינו באדם שנטמא במת חייבין עליו על הנוגע בי על ביאת מקדש הואיל דמצינו בכיוצא בזה שהנזיר מגלח אם הוא עצמו נגע במת וכל טומא' שלא מצינו שהנזיר מגלח עליה והיינו אם ע"י כלים שנגעו שמת דלא משכחת בה גלוח נזיר אין הנוגע הזה חייב על ביאת המקדש והיינו כדרבי אילא:
ומשני רבי יוחנן. דהאי כללא דמתני' לא קאי אטומאת נגיעה כלל אלא לטומאות הפורשות מן המת נצרכה והיינו רביעית דם רובע עצמות שאין הנזיר מגלח וכו':
וחצי לוג עצמות. לאו דוקא אלא חצי קב:
הוינן סברי מימר מה פליגי. רבי יוחנן ורבי אילא לענין השני הבא מטומאת אדם בכלים אלא בקרבן אם נכנס למקדש בשוגג אבל במזיד ולמלקות לוקין אפילו על השלישי אפילו על הרביעי לנגיעה דעדיין ראשון לטומאה מקרי כשהנגיעות ע"י כלים שנטמאו במת הן וכדקתני במתני' דאהלות דלעיל:
ופליג על רבי ירמיה. שהרי שנינו כל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אין חייבין עליה ומשמע שאין חייבין עליה כלל לא קרבן ולא מלקות:
אמר רבי יוסי בר בון. דממתני' לא תיקשי מידי שהרי רבי ינאי ורבי יוחנן בעצמן פירשו דהאי כללא לענין טומאות הפורשות מן המת אמרו ולא לטומאת נגיעה דלא איתמר בהאי כללא:
סליק פירקא בס"ד

פרק ח

הלכה א

מתני' **שני נזירין שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא**. ומיירי שהן שותקין כדאמר בגמרא דאי במכחישין אותו עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא:

מביאים קרבן טומאה וקרבן טהרה. בשותפות לאחר שמנו לנזירותן וגלחו ואומר אחד מהן אם אני הוא וכו' ועדיין אינם מותרין לשתות ביין לפי שכל אחד מהן בספק נזיר טמא הוא ותגלחתו שגלח תגלחת טומא' היתה אלא חוזרין וסופרין ל' יום:

וסופרין שלשים יום. וכגון שנדרו שניהם נזירות ביחד לסתם נזירות או שנדרו שניהם ביחד ופירשו נזירותם לזמן קצוב חוזרין ומונים הזמן הקצוב לנזירותם ומפרישין קרבן טהרה בשותפות:

ואומר. אחד מהן אם אני הוא הטמא קרבן טומא' שנעשה כבר שלי וקרבן טהרה שנעשה כבר שלך וזה קרבן טהרתי ואם אני כו' ומעכשיו מותרין לשתות ביין ולהטמא למתים:

יבקש אחד מן השוק. שידור כנגדו להיות נזיר כמו זה שמת ויאמר לו אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ולאחר שלשים יום מותר אתה לגלח ולשתות ביין ואם טהור הייתי וחבירי טמא הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום:

וסופרין שלשים. מעכשיו ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה בשותפות ויאמר לאותו שהביא מן השוק אם אני הוא הטמא הרי קרבן הטומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אני הוא הטהור ועדיין לא חלה עליך נזירות עד לאחר שלשים הרי קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וחטאת העוף שמביא על הספק אינה נאכל' ועדיין אסורין לשתות ביין עד שחוזרין וסופרין שלשים ומביאין קרבן טהרה בשותפות:

ואומר אם אני. שהייתי טמא וקרבן טומאה היה שלי וקרבן טהרה היה שלך זה של עכשיו קרבן טהרתי ואם אני הוא הטהור ואותו שמת היה טמא וקרבן טהרה היה שלי וקרבן טומאה היה בספק הרי זה קרבן טהרתך ומכאן ואילך מותרין ביין ולהטמא למתים:

מי שומע לו. לזה שידור כנגדו בנזיר אלא משלים נזירותו ויביא חטאת העוף בספק שהיא באה על ספק טומאה ועולת בהמה מקרבן נזירות טהרה עמה ושאר קרבנות אינו צריך להביא לאלתר שהרי עדיין אסור לשתות ביין ולהטמא למתים עד לאחר שלשים יום השניים:

ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי. של קרבן טומאה ועולה זו לנדבה דנזיר טמא לא מייתי עולת בהמה ואם טהור אני העולה זו מחובתי והחטאת בספק ואינה נאכלת וחוזר וסופר שלשים יום ומביא קרבן נזירות טהרה בלבד החטאת והעולה והשלמים:
ואומר אם טמא הייתי העולה ראשונה נדבה וזו חובה עם שאר קרבנותיי ואם טהור אני הרי העולה ראשונה חובה וזו נדבה ואלו שאר קרבנותיו:
נמצא. אתה אומר שאם טהור היה שמביא קרבנותיו לחצאים שהרי בתגלחת הראשונה הביא קרבן עולת בהמה ועכשיו מביא חטאת והשלמים:
אבל הודו חכמים לדברי בן זומא. דמה בכך ואין לחוש אם מביא הוא קרבנותיו לחצאין והלכה כבן זומא:
גמ' **ולא סוף דבר**. לאו דוקא קאמר במתני' שמאמינין לאחד שאמר ראיתי שנטמא אחד מכם אלא אפילו בעיקר נזירות נמי נאמן הוא שאם אומר יודע אני שאחד מכם נזר ואיני יודע איזה הוא שניהם נוהגין נזירות על פיו ומתני' דנקטה להאי גוונא לאשמעינן היאך נוהגין הן בקרבן טומאה וקרבן טהרה:
בשאינן מכחישין אותו. והא דאחד נאמן בשהן שותקין ואין מכחישין אותו אבל אם מכחישין אותו לא בדא אמרו נאמן דעד אחד בהכחשה לאו כלום הוא:
היו שניהם מכחישין. היו שנים מעידין והן מכחישין אותם:
יבוא כהדא. דפלוגתא דר"מ ורבנן היא אם הכחשה נגד שני עדים הוי הכחשה או לא:
טהור. דהוי עד אחד בהכחשה:
שניהן נאמנין ממנו. דהכחשה נגד בי תרי לאו הכחשה היא:
הוא נאמן ע"י עצמו. כדמפרש טעמא לקמן:
כיני מתניתא. כן היא המתני' דחכמים נמי כרבי יהודה ס"ל בטומאה ופליגי על ר"מ ורבי יוחנן קאמר דלא גרסינן במתני' וחכמים מטהרין אלא רבי יהודה לחודיה הוא דפליג על ר"מ ואין חכמים מודים לו בטומאה כדלקמן:
מיליהון דרבנן. רבי גוריון ור"י בן חנינה מסייעין לרבי יוחנן דאין חכמים מודים לרבי יהודה בטומאה דאינהו מפרשי לרבי יהודה דלא תימא בין בטומאה ישנה בין בטומאה חדשה קאמר וטעמיה משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש דהא ליתא דלא אמר אלא בטומאה ישנה שאמרו לו אתמול נטמאת והיום נגעת בטהרות וטעמא דבהא איכא מיגו שיכול לומר נטמאתי ונטהרתי והלכך אפילו אמר לא נטמאתי נאמן דמתרצינן דיבוריה מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל בטומאה חדשה שאמרו לו בשעת שנטמאת נגעת בטהרות אינו נאמן דליכא מיגו והיינו דמסייע לרבי

יוחנן דמשום הכי אין חכמים מודים לר"י בטומאה דאינהו סברי דמיגו בטומאה לא אמרינן כדמסיק:

ותני כן הדבר על אכילת חלב. דבהא חכמים מודו לרבי יהודה שאם שנים אמרו לו אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי והוא הדבר על ביאת המקדש שאם אמרו לו נטמאת ונכנסת למקדש והוא אומר לא נכנסתי שהוא נאמן דבהני איכא מיגו שהן בני קרבן ואם ירצה לומר מזיד הייתי באכילת חלב ובכניסה למקדש פטור הוא מקרבן הלכך נאמן אבל בטומאה גרידתא דליכא קרבן אין חכמים מודים לו:

ויודון ליה בטומאה. גרידתא נמי דהא איכא מיגו דטבלתי:

מפני טומאת נזיר. משום דאשכחן בחד דוכתא דאפילו בטומאה גרידתא איכא קרבן וליכא מגו שהרי בנזיר שאומרים לו שנטמא והוא אומר לא נטמאתי אינו יכול לומר טבלתי שהן אומרים לו היכן קרבנך שהבאת על הטומאה ומזיד נמי לא שייך בנזיר שהנזיר חייב בקרבן טומאה על המזיד כשוגג כדדריש לקמן בפתע לרבות המזיד ומכיון דמצינו בשם טומאה דליכא מיגו לפיכך אין חכמים מודים לרבי יהודה בטומאה כלל ואפילו בטומאה ישנה דלא פלוג עבדי רבנן בטומאה:

שאין אומר לו. כלומר לאו שיכולין לומר לו:

ויודון ליה. חכמים לרבי יהודה בתרומה שאם אמרו לו אכלת תרומה ולחייבו בחומש והוא אומר לא אכלתי דנאמן דאיכא מיגו דאיבעי אמר אכלתי במזיד ואין מזיד משלם חומש דאיש כי יאכל קדש בשגגה כתיב:

עד כאן קשי ר' חנינה. שדקדק והקשה במה דחכמים מודים לר"י ובמאי שאינם מודים לו וס"ל דאין חכמים מודים לרבי יהודה בנזירות ור' מנא שמע לה מן הסיפא ודקדק באיזה דבר דחכמים פליגי על ר"י וס"ל דבנזירות חכמים מודו לרבי יהודה דנאמן:

אמרו לו אם ירצה לומר מזיד הייתי. ברישׁ פ"ג דכריתות גבי פלוגתא דר"מ ורבנן שנים אומרים אכל חלב והוא אומר לא אכלתי ר"מ מחייב וחכמים פוטרין שאם ירצה יכול לומר מזיד הייתי ופטור מקרבן:

בשפחה חרופה מה אית לך. למימר אם שנים אמרו לו בעלת שפחה חרופה והוא אומר לא בעלתי דמי נימא דאינו נאמן דהא ליכא מיגו דבין בשוגג בין במזיד חייב בקרבן כדדריש התם בפ"ב דכתיב ונסלח לו מחטאתו אשר חטא לעשות המזיד כשוגג:

שיכול לומר. אפ"ה מיגו איכא דמאי לא בעלתי דקאמר היערתי אבל לא גמרתי הביאה ובשפחה חרופה אינו חייב אלא על הגמר ביאה דשכבת זרע כתיב:

כיי דאמר רשב"ל. אי נמי כהאי דאמר ר"ל שיכול לומר נאנסתי מפני כשפים שעשאת לי להיות עמה ואונס אפילו בשפחה חרופה פטור:

בנזירות מה איתי לך. למימר מאי מיגו איכא דבין שנטמא בשוגג או מזיד או אנוס חייב בקרבן דכתיב בפתע פתאום ודרשינן בפתע לרבות השוגג כדכתיב אם בפתע בלא איבה הדפו בפתאום לרבות המזיד והאנוס אונס דכתיב ויאמר ה' פתאום מזיד דכתיב פתאים עברו ונענשו:

תנאי היה בלבי. יכול הוא לומר בשעה שנזרתי היה תנאי בלבי לכשאטמא תפקע ממני נזירותי למפרע אי נמי תחול עלי נזירות אחרת דמכל מקום לא נתחייב בנזירות עד עכשיו כלומר שלא נתחייב בקרבן על נזירות עד עכשיו שהרי אמר תנאי היה וכו':

בשבועות מה איתי לך. אם שנים מעידין אותו שנשבע בשבועת העדות או בשבועת הפקדון והוא אומר לא נשבעתי מאי מיגו איכא דבין בשוגג בין במזיד חייב בקרבן כדאמרינן בפ"ג דשבועות בכלן נאמר ונעלם ובשבועת העדות לא נאמר ונעלם לחייב על המזיד כשוגג ושבועת הפקדון גמר תחטא תחטא משבועת העדות:

תניי בדברים אין תניי בשבועות. כלומר ותנאי נמי ליכא למימר דתנאי שייך בדברים שמקבל עליו א"נ תניי בנדרים וכן הוא במסכת נדרים אבל בשבועות אינו יכול לומר בלבי היה לדעת אחרת שהרי לא על דעתו משביעין אותו:

ואתייא כהאי דאמר רבי בא. תירוצא היא כלומר דאפ"ה איכא מיגו בשבועות כהא דאמר רבי בא בשני רב יהודה בשוגג בקרבנה ובמזיד בקרבנה שמזיד הוא על הקרבן שיודע שחייבין עליה קרבן אי נמי בשוגג הוא על הקרבן שיודע ששבועה זו אסורה אבל אינו יודע שחייבין עליה קרבן בהא אמרינן מזיד ושוגג אחד הוא לקרבן:

אבל אם אמר סבור הייתי שאין זו שבועה. שלא הייתי יודע כלל אם זו שבועה היא או כסבור הייתי שאיני יודע עדות לזה פטור דמקרי אנוס בשבועה והלכך אשכחן נמי מיגו בשבועה לפטור מקרבן:

הא כל אילין מילייא לא מצי תנייה. הרי אלו הדברים שאמרנו לא מצי למיתני בהנך דלא מודו ליה רבנן לרבי יהודה דודאי מודו ליה דבכל הני איכא מיגו ואפילו נגד שני עדים נאמן הוא:

וכא מצי תנייה. אלא דהני דחשיב לקמיה הוי מצי למיתני הכא דבהו לא שייכא הכחשה:

מה דרבי יוסי אמר. בפרק מי שקינא לאשתו דאם אחד אמר פלוני אכל חלב והתריתי בו לאו כלום הוא אבל אם אמר לו חלב הוא ואח"כ התרו בו שנים אל תאכל חלב זה ואכל לוקה דבכה"ג לא שייכא הכחשה דאף ע"ג דעיקר עדותו. לא בעד אחד הוא מ"מ

כיון שעד אחד נאמן באיסורין כשאמר לו זה חלב הוא לוקה אח"כ ע"פ שנים ואינו יכול להכחיש ולומר לא חלב הוא זה וכן בנזיר כיון שכבר נהג נזירותו על פי אחד תו לא מצי להכחישו ולוקה כשנטמת ע"פ שנים אע"ג דעיקר עדותו באחד הוא וכן בהא דרבי מנא וכלומר דהש"ס רבותא קמ"ל דלפעמים אפי' בעדות אחד לא שייכא הכחשה:

ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה. קתני במתני' הדא דוקא בשעומדין בסוף הנזירות אבל אם בתוך הנזירות ממתינין לו עד סוף הנזירות ואז מגלחין ומביאין וקא משמע לן דלא תימא הואיל דבלאו הכי צריכין לחזור ולספור ימי הנזירות מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה מיד קא משמע לן:

בשהיה זה נזיר שלשים. ודוקא בשהיו נזירין שניהן בשוה דאז מגלחין יחד אבל אם היה אחד מהן נזיר מאה ממתין זה עד מאה ומגלחין ומביאין קרבן בשותפות:

ניטמא באותן הימים. שהוא ממתין ונמצא שהוא סותר מה דינן:

א"ל כמי שחבירו מבקש לו מאחד מן השוק. הרי זה דומה לדין דמת אחד מהן דקתני בסיפא שיבקש לו אחד מן השוק שידור כנגדו וצריכין לספור שני פעמים שלשים מפני שהוא ספק אם הוא נזיר מיד או לאחר שלשים והכא נמי כשנטמא אחד מהן צריך לחזור ולספור שלשים ואז מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה בשותפות וחוזרין וסופרין שלשים ומביאין קרבן טהרה:

שתה יין. אסיפא דמתני' קאי שמבקש אחד מן השוק שידור כנגדו וצריכין לספור שני פעמים שלשים ואם זה שתה יין בתוך שלשים הראשונים לוקה גרסינן שהרי ממ"נ אסור לשתות ביין אם טמא היא עדיין לא השלים נזירותו וצריך לחזור ולספור שלשים יום ואם טהור הוא עדיין לא הביא קרבנותיו עד לאחר שלשים וכל זמן שלא הביא קרבן אסור בכל והתראת ודאי היא ולוקה:

בתוך שלשים יום האחרונים אינו לוקה. דספק הוא שמא טהור היה ואחר ספירת שלשים הראשונים שהביאו קרבן כבר עלה לו בשביל קרבן טהרה ומותר לשתות ביין או שמא טמא היה וצריך עוד שלשים ועד שיביא קרבן טהרה ולפיכך אינו לוקה:

הבא מן השוק. ששתה אינו לוקה לעולם דבכל חד מאלו השלשים התראת ספק אצלו דלא ידעינן אם חבירו הוא הטמא ונזיר מיד הוא או אם חבירו הטהור ואינו נזיר אלא בשלשים האחרונים:

עד כדון. שאמרנו שאינו לוקה לא על הראשונים ולא על האחרונים בשהתרו בו על הראשונים בפני עצמן ועל האחרונים בפני עצמן דלאו התראה היא כלל:

התרו בו על שניהם. של השלשים ימים כאחד שאמרו לו אל תשתה באלו הימים פלוגתא דר"י ור"ל היא דלר"ל בכה"ג נמי התראת ספק מיקריא:

אם לעכשיו ואם לאחר זמן. לאחר ל' אומרים לו זו לעכשיו וזו לאחר זמן כלומר שצריך לנהוג שתי נזירות מספק ומביא קרבן אחד על השתים:

בתוך שלשים ימים הראשונים לוקה. דהא עדיין לא נהג בנזירות וממ"נ חדא הוא דמיחייש אבל שתה בתוך האחרונים אינו לוקה דספק הוא דשמא כבר קיים נזירותו בשלשים שעברו. והיותר נראה דה"נ איפכא גרסינן בשלשים הראשונים אינו לוקה דשמא עדיין לא חלה הנזירות עליו עד לאחר זמן אבל בשלשים האחרונים לוקה שהרי עדיין לא הביא קרבן והיינו דפריך וחש לומר דאמאי לוקה בשלשים האחרוני' וניחוש דשמא הראשונים נזירות גמורה הוון ואלו האחרונים כבר לאחר נזירותו הן ומשני כל ימי נזרו כתיב לעשות ימים שלאחר מלאת כבתוך מלאת שכל זמן שלא הביא קרבן אסור בכל וממ"נ לוקה ואפי' הימים הראשונים היו לנזירותו שלא הותר עד שיביא קרבן:

ויביא קרבנות חציין. אדרבי יהושע דמתני' פריך דאמר נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין ומה בכך ויביא לחצאין:

שלא תנעול תשובה מבית הוועד. כלומר אף רבי יהושע לא אמר זה אלא כדי לחדד התלמידים שלא ימנעו מלהשיב בביהמ"ד ואפילו בדברים שיודעים שאינם משנה וישאו ק"ו בעצמן מרבי יהושע:

גי' הדפוס משובשת בכאן והגהתי כמו שהוא בפסחים ס"פ האשה. נזיר שנטמא בספק רה"י ואינו בפסח. ואינו יכול לעשות הפסח שאם יצטרך לגלח ולהביא קרבן טומאה יעבור זמן הפסח א"נ ואינו בפסח אלא בשאר ימות השנה משום דבנזיר אין חילוק ואגב דלקמיה נקט לה:

רבי הושעיא רבה אמר הנזיר מגלח. דכיון דק"ל ספק טומאה ברה"י טמא כודאי טומאה מחשבינן לה והנזיר מגלח עליה ואע"ג שידחה מקרבן פסח:

אין הנזיר מגלח. לעולם על ספק טומאה ברה"י:

דתנינן תמן. בסוף פרק דלעיל כל טומאה שהנזיר מגלח וכו' וכיון דעל ספק טומאה ברה"י אין חייבין עליה על ביאת מקדש ש"מ דאין הנזיר מגלח עליה:

יחיד שנטמא בספק רה"י בפסח רבי הושעיה אמר ידחה לפסח שני. דספק טומאה ברה"י כודאי טומאה הויא:

רבי יוחנן אמר משלחין אותו דרך רחוקה. כדי לפוטרו מפסח הואיל וספק טומאה היא וכהאי דא"ר יוחנן בנטמא טומאת התהום ובפסחים גריס בנטמא טומאת בית הפרס

ועיקר דאע"ג דנטמא ודאי הואיל ומדבריהן הוא כספק טומאה מחשבינן לה ומשלחין אותו בדרך רחוקה:

ציבור שנטמא בספק רה"י בפסח ר"י אמר יעשה בספיקן. יעשו קרבן פסח בספק טומאתן דהואיל והטומאה נדחית היא בציבור אפי' נטמאו בספק טומאה יעשו בספקן:

יעשה בטומאה. ומפרש הש"ס דאף ר' הושעיא רבה מודה שיעשו בספקן כלומר דלא תימא רבי הושעיא לקולא קאמר שאינם צריכין עוד להזהר מטומאה ודאית דלדידיה ספק טומאה ברה"י כודאי מיחשב וכמאן דנטמאו בטומאה ודאית דמי הלכך קמ"ל דבהא מודה הוא לרבי יוחנן ולא אמר רבי הושעיא יעשה בטומאה אלא לחומרין לענין שיעשו כלן בטומאה אפילו מיעוט הטהורין כמו פסח הבא בטומאה ונ"מ לחומרא שאין כאן פסח שני דקי"ל שאין עושין פסח שני אלא אם בא הראשון בטהרה אבל אם נעשה הראשון בטומאה אין שם פסח שני:

שכן מצינו שקיבלו אבותינו במדבר הזיית ערלים. בימי יהושע בפסח גלגל שהיו צריכין להזות עליהן שרובן טמאי מתים היו שנטמאו באבותיהן במדבר וקבלו הזייתן כשהן ערלים דכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון ובעשרה לא מהילי משום חולשא דאורחא וכדמסיק רב חסדא כמ"ד בי"א מלו ואם לא הזו עליהן כשהן ערלים לא משכחת לה ד' ימים עד י"ד כמשפט בין הזאת ג' להזאת ז':

ברם כמ"ד בעשירי מלו. לא היו צריכין למנות להזיית ערלים שבעשירי היו מזין הזאת שלישי ובי"ד הזאת שביעי:

מכל מקום לא מנו הזיית ערלים. רבי אבין פליג דאפילו כמ"ד בי"א מלו אין ראיה מכאן דמנו להזיית ערלים דס"ל פסח הבא בטומאה הוה:

והוכשרו הזיותיו. הכשירו אותו דס"ל ערל מקבל הזייה. איסטרטיות. ממונים ושומרי שערים היו בירושלים וערלים היו וטבלו לאחר מילתן ואכלו פסחיהן לערב דערל ישראל לד"ה טובל ואוכל פסחו לערב:

הלכה ב

מתני' **נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק**. ספק אם נטמא במת וספק אם הוא מצורע מוחלט:

אוכל בקדשים אחר ששים יום. אבל קודם לכן לא דספק מצורע הוא ועד שיביא כפרתו אסור לאכול בקדשים אבל משום ספק נזיר טמא לא מתסר לאכול בקדשים דלא מקרי מחוסר כפרה שאסור לאכול בקדשים אלא מי שהטומאה יוצאה עליו מגופו. ופרטי דיני דמתני' מפורשין היטב בגמרא:

גמ' **איזהו מוחלט מספק**. כלומר דלא תימא שהחליטו מספק דהא אין מחליטין על ספק צרעת אלא שנים שבאו אצל הכהן והחליט את אחד מהן ולא הספיק להחליט את השני עד שנתחלפו לו ואינו יודע למי מהם החליט כל אחד ספק מוחלט הוא:

הדא היא דתני רבי חייא. לפרושי המתני' דנזיר שהיה טמא בספק לאו בספק נזירות מיירי אלא שהיה נזיר ודאי וספק אם הוא טמא או טהור וכן מצורע ודאי היה אלא שהוא ספק אם הוא טמא או טהור שהספק אם החליטו או לא:

כיצד אמרו לו נזיר טמא אתה. ומפרש לה לכולה מתני' כיצד אמרו אוכל בקדשים אחר ששים ושותה יין ומטמא למתים אחר ק"כ יום דמיירי שאירעו לו אלו הספקות ביום ראשון של ימי נזירותו ולפיכך אומרים לו בתחלה שמא נזיר טמא אתה צא ומנה שבעה והזה ושנה עליך לטהר מטומאת עת:

וגלח והביא. כלומר שהרי אתה צריך לגלח תגלחת טומאה ולהביא קרבן:

מנה שבעה ורצה לגלח. אומרים לו נזיר טהור אתה ואין נזיר טהור יכול לגלח עד לאחר שלשים:

צא ומנה שבעה. כלומר אע"פ שמנית שבעה צא והשלימן לשלשים ובתוספתא גריס צא ומנה עשרים ושלשה להשלים שלשים:

מנה שלשים. ומותר בתגלחת ורצה לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואין נזיר טהור מגלח אלא על מיני דמים שצריך להביא קרבנותיו והשתא מפרש מה הוא מביא. ודין נזיר טהור ג' בהמות החטאת והעולה והשלמים ודין נזיר טמא חטאת העוף ועולת העוף וכבש לאשם ודין המצורע שתי צפרים בתגלחת הראשונה ולאחר ז' שמגלח תגלחת שניה מביא שלש בהמות החטאת והאשם והעולה ואם דל הוא מביא כבש לאשם וחטאת העוף ועולת העוף:

ה"ז מביא עולה ומגלח עליה חטאת העוף ומתנה עליה. שהרי תגלחת זו היא ספק תגלחת נזיר טהור וספק תגלחת נזיר טמא וספק תגלחת מצורע מוחלט ומביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור ואף על גב דדין נזיר טהור שלש בהמות החטאת והעולה והשלמים הא אמרינן לעיל בפ"ו אם גילח על אחד משלשתן יצא הלכך מביא עולה שיכול להתנות עליה וחטאת העוף שהיא באה על ספק משום ספק נזיר טמא. ואכתי לא מפרש משום ספק תגלחת מצורע עד לקמיה:

ומתנה עליה ואומר. אם נזיר טמא הייתי החטאת מחובתי ועולת בהמה נדבה ואם טהור הייתי עולה מחובתי וחטאת העוף בספק. ול"ג הכא מגלח את ראשו כו' עד לקמן לאחר כיצד וכן הוא בתוספת' שהרי א"צ כ"א שתי תגלחת של מצורע משום ספק כדלקמן:

כיצד עושין לו להחמיר. ומפרש מה צריך עוד להביא בתגלחת הראשונה משום ספק מצורע מוחלט:

מביא שתי צפרים דרור. כדין תגלחת חלוטו של מצורע וגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שהמצורע מגלח ועדיין אסור לאכול בקדשים דשמא מוחלט היה וטעון עוד תגלחת שניה של מצורע והבאת קרבנותיו לאחר שבעה ימי ספרו וזה אי אפשר לו לגלח סוף שבעה דשמא לא היה מצורע מוחלט אלא נזיר טמא היה ותגלחת זו בשביל תגלחת טומאה היתה וכדנקט הכלל במתני' דספק תגלחת מצורע אינו דוחה לאיסור תגלחת בימי נזירות והלכך צריך לחזור ולמנות עוד ימי נזירות טהרה שלשים יום:

ומביא עולת בהמה אחרת. לספק נזירות טהרה ומביא עוד חטאת העוף משום ספק תגלחת שניה של מצורע כדי להתירו בקדשים כדלקמן:

ומתנה עליה ואומר. אם נזיר טמא הייתי העולה ראשונה נדבה שלא היה מחויב אז להביא קרבן טהרה של נזיר וזו עכשיו חובה בשביל נזירות טהרה וחטאת העוף הראשונה שהקרבתי מאז היתה מחובתי ואם טהור הייתי העולה ראשונה חובה וזו נדבה וחטאת העוף היתה מספק ומגלח ראשו וזקנו כו' דשמא תגלחת שניה של מצורע היא:

ר"ש אומר למחרת הוא מביא אשמו. כדין המצורע שמביא למחרת יום תגלחתו אשמו ולוג שמן עמו ומתנה עליה ואומר אם טמא מוחלט הייתי הרי זה האשם והלוג מחובתי ואם לאו הרי הוא ספיקי ויהא לשלמי נדבה:

וישחוט בצפון כו'. כדין חומר האשם ובתוספתא מסיים לדברי ר"ש וסמיכה ונסכים ותנופה וחזה ושוק וזהו כדין חומר השלמים:

אבל חכמים לא הודו לר"ש. שאין להתנות בכך דשמא שלמים הן וממעט בזמן אכילתן ומביאן לידי נותר ואין מביאין קדשים לבית הפסול:

הביא חטאת בהמה אינו יכול. השתא מפרש מה הוא מביא בתגלחת שניה בשביל ספק מצורע להביא חטאת בהמה אינו יכול:

שאין לו חטאת בהמה. כלומר שמא אינו מחויב להביא חטאת בהמה של מצורע דשמא לא היה מצורע מוחלט ואין חטאת בהמה באה על ספק ולהביא חטאת העוף נמי אינו יכול שהרי קרבן עני הוא ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא כדתנן בפי"ד דנגעים:

כיצד יעשה יכתוב נכסיו לאחר. והרי הוא עני ויביא קרבן עני נמצא דלפעמי' העשיר מביא חטאת העוף ומתנה עליה ואומר אם מצורע טמא אני ה"ז חובתי ואם לאו הרי הוא ספק ועכשיו מותר לאכול בקדשים שהרי הביא כפרתו על ספק חלוטו ועדיין אסור

לשתות ביין ולהטמא למתים דשמא מוחלט היה ואלו שתי תגלחיות בשביל תגלחת מצורע היו והימים שמנה אין עולין לו לנזירותו:

שאין נזירותו עולה לו מתוך צרעתו. שהרי ימי גמרו וימי ספרו של מצורע אין עולין לימי נזירות וגרסינן הכא כיצד עושין לו כו' כמו שהוא בתוספתא ובספרי הדפוס נתחלפו השיטות. כיצד עושין לו. אחר אלו שתי תגלחות הראשונות:

כדברי בן זומא. עושין לו דאמר במתני' דלעיל שמתנה בספק נזירות טהרה וטומאה ומביא קרבנותיו לחצאין וה"ז מונה ל' יום ומביא עולת בהמה ומגלח עליה ומביא חטאת העוף בשביל ספק נזירות טומאה ומתנה עליה כו' ול"ג הכא ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו שהרי אלו תגלחות האחרונות בשביל ספק נזירות הן וטעות הדפוס הוא אגב גררא דלעיל:

מונה שלשים יום. לפי שעדיין ספק שמא שתי תגלחות הראשונות בשביל מצורע היה ותגלחת השלישית בשביל נזירות טומאה היתה ולפיכך צריך למנות עוד ל' יום ומביא עכשיו קרבנותיו שלמין כל הג' קרבנות של נזירות טהרה ומתנה עליהן ואומר אם טמא הייתי העולה ראשונה נדבה מה שהקרבתי בתגלחת השלישית נדבה היתה וזו עכשיו חובה ואם טהור הייתי העולה ראשונה חובה וזו נדבה:

והחטאת ספק. על שלש תגלחות ראשונות קאי שהחטאות ספקות היו דאע"ג דכבר התנה אגב גררא נסבה דעכשיו אינו צריך להביא חטאת העוף שהרי אין עומד עכשיו בספק נזירות טומאה אלא שלש בהמות של נזירות טהרה הוא דמביא ועל העולה הוא דמתנה בשביל עולה הראשונה שהביא:

שותה יין ומטמא למתים מיד. עכשיו אחר כל התגלחות הותר בכל ונמצא אוכל בקדשים אחר ששים יום ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום:

ה"ג כמו שהוא בתוספתא בד"א בזמן שנזר שלשים אבל נזר שנים עשר חדש אוכל בקדשים כו'. דכמו שהדין בנזירות סתם כן הדין בנזירות מרובה שאם אירע לו ספק טומאה וספק מוחלט בתחלת ימי נזירותו מגלח תגלחת הראשונה בסוף שנה ואוכל בקדשים לאחר ב' שנים אחר תגלחת שניה כו' כמו שפירשנו לעיל:

זו דברי בן זומא. שאינו צריך להביא בשביל ספק מוחלט אלא חטאת העוף עם עולת בהמה בשביל ספק נזירות כמו שנתבאר דס"ל דאין האשם מעכב:

אבל דברי חכמים לעולם הוא בחלוטו עד שיניף האשם. עד שיביא אשמו ולוג השמן להניף עמו כדין המצורע בימי טהרתו דס"ל האשם מעכב:

ר' ירמי' בעי. על זה שיניף האשם יהא זה בחליטו וכי בשביל תנופת האשם יהא זה עדיין בהחלטו וכי היכן מצינו שהתנופה מעכבת:

א"ל ר' יוסי למה לא. והרי מצינו כמה אשמות דוחין מפני ספקות שהן נדחין מחמת הספק וצריך להביא אשם אחר:

דתנינן תמן. בזבחים פ' התערובות אשם שנתערב בשלמים ר"ש אומר שניהם ישחטו בצפון ויאכלו כחמור שבהן לזכרי כהונה ליום ולילה א' כדין האשם וס"ל לר"ש דעל האשם נמי מתני ובעל השלמים נמי יוצא ידי שלמים שכל אחד קרב למי שהוא:

א"ל אין מביאין קדשים לבית הפסול. כדפרישית לעיל אלא שניהם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה ויפסיד המותר מביתו אלמא דלרבנן נדחין האשמות מפני הספק וצריך להביא אשם אחר וס"ל דאשם מעכב:

ויעשו לו תקנה ליינו. אמאי אסור לשתות ביין עד לאתר ששים יום ויעשו לו תקנה להתירו ביין דנהי דמספקא לן בתגלחות הראשונות אם עלו לו בשביל תגלחת נזיר הא קי"ל דאין תגלחת הנזיר מעכבתו לשתות ביין ולמה לא הקילו בו חכמים מספק וה"ה דשייכא האי קושיא לענין טומאה דכיון שנזרק עליו א' מן הדמים הותר בכל הוא אלא דלהטמא למתים לא שייך לשון תקנה גביה והלכך לא נקט אלא ליינו:

הראוי לבא אל פתח אהל מועד. בעינן יצא זה שאיני ראוי לבא בשביל ספק טומאה מעכבתו לשתות ביין כדאמרינן בעלמא כל שאין ראוי לבילה הבילה מעכבת בו:

והכא גרסינן הא דרבי זעירא בשם רבי יודן דלקמן דעלה שייכא. מתניתא אמרה כן דתנינן לעיל בפ"ו ר"ש אומר כיון שנזרק עליו א' מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין ולהטמא למתים אלמא ראוי לזרוק עליו בעינן דביה אין התגלחת מעכבת אבל אם אינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד ולזרוק עליו לא:

שערו מהו. בהנאה דקיימא לן שער הנזיר אסור בהנאה וזה שיש בו ספק תגלחת מצורע מהו שיהא שערו אסור בהנאה מספק:

רבי זעירא בעי. במאי פליגי אם במצורע שנזר שחל עליו ספק מצורע מוחלט קודם שנזר באותו יום או בנזיר שנצטרע פליגי ומפרש ואזיל הבעיא דאין תימר במצורע שנזר פליגי ובהא קאמר ר"ל שערו מותר דלא אתי איסור שער נזיר מספק וחל על תגלחת מצורע אבל בנזיר שנצטרע ד"ה אסור הואיל וכבר חל עליו איסור שער נזיר בתחלה או דילמא בנזיר שנצטרע פליגי ובהא אמר רבי יוחנן הא במצורע שנזר ד"ה מותר:

רבי ירמיה פשיטא ליה. בהא דלא פליגי אלא במצורע שנזר הא בנזיר שנצטרע ד"ה אסור גרסינן:

תגלחת מצוה מהו שתדחה לתגלחת הרשות מספק. תגלחת הרשות קרי לגלוח ראשו דהתגלחת גופה רשות היא ולא מצוה והתורה אסרה להקיף פאת הראש ולהשחית פאת הזקן כשהוא מגלח בתגלחת רשות ולתגלחת מצוה התירה התורה בנזיר להקיף פאת הראש ובמצורע להשחית נמי פאת הזקן ומיבעיא ליה אם מספק נמי דוחה:

נישמעינה מן הדא. דקתני לעיל מגלח ראשו וזקנו בתגלחות הראשונות ואמאי וחש לומר שמא תגלחת מצוה היית כלומר דניחוש לומר שמא נזיר טהור הוא ולא מצורע ואינו אסור אלא משום בל תשחת בתמיה הא אפילו בתגלחת הראשונה דליכא לאו דלא תקיפו עכ"פ משום בל תשחית הזקן הוא עובר ובתגלחת השניה אפילו אלאו דלא תקיפו הוא עובר אלא ע"כ דאפילו מספק הוא דוחה:

רבי זעירא כו'. ל"ג הכא ולעיל שייכא כדפרישית:

תיפתר בסריס. שאין לו זקן והוי מצי לאקשויי דהא אכתי בתגלחות האחרונות עובר הוא על לאו דלא תקיפו מספק אלא דעדיפא מינה פריך והא תנינן מגלח זקנו ואית לך מימר סריס:

לית לך אלא כדאמר רבי יעקב. כלומר דאין לך לתרץ אלא משום לאו דלא תקיפו הוא דלא חיישינן דמשכחת לה שאינו עובר כדר"י דאמר נטלן הפאות מלמטן למעלן אסור דוקא שנטלן בפני עצמן והקיף הפאות והדר מגלח הראש אבל גלח כל הראש והקיף הפאות לא דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה אבל משום השחתת הזקן אכתי ליכא לשנויי לך וע"כ דאפילו מספק דוחה:

לא שנייא. רבי יוסי בר אבין אגופא דדינא פליג דאין חילוק בין שנטלן מלמטן למעלן בין מלמעלן למטן אסור דס"ל הקפת כל הראש שמה הקפה ואפי' מתגלחות האחרונות נמי ש"מ דמספק דוחה:

ה"ג בתוספתא טמא בספק ומוחלט בודאי אוכל קדשים לאחר שמנה ימים ושותה יין ומטמא למתים לאחר ששים ושמנה ימים טמא בודאי ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבעה יום שותה יין ומטמא למתים לאחר שבעים וארבעה יום טמא ודאי ומוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים ושותה יין ומטמא למתים אחר מ"ד יום. וה"פ טמא בספק ומוחלט בודאי וקי"ל תגלחת הנגע דוחה לנזירות בזמן שהוא ודאי וכשזה בא לפנינו מגלח תגלחת חלוטו מיד ולאחר שבעה ימים מגלח תגלחת שניה של מצורע ובשמיני מביא קרבנותיו ואוכל בקדשים ושותה ביין ומטמא למתים אחר

ס"ח יום דכיון שטהר מצרעתו אינו יכול לגלח תגלחת טומאה אחר ז' ימים כדין נזיר טמא דשמא טהור הוא ועד שלשים אסור לגלח ומונה שלשים ומגלח ושמא טמא הוא ותגלחת זו תגלחת טומאה היתה הלכך צריך לחזור ולמנות עוד שלשים ומגלח נמצא שותה יין אחר ס"ח יום:

טמא ודאי ומוחלט בספק. הרי זה אסור לגלח תגלחת ספק של מצורע בשלשים הראשונים ומונה שלשים ומגלח ומונה שבעה ימים ומגלח תגלחת שניה של מצורע ואוכל בקדשים אחר ל"ז ימים ואלו הימים לא עלו לו לנזירותו ועכשיו מונה שבעה ימים לימי טומאת נזירותו ומגלח תגלחת טומאה וחוזר ומונה שלשים לנזירות טהרה ומגלח נמצא שותה ביין ומטמא למתים אחר ע"ד יום:

טמא ודאי ומוחלט ודאי. זה מגלח מיד לתגלחת חלוטו ומונה ז' ומגלח תגלחת שניה ואוכל בקדשים אחר כפרתו ומונה ז' ימים לתגלחת טומאה וחוזר ומונה שלשים לתגלחת טהרה ושותה יין ומטמא למתים אחר מ"ד יום:

זאת אומרת שהתער סותר בנזיר טמא שבעה. שהרי אחר שמגלח תגלחת מצורע לעולם צריך למנות עוד שבעה לתגלחת טומאה מפני שגילוח התער סותר שבעה דבעינן שיהא בשערו כדי לכוף ראשן לעיקרן כדאמרינן לעיל בהרבה מקומות:

סליק פירקא בס"ד

פרק ט

הלכה א

מתני' **העכום"ז אין להן נזירות**. אם נזרו בנזירות אינה חלה עליהן ואין קרבנן קרב כדיליף טעמא בגמרא דכתיב בני ישראל ולא העכום"ז:

נשים ועבדים יש להן נזירות. עבדים איתרבו מדכתיב ואמרת אליהם לרבות העבדים:

שהוא כופף את עבדו. כופהו לשתות יין ולהטמא למתים בעל כרחו ובשאר הנדרים יש חילוק דאם יש בהן עינוי נפש או ביטול מלאכה אין הרב צריך לכופו אלא הם בטלים מאליהם דכתיב לאסור אסר על נפשו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו ונדרים שאין בהן עינוי נפש וביטול מלאכה אין רבו יכול לכופו לבטלם וחייב העבד לקיימם ובשבועות אין חילוק וכן השבועות שנשבע העבד בטלים:

שהוא מיפר נדרי אשתו ואינו מיפר נדרי עבדו. כדמפרש ואזיל שאם הפר נדרי אשתו היפר לה עולמית ואפי' רוצה אח"כ שתקיימנו אינה חייבת לקיימו מכיון שהפר לה פעם אחת ואם הפר לעבדו יצא לחירות:

השלים את נזירותו. כלומר צריך הוא להשלים נזירותו אחר שיצא לחירות:
עבר מכנגד פניו. שברח מרבו אחר שנדר ר"מ אומר לא ישתה יין כדי שיצטער וישוב לרבו שיכופהו לעבור על נדרו ויהא מותר לשתות ביין:
ורבי יוסי אומר ישתה. שלא יחלה וימות שהרי עתיד הוא לשוב לרבו שיבקש רבו אחריו ויחזירנו ונמצא כאלו היא ברשות רבו:
גמ' **בני ישראל**. כתיב למעוטי עכומ"ז ופריך כמה דאת אמר בקרבנות איש לרבות העכומ"ז שנודרים נדרים ונדבות כישראל ואמור אף ה"נ כן דהא בנזירות כתיב איש:
שנייא היא. בנזירות דכתיב וכפר עליו יצאו עכומ"ז שאין להן כפרה דלא איתרבו אלא לנדרים ונדבות אבל לא לקרבנות חובה לכפרה:
תמן תנינן. בערכין העכומ"ז רבי מאיר אומר נערך אם אמר הישראל ערכו של עכומ"ז זה עלי נותן ערכו כפי שניו וכן העכומ"ז שאמר ערך עצמי עלי נותן ערכו:
אבל לא מעריך. אם אמר העכומ"ז ערכו של פלוני עלי:
רבי יהודה אומר מעריך אבל לא נערך. ומפרש התם טעמייהו דתרי קראי כתיבי חד ריבוי וחד מיעוט בני ישראל מיעט את העכומ"ז איש כי יפליא ריבה ואפילו עכומ"ז במשמע ר"מ סבר הואיל ומצינו שריבה הכתוב בנערכין יותך מבמעריכין שהרי חש"ו נערכין אבל לא מעריכין הלכך שדי ריבויא לנערך ומיעוטא למעריך ורבי יהודה סבר מצינו שריבה הכתוב במעריכין יותר מבנערכין שכן טומטום ואנדרוגינוס מעריכין אבל לא נערכין הלכך שדי ריבויא למעריכין ומיעוטא לנערכין:
שנודרין. אם אמר דמי פלוני עלי ונידרין אם אמר אחר עליו דמי עכומ"ז זה עלי או אם אמר על עצמו דמי עלי:
רבי ירמיה בעי. מי אמרינן דפליגי ה"נ בנזירות כן שהרי בנזירות כתיב בני ישראל מיעוטא ואיש ריבוייא ומ"ד תמן מעריך והכא נמי מזיר ומ"ד נערך הכא ניזור:
ניזור היך אפשר גרסינן. כלומר דהכא לא שייכא לתרווייהו דהיך אפשר לומר דהעכומ"ז ניזור הוא דהיכי דמי אם ישראל מזיר את העכומ"ז ושמע הוא ליה בתמיה:
אלא בשאמר ישראל הריני נזיר ושמע העכומ"ז ואמר מה שאמר זה עלי. להביא את קרבנותיו:
אינו אלא כפורע חוב. של הישראל ומאי ניזור שייך הכא דודאי אין לומר שמקבל עליו נזירות כמו זה הישראל דא"כ מאי ממעטינן ממיעוטא דבני ישראל דשאינו מזיר לאחרים לא צריכא דמי ישמע לו:

מזיר היך אפשר. וכן נמי לא שייכא ריבויא דאיש שיהא מזיר ומיעוטא דבני ישראל שלא יהא ניזור דהיכי דמי אם עכומ"ז מזיר את ישראל הא אפי' ישראל לישראל אינו יכול להזיר דאפילו האב המדיר את בנו בנזיר אי לאו דהלכה למשה מסיני הוא לא היה יכול להדירו ועכומ"ז מזיר את ישראל:

אלא כשאמר העכומ"ז הריני נזיר ושמע ישראל ואמר מה שאמר זה עלי. הא נמי לא אפשר דא"כ מה מיעטת בו שהרי מאן דס"ל ריבויא למזיר אתא מיעוטא שלא יהא ניזור הוא ואם הנזירות לא חלה על העכומ"ז א"כ מה שאמר הישראל מה שאמר עכומ"ז הזה עלי לאו כלום הוא הלכך לא מצי למיתני פלוגתייהו הכא ולגמרי הוא דממעטינן לי' לעכומ"ז מנזירות:

ישראל בבל יחל. דנדרים דכתיב לבני ישראל ואין העכומ"ז בבל יחל ופליגי רבי יונה ורבי יוסי לענין מה מיעטיה קרא רבי יונה ס"ל שאין להם היתר חכם דנפקא לן היתר חכם מדכתיב לא יחל דברו הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו ועכומ"ז לא איתיה בהאי דלא יחל:

רבי יוסי אמר. שאין צריך היתר חכם מיעטיה קרא שהוא מיחל בעצמו את נדרו:

ואתייא דר' יוסי כדר' אבהו. שעכומ"ז אחת באת לפניו לשאול על נדרה ואמר לאבימי צא ופתח לה בנולד דס"ל אין צריכה היתר חכם שהרי אין פותחין בנולד:

אחת שחילל את השבועה. שנשבע ליעקב אבינו בכריתות ברית השלום אלמא דחל שבועה על העכומ"ז מדקרי לה רשעת ומדדריש שחילל את השבוע' ש"מ שאין מועיל לו התרה:

ויכוף את אשתו. ואמאי צריך להפר דקס"ד על כל נדרים קאי ואפילו נדרה הנאה ממנו ולא כן אמר רב הונא האשה שאמרה הנייתי עליך כופה ומשמשתו דמשעבדא ליה ולא חל הנדר:

הניותיך עלי ה"ז יפר. שאין מאכילין לאדם דבר האסור לו:

שנייא היא. התם שהוא הנייתו והנייתה ומשעבדא ליה וא"צ להפר אבל הכא שנדרה שלא לשתות יין הנייתה לבד היא ויפר:

ולא יכוף את עבדו. דמכיון דאיתרבו עבדים לנזירות מקרא ואמרת אליהם אמאי כופהו לעבור על נזרו:

שנייא היא. בנזירות דכתיב ונזר אלהיו וגו' משמע את שאין לו אדון אחר אלא אלהיו ומסתברא דמוקמינן להאי קרא בשאין רבו מתרצה בנזירותו ויש לו אדון אחר בזה וקרא דואמרת דמרבינן עבדים היכא דרבו רוצה בנזירותו שחל עליו נזירות:

היה יכול למחות על דבר רבו. שכופהו לעבור נזירותו ויש יכולת בידו שלא לשמוע לו ורוצה לקיים נזירותו אומרים לו הלכה היא כך ושמע לדברי רבך שכשאינו מתרצה אין עליך נזירות:

כפפו רבו וניטמא. שכפאו להטמא ולא כפאו מקודם לעבור על נזירותו מהו שיביא קרבן טומאה דקס"ד הואיל ואינו כופהו אלא בשעת הטומאה ובתחלה חלה עליו נזירות איכא למימר דחל עליו חיוב קרבן טומאה:

וכי נזיר הוא. ומאי קא מיבעיא ליה הרי כשכפאו רבו להטמא בטלה נזירותו:

לא את הוא שגזרת עליו שיטמא. כלומר הא אם כפאו רבו בתחלה לעבור על נזירותו לא אתה הוא שגזרת שיטמא שהרי אין כאן נזירות וכי את אומר בזה כשנטמא אח"כ שמביא קרבן טומאה וכא מביא קרבן טומאה בתמיה דמאי שנא הכא כשרבו כופהו להטמא ממילא בטלה הנזירות וכן מתפרשא בעיא דלקמיה לענין סתירה דלא שייכא סתירה כשרבו כופהו להטמא:

פשיטא דא מילתא. אם נטמא ואח"כ יצא לחירות שמביא קרבן טומאה על טומאתו מכבר מיהו הא קמיבעיא לן:

מהו בשכפפו רבו או בשלא כפפו רבו. אימתי הוא מביא אם אפי' בשכפאו רבו הוא מביא או דוקא בשלא כפאו רבו:

אין תימר. ומתמה הש"ס מאי קמיבעיא לך פשיטא בשלא כפאו רבו דאין תימר בשכפאו רבו לעבור וכי בזה הוא מביא קרבן טומאה:

אין תימר. ולטעמיך דאין תימר בשלא כפפו רבו מיירי מאי אריא דקאמר ואח"כ יצא לחירות וישלים נזירותו כל זמן שהוא תחתיו שהרי אין רבו כופהו לעבור על נזירותו:

אמר רבי יוסי. לעולם בשכפפו רבו אנן קיימין והיינו שאחר שנטמא כפאו לעבור על נזירותו ולא תיקשי מהשתא דא"כ מאי קמ"ל פשיטא שאחר שיצא לחירות מביא הוא קרבן טומאה שהרי בשעה שנטמא עדיין בנזירותו היה הא קמ"ל שלא תאמר הואיל ויצא לחירות תפקע ממנו נזירות בטומאה שאלו הימים שהיה בטומאתו יפקעו ממנו ולא יעלו לו למנין ויסתרו ימים הראשונים כדין שאר נזיר:

לפום כן צריך מימר מונה לנזירות בטומאה. שמונה משעה שנטמא ואין הטומאה סותרת נזירותו הואיל ובשעת הטומאה עדיין לא יצא לחירות והיינו דקאמר יצא לחירות מביא קרבן טומאה לומר שאינו בזה אלא שחייב קרבן טומאה אבל אינו סותר לימי נזירותו ומונה משעה שנטמא:

עבד שאמר הריני נזיר לכשאצא לחירות כופו לנזירות. האי כופו ע"כ לאו לביטול נזירות מתפרשא שהרי כל זמן שהוא תחתיו לא חלה עליו נזירות אלא כופו לקיים נזירותו הא כיצד מוציאו לחירות וחלה עליו נזירות וקמ"ל דמעכשיו חיילא עליה אע"פ שאמר לכשאצא לחירות ולא הוי תולה נדרו בדעת אחרים:

עבד כופו לנזירות. לענין נזירות הוא דאמרינן דכופהו אבל לא לנדרים ולשבועות דאם יש בהן עינוי נפש או ביטול מלאכה אינו צריך לכופו דלא חלו עליו כלל כדפרישית במתני' ואם אין בהם ביטול מלאכה ולא עינוי נפש אינו יכול לכופו:

כפפו רבו וניטמא מהו שילקה. דנהי דאמרינן רשות ביד הרב לכופו לעבור על נזירותו מיהו מיבעיא לן אם הוא לוקה על שעבר לנזירותו דהוי ליה שלא לנדור שלא מדעת רבו או אינו אלא הלכה ומפרש ואזיל הבעיא ומאי הלכה:

ה"ג מה אנן קיימין אם בשנזירותו הלכה והלכה יש לכוף. דלא סבירא לן דרשא דקרא שהעבד נודר בנזיר מן התורה אלא דהלכה נאמרה כך והלכה היא דיש לרבו לכופו לעבור על נזרו לוקה ולקמיה פריך עלה:

אם בשאלו ואלו מדבריהן. כלומר או דאמרינן שאלו ואלו מדבריהן נזירותו והא דרבו כופהו הכל מדבריהן הוא ולא ילקה:

אמר רבי מנא לוקין על הלכה. בתמיה אם עיקר נזירותו לאו מן התורה הוא וכי לוקין על הלכה:

אלא אכן הוא. הכי הוא דקמבעיא לן אם בשנזירותו תורה והלכה יש לכוף ולוקה גרסינן ובספרי הדפוס נתחלפו התיבות בטעות. אם אמרינן דעבד איתרבי מקרא לנזירות אלא שחכמים קבלו כן מכי הלכה שרבו כופהו לעבור וא"כ לוקה הוא שהרי הוא גרם לעבור על מן התורה או אם אמרינן בשאילו ואילו מדבריהן ולא ילקה ולא איפשיטא:

כפפו רבו לדבר אחד. לשתות ביין או להטמא למתים או לגלח:

מהו שיכוף אותו לכל הדברים. כלומר מהו דאמרינן דדעת רבו הוא שכופהו לעבור על כל דברי נזירות או דדעתו היה בשביל דבר זה שכופהו בלבד ועדיין חייב הוא לנהוג נזירותו בשארי דברים:

באנו למחלוקת. דבר זה באנו למחלוקת ר"מ ורבי יוסי דמתני':

עבר מכנגד פניו. ומפרש האי תלמודא דאדלעיל קאי הפר לעבדו כו' ואם עבר מכנגד פניו ר"מ אומר לא ישתה ורבי יוסי אומר ישתה ומה אנן קיימין פלוגתייהו:

אם בשאמר לו. בפירוש בשעה שהפר לו בין בפני בין שלא בפני שתה אף ר"מ מודה שישתה אפי' הלך מנגד רבו ואם שאמר לו בפירוש אל תשתה אלא בפני אף רבי יוסי מודה שלא ישתה אם הלך מפניו:

אלא כן אנן קיימין באומר שתה. סתם ובהא פליגי ר"מ סבר סתמא בפניו דוקא משמע ור' יוסי סבר סתמא כאומר לו שתה בין בפני בין שלא בפני וה"נ אם כפאו לדבר אחד לר"מ כאומר לו לדבר זה דוקא אבל לא לשארי דברים ולר' יוסי סתמא לכל הדברים משמע:

הלכה ב

מתני' **נזיר שגילח**. שהביא קרבנותיו וגלח עליהן ואח"כ נודע לו שנטמא בימי נזירותו:

אם טומאה ידועה. טומאה שאפשר שהיתה ידועה מעולם כגון שאינה קבר התהום סותר וחוזר ומונה נזירות אחרת:

ואם טומאת התהום. אם נודע לו שבמקום שעבר היתה טומאת התהום והיא טומאה שאין אדם אחר מכירה ואפי' בסוף העולם אע"פ שודאי טמא היה אינו סותר דהלכה היא כך בנזיר:

אם עד שלא גילח. נודע לו אע"פ שהביא כבר קרבנותיו:

בין כך ובין כך. בין טומאה ידועה בין טומאת התהום סותר דהא דגמירי דטומאת התהום אינה סותרת היינו דוקא אם נודע לו אחר גלוח של טהרה:

כיצד. דין טומאת התהום:

ירד לטבול במערה. שהיה טמא טומאת שרץ או טומאה אחרת כיוצא בה שאינה של מת וירד לטבול מטומאתו:

ונמלא. כזית מן המת צף על פני המים ספק נטמא בו או לא טמא והא דתנן בפ"ד דטהרות ספק טומאה צפה על פני המים טהור ה"מ בשרץ אבל בטומאת מת טמא ואם נודע לו ספק זה אפילו לאחר שגלח טמא דזהו טומאה ידועה הואיל והיתה במקום שאפשר שיראוה בני אדם וירד לטבול לרבותא נקט דאע"ג שהיורד לטבול מטומאתו נזהר הוא מכל דבר המטמא אפ"ה טמא:

נמצא משוקע בקרקע המערה. במקום שטבל ובודאי נטמא אם נודע לו אחר שגלח וירד להקר כלומר אע"פ שלא ירד אלא להקר ולהצטנן ולא לטבול כדי שיהא נזהר מטומאה אפ"ה טהור אם לא היה טמא מת:

ליטהר מטומאת מת. ירד לטבול במערה וליטהר מטומאת מת והיה שם מת משוקע בקרקע המערה טמא וסותר שחזקת טמא טמא וחזקת טהור טהור:

שרגלים לדבר. יש להעמיד דבר על חזקתו:
גמ' **מאן תנא אם גלח ואם לא גלח**. דבתגלחת תליא מילתא רבי אליעזר היא דאמר לעיל בפ"ו דתגלחת מעכבא דס"ל ואחר יעשה אחר כל המעשים כלן ואם עד שלא גלח נטמא הוי כנטמא בתוך מלאת וסותר:
ברם כרבנין עד שלא נזרק הדם עליו. הוא דסותר אבל אם נזרק עליו אחד מי הדמים שוב אינו סותר דס"ל ואחר יעשה אחר מעשה יחידי ותגלחת אינה מעכבת. טעמא דרבי אליעזר. דס"ל התגלחת מעכבת דכתיב וגלח הנזיר וגומר התורה תלת לנזירותו בשערו ועד שלא גלח נזיר מיקרי:
השלים לנזירותו ולא הספיק לגלח. כלומר הא ודאי פשיטא לן דאם עד שלא גלח נודע לו שנטמא בקבר התהום סותר הוא לר"א ולרבנן כיון שנזרק עליו א' מן הדמים שוב אינו סותר מיהו הא קמיבעיא לן:
הפריש קרבנותיו ולא הספיק לגלח עד שנתוודע לו. שנטמא בקבר התהום מהו לרבנן הוא דקמיבעיא ליה מי אמרינן כיון שהפריש קרבנותיו שוב אינו סותר והא דתנינן לעיל סוף פ"ו מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא להודיע כחו דר"א דאפי' נזרק עליו אחד מן הדמים סותר הוא אבל לרבנן לאו דוקא נזרק אלא אפילו הפריש קרבנותיו סגי או דילמא לרבנן נזרק דוקא:
ולא מתניתא היא. היינו הך מתני' שאמרנו:
ולא הוא גלח הוא לא גלח כר"א. כלומר כמו דאליבא דר"א מפרשינן עד שלא גלח ומשגלח דוקא כן נמי אליבא דרבנן הוא עד שלא נזרק הדם או משנזרק לדוקא קתני דבשנזרק עליו א' מן הדמים הוא דאינו סותר אבל לא בהפריש:
מנין לספק קבר התהום. שהוא טהור בעושה פסח:
מה לכם בגלוי. שהיא ידועה לכם. וחסר כאן בספרי הדפוס מבגלוי קמא עד בגלוי בתרא והגהתי כמו שהוא בפסחים:
מה עליו שהוא בגלוי. שהיא מחוורת לו וטומאה ברורה וידועה:
ציבור שנטמא בספק קבר התהום מהו שירצה עליו הציץ. אע"ג דקרבן ציבור דוחה טומאה מ"מ מיבעיא ליה היכא שנטמאו בטומאת התהום לאחר זריקה אם הציץ מרצה להתיר הבשר לאכילה כדלקמן:
ק"ו. הוא מה אם היחיד שהורעתה כחו בטומאה ידועה שאין קרבן היחיד דוחה טומאה בקרבן שאין קבוע לו זמן:

ייפיתה כחו בקבר התהום. בנזיר ועושה פסח כדתנן בפרק כיצד צולין הנזיר ועושה פסח הציץ מרצה בטומאת התהום אפילו בטומאת הגוף ציבור שיפיתה כוחו בטומאה ידועה שדוחה טומאה אינו דין שתייפה כחו בספק קבר התהום שירצה הציץ להתיר בשר באכילה ואע"פ שבטומאה ודאית אין הציץ מרצה להתיר הבשר כדלקמן:

קל שאתה מיקל ביחיד את מחמיר בציבור. ודחי לה הש"ס דלאו ק"ו הוא דמצינו קולא ביחיד וחומרא בציבור בכה"ג:

קל שאתה מיקל ביחיד שאם נתוודע לו לפני זריקה. דקי"ל בעושה פסח הציץ מרצה בטומאת התהום אפילו נודע לו לפני זריקה כמו אם נתוודע לו לאחר זריקה ולא יצטרך לדחות לפסח שני:

את מחמיר עליו בצבור. שאם נתוודע לו לאחר זריקה יעשה כמי שנטמא לפני זריקה בשביל שלא יאכל הבשר. כלומר אבל בציבור מצינו חומרא בזה בנטמאו לפני זריקה כדאמר שם בהאי תלמודא על הא דתנן התם הלכה ה' חמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה דקיי"ל אין הציץ מרצה על האכילות והפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחלתו אלא לאכילה וגרסינן שם אר"א מתניתא בבא בטומאה משעה ראשונה אבל אם בא בטהרה ונטמא אינו נאכל בטומאה שחטו בטהרה נטמא הציבור יזורק הדם בטהרה ואל יאכל הבשר בטומאה. אלמא דמצינו חומרא בציבור מביחיד שאם נטמאו לאחר שחיטה ולפני זריקה אין הבשר נאכל בטומאה ודין הוא שנחמיר שאם נתוודע להם שנטמאו טומאת התהום אפי' לאחר זריקה שיעשה כמי שנטמאו לפני הזריקה ואל יאכל הבשר:

קל שאת מיקל בנזיר טהור. אגב דלעיל מיתניא:

שאם נתוודע לו לפני זריקה. ספק קבר התהום:

יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה בשביל שלא יביא קרבן טומאה. דע"י ריצוי ציץ אפילו נודע לו לפני זריקה הוי כנודע לו לאחר זריקה ושוב אינו סותר ואינו צריך להביא קרבן טומאה:

את מחמיר בנזיר טמא. מצינו חומרא בכהאי גוונא בנזיר טמא שאם נודע לו קבר התהום לאחר זריקה יעשה כמי שנטמא טומאה ודאית וחזר ונטמא שמביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד כדאמרינן לעיל פרק שביעי שאם נטמא לאחר זריקה לכולי עלמא מביא קרבן על כל טומאה וטומאה:

עובד של פסח. כהן העובד בקרבן של פסח מהו שירצה עליו הציץ אם נטמא בספק טומאת התהום:

שהורעתה כוחן בזקן וחולה. שאין שוחטין את הפסח על זקן וחולה שאינן יכולין לאכול כזית דשלא לאוכליו הוי:

ייפיתה כחן. של הבעלים בקבר התהום שהציץ מרצה עליו:

עובד שייפיתה כחו בזקן וחולה. דזקן וחולה כשר לעבודה אם אינו רותת ורועד כשהוא עומד:

לא אם אמרת בבעלים שייפיתה כחן בשאר כל טומאות שבשנה. שהרי טמא משלח קרבנותיו אם הוא טמא שרץ תאמר בכהן שהורעתה כחו שאין כהן הטמא מקריב בכל ימות השנה בקרבן יחיד ולפיכך הורע כחו נמי בטמא מת בפסח בטומאת התהום שלא יהא הציץ מרצה עליו:

מאי כדון. מאי הוי עלה:

לכם. כתיב דמיניה ילפינן היתר לטומאת התהום בין לו בין לעובד שלו בין לבעלים בין לכהן:

עד כדון עושי פסח נזיר מנין. דהותרה לו לכהן העובד:

הוינן סברין מימר. בתחלה דבאמת גבי נזיר לא הותרה לו לכהן העובד דעליו כתיב ומיניה ילפינן היתר לטומאת התהום בנזיר ומשמע מיעוטא הוא דוקא עליו ולא על העובד שלו:

מן מה דתני הוא נזיר הוא עושה פסח. דקחשיב התם במתני' נזיר ועושה פסח בהדדי ש"מ דשוין הן ומה דנפל לדין נפל לדין מה שהותר בזה הותר בזה:

המת שנקבר בקש ובתבן. שהן עשוין להתגלגל ע"י הרוח ואפשר שלא הכיר בו אדם מעולם דאין טומאת התהום אלא בשלא הכיר בו אחד מעולם וכן עפר וצרורות עשוין להתגלגל מעצמן:

במים ובאפילה ובנקיקי הסלעים. הואיל ואדם יכול להסתכל בהן ע"י הדחק ואפשר שהכיר אחד מעולם אין עושה קבר התהום:

ה"ג כל שאי אתה יכול לפנותו עושה קבר התהום וכל שאתה יכול לפנותו אין עושה קבר התהום. דברים שאין אדם עשוי לפנותן אלא בטלין הן במקומן לא חיישינן נמי שאדם נתנן לשם מדעת אלא מעצמן נתגלגלו לשם אבל דברים שאדם עשוי לפנותן אין עושה קבר התהום דהואיל ודרך לפנותן חיישינן שמא אדם אחד מדעת נתנו לשם ועתיד לפנותו וכבר הכיר בו אחד:

וקש ותבן אין את יכול לפנותו. מחשבת להו דעושין קבר התהום נימא הך ברייתא דלא כרבי יוסי:

דרבי יוסי אומר תבן וביטלו בטל. הא דרבי יוסי בתוספתא פרק ט"ז דאהלות ואמתני' דפרק ט"ו דאהלות מיתניא דתנן התם בית שמלאו עפר וצרורות ותבן ויש בו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת דטומאה רצוצה היא שאין בה חלל טפח וקי"ל טומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע וקאמר רבי יוסי התם תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כעפר דמשמע דוקא אם ביטלו בפירוש הוא דבטל אבל תבן סתם עתיד לפנותו הוא וכמאן דאיכא ביה חלל טפת דמיא והכא אמרינן דאפילו סתם תבן כאין עתיד לפנותו הוא ודלא כרבי יוסי:

רבי יוסי ברבי בון. אמר ד"ה היא הכא דמה דאמר רבי יוסי בשבללו לתבן בעפר כמו שעושין לבנין עם הטיט דבהא מסתמא עתיד לפנותו הוא והלכך לא בטיל עד שיבטלו בפירוש:

יש תבן שהוא כעפר. מסקנת דברי רבי יוסי הוא שם:

תבן שאין יכול לפנותו. שהוא מפוזר הרבה וידוע הוא שאין עתיד לפנותו הרי הוא כעפר סתם ובטל:

ועפר שאת יכול לפנותו. שידוע הוא שעתיד לפנותו הרי הוא כתבן סתם ולא בטל ורבי יוסי ברבי בון מפרש לה נמי כתבן שבודאי עשוי לפנותו הוא כדמוקי לעיל:

חיפהו מחצלות. אטומאה בבית קאי ויש חלון בין בית לבית ובו פותח טפח דטומאה בוקעת לצד השני ואם חפהו במחצלת בטל:

איתא חמי. ומתמה הש"ס תא חזי מה דאמרי מלאוהו לבית במחצלות לא בטל דודאי עתיד לפנותן הוא וחיפהו במחצלות בטל בתמיה אלא ודאי לא בטל:

מלאו חריות. של דקל צריכה מיבעיא לן אם עתיד לפנותו הוא או לא:

אפילו ריק. לישנא קלילא הוא וכמו רקיק חררה דקה ורכה וס"ל לר"ל דממעט נמי בטומאה הואיל והוא דק ונרקב מהלחות ונמאס מבטל ליה:

כל שאין אדם זוכרו. שלא הכיר בה אדם אחד מעולם:

וחש לומר. ומנין אנו יודעין שאין מכיר בה אחד וניחוש לומר שמא יש א' בסוף עולם שהכיר בו וקברו לשם:

בחזקת החי בחיי. כלומר כדרך וכחזקת החי בחי שאין אחד בסוף העולם שאינו מכירו א"נ כחזקת החי לטפל בחבירו ולקברו ולשון בחיי לשון נאה ומתוקן ע"ד סגי נהור:

תיפתר שמצאו קמצוץ. מרוצץ וממועך ואינו קבור כדרכו כדלקמן שאני אומר גל נפל עליו והרגו ולא הכיר בו אדם א' מעולם:

אין לך עושה קבר התהום. למיחשיב ליה לספק טומאה אלא למת בלבד ולא הקילו חכמים בשאר ספק טומאה:

הא נבילה לא. והא ק"ו הוא והגי' משובשת דמה ענין נבלה למשכב ומושב וה"ג ומה אם המת שהוא מטמא טומאת שבעה הרי הוא עושה קבר התהום ומקילינן בספיקו נבילה שאינו מטמא טומאת שבעה אינו דין שתעשה קבר התהום:

להוציא משכב ומושב. כלומר טומאת התהום דזיבה וכגון זב בשביעי שלו דספק שמא יראה היום ויסתיר כל שבעה ספק לא יראה והוי ליה טומאת התהום ופסלא ביה ואין שוחטין וזורקין עליו בפסח:

בר פיקה שאל לרבו. הא דקתני במתני' נמצא מת צף על פי המערה טמא מי נימא דעד כאן לא אמרו אלא במערה מקורה משום דהוי ספק טומאה ברה"י או אפילו במערה שאינה מקורה נמי החמירו בה:

סבר בר פיקה אין ספק טומאה צפה על פני המים. ול"ג הכא טהור עד לקמן כלומר דבר פיקה דמסתפק בשאינו מקורה טעמיה משום דקסבר ספק טומאה צפה על פני המים טהור כדתנן בפ"ד דטהרות והלכך לא מטמאינן אלא במערה מקורה ומשום ספק רה"י נגעו בה:

עדיין בר פיקה עומד בשטותיו. להסתפק בדבר זה דודאי אפילו אינו מקורה טמא שאין ספק טומאה צפה על פני המים טהור אלא בשרץ בלבד כדדרשינן מקראי כתוב א' אומר בכל שרץ השורץ דמשמע בכל מקום שהוא שורץ ואפילו צף וכתיב על הארץ דמשמע שיהא מזנה על הארץ ולא צף הא כיצד ודאי מגעו טמא ספק מגעו טהור אבל במת לא חילקו חכמים ואפילו צף כעומד הוא:

כל הנזרקין. ממקום למקום ובשעת זריקתן ספק נגע בהן אדם וכלים ספק לא נגע בהן ספיקן טהור דלא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא והוי לה כטומאה צפה דספיקה טהור:

חוץ מכזית מן המת. שזרקו וספק נגע או לא:

המאהילין. או שדלג אדם על טומאת המת וספק האהיל או לא:

שהן מטמאין מלמטן למעלן. או זב וזבה שהן מטמאין מלמטן המשכבות ומושבות ומלמעלן עליונו של זב שכל אלו ספקן טמא:

לית הדא פליגא על רבי יאשיה. מתני' דקתני נמצא מת משוקע בקרקע המערה וירד להטהר מטומאת מת טמא וקס"ד דטמא ואינו מגלח הוא כהני טומאות דחשיב בפ"ז

שאין הנזיר מגלח עליהן ומי נימא דפליגא על רבי יאשיה דאמר התם טומאה טמונה הנזיר מגלח עליה:

כאן מן הצד וכאן מכנגדן. דרבי יאשיה בטומאה כנגדו והנזיר עומד עליה:

ואפילו תימר כאן וכאן מן הצד או מכנגדן. ול"ק דמהו טמא טמא ואינו מגלח קאמר בתמיה דמי תנן בהדיא ואינו מגלח אלא ודאי מגלח הוא כטומאות מן המת ממש שהנזיר מגלח עליהן וכרבי יאשיה:

הלכה ג

מתני' **המוצא מת בתחלה**. שלא היה ידוע שהיה שם קבר ודוקא מת ולא הרוג:

מושכב. ולא שהיה יושב:

כדרכו. ולא שהיה ראשו מונח בין ירכותיו דכל הני חיישינן שמא עכו"ם הן שאין דרכן של ישראל לקבור מתיהן בכך:

נוטלו ואת תפוסתו. מותר לפנותו משם ולקברו במקום אחר וצריך שיטול מן עפר של הקבר עמו כדי תפיסה שהוא כל עפר תיחוח שתחתיו וחופר בקרקע בתולה ג' אצבעות דכתיב ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם שאין צריך לומר ממצרים אלא ה"ק מעפר של מצרים טול עמי ואסמכתא בעלמא הוא:

מצא שלשה אם יש בין זה לזה. מארבע אמות עד שמנה. כלומר מקבר ראשון עד השלישי אין פחות מארבעה אמות ולא יותר מח' אמות:

כמלא מטה וקובריה. מפרש בגמרא:

הרי זו שכונת קברות. שנכר שלשם קבורה נתנום שם ואסור לפנותם ואפילו מת אחד אם ניכר שלשם קבורה נתון שם אסור לפנותו אלא שבאחד או בשנים אנו תולין שלא נקברו שם אלא לפי שעה והיה דעתם לפנותם אבל בשלשה מוכח שזה המקום מיוחד לקברות. ואורך המערה דרכה להיות ששה אמות ורחבה ארבעה ואלכסונה עודף שני אמות והיינו שמנה ולהכי תנן מארבע אמות ועד שמנה:

בודק ממנו ולהלן עשרים אמה. מפרשינן לה בגמרא:

שרגלים לדבר. שזו השדה עשויה לקברים והיו בה גם מערות אחרות ומשום רגלים לדבר תני כל הני משניות הכא:

גמ' **קמצוץ**. שהוא נקמץ ומרוצץ אני אומר גל נפל עליו והרגו ואין לו תפוסה דכמת חסר הוא שאין לו תפוסה:

והתני מצא כו' וסברין מימר. דמהו קמצוץ היינו שמושכבין ראשיהן בצד מרגלותיהן וקתני דיש להן תפוסה:

א"ר יצחק ברבי אלעזר. דלא היא דבברייתא מושכבין כדרכן הן ראשו של זה בצד מרגלותיו של זה וכגון אילין נוניא צליי' דגים צלויין שמניחים ראשי של זה בצד זנבו של זה וזהו כדרכן דכל אחד מושכב כדרכו וכי קאמרינן מת קמצוץ במת אחד שהוא מונח ראשו בצד מרגלותיו דזהו שלא כדרכו הוא:

תמן את אמר. באהלות תנן המפנה קברו מתוך שדהו מלקט עצם עצם והכל טהור ואין לי תפוסה והכא את אמר אכין דיש לו תפוסה:

א"ל אמור דבתרה. ומסייע למתני' דקתני התם ר"ש אומר אם התקינו לקבר מתחלה יש לו תפוסה וקסבר דר"ש לאו לאפלוגי אתא אלא דרישא בלא נתקנה לקבר מיירי:

קולף שלשה אצבעות. מקרקע בתולה עד מקום שהמוהל של מת יורד שם:

הדא אמרה מת מצוה מותר לפנותו. בתמיה דקתני נוטלו והא קי"ל מת מצוה קנה מקומו:

תיפתר. דהיינו טעמא דתלינן שמא נקבר שם שלא ברשות בעל השדה או שנקבר דרך שאלה על זמן מועט והלכך לא קנה מקומו:

וחש לומר שמא מת מצוה הוא. ואמאי תלינן לקולא ניחוש שמא מת מצוה הוא:

שאין מיתי מצוה מצוין. ולא חיישינן להא:

קבר הנמצא. כגון שהוא חדש ויודע בעל השדה שלא ציוה מעולם לקבור שם ובגזילה נקבר מפנין אותו שלא קנה מקומו. פינהו מקומו טהור גרסינן. וכן הוא בתוספתא דלאו קבר הוא:

קבר הידוע. שנקבר שם מדעת בעל השדה אין מפנין אותו שאסור לפנותו:

קבר שהוא מזיק את הרבים. שקבור במקום הילוך הרבים ומיטמאין באהלו מפנין אותו מפני נזקן של רבים:

בכפר עקביא. שהיה שם קבר מזיק את הרבים והורה שמקומו מותר בהוייה:

מה ופליג. אם רבי אבא בר כהן פליג על הברייתא:

כאן בשקדם הוא את העיר. ברייתא מיירי בשקדם הקבר את העיר דאע"ג דמזיק את הרבים הוא ומפנין אותו מ"מ תורת קבר עליו שהרי קדם שם ומקומו אסור בהנייה:

וכאן. הא דרבי אבא בשקדמתו העיר ולאו כל כמיניה לאסור עליהן:

שהקיפתו העיר. קברות שמקיף את העיר משלש רוחותיה מפנין אותו מפני הטומאה:

מ"ד מפנין אותו בנתון בתוך ע' אמה ושיריים. שהן עיבורה של העיר וכמו בתוך העיר הוא:

מאן דאמר מפנין. איכא דאמרי דמ"ד מפנין אותו בעשוי הקברות כמין ג"ם יונית ומקפת העיר משתי רוחות:

מ"ד אין מפנין בעשוי כמין היא. כמו העיר עצמה נגד שתי רוחותיה מכאן ומכאן דלאו מוקפת מיקריא:

כל הקברות מתפנין. מפני הטומאה:

חוץ מקברי המלך וקברי הנביא. מפני כבודן:

והלא קברי בני דוד היו מתפנין. ואפילו הן מלכים:

וקברי בני חולדה. משפחה אחת שהיתה בירושלים ולא היו מתפנין מעולם:

משם ראיה. על קבר בני חולדה קאי וכן הוא בשמחות:

מחילה. תחת הקרקע היה שם ולפיכך לא היו מפנין שלא היה בהן משום טומאה שיוצאת דרך מחילה לנחל קדרון:

תמן תנינן. סוף פ' המוכר פירות המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר עושה תוכה של מערה ששם הכוכין ארבע אמות על שש ופותח לתוכה שמנה כוכין שלש מכאן ושלש מכאן ושתים כנגדן רבי שמעון אומר עושה תוכה של מערה שש אמות על שמנה כו' ועושה חצר על פי המערה שש על שש כמלא המטה וקובריה ופותח לתוכה שתי מערות אחת מכאן ואחת מכאן:

והכא הוא אומר הכין. בודק מארבע אמות ועד שמנה כמלא המטה וקובריה והא התם שש על שש קאמר:

תמן מלא המיטה עומדת. התם לענין מקח וממכר איירי ובחצר שש על שש סגי שהוא כמלא המטה עומדת:

ברם הכא. דהטעם משום בדיקת טומאה משערינן במלא מטה חוזרת וצריך יותר שתהא חוזרת בריוח:

עד איכן. משערינן כדי קובריה:

תמן תנינן. פ"ה דכלאים כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות שהיו רצופין הרבה ואין בין שורה לשורה ארבע אמות:

ר"ש אומר אינו כרם. דכיון שאינו יכול לחרוש בשוורים ביניהם אין תורת כרם עניו להרחיק הזרעים ממנו ארבע אמות כדין הכרם אלא מרחיק ששה טפחים כדין גפן יחידית וזורע:

ורואין את האמצעיות כאלו אינן. ואם יש בין החיצונים ריוח הראוי להם ה"ז כרם לפי שדרך בני אדם ליטע שורות הרבה רצופין ביחד ואותם שהם ראוין להתקיים ולעשות כרם יהיו כרם והשאר יהיו לעצים הלכך רואין את האמצעיי' כאלו הן עצים והחיצונים מצטרפין להיות כרם:

כך הן חולקין בשכונת קברות. שאם היו הקברים רצופין הרבה לר"ש אין זו שכונת קברות ולרבנן רואין את האמצעיים כאלו אינן:

א"ר יונה ולא דמיא. דבשכונת קברות לא פליגי והכל מודים בזה:

תמן יש עליהן שכונת קברות. כלומר במתני' דקתני אם יש ביניהן מד' אמות ועד שמנה ה"ז שכונת קברות ודוקא אם יש ביניהן כשיעור הזה הוא דיש עליהן שכונת קברות:

ברם הכא אין עליהם שכונת קברות. כלומר אבל אם היה שם כדאמרינן הכא בכרם והכי נמי שרצפן וקבר הרבה ואין ביניהן מקבר ראשון עד הג' ארבע אמות נתבטל מתורת שכונת קברות וכ"ע מודים בהא דאמרי' דרך מקרה הוא שקברן שם ודעתו לפנותן ושמא נאנס או שכח:

א"ר יוסי ולא דמיא. רבי יוסי פליג אדרבי יונה בהא דקאמר דהכל מודים הכא וקאמר דלא היא דודאי פליגי אבל לא כדקאמר שמעון בר בא כשם שהן חולקין בכרם דלא דמיא אלא איפכא שמעינן להו הכא דלר"ש אית ליה רואין ולרבנן אין זו שכונת קברות כדמפרש ואזיל:

תמן. בכרם מרווחין ורצפן במחלוקת ואם לאחר שנעשו רצופין חזר וריוחן דברי הכל מודים דהוי כרם דהא עיקר פלוגתייהו אם תלינן שיחזור וירויחן כשהן רצופין דר"ש קסבר הואיל והוא בעצמו רצפן לא אמרי' שיחזור וירויחן דדעתו לכרם הוא ולא לעצים ורבנן ס"ל דתלינן שיחזור וירויחן והאמצעים לעצים הן:

ברם הכא מהו פליגין. במילתא אחריתא ואיפכא ס"ל דכשבא ומצאן רצופין לר"ש לא נתבטל מתורת שכונת קברות כמו שהיה בתחלה שאני אומר בתחלה היה ביניהן כשיעור וגל נפל עליהן ורצפן ודרך מקרה הוא ועתיד לתקנן לאחר זמן:

ורבנן אמרי מרווחין היו ורצפן. הוא בעצמו ואדעתא שיהיו נקברין שם לגמרי ואינו עתיד לחזור וליטלן ולעשותן מרווחין כבתחלה וכיון דאין זה מקומן לא הוי שכונת קברות:

עד כמה מטריחין עליו. לבדוק:

עד ארבעים אמה. משום דבמתני' קתני בודק הימנו ולהלן עשרי' אמה וזהו כשיעור שתי מערות עם החצר שהמערה ארבע אמות על שש והחצר ששתי מערות פתוחין לתוכו מכאן ומכאן הוא שש על שש וכרבנן דלעיל נמצא אורך שתי מערות וחצר שביניהן י"ח אמות ועוד צריך לבדוק באלכסונה של מערה אחת כדי שימצא יפה את המתים שלפעמים זה נמשך לפנים יותר מזה ובאלכסון נקל הוא למצוא כלן אבל מערה שניה א"צ לבדוק באלכסון דחד אלכסון החמירו חכמים תרי לא ואלכסון של מערה אחת עודף ב' אמות בקירוב נמצא בדיקה אחת היא כ' אמה ולפי שצריך לבדוק בדיקה זו מלמעלה

ומלמטה כנגדו שהרי כשבדק זה לצפון העולם עדיין יש להסתפק שמא מערה זו שמצא בתחלה ממנה ולדרום העולם יש לה חצר ועוד מערה אחת והלכך צריך לבדוק כ' אמה לדרום העולם וכמו כן יש להסתפק למזרח ולמערב וצריך בדיקת כ' למזרח ובדיקת כ' למערב ונמצא בדיקה הראשונה הויא מ' אמה לכל צד:

בדק עשרים ומצא בודק עוד עשרים גרסינן. כדקתני במתני' לפי שאחר שמצא בסוף עשרים יש לחוש שמא זה קבר אחר הוא ולא מבית הקברות שמצא בתחלה אלא זה של אדם אחר ויש כאן ב' מערות וחצר וצריך לעשות גם שם כל הבדיקות שאמרנו:

אית תניי תני ופליג על המתני' בדק עשר כו' וס"ל להאי תנא דלא חיישינן למערה זו שמצא בתחלה שהיא בתחלת הכ' אלא כל הבדיקה היא עם הכל כ' ולא הטריחוהו חכמים יותר ואם בדק עשר ומצא בודק עוד עשר כפי שתי מערות וחצר וכן לכל צד וכן אם מצא אחר בדיקה זו וכן כולם:

הלכה ד

מתני' **כל ספק נגעים בתחלה טהור**. כגון שנים שבאו אצל הכהן בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע והסגירם ובא בסוף שבוע ומצא בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע לו איזה מהן שפשה שניהן טהורין אע"ג דודאי א' מהן טמא וכן הדין באיש אחד ובו ב' נגעים ואינו ידוע איזה מהן פשה וכחכמים דר"ע בפ"ה דנגעים דסברי אפילו באיש א' טהור:

משנזקק לטומאה ספקו טמא. כגון שנים שבאו אצל הכהן בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד ונזקקו לטומאה ואח"כ חזרו להיות כסלע שאע"פ שאחד מהן ודאי טהור שכבר הלך הפסיון אפ"ה שניהן טמאין כיון שנזקקו לטומאה עד שיחזרו לכגריס:

בשבעה דרכים בודקין את הזב. שאם ראה מחמת אונס טהור דדרשינן זב מבשרו ולא מחמת אונסו:

עד שלא נזקק לטומאה. דהיינו כשרואה ראיה שניה שבה נעשה זב גמור לטמא משכב ומושב ובראיה זו בודקין אותו אבל בראיה ראשונה מטמא באונס טומאת ערב כדין בעל קרי ומצטרפת היא לעולם עם ראיה השנייה:

במאכל. אם אכל אכילה גסה או שאכל דברים המביאין לידי זיבה ואפילו כלשהן כגון בשר שמן חלב וגבינה ביצים יין ישן וגריסין של פול ושחלים:

במשתה. ברבוי שתיה:

במשא. כבד שנשא:

במראה. ראה אשה אפילו לא הרהר:

בהרהור. אע"פ שלא ראה אשה ואם אירע לו אחד מאלו הז' קודם שראה ראיה שניה אינו נעשה זב מחמת אותה ראיה והטפה אינה מטמאה במשא כשאר טפה של זוב:
משנזקק לטומאה. אחר שראה ראיה שניה שלא באונס שוב אין בודקין אותו לראיה שלישית שאף אם ראה ראיה שלישית באונס נעשה זב לקרבן:
אונסו. טמא:
ספיקו ושכבת זרעו. מפרש בגמרא דה"ק ספיקו הבא מחמת שכבת זרעו כגון אם ראה שכבת זרע תחלה וקי"ל זיבה הבאה אחר הקרי אינו מטמא עד מעת לעת שכל מעת לעת שלאחר הקרי תולין האי זיבה מחמת חולשא דקרי הוא וזהו דוקא עד שלא נזקק לטומאה אבל לאחר שנזקק לטומאה אין הקרי מטהר את הזיבה ואין תולין שמחמת הקרי באה הזיבה:
שרגלים לדבר. שאין אותה ראיה מחמת אונס כיון שכבר נעשה זב:
גמ' **וטמא אותו**. הכהן כתיב ודרשינן את הודאי הוא מטמא ולא את הספק ולפיכך עד שלא נזקק לטומאה ספקו טהור:
לעולם הוא בטומאתו. משנזקק לטומאה עד שיוודע שהוא טהור דכתיב וטהרו הכהן את הודאי הוא מטהר ולא את הספק:
לעולם הוא בטהרתו. אזב קאי דעד שלא נזקק לזיבה תולין אותו בדרכים האלו עד שידע שנטמא שלא באונס:
כתיב והדוה בנדתה והזב את זובו. היקש זב לנדה והיינו זבה מה היא מטמא באונס דלא כתיב בה מבשרה אף הזב מטמא באונס בראיה שלישית כדמסיק:
מעתה אפילו מראיה ראשונה. כלו' מראיה ראשונה ואילך והיא ראיה שניה יטמא באונס טומאת זיבה:
לכשיעשה כנידה. דהיינו כשראה ראיה שניה דאז הוי כזבה לטמא משכב ומישב וספירת שבעה כזבה ומטמא בראיה שלישית אפי' באונס למיחש בג' ראיות לחיוב קרבן:
אונסו ממש. כלומר דמפרש דהאי אונסו לאו אדבתרה קאי אונסו וספיקו אלא אונסו אונסו ממש אם ראה ראיה השלישית מחמת אונס מאכל ומשתה טמא:
וספיקו. הוא ספק זיבה ספק קרי טמא שמשנזקק לטומאה מחמרינן בספקו וזובו הוא:
ושכבת זרעו בלא כך אינו מטמא. טומאת ערב בתמיה ומאי שכבת זרעו דקתני:
אלא. ה"ק שאין תולין בה מעל"ע וספיקו ושכבת זרעו חדא מילתא היא שאין תולין ספק זובו במעת לעת אחר שכבת זרעו כדפרישית במתני':

הלכה ה

מתני' **המכה את חבירו ואמדוהו למיתה**. אבל אם אמדוהו מתחלה לחיים אפילו לרבנן פטור:

היקל ממה שהיה. וחזרו ואמדוהו לחיים:

רבי נחמיה פוטר שרגלים לדבר. שלא מחמת מכה מת כיון שהקל ממה שהיה ואין הלכה כרבי נחמיה:

גמ' **כיני מתני' רבי נחמיה פוטר וחכמים מחייבין שרגלים לדבר**. כלומר דהש"ס מפרש לא תימא שרגלים לדבר אדברי ר"נ קאי אלא אדברי חכמים שמחייבין לפי שרגלים לדבר שמחמת המכה מת שהרי אמדוהו למיתה בתחלה:

רבנין אמרין. ומפרש טעמייהו דרבנן סברי שני עומדין כמו אומדין רבים על אומד אחד שהרי מתחילה אמדוהו למיתה ועכשיו נמי הרי אנו רואין שהכביד ומת מחמת המכה והולכין אנו אחר אלו שני אומדין ואין משגיחין על מה שהקל ממה שהיה:

עומד האמצעי. זהו אומד השני שראו שהקל רבה הוא על שני האומדין דכיון שהקל אין תולין שמת לאחר מיכן מחמת המכה:

אלא אפילו מת מחמת עמידה ראשונה פטור. כלומר דהכי מפרשינן לקרא אם יקום והתהלך בחוץ אחר שאמדוהו למיתה ונקה המכה לעולם ואפילו הכביד אח"כ ומת כמו שאמדוהו בתחלה למיתה מחמת מכה זו פטור. מה טעמון דרבנין. שפיר קאמר רבי נחמיה:

ולא ימות ונפל למשכב. כתיב וכי אין אנו יודעין שאם אינו מת שהוא נופל למשכב כלומר דכפל לשון הוא ולא הוי ליה למיכתב אלא ונפל למשכב או ולא ימות לחוד:

אלא בשלא אמדוהו למיתה. והכי משמע קרא שאמדוהו בתחלה שלא ימות:

אם בשלא אמדוהו למיתה. קשיא הה"ד אם יקום וגו' ונקה המכה ומשמע הא אם לא קם חייב ואמאי הרי לא אמדוהו למיתה ויצא זה זכאי מפי ב"ד ושוב אין מחייבין אותו:

אלא בשאמדוהו למיתה. הא כיצד אלא על כרחך תרווייהו צריכי ומשתמעי בהאי קרא חד לאמדוהו למיתה וחד ללא אמדוהו למיתה והכי דרשינן אמדוהו למיתה ואח"כ יקום והתהלך בחוץ ולא מת ונקה המכה רק שבתו יתן אבל אם הכביד ומת לאחר מכאן חייב מיתה. וחד ללא אמדוהו למיתה והכי משמע ולא ימות שאם אמדוהו שלא ימות אפילו מת לאחר מכאן רק שבתו יתן מפני שכבר יצא מפי ב"ד זכאי:

ופריך אם בשאמדוהו למיתה. מוקמית להאי קרא דאם יקום הדא הוא דכתיב רק שבתו יתן ואמאי הא אפילו לא מת אינו מתחייב בממון שהרי לא אמדוהו לממון כלל:

חידוש מקרא הוא שיתן. גזירת הכתוב הוא שיתן אף על פי שלא אמדוהו לממון:

עמד של טעות היה. היינו טעמא דנותן ממין דאגלאי מילתא למפרע שאומד שאמדוהו למיתה בטעות היה שהרי חיה והוי כאלו מתחלה אמדוהו לממון:

מה נפק מביניהון. מבין הני טעמי:

הקל ממה שהיה והכביד ומת. איכא בינייהו דלמ"ד גזירת הכתוב הוא שיתן אם נתן נתן כלומר בהא פשיטא לן שאם נתן קודם שהכביד הרי כבר נתן דגזירת הכתוב הוא דמשהקל יתן אע"פ שלא אמדוהו לממון:

לא נתן מהו שיתן. מיהו הא קא מיבעיא לן להאי מ"ד דמגזירת הכתוב הוא נותן קודם שהכביד ועכשיו שהכביד ומת אגלאי מילתא דאומד הראשון למיתה אומד הוא והרי חייב מיתה ופטור מממון או דילמא אע"פ שלא נתן מקודם כבר נתחייב בממון הוא כשהקל בתחלה:

מ"ד. אבל למ"ד דטעמא משום אומד של טעות הוא איפכא הויא שאם לא נתן עד שהכביד ומת ודאי הוא שאין אומרים לו שיתן דהא השתא אגלאי מילתא דאומד הראשון שלא בטעות הוי:

נתן מהו שיטול. והאי הוא דמספקא לן שאע"פ שנתן קודם שהכביד הרי לא נתחייב בממון מגזירת הכתוב אלא משום דהוי מיחשב אומד הראשון אומד בטעות וכיון דאגלאי השתא דאומד גמור הוי וא"כ אפילו כבר נתן יחזור ויטול ממנו שהרי אי אפשר לחייבו מיתה וממון או דילמא הואיל ונתן נתן:

מתניתא מסייע לדין. תניא כוותיה דרבי יוסי ב"ח ותניא כוותיה דר"ל:

עמדוהו למיתה וחיה. ואחר כך הכביד ומת מאימתי ניתנין לו משעה שיקל ושמעינן מינה דפשיטא ליה להאי תנא דדוקא משעה שיקל הוא דנותן לו אבל אם לא נתן עד שעה שהכביד שוב לא יתן וש"מ דלאו מגזירת הכתיב אלא מטעמא דאומד טעות הוא וכרבי יוסי ב"ח:

אמדוהו לחיים. והכביד ומת מאימתי נותנין לו משעה שיכביד כלומר אפילו משעה שהכביד הוא נותן וש"מ דטעמא לאו משום אומד בטעות הוא דא"כ איפכא הוי מיבעי ליה דאגלאי מילתא שאומד הראשון בטעות הוי וחייב מיתה ואינו נותן ממון אלא לאו ש"מ דגזירת הכתוב דלעולם הוא נותן ואפילו הכביד:

א"ר יוסי לית כאן משעה שיכביד. סמי מכאן הא דודאי האי ברייתא משבשתא היא דהא לב"ע בשלא נתן קודם שהכביד לא יתן ואפילו לר"ל מיהת מספקא לן אם נותן הוא עכשיו ולא הוי ליה למינקט בפשיטות נותן משהכביד ועוד שהרי אומד הראשון לחיים

היה ונתחייב בממון ולא שייך הכא לומר מאימתי נותנין לו משעה שיכביד אלא תני משעה שיקל דאז הוא נותן ולא תסייע ליה לר"ל מידי:

הכהו על ידו וצמתה. ומסוכן הוא מחמת מכה זו ואמדוהו למיתה ואמרו הרופאים שיש לו תקנה שאם יקטעו לו היד יחיה מהו שיתן דמי היד מי נימא הואיל וזה לא נתכוין לקטוע לידו פטור הוא מלשלם לו דמי היד שדבר זה נולד לו אח"כ ולתקנתו הוא שיחיה ואינו נותן אלא דמי שבתו ורפואתו ונזק וצער כדין החובל דממיתה ג"כ כבר פטור הוא שהרי זה חיה או דלמא מכיון שמחמת מכתו באה לו לזה שנקטע ידו משלם לו ג"כ דמי היד:

נישמעינה מן הדא. ברייתא דדריש כפל המקראות שבפרשה וכי ינצו אנשים ינגפו אשה הרה וגו' וכתיב לעיל וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו וגומר ומה צריך הכתוב להשמיענו בפרשה דוכי ינצוו דהא כבר שמעינן מדלעיל דהיכא שמתחייב מיתה אינו משלם ממון:

אלא ליתן את המתכוון כו'. כלומר דבפרשה דלעיל במתכוין משתעי שנתכוין לזה שהכהו ואשמעינן הכתוב בפרשה דוכי ינצו דאפילו נתכוין לזה והרג לזה חייב שהרי זה לא נתכוין לאשה וכתיב ולא יהיה אסון ענוש יענש הא אם יהיה אסון חייב מיתה:

אם בשאינו מתכוין הוא חייב. וקשיא לן לפי האי דרשא דא"כ ניכתוב קרא בשאינו מתכוין ומכל שכן בנתכוין לזה שהכהו דחייב וכי יריבון למה לי:

אלא כיני הכהו כו'. אלא כן בא הכתוב ללמדינו דלפעמים הוא חייב לשלם ממון אפילו בשאינו מתכוין:

וכמה דאת אמר תמן חידוש מקרא הוא שיתן דמי ולדות והכא נמי כן. כן הגירסא בסוגיא זו בפרק הנשרפין ושם גם כן נשתבשה הגי' במקצת בהאי דקאמר התם מתניתא מסייע כו' וברירתי כאן משתיהן הגירסא הנכונה והישרה:

הלכה ו

מתני' **נזיר היה שמואל**. והאומר הריני כשמואל או כבן אלקנה או כמי ששסף לאגג בגלגל הרי זה נזיר לדברי רבי נהוראי וכן הלכה:

מה מורה האמורה בשמשון נזיר. דכתיב כי נזיר אלהים יהיה וגו':

והלא אין מורא אלא של בשר ודם. שלא תהא מרות ואימת אדם עליו:

א"ל רבי נהוראי. אי אפשר לומר כן שהרי כבר נאמר ויאמר איך אלך וגו' וכבר היה עליו מורא של בשר ודם אלא ודאי נזיר קאמר:

גמ' **כתיב וכל ההרים וגו' לא תבא שמה יראת שמיר ושית**. וכי מה שייך לשון יראה על שמיר ושית אלא על הברזל קאי ולדוגמא הוא:

מה הדין ביזרא. מה הזרע הזה נתייירא הוא מן הברזל שהוא קוצרו אף השער הזה נתייירא היא מן הברזל שהוא מגלחו ומכאן רמז דמורה דקרא על התער קאי שלא יעבור תער על ראשו לגלחו ומסייע ליה לרבי נהוראי דמורה האמור בשמואל נזיר:

סליק פירקא וכולה מסכת דנזיר ברחמי ובסייעתא דשמיא. בריך רחמנא דסייען מריש ועד כען.